



เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดา

พ.ศ. 2553 - 2561

AN ANALYSIS OF CONTENT REGARDING TO FEMALE IN WINNING
CHOMMANARD NON-FICTIONS BOOK PRIZE AWARD DURING

2010 - 2018

LUO SHUYING

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

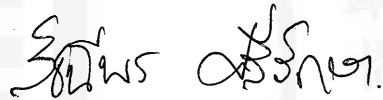
การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ.2553-2561
AN ANALYSIS OF CONTENT REGARDING TO FEMALE IN WINNING CHOMMANARD
NON-FICTIONS BOOK PRIZE AWARD DURING 2010-2018

LUO SHUYING

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2563



รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
บูรณะกร
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ



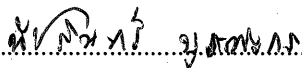
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิพร ศรีรักษา
อาจารย์ที่ปรึกษา



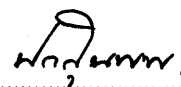
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิพร ศรีรักษา
กรรมการ



อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บูรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)



อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บูรณะกร
กรรมการ



ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553 - 2561

LUO SHUYING

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รชนีพร ศรีรักษา, ปร.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด และเพื่อวิเคราะห์คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ขอบเขตงานวิจัย คือ ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่ ฉันทโอรีกับประสบการณ์ข้ามแดน พฤษมาตา ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน ชิงหญิง ความฝันของฉันทนา โลกคู่ขนาน และความงดงามของชีวิต โดยนำเสนอผลการวิจัยแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 ทั้ง 7 เรื่องได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงของผู้หญิงไทยที่ได้เรียนรู้ความหมายและคุณค่าของชีวิตในหลากหลายแง่มุม ทั้งชีวิตของผู้หญิงที่มาจากครอบครัวฐานะยากจน ได้รับการศึกษาน้อย ต้องดิ้นรนเพื่อมีชีวิตอยู่รอด โดยประกอบอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน ต้องอดออมส่งเงินเลี้ยงดูครอบครัว เนื้อหาของสารคดียังสะท้อนให้เห็นปัญหาของผู้หญิงในสังคมไทยที่ขาดโอกาสในการศึกษาต้องถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบและถูกข่มเหงรังแก และผู้หญิงที่ได้รับการศึกษามีความรู้สูง ต้องทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ ต้องมีการศึกษาหาความรู้และฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ ต้องมีความรับผิดชอบ มีความอดทนสูง สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดยังให้คุณค่าในด้านความรู้ แง่คิด และความเพลิดเพลิน ทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจการใช้ชีวิตและทัศนคติของผู้หญิงไทยที่ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อชีวิต พยายามเปลี่ยนแปลงชีวิตให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม ในขณะเดียวกัน ผู้อ่านยังได้รับความเพลิดเพลินใจ โดยการใช้ระดับภาษาและสำนวนโวหารในการเขียนของผู้เขียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะของวรรณกรรมประเภทสารคดีที่มุ่งให้ความรู้ และแง่คิดแก่ผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วยความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เขียน

คำสำคัญ: สารคดี ผู้หญิง รางวัลชมนาด

AN ANALYSIS OF CONTENT REGARDING TO FEMALE IN WINNING CHOMMANARD
NON-FICTIONS BOOK PRIZE AWARD DURING 2010-2018

LUO SHUYING 616030

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: RUCHANEEPORN SRIRUKSA, PH.D

ABSTRACT

This research “Content Analysis on women in awarded-winning non-fictions from Chommanard Book Prize during 2010-2018” aims to analyze the content on women and its value in awarded-winning non-fictions from Chommanard Book Prize during 2010-2018. The scope of this research is to analyze the content in seven Chommanard awarded-winning non-fictions which have the content about women: Chan Kue Eri Kap Prasobkarn Kham Dan, Pruksa Ma Ta, Korn Sin Rung Arun Haeng Fun, Khang Ying, Kwamfun Khong Chantana, Lok Koo Kanan and Kwam Ngod Ngam Khong Cheevit. This research is presented in descriptive analysis.

The research discovers that seven Chommanard awarded-winning non-fictions featured the content about reality of Thai women who have learned the meaning and value of life in many aspects. The women from poor family are less educated and struggle to survive by pursuing a career with a labor work and must save the money to support their family. In addition, the content of non-fictions reflects the problem of women in Thai society who lacks of education being oppressed and persecuted. On the other hand, women who are well educated work with skills and knowledge and they always have to study and practice in their profession because while working, they have to use their knowledge, ability to solve various crisis and they have to have high responsibility and patience. Besides, Chommanard awarded-winning non-fictions present values in knowledge, idea and enjoyment that make the readers understand life and attitude of Thai women who never give up in life and try to change to better life in order to be accepted by society whether they are successful. At the same time, the reader also get the pleasure in beautiful language and idiom appropriately used by the authors in accordance with the character of non-fiction which intends to present to the reader the knowledge and insight as well as an enjoyment in author’s writing ability.

Keywords: Non-fiction, Women, Chommanard award

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ดร. พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิพร ศรีรักษา และรองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำการแก้ไขรายงานการวิจัย รวมทั้งให้กำลังใจวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ดร. พัชรินทร์ บุรณะกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิพร ศรีรักษา และรองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ คณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณแม่ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจโดยตลอด

LUO SHUYING

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความรู้เกี่ยวกับสารคดี	7
2.1.1 ความหมายของสารคดี	8
2.1.2 ประเภทของสารคดี	8
2.2 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาและคุณค่าในสารคดี	10
2.2.1 ลักษณะเนื้อหาของสารคดี	10
2.2.2 ลักษณะคุณค่าของสารคดี	11
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย	14
2.3.1 ขอบข่ายของสตรีนิยม	14
2.3.2 การจัดประเภทของสตรีนิยม	15
2.3.3 ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิง	16
2.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับผู้หญิง	19
2.4 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลชมนาด	20
2.4.1 ประวัติความเป็นมาของรางวัลชมนาด	21
2.4.2 วัตถุประสงค์และคุณสมบัติของงานที่ส่งเข้าประกวดรางวัลชมนาด	21
2.4.3 แนวการตัดสินใจของรางวัลชมนาด	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารคดีชีวประวัติ	23
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสตรี	25
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสารคดี	28
2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าในสารคดี	32
บทที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด	
3.1 การทำงานในชีวิตจริงของผู้หญิงในสารคดี	35
3.1.1 ผู้หญิงกลุ่มทำงานโดยใช้แรงงาน	36
3.1.2 ผู้หญิงที่ทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ	46
3.2 ปัญหาในชีวิตจริงของผู้หญิงในสารคดี	51
3.2.1 ปัญหาความยากจน	51
3.2.2 ปัญหาถูกทำร้าย	57
3.2.3 ปัญหาถูกข่มขืน	61
3.2.4 ปัญหาท้องนอกสมรส	62
3.2.5 ปัญหายาเสพติด	65
3.2.6 ปัญหาสุขภาพ	67
3.3 ลักษณะนิสัยของผู้หญิงในสารคดี	72
3.3.1 ความขยัน	72
3.3.2 ความกตัญญูและรู้จักบุญคุณ	73
3.3.3 ความอดทน	75
3.3.4 ความเอื้อเฟื้อ	81
บทที่ 4 คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด	
4.1 คุณค่าด้านความรู้	84
4.1.1 ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย	84
4.1.2 ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้หญิง	91
4.2 คุณค่าด้านแง่คิด	94
4.2.1 แง่คิดด้านการศึกษา	95
4.2.2 แง่คิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 คุณค่าด้านความเพลิดเพลิน	101
4.3.1 การใช้ระดับคำศัพท์	101
4.3.2 การใช้โวหาร	104
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.2 อภิปรายผล	115
5.3 ข้อเสนอแนะ	117
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	124
ภาคผนวก ข เรื่องย่อสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย	125
ประวัติผู้เขียน	126

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่ผู้เขียนใช้เป็นเครื่องมือถ่ายทอดความคิด ความรู้ โดยบอกเล่า ประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อ่านได้รับรู้ และมีแนวคิดที่สอดคล้องกับตัวเอง โดยมีสิ่งแวดล้อมกับ สังคมเป็นจุดกำเนิดของการสร้างวรรณกรรม จึงกล่าวว่าวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นความรู้ ความคิด การพัฒนา ความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ในสังคม ดังที่ ททยวรรณ ไชยะกุล (2544: 6) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นสิ่งที่เขียนขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดหรือเพื่อความมุ่งหมายอย่างไรก็ตาม หนึ่งที่ทำให้ความรู้และความบันเทิง เช่น คำอธิบายวิธีใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีคุณค่าแก่ผู้อ่าน วรรณกรรมจึง เป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เราสัมผัสได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่คนอื่นถ่ายทอดออกมาด้วย ตัวอักษรหรือรูปภาพ

คนอ่านวรรณกรรมมีความต้องการข้อมูลความรู้จากการรูปแบบวรรณกรรมต่าง ๆ ให้ สอดคล้องกับชีวิตจริงในสังคมอยู่เสมอ จึงมีวรรณกรรมจำนวนมากที่ตอบสนองความต้องการของ มนุษย์ตามชีวิตจริง ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 32-33) กล่าวถึงการขยายตัวของวรรณกรรมไทย ว่า คนไทยหลังรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ต้องการอ่านหรือฟังเรื่องเล่าที่มีเหตุผลและเป็นเรื่องราวที่มี ลักษณะคล้ายกับเรื่องที่ผู้อ่านสามารถมีประสบการณ์ได้พบเห็นในชีวิตจริง อันเป็นธรรมชาติของคน ทั่วไปที่สนใจต้องการรู้เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวมากกว่าเรื่องที่อยู่ไกลตัว เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ที่เปลี่ยนไป นักเขียนจึงคิดสร้างสรรค์วรรณกรรมที่มีรูปแบบเป็นเรื่องราวร้อยแก้วที่มีเนื้อหาใกล้เคียง กับชีวิตคนจริง ๆ และมีเหตุผลยิ่งขึ้น รูปแบบที่สร้างใหม่นี้ คือ รูปแบบร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ ซึ่ง ดัดแปลงจากรูปแบบวรรณกรรมตะวันตก เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทละครพูด บทความ สารคดี ฯลฯ ประเภทวรรณกรรมเหล่านี้ที่มีรูปแบบร้อยแก้ว มีลักษณะสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความนึกคิดของผู้ที่ ได้รับการศึกษาในยุคใหม่นี้มาก และรูปแบบร้อยแก้วจึงได้กลายเป็นรูปแบบวรรณกรรมสมัยใหม่ที่ ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมาจนถึงยุคปัจจุบัน

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 34-36) ได้กล่าวว่า รูปแบบวรรณกรรมไทยปัจจุบันมีรูปแบบ การแต่งขยายตัวมากขึ้นกว่าวรรณคดีไทยเดิม และแต่ละรูปแบบยังขยายย่อยออกไปได้อีกมาก โดยเฉพาะสารคดีเพื่อเปรียบเทียบแนวคิดหรือปรัชญาของเรื่องจะพบว่า วรรณคดีไทยเดิมส่วนใหญ่ มัก เสนอแนวคิดตามแนวคิดนิยมและอุดมคตินิยม เพราะยึดเอาพุทธปรัชญาและจินตนาการของผู้แต่ง เป็นแกนสำคัญของเรื่อง แต่วรรณกรรมไทยรูปแบบปัจจุบันนิยมเสนอแนวคิดตามหลักปรัชญาของ วรรณกรรมตะวันตก เช่น เสนอความเป็นจริงตามแนวคิดแบบสังคมนิยม (Realism) แบบธรรมชาตินิยม (Naturalism) แบบสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) ตามแนวคิดแบบอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมไทยปัจจุบันนี้ต่างจากวรรณกรรมในอดีต คือ เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวของสามัญชน ซึ่งมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเหมือนชีวิตจริง ๆ ผู้อ่านสามารถรู้และเข้าใจได้โดยง่าย ไม่นิยมกล่าวถึงเรื่องนรกสวรรค์ ฯลฯ ซึ่งไม่มีใครเคยพบเห็นหรือเป็นเรื่องราวที่ไกลตัวผู้อ่าน นอกจากนี้ กลวิธีในการแต่งวรรณกรรมปัจจุบัน ที่ชวนให้น่าติดตามอย่างมากมา ด้วยวิธีการเปิดเรื่องที่น่าสนใจ มีการดำเนินเรื่องที่ใช่วิธีการเล่าเรื่องย้อนหลัง หรือการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เสนอแนวคิดของเรื่อง และการปิดเรื่องให้ประทับใจผู้อ่าน โดยหักมุมหรือพลิกความคาดหมาย กลวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นักอ่านได้รับอิทธิพลมาจากวรรณกรรมตะวันตกทั้งสิ้น

ตามลักษณะของวรรณกรรมร้อยแก้วในปัจจุบันดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์อย่างมาก และมีการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของมนุษย์ในสังคม สอดคล้องกับ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2544 : 185) กล่าวว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ เพราะนักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคนคือ เป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้” นอกจากนี้ ยังมีการอธิบายแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมหรือนักเขียนกับสังคม ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 7) กล่าวว่า วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม ผู้เขียนสามารถมองเห็นโลกและสังคมด้วยทรรศนะที่กว้างไกล หรือสามารถเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ประสบการณ์ต่าง ๆ ในสังคม อิทธิพลของวรรณกรรมต่อสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งด้านอิทธิพลภายนอก เช่น การแต่งกายหรือการกระทำตามอย่างในวรรณกรรม และอิทธิพล ภายในทางความคิด การสร้างค่านิยม รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด นักเขียนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำความคิดของสังคมและผู้นำทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง

การสร้างสรรค์วรรณกรรมมีความหลากหลายด้วยเงื่อนไขอิทธิพลของสังคม จึงแบ่งประเภทลักษณะของวรรณกรรมหลายแบบหลายประเภท รุ่งฤดี แพลงสร (2548 : 1) ได้กล่าวว่า การแบ่งวรรณกรรมตามลักษณะการประพันธ์เป็น 2 ประเภท คือ วรรณกรรมร้อยแก้วกับวรรณกรรมร้อยกรอง วรรณกรรมร้อยแก้วยังแบ่งย่อยออกเป็นบันเทิงคดีกับสารคดี นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งประเภทของวรรณกรรมที่แตกต่าง เช่น จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2546 : 1) ได้กล่าวว่า การแบ่งประเภทวรรณกรรมได้เป็น 3 ประเภทคือ บันเทิงคดี สารคดี และตำราความรู้

วรรณกรรมร้อยแก้วที่ตอบสนองความต้องการของผู้อ่านในสังคมปัจจุบัน คือ สารคดี ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543 : 34) อธิบายว่า สารคดีเป็นรูปแบบการเขียนร้อยแก้วที่มุ่งเน้นเรื่องข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเป็นอันดับแรก เน้นเรื่องความเพลิดเพลินเป็นอันดับรอง ชลอ รอดลอย (2551 : 3-5) ได้กล่าวว่า สารคดี คือ งานประพันธ์ร้อยแก้วที่ผู้แต่งมุ่งที่จะเสนอความรู้และความจริงที่เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กันด้วย โดยเขียนเป็นบทความที่มีลักษณะสั้น ๆ พิมพ์ในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ และตามวัตถุประสงค์ของ

สารคดี สอดคล้องกับ ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 244) ที่กล่าวว่า สารคดี คือ งานเขียนที่ยึดถือเรื่องราว จากความเป็นจริงนำมาเขียนเพื่อมุ่งแสดงความรู้ทัศนคติความคิดเห็นเป็นหลัก ด้วยการจัดระเบียบ ความคิดในการนำเสนอ ผสมผสานในการถ่ายทอดต่อการสนใจใฝ่รู้ของผู้อ่าน เพื่อให้เกิดคุณค่าทาง ปัญญา

สารคดีแบ่งประเภทได้หลายประเภทตามลักษณะของเนื้อหาที่แตกต่างกัน เช่น สารคดี ชีวิตประวัติและอัตชีวประวัติ มีเนื้อหาที่เล่าประสบการณ์ชีวิตจริง แง่มุมของชีวิตจริง มีทั้งด้านดีหรือ ด้านไม่ดี ดังนั้น สารคดีเขียนโดยผู้แต่งที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน จึงมีเรื่องราวตามประสบการณ์ ของผู้แต่ง เช่น ผู้แต่งที่เป็นผู้หญิงมักจะบอกเล่าประสบการณ์ของผู้หญิงแต่ละกลุ่ม ถ่ายทอด สถานภาพและบทบาทออกมาเป็นให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ นอกจากนี้ ธัญญา สังขพันธ์านนท์ (2556 : 23-27) ได้กล่าวว่า สารคดีแนวใหม่ เช่น สารคดีรายงานเหตุการณ์ สารคดีชีวิตบุคคล สารคดีเด็ก สารคดี เกี่ยวกับสตรี เป็นต้น สำหรับสารคดีเกี่ยวกับสตรี จะมีเนื้อหาที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวของสตรีทั้ง รายบุคคลและกลุ่มสตรี ซึ่งมักมีประเด็นที่นำเสนอเกี่ยวกับความสนใจสนิยม ชีวิตการทำงานในแต่ละ อาชีพ ตลอดจนปัญหาของสตรีในด้านต่าง ๆ และบทบาทของสตรีในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคม เป็นต้น สอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2543 : 125) ได้กล่าวว่า สารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติชีวิตและเรื่องราวของบุคคล เป็นสารคดีเชิงประวัติชีวิตทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตจริงของคนใน สังคม ดังเช่น สารคดีที่ผู้เขียนเป็นผู้หญิง ก็จะมีเนื้อหาที่ผู้อ่านสามารถรับรู้สถานภาพ บทบาทของ ผู้หญิง รวมถึงแนวคิดที่ผู้เขียนมีต่อผู้หญิงได้อย่างชัดเจน

ปัจจุบันสังคมมีความสนใจศึกษาเรื่องของผู้หญิงเกี่ยวกับสถานภาพ บทบาทของผู้หญิง และ แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงอย่างมาก เรียกว่าสตรีศึกษา ดังที่ วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2545 : 3) อธิบายว่า สตรีนิยมมีความหมายของความพยายามที่จะวิพากษ์วิจารณ์และปรับปรุงสถานภาพที่เสียเปรียบของ ผู้หญิงที่สัมพันธ์กับผู้ชายในสถานการณ์ในทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ สุชีลา ตันชัยนันท์ (2554 : 16, 142) กล่าวว่า สตรีศึกษา คือ การศึกษาเรื่องของผู้หญิงในปริมนหลายต่าง ๆ ตลอดจนสามารถ อธิบายและเข้าใจปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิงเพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพที่ เสียเปรียบของผู้หญิงนั่นเอง จะเห็นได้ว่าสังคมได้ให้ความสำคัญของสตรีศึกษาอย่างสูงในปัจจุบันนี้ การศึกษาเรื่องของผู้หญิงมิได้มีผลเฉพาะในแวดวงวิชาการ หรือเป็นกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น หากแต่สตรีศึกษายังมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนสตรี รวมทั้งมีผลต่อการรับรู้ของ ประชาชนทั่วไปถึงปัญหาของสตรีในด้านต่าง ๆ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้ ถูกต้องต่อสตรี จึงมีการเผยแพร่แนวคิดนี้ให้แพร่หลายในรูปแบบต่าง ๆ

โดยที่วรรณกรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม และมีความสนใจในการศึกษา เรื่องราวของสตรีดังกล่าวแล้ว มีนักเขียนได้ถ่ายทอดชีวิตของสตรีซึ่งได้รับความนิยมนำมาเพิ่มมากขึ้น และมีการส่งเสริมการประกวดงานเขียนวรรณกรรมเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความรู้

ความคิดที่มีต่อสตรีไทย แสดงแนวคิดและความสามารถในการประพันธ์ของตนเอง ทำให้ผู้อ่านได้ค้นพบเรื่องราวชีวิตของสตรีที่เป็นวรรณกรรมที่อ่านเข้าใจได้ง่ายและมีแง่คิดที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังที่มีการประกวดรางวัล “ชมนาด” เป็นรางวัลเฉพาะนักเขียนผู้หญิง โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานโล่รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจในการเริ่มต้นโครงการฯ ตั้งแต่ครั้งแรก และจัดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

กล่าวได้ว่า การให้รางวัลชมนาดเป็นกิจกรรมด้านวรรณกรรมที่ส่งเสริมให้นำเสนอเรื่องราวสตรีหญิงได้แสดงตัวตนในสังคม ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา โดยเฉพาะสารคดีที่ได้รับรางวัลสำหรับนักเขียนสตรีที่มีความสามารถ เป็นผลงานสารคดีที่มีคุณค่าสำหรับผู้อ่าน และสำหรับสังคมอย่างมาก มีเนื้อหาที่ได้สะท้อนให้เห็นสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย เนื้อหาสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ได้เล่าเรื่องประสบการณ์ของผู้หญิงไทย ถ่ายทอดสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยในมุมมองที่เป็นประสบการณ์และสถานการณ์การใช้ชีวิตของผู้หญิงอย่างหลากหลาย รวมทั้งถ่ายทอดแนวคิดที่ผู้เขียนมีต่อผู้หญิงอย่างน่าสนใจ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจวิเคราะห์ศึกษาเนื้อหาสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพ และบทบาทของผู้หญิงสังคมไทย และคุณค่าของสารคดีบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงชีวิตของผู้หญิงอย่างหลากหลาย และทำให้เข้าใจว่าบทบาทของผู้หญิงมีความสำคัญต่อครอบครัวและสังคมเป็นอย่างมาก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 มีวัตถุประสงค์สองข้อ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัยสองประการ ได้แก่ แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดี และแนวคิดการวิเคราะห์คุณค่าในสารคดี ดังนี้

1. แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดี

เนื้อหาเป็นส่วนที่สำคัญของงานเขียนสารคดี เนื้อหาที่นำมาเขียนสารคดีเป็นความรู้ข้อเท็จจริงจากเรื่องราวและพฤติกรรมของบุคคลที่มีตัวตนจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ ยังมีเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติส่วนบุคคล เนื้อหาของสารคดีแตกต่างจากวรรณกรรมอื่นที่เป็นเรื่องแต่ง เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หรือบทกวี ตรงที่สารคดีเป็นวรรณกรรมที่มีพื้นฐานของเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง

2. แนวคิดการวิเคราะห์คุณค่าในสารคดี

สารคดีมีคุณค่าต่อผู้อ่านและสังคม เป็นงานเขียนที่สะท้อนความเป็นจริง สารระความรู้ และแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางเพิ่มขึ้น จากสิ่งที่คุณเขียนมีประสบการณ์ที่โต้พบเห็น และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในสารคดี ซึ่งเป็นคุณค่าที่ให้ความรู้ แง่คิดพร้อมกันแก่ผู้อ่าน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย ปี พ.ศ. 2553-2561 มีจำนวน 7 เล่ม เป็นสารคดีที่แต่งโดยนักเขียนผู้หญิง มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ชื่อหนังสือ	ชื่อผู้แต่ง	ปีที่ได้รับรางวัล
1	ฉันคือเอเรีย กับประสบการณ์ข้ามแดน	ธันดดา สว่างเดือน	2553
2	พฤษยามาตา	ชญวลี ศรีสุโข	2556
3	ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน	สิริญร่าไพ(มาเรีย)ประพันธ์ทวี	2556
4	ซังหญิง	ธันดดา สว่างเดือน	2559
5	ความฝันของฉันทนา	จันทรา รัศมีทอง	2560
6	โลกคู่ขนาน	คณา คชา	2561
7	ความมดงามของชีวิต	แก้ว การะบุหญิง	2561

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สารคดี หมายถึง งานเขียนสร้างสรรค์ประเภทร้อยแก้ว พิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระ นำเสนอเรื่องราวที่เป็นความรู้ ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้ ความคิด

2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิง หมายถึง ความคิดสำคัญซึ่งเป็นแนวคิดของสังคมที่มีต่อผู้หญิงและผู้เขียนได้ผูกเรื่องหรือสะท้อนความคิดสอดแทรกเกี่ยวกับผู้หญิงในเนื้อหาสารคดี

3. เนื้อหาสารคดี หมายถึง เนื้อหาเป็นส่วนที่สำคัญของสารคดีเนื้อหาที่นำมาเขียนสารคดีเป็นความรู้ ข้อเท็จจริง กล่าวถึงเรื่องราวและพฤติกรรมของบุคคลที่มีตัวตนจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ ยังมีเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ ประวัติส่วนบุคคล เนื้อหาของสารคดีแตกต่างจากวรรณกรรมอื่นที่เป็นเรื่องแต่ง เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หรือบทกวี ตรงที่สารคดีเป็นวรรณกรรมที่มีข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานของเนื้อหา

4. คุณค่าสารคดี หมายถึง สารคดีได้ถ่ายทอดสิ่งที่ดีต่อผู้อ่านและสังคม โดยสะท้อนความเป็นจริงของมนุษย์และสังคมให้ทั้งสาระความรู้ที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกิดแง่คิดใหม่ในการดำเนินชีวิตหรือด้านอื่น ๆ และยังได้รับความเพลิดเพลินด้วย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์สารคดี (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าของสารคดี
3. ศึกษาและคัดเลือกสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยระหว่างปี พ. ศ. 2553-2561
4. ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยระหว่างปี พ. ศ. 2553-2561
5. ศึกษาและวิเคราะห์คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยระหว่างปี พ. ศ. 2553-2561
6. สรุปและรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัยครั้งนี้

1. ทำให้เข้าใจลักษณะเนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยระหว่างปี พ. ศ. 2553-2561
2. ทำให้เข้าใจคุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย ระหว่างปี พ. ศ. 2553-2561 ในด้านต่าง ๆ
3. ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของสารคดี ซึ่งมีคุณค่านำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสตรีในสังคมไทย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา 2553-2561 มีดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับสารคดี

2.1.1 ความหมายของสารคดี

2.1.2 ประเภทของสารคดี

2.2 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาและคุณค่าของสารคดี

2.2.1 ลักษณะเนื้อหาของสารคดี

2.2.2 ลักษณะคุณค่าของสารคดี

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงสังคมไทย

2.3.1 ขอบข่ายของสตรีนิยม

2.3.2 การจัดประเภทของสตรีนิยม

2.3.3 ทรรศนะของสังคมที่มีต่อผู้หญิง

2.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับผู้หญิง

2.4 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลชมนานา

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของรางวัลชมนานา

2.4.2 วัตถุประสงค์และคุณสมบัติของงานที่ส่งเข้าประกวดรางวัลชมนานา

2.4.3 แนวการตัดสินของรางวัลชมนานา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารคดีชีวประวัติ

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิง

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสารคดี

2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของสารคดี

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับสารคดี

วรรณกรรมประเภทสารคดี เป็นงานเขียนนำเสนอข้อมูลความรู้ ข้อเท็จจริงอันตอบสนองธรรมชาติของมนุษย์ มีนักวิชาการได้อธิบายความรู้เกี่ยวกับสารคดี ดังนี้

2.1.1 ความหมายของสารคดี

สารคดีเป็นงานเขียนที่มีเนื้อหาถ่ายทอดความรู้ ข้อเท็จจริงของสังคม และเสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตจริง นักวิชาการได้ให้ความหมายของสารคดี ดังนี้

เกศินี จุฑาวิจิตร (2552 : 259) กล่าวว่า สารคดี คือ ความเรียงที่มุ่งนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลความรู้และข้อเท็จจริง พร้อมกับให้ความเพลิดเพลินและความพึงพอใจ ผ่านการใช้ภาษาที่พิถีพิถัน ละเอียด คมคาย และงดงาม

ชลอ รอดลอย (2551 : 3) กล่าวว่า สารคดี คือ งานประพันธ์ร้อยแก้วที่ผู้เขียนมุ่งที่จะเสนอความรู้และความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เป็นหลัก เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อมกันด้วย

สุจิตรา ช่างอยู่, วิลาวัลย์ ม่วงเอี่ยม และสุจารี หอมนาน(2546 : 7) กล่าวว่า สารคดีเป็นงานเขียนร้อยแก้วที่มีเนื้อหาหลากหลายโดยผ่านการกลั่นกรองข้อเท็จจริง แล้วนำมาเสนอผ่านภาษาที่มีลีลาชวนอ่าน มีเนื้อหาในการนำเสนอข้อเท็จจริงในรูปแบบการอธิบาย การวิจารณ์ หรืออาจมีเรื่องราวเกี่ยวกับความบันเทิงสอดแทรก

ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 244) ได้กล่าวว่า สารคดี (Non-fiction) คือ งานเขียนที่ยึดถือเรื่องราวจากความเป็นจริงนำมาเขียน เพื่อมุ่งแสดงความรู้ ทรรศนะ ความคิดเห็นเป็นหลัก ด้วยการจัดระเบียบความคิดในการนำเสนอ ผสมผสานในการถ่ายทอดต่อการสนใจใฝ่รู้ของผู้อ่าน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญา

วนิดา บำรุงไทย (2545 : 9) ได้กล่าวว่า สารคดี คือ เรื่องสร้างสรรค์ (creative) บางครั้งมีความเป็นอัตวิสัย (subjective) เป็นข้อเขียนที่มุ่งให้ความบันเทิง และข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน สถานการณ์หรือแง่มุมชีวิตที่น่าสนใจ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า สารคดี คือ งานเขียนประเภทร้อยแก้ว ซึ่งมีลักษณะเนื้อหาที่เป็นสาระข้อเท็จจริง เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลหรือสถานการณ์ก็ได้ และมีวัตถุประสงค์มุ่งเสนอความรู้ที่มีคุณค่าและน่าสนใจ

2.1.2 ประเภทของสารคดี

ในยุคปัจจุบัน สารคดีนับเป็นสื่อวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีบทบาทอย่างสำคัญและได้รับความนิยมน้อยยิ่ง นักวิชาการได้จำแนกประเภทของสารคดีหลายวิธี ดังเช่น

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2554 : 75-255) กล่าวว่า สารคดีมีประเภทหนึ่ง คือ สารคดีประเภทเรื่องเล่าส่วนบุคคล

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2553 : 24-26) กล่าวว่า สารคดีสามารถจำแนกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1) สารคดีชีวิตบุคคล หมายถึง สารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวหรือแง่มุมในชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นคนเด่น คนมีชื่อเสียง แต่ชีวิตของบุคคลธรรมดาสามัญก็สามารถนำมาเขียนเป็นสารคดีชีวิตประเภทนี้ได้ เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติ อาชีพ การงาน การต่อสู้ชีวิต ความสำเร็จหรือความล้มเหลว อุดมคติหรือปรัชญาชีวิตที่ยึดถือเป็นแนวทาง อาจเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับผู้อ่านด้วย

2) สารคดีเด็ก เป็นสารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวของเด็ก ๆ

3) สารคดีวิถีชีวิต สารคดีวิถีชีวิต ได้แก่ สารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เห็นว่ามีความพิเศษเฉพาะที่น่าสนใจ เพื่อนำเสนอและเปิดเผยให้คนอ่านรับรู้

4) สารคดีเกี่ยวกับสตรี คือ สารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวของสตรีทั้งรายบุคคลและกลุ่มสตรี มักมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความสนใจ รสนิยม ชีวิตการทำงานในแต่ละอาชีพตลอดจนปัญหาของสตรีในด้านต่าง ๆ เช่น การทำแท้ง การถูกข่มขืน ปัญหาแรงงานสตรี กลุ่มสตรีในชนบท และบทบาทของสตรีในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 33-35) กล่าวว่า สารคดีสามารถแบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1) สารคดีบุคคล (Personal Profiles) เป็นสารคดีที่มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตที่น่าสนใจในของบุคคลในแง่มุมต่าง ๆ

2) สารคดีประวัติศาสตร์ (Historical Features) เป็นสารคดีที่นำเรื่องราวของประวัติศาสตร์มาเขียน เพื่อย้ำเตือนจิตสำนึกของลูกหลาน หรือเพื่อย้ำให้เห็นความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้คนในชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องราวดังกล่าวนั้น เช่น สงครามยุทธหัตถีการเสียกรุงศรีอยุธยา การสร้างกรุงเทพมหานคร เป็นต้น เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นำมาเขียนในแง่มุมใหม่ ๆ ได้เสมอโดยการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของสังคม

3) สารคดีเด็ก (Children Stories) เป็นสารคดีที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก อาจจะเป็นจิตวิทยาเด็ก วิธีการเลี้ยงดูเด็ก การใช้แรงงานเด็ก หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

4) สารคดีสตรี (Women Stories) เป็นสารคดีที่เขียนถึงเรื่องราวของสตรีในแง่มุมต่าง ๆ เช่น สตรีกับการพัฒนา สถานภาพและบทบาทของสตรีในยุคปัจจุบัน สตรีกับการเมือง เป็นต้น

5) สารคดีแนะนำวิธีทำ (How-to-do Features) เป็นสารคดีที่มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับการแสดงวิธีการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การผลิตกีตาร์ การทำอาหาร การใช้อุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้น

6) สารคดีความทรงจำ (Memory) เป็นสารคดีที่มีเรื่องราวของความทรงจำในอดีตที่มีความสำคัญสำหรับสังคม อาจจะเป็นเรื่องราวที่คนอื่นเล่าให้ผู้เขียนแล้วผู้เขียนนำมาเขียนเผยแพร่ หรืออาจจะเขียนเองจากความทรงจำของผู้เขียนเองก็ได้

7) สารคดีจดหมายเหตุ (Archives) เป็นสารคดีที่มีเรื่องราวของการบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาจจะเป็นทางราชการหรือกึ่งราชการก็ได้

ชลอ รอดลอย (2544 : 3) กล่าวว่า สารคดีประเภทชีวประวัติและอัตชีวประวัติ สารคดีที่มีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตของบุคคลจริง ๆ ทั้งบุคคลคนอื่น และส่วนอัตชีวประวัติเป็นสารคดีที่ผู้เขียนเขียนเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของชีวิตตนเอง สอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2543 : 13) กล่าวว่า สารคดีมีประเภทหนึ่ง คือ สารคดีชีวประวัติและอัตชีวประวัติ

สรุปได้ว่า สารคดีอาจจะสามารถแบ่งประเภทอย่างหลากหลาย แบ่งตามลักษณะเนื้อหาของสารคดี มีแนวเรื่องเกี่ยวกับการรายงานเหตุการณ์ ชีวิตบุคคล ประวัติศาสตร์ เรื่องราวเกี่ยวกับสตรี และเด็ก แต่ละประเภทจะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านแต่ละกลุ่มบุคคลไม่เหมือนกัน

2.2 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาและคุณค่าในสารคดี

เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงในสารคดี เป็นสาระที่ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และได้รับความจริงของเหตุการณ์ จากเนื้อหาของสารคดี ผู้อ่านจะได้แง่คิด ทักษะต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อชีวิตจริง นี่คือนคุณค่าของสารคดี สำหรับลักษณะของเนื้อหาและคุณค่าสารคดีมีดังนี้

2.2.1 ลักษณะเนื้อหาของสารคดี

สารคดีเป็นงานเขียนที่ผู้เขียนมุ่งให้ความรู้สิ่งต่าง ๆ และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในโลก นักวิชาการได้สรุปลักษณะเนื้อหาของสารคดี ดังต่อไปนี้

อิงริตา ลิมป์ปัทมปาณี (2555 : 12) ได้กล่าวว่า ลักษณะเนื้อหาของสารคดีมี 4 ประการ ดังนี้

1) ให้ข้อมูลและความคิดเห็นไปในคราวเดียวกัน ให้ข่าวสารในหลายแง่มุม ให้มุมมองของเหตุการณ์หรือสถานการณ์จากเรื่องจริงที่ต่างออกไปจากงานเขียนประเภทอื่น

2) การบอกข้อเท็จจริงด้วยการใช้รูปแบบหลากหลาย ให้อารมณ์ ความรู้สึก บรรยากาศ สิ่งรอบ ๆ เหตุการณ์ ไปพร้อมกับความรู้

3) เปิดโอกาสให้ผู้แต่งหรือนักเขียนหรือผู้สื่อข่าว แสดงความคิดเห็นของตนเองได้ด้วยการนำเสนอข้อเท็จจริงผ่านสายตาของตนเอง ได้แสดงทรรศนะหรือความคิดเห็นของนักเขียน ซึ่งทรรศนะและความคิดเห็นนี้เป็นแก่นสำคัญของเรื่องที่ต้องการบอกแก่ผู้อ่าน

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2554 : 61-63) กล่าวว่า ลักษณะเนื้อหาของสารคดีมีดังนี้ เนื้อหา และชื่อเรื่อง เนื้อหามีเนื้อเรื่องที่ทันเหตุการณ์ เรื่องที่เป็นที่สนใจของผู้อ่าน เรื่องที่ให้แง่คิดที่ทันสมัย หรือให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ ส่วนชื่อเรื่อง เป็นชื่อเรื่องที่สะดุดตาและโลดโผนเร้าใจผู้อ่าน

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2553 : 15) กล่าวว่า ลักษณะเนื้อหาที่สำคัญของสารคดีมี 2 ประการ ดังนี้

1) เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องจริงหรือเรื่องไม่สมมุติ (non-fiction)

2) เป็นเนื้อหาที่มุ่งให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นประเด็นหลัก และให้ความเพลิดเพลินเป็นประเด็นรอง

รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ (2553 : 80) ได้กล่าวว่า ลักษณะเนื้อหาสารคดี เป็นความรู้หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งมีชีวิต รวมทั้งเรื่องทั่วไปที่มนุษย์สนใจ เช่น สังคมแต่ละกลุ่ม วัฒนธรรม ความเชื่อ ธรรมชาติ ระบบจักรวาล เป็นต้น โดยที่ผู้เขียนนำมานำเสนอและได้แสดงความคิดเห็นความรู้สึกของผู้เขียนด้วย

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2543 : 125) ได้กล่าวว่า สารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติชีวิตและเรื่องราวของบุคคล เป็นสารคดีเชิงประวัติชีวิตทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตจริงของคนในสังคม

มนัสติยา เจ้าคูรี (2549 : 98) ได้กล่าวว่า ลักษณะเนื้อหาของสารคดีมี 3 ประเด็น สรุปดังนี้

1) มีเนื้อหาที่ให้ความรู้และความคิด ข้อมูลที่นำมาเขียนอาจนำมาจากประสบการณ์ ความรอบรู้ หรือความคิดเห็นของตนเอง หรือเขียนจากการค้นคว้าอ้างอิงจากหนังสือต่าง ๆ หรืออาจเอามาจากการสัมภาษณ์ แต่เรื่องที่น่าสนใจต้องเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการ

2) มีเนื้อหาที่คนทั่วไปสนใจ เนื้อหาที่นำมาเขียนสารคดีควรเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่สนใจและทันสมัย หรืออาจเป็นเรื่องในอดีตที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะหยิบยกมาเขียนเพื่อสร้างความสนใจได้ในแง่มุมใหม่ เนื้อหาของสารคดีอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม การบริโภค การพักผ่อน การแต่งกาย การจัดบ้าน การจัดสวน การเดินทางท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การศึกษาศาสนา ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ข่าว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

3) มีความคิดเห็นของผู้เขียน แม้ว่าสารคดีบางเรื่องอาจเขียนโดยเน้นการให้ข้อมูลที่ค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุดหรือจากการสัมภาษณ์ก็ตาม หากการเสนอข้อมูลความรู้โดยไม่มีความคิดเห็นประกอบเลยนั้นอาจไม่มีลักษณะที่ดีของการเขียนสารคดี เพราะคุณค่าประการสำคัญหนึ่งของงานเขียนสารคดีก็คือ ความคิดเห็นของผู้เขียน

สรุปได้ว่า เนื้อหาของสารคดีมีสาระสำคัญเสนอความรู้ เป็นเนื้อหาสาระที่เป็นข้อเท็จจริง และการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และผู้เขียนนำเสนอเนื้อเรื่องในมุมมองที่ต่างจากงานเขียนประเภทอื่น โดยเป็นเรื่องจริงที่ให้แก่คิดและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย

2.2.2 ลักษณะคุณค่าของสารคดี

สารคดีเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าซึ่งต่างจากวรรณกรรมวิชาการและบันเทิงคดี เนื้อหาของ สารคดีจึงมีคุณค่า ดังนี้

1) คุณค่าในด้านความรู้

ธิดา โมสิกรัตน์ (2561 : 10-50) กล่าวว่า สารคดีมีคุณค่าด้านความรู้ โดยให้ข้อมูลเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังเช่น สารคดีประวัติบุคคล เป็นสารคดีที่เล่าเรื่องราวชีวิตของบุคคลทั้งที่มีฐานะสูงมีชื่อเสียงและเป็นคนธรรมดาสามัญ มีคุณค่าด้านได้บทเรียนชีวิตของบุคคลที่มีชีวิตอยู่จริง ตั้งแต่เกิด เติบโต ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว สารคดีอัตชีวประวัติเป็นสารคดีประวัติบุคคลได้นำเสนอเรื่องราวชีวิต ความเป็นมา เหตุการณ์ วิถีชีวิต ของชีวิตบุคคลที่มีคุณค่าได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นแบบอย่างบุคคลรวมทั้งได้กำลังใจในการดำรงชีวิตและการทำงาน เพื่อประสบความสำเร็จได้ตามเรื่องราวบุคคล

นภาพรรณ พันธุ์จินดา (2554 : 113) กล่าวว่า สารคดีมีคุณค่าในการนำเสนอเรื่องราวประวัติชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวชีวิตของบุคคลเหล่านั้น ให้ความรู้ที่เป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิต และการอบรมเลี้ยงดูบุตร

วนิดา บำรุงไทย (2545 : 109) กล่าวว่า คุณค่าของสารคดี คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิต ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์หรือความผันแปรของชีวิต ความรู้พฤติกรรมแนวการดำรงชีวิตของบุคคล อาจเป็นแบบอย่างในการสร้างค่านิยมที่ดีหรือให้แนวประพฤติปฏิบัติ หรือประวัติชีวิตชี้ให้เห็นความสำเร็จ ความล้มเหลว ในชีวิตของเขา ซึ่งเป็นบทเรียนแก่ผู้อ่าน ให้สาระบางแง่มุม เช่น ทำให้เข้าใจเบื้องหลังปมชีวิตที่ซ่อนเร้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมนุษย์ให้ดีขึ้น

อิงอร สุพันธุ์วัฒน์ (2553 : 52-163) กล่าวว่า ลักษณะคุณค่าของสารคดีมี 2 ประการดังนี้ คุณค่าด้านอารมณ์ สารคดีที่ดีย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะที่อ่าน คุณค่าด้านสติปัญญา เนื้อหาของสารคดีให้ข้อเท็จจริงซึ่งอาจจะเป็นความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิทยาศาสตร์ สังคมวิทยา การแพทย์แผนไทยกฎหมาย การจัดการ เป็นต้น

2) คุณค่าในด้านแง่คิด

ธิดา โมสิกรัตน์ (2561 : 10, 17, 20) คุณค่าของสารคดีในด้านให้แง่คิด เนื่องจากผู้เขียนสารคดีเขียนวิเคราะห์ขยายเรื่องราว เหตุการณ์ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ คลี่คลายเป็นรายละเอียด เช่น กล่าวถึงสาเหตุ ผลกระทบ ประกอบกับความคิดเห็นเชิงเสนอแนะ เพื่อให้ผู้อ่านและสังคมร่วมกันป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำ ๆ ตามที่ได้นำเสนอเนื้อหาอีกในอนาคต สารคดีจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่ประมวลความรู้และความคิดของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ที่หลากหลายรอบด้าน สารคดีจึงให้ความรอบรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน ให้แง่คิดจากเรื่องราวความเป็นมาของสังคมและโลก ช่วยให้เข้าใจผู้คนสังคมและโลก ในมุมมองของผู้เขียนที่มีความนึกคิดข้อคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นโลกทัศน์ของผู้เขียนที่น่าสนใจและส่งเสริมในด้านการประเทืองปัญญา นอกจากนี้ เนื้อหาสารคดีทำให้ผู้อ่านสามารถสะสมความรู้และการจดจำเรื่องต่าง ๆ สามารถสังเคราะห์ความคิดข้อมูลใหม่กับข้อมูลที่สะสมจากการได้

และผ่านมาก่อนแล้ว เป็นแนวคิดที่มีความหมายใหม่ที่แตกต่างเพิ่มเติมจากความรู้และประสบการณ์เดิม ทำให้ได้แนวคิดหรือหลักการที่มีคุณค่านำไปใช้ประโยชน์ต่อไป สารคดีให้ความรู้เฉพาะเรื่อง ให้แนวคิดจากทรศนะที่แทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง เป็นทรศนะหรือความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และแนวคิดในมุมมองที่น่าสนใจและแตกต่างกันไปในสารคดีแต่ละเรื่อง

วรรณ ชัยเลิศ (2541: 163) กล่าวว่า สารคดีส่วนมากจะให้แนวคิดโดยเร้าใจให้เกิดความคิด เป็นแนวคิดให้เนื้อหาสารคดีที่ผู้อ่านสามารถรู้จักคิด ส่งเสริมให้รู้จักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งให้คุณค่าด้านศีลธรรมและจรรยาบรรณใจ เนื้อเรื่องของสารคดีส่วนใหญ่จึงช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น และยังเป็นตัวอย่างที่ดีหรือเสนอแนวทางที่ถูกต้อง ที่เหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติตนด้วย

3) คุณค่าในด้านความเพลิดเพลิน

ภาษาเป็นเครื่องมือของผู้ประพันธ์ หากเครื่องมือดี มีคุณภาพ หรือมีลักษณะเด่น ก็ย่อมทำให้แนวคิดของผู้ประพันธ์มีความชัดเจน หนักแน่น น่าเชื่อถือและมีความไพเราะเพราะพริ้ง มีความเพลิดเพลินหรือสื่ออารมณ์กินใจสะเทือนใจตามไปด้วย เช่น การเลือกสรรคำ การใช้ความเปรียบ การประดิษฐ์สร้างคำและสำนวนขึ้นมาเป็นพิเศษ เป็นต้น

ธิดา โมสิกรัตน์ (2561 : 10-9) กล่าวว่า การใช้ภาษาท่วงทำนองการเขียนสารคดีเป็นกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาสารคดีที่ทำให้เนื้อเรื่องน่าอ่าน น่าสนใจ ผู้ประพันธ์สารคดีใช้ภาษาและโวหารการเขียนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและรูปแบบของสารคดี เนื่องจากเนื้อหาของสารคดีได้ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้เขียน ผู้เขียนก็จะเลือกใช้ท่วงทำนองการเขียนแบบบรรยายเล่าเรื่องราวต่อเนื่องตามลำดับ แทรกโวหารอื่น ๆ และใช้ภาษาที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่อ่านเข้าใจได้ทันที อ่านได้ราบรื่นและสนุกสนานเพลิดเพลิน แม้ว่าจะเป็นสารคดีที่มีทั้งเนื้อหาวิชาการระดับสูงหรือเขียนถึงหลักการของศาสนา ผู้ประพันธ์มักใช้ท่วงทำนองการเขียนและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย โดยเฉพาะการใช้ภาษาระดับปาก ภาษาสุภาพ เป็นภาษาสนทนาที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน เป็นภาษาธรรมดาสามัญที่ใช้ในชีวิตประจำวันชวนให้อ่านและติดตามเรื่องราวอย่างจดจ่อและเพลิดเพลิน

ธีรภาพ โลหิตกุล (2552 : 144) กล่าวว่า การใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีที่ทำให้อ่านได้เพลิดเพลินมีลักษณะดังนี้

- 1) ใช้ภาษาไพเราะ สละสลวย แต่ไม่วิลิศมาหราเกินไป หรืออาจกล่าวได้ว่า ใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่ทรงพลัง
- 2) เติมเสน่ห์ในงานเขียนด้วยการใช้อุปมาอุปไมยพองาม
- 3) ใช้คำประเภท กัณฑ์ แก่ แต่ ต่อ ที่ ซึ่ง อัน ฯลฯ อย่างเหมาะสม
- 4) ระมัดระวังคำฟุ่มเฟือย

5) รมั้ดระวังคำซ้ำ

วนิดา บำรุงไทย (2545 : 61) กล่าวว่า การใช้ภาษาที่ทำงานเขียนสารคดีมีคุณค่าด้านความเพลิดเพลินลักษณะดังนี้

- 1) ใช้ประโยคสั้น กระชับ มีประสิทธิภาพดีกว่าประโยคยาว เยิ่นเย้อ
- 2) ใช้คำสั้น ๆ เหมาะสมดีกว่าคำยาวๆ
- 3) ควรใช้ภาษาธรรมดา ๆ ที่เป็นที่คุ้นเคย
- 4) ลีลาการเขียนแบบง่าย ๆ เป็นกันเอง มีลักษณะแบบธรรมดาสามัญ จะทำให้

ข้อเขียนมีความน่าอ่านยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า สารคดีมีคุณค่าหรือให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านในด้านความรู้ความเข้าใจ แ่งคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ที่เป็นตัวอย่างของการดำเนินชีวิต การประพฤติปฏิบัติ การสร้างค่านิยม ความสำเร็จ ความล้มเหลวของบุคคล และกลวิธีการแต่งที่มีการใช้ภาษาอย่างเรียบง่าย มีความหมาย ชวนอ่าน และได้รับความเพลิดเพลินจากคำใช้ถ้อยคำภาษา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย

การศึกษาเรื่องราวของสารคดีที่นำเสนอเรื่องราวของผู้หญิง มีพื้นฐานความคิดเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาของสตรีเป็นแนวคิดเกี่ยวกับสตรีที่นำทางการพัฒนาการศึกษาที่เรียกว่า สตรีนิยม ซึ่งกล่าวถึงทรรศนะที่สังคมมีต่อสตรีเป็นสิ่งสำคัญ ดังนี้

2.3.1 ขอบข่ายของสตรีนิยม

สุชีลา ต้นชัยนันท์ (2554 : 142) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องของผู้หญิงได้มีผลเฉพาะในแวดวงวิชาการ หรือเป็นกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น หากแต่สตรีศึกษาย่อมมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนสตรี รวมทั้งมีผลต่อการรับรู้ของประชาชนทั่วไปถึงปัญหาของสตรีในด้าน ต่าง ๆ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้ถูกต้องต่อสตรี

วิระดา สมสวัสดิ์ (2549 : 29) ได้กล่าวว่า คำว่า สตรีนิยม เป็นถ้อยคำหรือภาษาที่นำเอาแนวคิดที่มีต่อผู้หญิงมาพิจารณา เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีการยอมรับผู้หญิงและเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้หญิงให้ดีขึ้น อาจมีหลายแนวทางหรือหลายแนวคิด แต่สตรีนิยมมีแนวทางต่าง ๆ ที่มีความเหมือนกันในบางประเด็นที่จะต่อสู้เพื่อขจัดการกดขี่ต่อผู้หญิง และเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อให้ผู้หญิงมีชีวิตมีสิทธิที่เสมอภาคกับผู้ชาย และได้รับสิทธิของความเป็นมนุษย์

เสนาะ เจริญพร (2548: 149) กล่าวว่า สตรีนิยมมีแนวคิดตามแนวเสรีนิยม (Liberal feminism) เชื่อว่าผู้หญิงมีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายในทุก ๆ ด้าน แต่ความสามารถบางอย่างถูกปิดกั้นเอาไว้ ผู้หญิงจึงต้องต่อสู้กับทรรศนะทางสังคมที่ไม่ยอมรับความสามารถของผู้หญิง

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2545: 5) กล่าวว่า สตรีนิยมมีประเด็นที่เกี่ยวกับอิสรภาพส่วนบุคคล ครอบครัว รัฐ การกระจายอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทางเพศทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม และเรียกร้องให้มีการสร้างสมดุลใหม่ระหว่างเพศในนามของความมีมนุษยธรรมเดียวกัน และเคารพในความแตกต่างของกันและกัน

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2545: 64) กล่าวว่า ผู้หญิงจำเป็นต้องมีตัวแทนอยู่ในกระแสหลัก เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นอยู่ ตัวแทนในที่นี้ หมายถึง ตัวแทนทางกฎหมายแนวเสรีนิยม ผู้หญิงต้องถูกรวมอยู่ในอำนาจนั้น ให้ความสำคัญกับการแก้ไขทางกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิงในสังคม และมองว่าการตัดสินใจทางการเมืองและสังคมที่สำคัญอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

วันทนี วาสิกะสิน (2543 : 2) ได้กล่าวว่า สตรีนิยม คือ การวิเคราะห์ หรือการกระทำใด ๆ ที่มีจุดยืนว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง เป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ และมีเป้าหมายที่จะทำความเข้าใจในสาระเพื่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน

กาญจนา แก้วเทพ (2541 : 65) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายของสตรีนิยมในปัจจุบันให้แนวคิดที่เข้าใจถึงความจำเป็นของภารกิจในการสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศที่ต้องดำเนินการไปสองด้านพร้อม ๆ กัน ดังนี้

- 1) การสร้างสรรค์สิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน (Equal right and opportunity) ในโลกแห่งความเป็นจริง
- 2) การทบทวนเพื่อสร้างค่านิยมใหม่ของ “ความเป็นหญิง-ชาย” ในโลก อันเป็นมิติที่สื่อมวลชนมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างมาก

สรุปได้ว่า สตรีนิยมเป็นขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง โดยให้แนวคิดว่า ปัจจุบันผู้หญิงควรมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมผู้ชายตามแนวเสรีนิยม สังคมยุคใหม่ ควรยอมรับความสามารถของผู้หญิงในทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

2.3.2 การจัดประเภทของสตรีนิยม

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของสตรีนิยมตามลักษณะการเมืองการปกครอง ดังนี้

วิระดา สมสวัสดิ์ (2549 : 29-42) ได้กล่าวว่า สตรีนิยมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) สตรีนิยมแนวเสรีนิยม เป็นทฤษฎีที่เสนอเสรีภาพส่วนบุคคลให้แก่ผู้หญิง ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในทฤษฎีสตรีนิยมที่ว่าด้วยการเมืองและสังคมกระแสหลัก และการมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานที่สุดเท่าที่จะมีเอกสารและการบันทึกไว้

2) สตรีนิยมแนวลัทธิมาร์กซ์ การที่ผู้หญิงต้องตกอยู่ในสภาวะที่ขึ้นต่อผู้ชายหรือตกอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้ชาย เนื่องมาจากลัทธิทุนนิยมและการมีกรรมสิทธิ์ส่วนตัวในทรัพย์สินซึ่งเป็นปัจจัยในการผลิต หากขจัดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งเป็นปัจจัยในการผลิตออกไปแล้ว สังคมก็จะมี

ความเสมอภาค และได้เสนอว่า ต้องนำเอาการกดขี่ทางเศรษฐกิจมาพิจารณาคู่กับการกดขี่ทางเพศ มิใช่ให้ความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอธิบายว่าเศรษฐกิจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่มีการแลกเปลี่ยนตัวเงิน ต้องรวมถึงงานสร้างสรรค์และงานของผู้หญิงที่เกี่ยวกับเพศที่ทำงานบ้าน ทุกอย่างเป็นการผลิตทั้งหมด ในขณะที่วิเคราะห์เรื่องชนชั้นก็ต้องนำเรื่องเพศภาวะเข้ามาวิเคราะห์ด้วย และต้องมีการเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์แบบเท่านั้น จึงจะให้โอกาสผู้หญิงที่มีรายได้ต่ำและทำงานที่ไม่มั่นคงจะได้เป็นอิสระทางรายได้อย่างแท้จริง

3) สตรีนิยมแนวหลังยุคสมัย ให้แนวคิดว่าการเลือกปฏิบัติหรือการกีดกันผู้หญิงมีหลายรูปแบบหลายลักษณะพร้อม ๆ กัน ไม่ใช่ผู้หญิงทุกคนจะถูกเลือกปฏิบัติอย่างเดียวกัน

วันทนีย์ วาสิกะสิน (2543 : 2) ได้กล่าวว่า แนวคิดของสตรีนิยมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทนี้ ดังนี้

1) สตรีนิยมแนวรัฐสวัสดิการ ในระบบประชาธิปไตยรัฐจะจัดระบบสวัสดิการ (welfare) ของผู้หญิงในเรื่องสุขภาพ ที่อยู่อาศัย การศึกษา ความมั่นคงทางสังคม และบริการสังคม ที่ผู้หญิงควรจะได้รับอย่างเท่าเทียมกับเพศชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมคาดหวังให้ผู้หญิงมีบทบาทในบทบาทการเป็นมารดาและภรรยา ผู้หญิงจึงจำเป็นต้องได้รับบริการสวัสดิการการศึกษาอย่างเหมาะสม

2) สตรีนิยมแนวเสรีนิยม สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของโครงการ ทฤษฎีเศรษฐกิจสังคมต่อผู้หญิง เช่น การไม่เห็นด้วยกับผู้หญิงในโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ผู้ชายจะเป็นผู้ได้เปรียบในเรื่องการทำงาน ผู้หญิงที่ได้รับค่าจ้างแรงงานที่ไม่เป็นธรรม และมีความเชื่อว่าระบบทุนนิยมได้สานต่อแนวคิดจากโครงสร้างทางสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่

สรุปได้ว่า สตรีนิยม คือ แนวคิดสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นควบคู่กับทฤษฎีที่เกี่ยวกับระบบการปกครองแต่ละรูปแบบ โดยมีจุดประสงค์เหมือนกัน คือ การช่วยให้ผู้หญิงในสังคมปัจจุบันได้รับความเท่าเทียมและเพื่อให้ผู้หญิงตระหนักถึงการรักษาสិทธิของตนเอง ส่งเสริมให้ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทตามการพัฒนาของสังคม และการพัฒนาผู้หญิงในสังคมให้มีความสามารถและมีโอกาสในแนวทางอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

2.3.3 ทรรศนะของสังคมที่มีต่อผู้หญิง

ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทสำคัญในสังคม ซึ่งพัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบันตามเงื่อนไขของขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นสำคัญ ที่มีทรรศนะในการกำหนดสถานภาพต่าง ๆ ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ดังนี้

วิระดา สมสวัสดิ์ (2549 : 29-42) ได้กล่าวว่า สตรีนิยมกล่าวถึงสถานภาพของผู้หญิงทั้งยุคเก่าและยุคใหม่ สำหรับยุคเก่า ได้นำเสนอแนวคิดสมัยก่อนว่าการกดขี่ผู้หญิงเกิดจากการแบ่งแยกจัดประเภทผู้หญิงเป็นชนชั้นที่ด้อยกว่าชนชั้นผู้ชายบนฐานของเพศภาวะ สตรีนิยมหลัง

สมัยใหม่ ให้แนวคิดที่เห็นด้วยในเรื่องคู่ขนานของความแตกต่างผู้ชายผู้หญิงว่า เป็นการจัดแบ่งประเภทที่ทรงพลังในสังคม แบ่งเป็นพรศนะของสังคมตามสมัย ดังนี้

1) พรศนะของสังคมที่มีต่อผู้หญิงในอดีต

ในอดีต สังคมไม่ได้ยอมรับผู้หญิง ส่วนมากจะมีพรศนะคิดว่าผู้หญิงอ่อนแอต้อยต่ำกว่าผู้ชาย มีนักวิชาการได้อธิบายดังนี้

พีรพล อัครเทพพิทักษ์ (2560) ได้กล่าวว่า เมื่อย้อนกลับไปในอดีต พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวในอดีตมีลักษณะที่ลูกสาวของทั้งชนชั้นสูงและชนชั้นล่างต่างอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของผู้เป็นพ่อและแม่ตั้งแต่เกิดจนถึงช่วงที่จะต้องแต่งงาน ซึ่งผู้หญิงไม่สามารถมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองได้ หลังจากแต่งงานผู้ที่มีอำนาจควบคุมผู้หญิงผู้ต่อจากพ่อและแม่ก็คือสามี ลูกสาวไม่สามารถมีอำนาจในการเลือกคู่ครองด้วยตนเองได้ วัฒนธรรมการแต่งงานที่เกิดจากการบังคับของพ่อแม่จึงเป็นวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในอดีต นอกจากนั้น วัฒนธรรมในอดีตการมีภรรยาหลายคนของชายชนชั้นสูงถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ปกติ เพราะมีปัจจัยในทางการเมืองที่สำคัญ คือ การขยายฐานอำนาจสร้างบารมีให้กับตนของชายชนชั้นสูงของสังคม ในอดีต วัฒนธรรมการมีภรรยาหลายคนของชนชั้นสูงนั้นได้ฝังรากลึกมาเป็นเวลาช้านาน ในสมัยอยุธยาการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมการมีทาสทำให้สถานภาพของผู้หญิงต่ำลงไปอีก เพราะพ่อแม่สามารถขายลูกสาวให้เป็นทาสของผู้อื่นได้ หากสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตกอยู่ในสภาวะการที่ย่ำแย่ การขายลูกไปเป็นทาสในมุมมองของสังคมสมัยนั้น จึงเป็นการอุทิศตนเพื่อตอบแทนพระคุณของพ่อแม่ ในขณะที่เดียวกันผู้หญิงในชนชั้นสูงก็จะถูกบังคับให้แต่งงานกับคนที่ครอบครัวเห็นว่ามีความเหมาะสมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้หญิงในชนชั้นสูงต้องฝึกฝนการบ้านการเรือนพร้อมทั้งการปรนนิบัติสามีอย่างหนัก (พีรพล อัครเทพพิทักษ์. 2560 : ออนไลน์)

ลำพรรณ น่วมบุญลือ (2519 : 15) ได้กล่าวถึงความเชื่อสมัยโบราณว่า ถ้าผู้ชายไปผิด ลูกเมียผู้อื่น ตายไปจะต้องตกนรกขุมโลหะสิมพลีพร้อมกับหญิงชู้ผู้นั้น ครั้นชายผู้นั้นใช้โทษกรรมในนรกเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องไปเกิดเป็นหญิง 500ชาติ แล้วไปเกิดเป็นสัตว์ที่เขาตอน 500ชาติ แล้วจึงไปเกิดเป็นชายได้

2) พรศนะของสังคมที่มีต่อผู้หญิงในปัจจุบัน

ในสังคมปัจจุบันนี้ เป็นสังคมที่เน้นความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ ผู้หญิงมีความสามารถและความสำคัญมากยิ่งขึ้นทุกวัน สิทธิที่ผู้หญิงได้รับก็มากขึ้น ดังนี้

ปิยะนาถ อังควาณิชกุล และ สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ (2552 : 74) ได้กล่าวว่า สตรีไทยมีบทบาทเด่นในบางเรื่อง เช่น ในการพิจารณาคดีสตรีไทยจะเป็นผู้ที่แก้ต่างเก่งกว่าชาย สตรีไม่นิยมเล่นการพนันหากเล่นก็จะเป็นเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นโชคดีของสามีชาวไทย สะท้อนให้เห็น

ว่าอุปนิสัยของสตรีไทยมีความรับผิดชอบมากกว่า มีความอดทนสูงและจริงจังกว่าผู้ชาย ทั้งนี้อุปนิสัยเช่นนี้ของสตรีไทยอาจเกิดจากค่านิยมในสังคมที่ยึดเยียดภาระให้แก่สตรี

วิระดา สมสวัสดิ์ (2549 : 29-42) ได้กล่าวว่า สติสตรีมิได้หมายถึงว่าผู้หญิงจะมีสิทธิแตกต่างหรือพิเศษในฐานะที่เป็นผู้หญิง เพราะผู้หญิงมิได้มีสิทธิเช่นนั้น และคำว่า “สติสตรี” จะถูกให้ภาพว่าเป็นสิทธิที่สังคมทั้งหลายให้ผู้หญิงในฐานะที่เป็นแม่มิใช่เพราะเป็นผู้หญิง ซึ่งความจริงแล้วมิใช่ผู้หญิงทุกคนที่เป็นแม่ แต่ในขณะที่เดียวกันบรรดาผู้หญิงที่เป็นแม่ก็มีได้เป็นเพียงแต่แม่อย่างเดียว

ภัสสร ลิมานนท์ (2544 : 36) ได้กล่าวว่า ในระยะหลังในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ความรู้สึกที่ทวีขึ้นในกลุ่มสตรีก็คือ มีความจำเป็นยิ่งที่ต้องเปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา นอกจากนี้ องค์กรระหว่างประเทศจำนวนไม่น้อยได้ให้ความสนับสนุนทั้งด้านการเงินและวิชาการ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสตรี และจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศนั้น ๆ ต่อไป

สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช (2542 : 59) กล่าวว่า ผู้หญิงมีโอกาสและมีบทบาทมากขึ้นในระดับเป็นผู้นำที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ตลอดจนสร้างหลักประกันทำให้ผู้มีอำนาจในการบริหารระดับต่าง ๆ ของราชการ ธุรกิจเอกชน และการเมือง สังคมไทยควรจะสนับสนุนให้ผู้หญิงที่มีศักยภาพและความมุ่งมั่นได้มีส่วนร่วมในการชี้นำสังคมในฐานะและการมีบทบาทเป็นผู้นำมากขึ้น

ตรุณี ตันติวิรมานนท์ และ ไพโรจน์ ภูมิประดิษฐ์ (2541) ได้กล่าวว่า สตรีเอเชียอาคเนย์มิใช่เป็นผู้ที่เฉื่อยชา ว่าง่ายหรือลึกลับ แต่มีบทบาทแข่งขันในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในทำนองเดียวกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองเพศก็ได้ตายตัว แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีการต่อรองกันอย่างต่อเนื่อง อิทธิพลทางสากลระดับใหญ่ขึ้นได้เพิ่มความขัดแย้งระหว่างการผลิตปล่อยและการจำกัดบทบาทของสตรีในการเรียนรู้จากตะวันตก สตรีชาวเอเชียอาคเนย์ก็มิได้รับแนวคิดเรื่องสิทธิสตรีแบบปัจเจกเสรีนิยมมาโดยปราศจากการใช้วิจารณ์ญาณใคร่ครวญ หากแต่ได้พยายามค้นหาเอกลักษณ์แห่งเพศสัมพันธ์ภายในกรอบความสัมพันธ์ร่วมทางวัฒนธรรมของตน

สรุปได้ว่า ในอดีต สังคมมีความเชื่อและทรงศนะว่า ผู้หญิงไม่มีสิทธิ ไม่มีอิสรภาพทั้งในชีวิตตนเองและการอยู่ในสังคมตั้งแต่เกิด รวมทั้งการแต่งงานเลือกเนื้อคู่และการใช้ชีวิตในครอบครัว เมื่อมีการพัฒนาของสังคม ผู้หญิงได้รับความเท่าเทียมกันกับผู้ชายมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่สังคมยังมีทรงศนะเช่นเดิม ยังมองไม่เห็นสถานภาพการเป็นผู้หญิงที่เท่าเทียมผู้ชาย จนถึงทุกวันนี้ ถึงแม้ว่าระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายยังมีเป็นปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน แต่ก็มีการเขียนที่เผยแพร่แนวคิดสตรีนิยมเพื่อเปลี่ยนทรงศนะของคนรุ่นใหม่ให้ยอมรับว่าผู้หญิงเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับผู้ชาย

2.3.4 กฎหมายเกี่ยวกับผู้หญิง

กฎหมาย เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดขึ้นบังคับให้ทุกคนจะต้องปฏิบัติ หากจะเว้น ต้องจะได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ได้ กฎหมายเกี่ยวกับสตรีมีข้อกำหนดเพื่อเป็นที่พึ่งพาที่สามารถ ปกป้องรักษาสิทธิ เสรีภาพของผู้หญิง มีกฎหมายไทยเกี่ยวกับผู้หญิง มีตัวอย่างดังนี้

1) พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ว่า

เพื่อสอดคล้องกับหลักการมีสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และมีเหตุการณ์ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ และหลักการห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศที่เคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

มาตรา 1445 ชายหรือหญิงคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับ คู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา 1442 หรือ มาตรา 1443 แล้วแต่กรณี

มาตรา 1446 ชายหรือหญิงคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเรา หรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้นของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหมั้นนั้นได้โดยไม่ต้องบอก เลิกสัญญาหมั้น

มาตรา 1516 (1) สามีหรือภริยาอุปกัระเลียงคูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามี เป็นชู้หรือมีชู้ หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจฉน อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

มาตรา 1523 เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา 1516 (1) ภริยาหรือ มีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยาและจากผู้ซึ่งได้รับการอุกัระเลียงคูหรือยกย่อง หรือผู้ซึ่ง เป็นเหตุแห่งการหย่านั้น

2) พระราชบัญญัติ คำนำหน้านามหญิง พ.ศ. 2551 บัญญัติไว้ว่า หลักการสิทธิการใช้คำ นำหน้านาม การใช้คำนำหน้านามของหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้วและ ต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลง ต้องใช้คำนำหน้านามคำเดียว โดยมีอาจเลือกได้ตามความสมัครใจ ทำให้ เกิดผลกระทบต่อหญิงดังกล่าวในการดำรงชีวิตประจำวัน อาทิ การประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร และการทำนิติกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้การใช้คำนำหน้านามในลักษณะดังกล่าวของหญิงมีลักษณะเป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ สมควรกำหนดให้หญิง มีทางเลือกในการใช้คำนำหน้านามตามความสมัครใจซึ่งเป็นการสอดคล้องกับการเลือกใช้นามสกุล ตามกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล จึงมีตราพระราชบัญญัติ ดังนี้

มาตรา 5 หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้วจะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมควรใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา 6 หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว หากต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงจะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมควรใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

3) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 15 พ. ศ. 2550 บัญญัติไว้ว่า

หลักการคุ้มครองผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงถูกกดขี่ ถูกทำร้ายจากคนอื่น มีดังนี้

มาตรา 276 ผู้ใดข่มขืนการกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เชิญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา 277 ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา 286 ผู้ใดอายุกว่าสิบหกปีดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของผู้ซึ่งค่าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้ใดไม่มีปัจจัยอย่างอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพ หรือไม่มีปัจจัยอันพอเพียงสำหรับดำรงชีพ และพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ให้ถือว่าผู้นั้นดำรงชีพอยู่จากรายได้ของผู้ซึ่งค่าประเวณี เว้นแต่จะพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น 1) อยู่ร่วมกับผู้ซึ่งค่าประเวณีหรือสมาคมกับผู้ซึ่งค่าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจฉิน 2) กินอยู่หลับนอนหรือรับเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นโดยผู้ซึ่งค่าประเวณีเป็นผู้จัดให้ 3) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยผู้ซึ่งค่าประเวณีในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่คบค้ากับผู้ซึ่งค่าประเวณีนั้น บทบัญญัติแห่งมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับค่าเลี้ยงดูจากผู้ซึ่งค่าประเวณีซึ่งพึงให้ค่าเลี้ยงดูนั้นตามกฎหมายหรือตามธรรมเนียม

จากตัวอย่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สังคมไทยได้ตรากฎหมายให้ผู้หญิงมีสิทธิ ความเสมอภาค และโอกาสในสังคมในสถานภาพที่เท่าเทียมกับผู้ชาย กฎหมายไทยจึงมีหลักการคุ้มครองผู้หญิงไทยเป็นแนวทางในการปฏิบัติของประชาชนคนไทย

2.4 ความรู้เกี่ยวกับรางวัลชมนาด

รางวัลชมนาด เป็นรางวัลที่กำหนดเฉพาะผู้หญิงรางวัลเดียวของไทย ที่นอกจากเงินรางวัล และสัญลักษณ์ของรางวัลเป็นเข็มกลัดทองคำล้อมเพชรแท้แล้ว ยังจัดพิมพ์ต้นฉบับที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษให้ด้วย

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของรางวัลชมนาด

ชื่อ“ชมนาด” ชื่อดอกไม้สีขาวกลิ่นหอม ที่บ้างเรียก ชำมะนาด ดอกข้าวใหม่ ดอกขาว ใหม่ กลายมาเป็นชื่อรางวัลทางการประพันธ์สำหรับนักเขียนสตรี รางวัลชมนาดครั้งแรกเริ่มต้นจากการริเริ่มปรึกษาหารือกันระหว่าง นายอาทร เตชะธาดา กรรมการผู้จัดการบริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด ดร. สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคุณหญิงจางานศรี (รัตนิน) ทาญเจนลักษณ์ ณ เดือนธันวาคม ปี 2549 การจัดงานครั้งแรก ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี พระราชทานโล่รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนผู้หญิงให้ได้ชนะการประกวดในระยะเริ่มต้นของโครงการฯ (“รับสมัครผลงานเข้าประกวดครั้งที่ 4” 2559 : ออนไลน์)

สารคดีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและงานเขียนสารคดีนับเป็นวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่ง ที่ผู้อ่านให้ความสนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะสารคดีที่ประพันธ์จากชีวิตจริงที่สร้างสรรค์จากมุมมองของนักเขียนผู้หญิงและผู้ชายย่อมมีความแตกต่างกันมากกว่าความละม้ายคล้ายคลึง นักเขียนผู้หญิงจะเก็บรายละเอียดได้ดีกว่าตามธรรมชาติของเพศ แม้ว่าหลายเรื่องในชีวิตมักจะมีความเห็นคล้อยตามนักประพันธ์ชายก็ตาม อย่างไรก็ตาม โลกทัศน์จากภาพรวมของผู้หญิงจะมีรายละเอียดมากกว่า ดังนั้น วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสะท้อนมุมมองของนักประพันธ์หญิงในลักษณะดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนการพยายามทำความเข้าใจในตัวตนของผู้หญิงในอีกมิติหนึ่ง โครงการรางวัลชมนาด (Chommanard Book Prize) จึงเกิดขึ้นและดำเนินการสำเร็จต่อเนื่องมาถึงครั้งที่ 8 (พ.ศ. 2562) แล้ว (“รับสมัครผลงานเข้าประกวดครั้งที่ 4” 2559 : ออนไลน์)

การให้รางวัลดังกล่าวในปีที่ผ่านมา มีนักเขียนที่ได้รับรางวัล อาทิ ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง, ธนิตดา สว่างเดือน และล่าสุด (พ.ศ. 2561) มีหนังสือที่ได้รับรางวัลชนะเลิศด้วยกันสองเล่มคือ ‘พฤกษามาตา’ โดย พญ.ชัญวลี ศรีสุโข และ ‘กว่าจะสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน’ โดย สิริธรรมาไพ (มาเรียม) ประพันธ์ทวี หนังสือทั้งสองเล่มจัดอยู่ในประเภทงานเขียนเชิงสารคดี หรืออรรถคดี (Non-Fiction)

2.4.2 วัตถุประสงค์และคุณสมบัติของงานที่ส่งเข้าประกวดรางวัลชมนาด

สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น ร่วมกับ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จัดโครงการรางวัลชมนาด เพื่อเฟ้นหางานประพันธ์ที่มีความสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อสังคมจากนักเขียนหญิงไทย และเพื่อเปิดโอกาสให้เป็นเวทีสตรีไทยส่งเสริมงานประพันธ์สู่สากลให้ได้แสดงศักยภาพในด้าน งานเขียนอย่างเต็มที่ วัตถุประสงค์ของโครงการการประกวดรางวัลชมนาด สรุปได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

- 1) เปิดโอกาสให้นักเขียนหญิงได้แสดงออกถึงความสามารถและชั้นเชิงในการเขียน
- 2) ส่งเสริม เผยแพร่ และผลักดันผลงานของสตรีไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่สากล
- 3) ยกย่องวรรณกรรมไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ

4) สนับสนุนปลูกฝังให้คนไทยรักการอ่านและมีความริเริ่มที่จะเขียน

ขนาด เป็นรางวัลให้แก่วรรณกรรมที่มุ่งให้สตรีใช้ศิลปะการประพันธ์บอกเล่าประสบการณ์ชีวิตอันเข้มข้นหลากหลาย ถือเป็น การเสริมสร้างรูปแบบใหม่ทางวรรณกรรมและนักเขียนสตรี เช่น พญ.ชัญวลี เป็นนักเขียนมีชื่อเสียงที่มีอาชีพเป็นสูติ-นรีแพทย์ประจำโรงพยาบาลระดับจังหวัดใหญ่แห่งหนึ่ง เขียนเรื่องจริงในการอยู่กับการทำคลอด เรื่องแม่กับลูกและเรื่องราวเกิดแก่เจ็บตายมากมายที่หมดได้มีโอกาสเห็น จึงเป็นเหมือนทั้งงานวิจัยเชิงสังคมวิทยาที่ถูกขับเคลื่อนด้วยลีลาทางวรรณศิลป์ ตัวอย่างนักเขียนคนอื่น คือ สิริธรรมาไพ เคยทำงานเป็นนักข่าวที่ ‘ชีวิตต้องสู้’ (ไพวรินทร์ ขาวงาม. 2559 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประกวดรางวัลขนาด คือ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเขียนหญิงได้แสดงความสามารถในการเขียน และสนับสนุนปลูกฝังให้คนไทยรักการอ่าน สำหรับงานที่รับรางวัลเป็นสารคดีที่ได้ถ่ายทอดแง่คิด ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน โดยมีกรรมการตัดสินการให้รางวัลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวรรณกรรม จึงบางปีไม่มีงานเขียนใด ๆ ได้รับรางวัลขนาด

2.4.3 แนวการตัดสินใจของรางวัลขนาด

รางวัลขนาดเป็นรางวัลที่ส่งเสริมนักเขียนสตรีทั้งมืออาชีพและมือใหม่ สร้างสรรค์ผลงานคุณภาพและมีความประณีตมากพอที่จะแปลและจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่สู่สายตาผู้อ่านทั่วโลก งานประพันธ์เชิงนี้ ต่างจากเรื่องที่สมมติแต่งขึ้นเพราะเป็นเรื่องจากชีวิตจริง เมื่อมีต้นเรื่องดีและเล่าเรื่องดีเยี่ยมเป็นวรรณกรรมชีวิตที่น่าติดตามอ่าน ‘รางวัลขนาด’ จึงเปิดโอกาสให้แก่ชีวิตและความใฝ่ฝันในศิลปะการประพันธ์ของผู้หญิงไทย

งานที่ส่งเข้าประกวดต้องไม่ได้ลอกเลียน ดัดแปลง หรือละเมิดลิขสิทธิ์จากเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากงานสร้างสรรค์ของผู้ใด ผลงานต้องไม่เคยส่งประกวดหรือเผยแพร่ในรูปแบบสื่อใด ๆ มาก่อนรวมถึงสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดมีสิทธิ์ส่งผลงานได้เพียง 1 เรื่อง

ผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รวมถึงผลงานอื่น ๆ ที่เข้ารอบพิจารณาตัดสิน บริษัทสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด สงวนสิทธิ์ในการจัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นแห่งแรก ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (เฉพาะเล่มที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ) โดยจะอยู่ในสัญญาลิขสิทธิ์เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตัดสิน ผลงานที่ได้รับรางวัลนั้นก็เลยต้องเป็นผลงานที่ดีเด่นและมีคุณภาพอย่างสูง มีผลงานหลายเล่มที่ได้รับรางวัลชนะเลิศและรางวัลรองชนะเลิศ แต่ก็มีปีที่ไม่มีผลงานใดได้รับรางวัลทั้งชนะเลิศและรองชนะเลิศเหมือนกัน เพราะคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้ตัดสินว่าผลงานของปีนั้นๆ ยังไม่ได้ดีเด่นหรือมีความสร้างสรรค์ที่จะเหมาะกับการได้รับรางวัล

สำหรับผลงานที่ได้รับรางวัลนั้นย่อมเป็นผลงานที่สร้างสรรค์น่าอ่าน ดังเช่น ในคำประกาศของรางวัล จะบอกที่มาของนักเขียนสตรีที่ได้รับรางวัลนี้ตอนหนึ่งว่า... ‘ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน...เป็นผลงานบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตของลูกผู้หญิงจากดินแดนอีสานคนหนึ่งที่ยพยายาม

ค้นหาความหมายของชีวิตและฝึกฝนจิตวิญญาณของตนเองผ่านการต่อสู้และเรียนรู้ชีวิตตามขั้นตอนแห่งวัย ตามทางเดินอันระหกระเหินของการแสวงหาวิชาชีพ รวมถึงตามประสบการณ์ที่เข้ามาสู่ชีวิตของเธอโดยไม่ได้เชื่อเชิญและตั้งรับ จนในที่สุด จากเด็กหญิงชนบทภาคอีสานที่ราบสูงของประเทศไทย ชะตาชีวิตก็ได้นำพาให้เธอไปมีฐานะเป็น ‘สะใภ้’ ที่แม่สามีไม่ยอมรับและคร่ำครวญต่อว่าลูกชายอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงเวลาแห่งสงครามชีวิตฉากล่าสุดนี้ ความรักและความซื่อสัตย์ของมารโกผู้เป็นสามี เป็นเสมือนเส้นด้ายอันบริสุทธิ์เส้นเดียวที่ผูกใจเธอไว้ไม่ให้สูญเสียสันติธาต่อชีวิต...’ (ไพโรรินทร์ ขาวงาม. 2559 : ออนไลน์)

สรุปว่า แนวทางการตัดสินใจของรางวัลขนาด คือ ผลงานที่เข้ารอบหรือได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นผลงานที่ดีเด่นและมีคุณภาพอย่างสูงที่สามารถผ่านการพิจารณาของกรรมการ บริษัทสำนักพิมพ์ ประพันธ์สารสิน จำกัด เป็นแห่งแรกที่เผยแพร่ผลงานที่ได้รับรางวัล

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สารคดีเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความนิยมนอย่างมาก สำหรับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงก็เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญพอสมควรสำหรับสังคม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารคดีชีวประวัติ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสารคดี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของสารคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสตรี ดังนี้

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารคดีชีวประวัติ

วชิราภรณ์ ช่างหัวหน้า, สุภาพร คงสิริรัตน์ และ วนิดา บำรุงไทย. (2560) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องสารคดีชีวประวัติในคอลัมน์ เรื่องจากปกของนิตยสาร ค.คน Magazine งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอสารคดีชีวประวัติในคอลัมน์เรื่องจากปกของนิตยสาร ค.คน Magazine ในช่วง พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2557 ขอบเขตการวิจัยคือ สารคดีชีวประวัติในคอลัมน์เรื่องจากปกของนิตยสาร ค.คน Magazine ในช่วง พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2557 จำนวน 63 เรื่อง โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบของสารคดี ได้แก่ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป ด้วยเกณฑ์ที่สังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการด้านวรรณกรรมสารคดี ผลการศึกษาพบว่า ด้านกลวิธีการตั้งชื่อเรื่องมีกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง 3 ลักษณะ คือ 1) กลวิธีการนำชื่อเจ้าของชีวประวัติมาเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเรื่อง พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำชื่อเจ้าของชีวประวัติมาเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเรื่อง 2) กลวิธีการบอกเนื้อหาของชื่อเรื่อง พบว่ามีการบอกเนื้อหา 3 ลักษณะ คือ บอกเนื้อหาอย่างชัดเจนตรงไปตรงมา บอกเนื้อหาอย่างคลุมเครือ และบอกเนื้อหาแบบแฝงนัย 3) กลวิธีการนำกลวิธีทางภาษามาใช้ในการตั้งชื่อเรื่องปรากฏ 5 กลวิธี คือ แบบเล่นสัมผัสคล้องจอง แบบซ้ำคำ แบบเล่นเสียงเล่นคำ แบบใช้โวหารความเปรียบ และแบบผสมผสาน กลวิธีการเขียนความนำมี 5 กลวิธี คือ แบบบรรยาย แบบอ้าง

คำพูดของเจ้าของชีวประวัติ แบบตั้งคำถาม แบบพรรณนาความ และแบบผสมผสาน กลวิธีการนำเสนอเนื้อเรื่องพบ 5 กลวิธีคือ บรรยาย พรรณนา อธิบาย การอ้างคำพูดของเจ้าของชีวประวัติ และการอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ กลวิธีการเขียนบทสรุปพบ 5 กลวิธี คือ การสรุปด้วยภาพรวมของชีวประวัติ การสรุปด้วยจุดเน้นของชีวประวัติ การสรุปชีวประวัติด้วยทัศนะหรือมุมมองของผู้เขียน การสรุปโดยใช้คำพูดของบุคคลและการสรุปด้วยเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งของเจ้าของชีวประวัติ

นภาพรรณ พันธุ์จินดา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลวิธีการพระนิพนธ์ลักษณะการใช้ภาษา และคุณค่าด้านเนื้อหาของสารคดีชีวประวัติพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ขอบเขตของการศึกษา คือ ศึกษาวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทั้งหมด 4 เล่ม ได้แก่ แม่เล่าให้ฟัง (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 11) เวลาเป็นของมีค่า (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6) เจ้านายเล็ก ๆ ยุวกษัตริย์ (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3) และพระราชธิดาในรัชกาลที่ 5 ผลการศึกษาด้านกลวิธีการพระนิพนธ์ พบว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีการเปิดเรื่องแบบอธิบายและการเปิดเรื่องแบบตรงไปตรงมา ทรงมีการนำเสนอเรื่องโดยการเล่าเรื่องตามลำดับเวลา และทรงเสนอเรื่องที่น่าสนใจโดยการใช้แผนผังและแผนที่ การอ้างอิงข้อมูล การแทรกเนื้อหาที่น่าสนใจ การแทรกบทสนทนาและการแทรกภาพถ่ายสำหรับการปิดเรื่อง ทรงปิดเรื่องโดยการใช้บทกวี การสรุปความ การกล่าวขอบคุณผู้ช่วยเหลือ และแสดงพระทรรศนะ การกล่าวถึงอุปสรรคและปัญหาในการนิพนธ์ และการปิดเรื่องแบบไม่มีการทิ้งท้าย ทรงตั้งชื่อโดยบอกเนื้อหา การบอกที่มาของเนื้อหา และการตั้งชื่อตามสถานที่ในเนื้อหา ด้านการใช้ภาษาในสารคดีชีวประวัติของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พบว่า ทรงใช้ภาษาแบบเป็นทางการระดับมาตรฐานราชการ ภาษาแบบไม่เป็นทางการระดับกึ่งทางการ และภาษาแบบไม่เป็นทางการระดับสนทนา ภาษาที่พบมากที่สุด คือ ภาษาแบบไม่เป็นทางการระดับกึ่งทางการด้านการใช้คำพบ การใช้คำซ้ำ คำซ้อน คำราชาศัพท์ คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ และอักษรย่อ ส่วนการใช้สำนวนนั้น พบเพียง 1 สำนวนการใช้โวหาร พบว่า ทรงใช้บรรยายโวหารอธิบายโวหารและพรรณนาโวหาร ทรงใช้ภาพพจน์แบบอุปมา อุปลักษณ์ และอติพจน์ สำหรับการเชื่อมโยง ความมีการเชื่อมโยงความด้วยการอ้างถึง การเชื่อมโยงความด้วยการละ และการเชื่อมโยงความด้วยการใช้คำเชื่อมสัมพันธสาร คุณค่าของเนื้อหาพระนิพนธ์สารคดีชีวประวัติพบคุณค่าด้านการให้แง่คิด คุณค่าด้านการให้ความรู้ คุณค่าด้านความบันเทิง และคุณค่าด้านพระทรรศนะ

ศิริลักษณ์ ศรีกล้า (2551) การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีอัตชีวประวัติเรื่อง "เกิดวัง ปารุสก์" พระนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี

จุดมุ่งหมายเพื่อ วิเคราะห์การกลวิธีการเขียนและการใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีอัตชีวประวัติเรื่อง “เกิดวัง ปาร์สุก์พระนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาการกลวิธีการเขียนและการใช้ภาษาในงานเขียนสารคดีอัตชีวประวัติเฉพาะเรื่อง “เกิดวัง ปาร์สุก์” พระนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ เล่ม 1 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พิมพ์ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2508 เล่ม 2 สมัยประชาธิปไตย พิมพ์ครั้งที่ 52 พ.ศ. 2501 เล่ม 3 สมัยยุทธภัย พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2507 ผลการศึกษาพบว่า พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ทรงมีกลวิธีการเขียนดังนี้ การตั้งชื่อเรื่องพบว่ามีกลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง 3 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่องตามเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง การตั้งชื่อเรื่องตามสถานที่สำคัญของเรื่อง และการตั้งชื่อเรื่องโดยการใช้ชื่อเฉพาะ การเขียนความนำและลงท้ายมีกลวิธีการเขียนความนำ 6 ลักษณะโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ เริ่มด้วยการเล่าท้าวความการอธิบาย การเล่าความเป็นมาของเหตุการณ์ การบอกเจตนาของผู้แต่ง และการเล่าข่าวหรือเหตุการณ์การแสดงทัศนคติการเล่าการเดินทาง การแสดงความรู้สึก กลวิธีการเขียน ลงท้าย พระองค์ทรงมีกลวิธีการเขียนลงท้าย 4 ลักษณะ คือ ลงท้ายโดยการแสดงความรู้สึก การอธิบายการทิ้งท้ายให้ติดตามตอนต่อไป การแสดงความคิดเห็นการสรุปความการทำนายเหตุการณ์ต่อไป การชักชวนให้ปฏิบัติตาม การดำเนินเรื่องใช้การดำเนินเรื่อง 3 ลักษณะ คือ การอ้างอิงข้อมูล พระองค์ทรงอ้างอิงคำบอกเล่า อ้างอิงจดหมาย และเอกสารทางราชการการลำดับความพระองค์ทรงใช้การลำดับความโดยการเล่าย้อนต้น การลำดับความตามปฏิทินโดยแบ่งเป็นเล่าสลับบ้างในบางตอน แต่เรื่องราวต่อเนื่องไปโดยตลอดและไม่เล่าสลับเหตุการณ์ นอกจากนี้ การแทรกบทสนทนาหรือคำพูดในด้านการใช้ภาษาในพระนิพนธ์สารคดีอัตชีวประวัติเป็นการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์ ในด้านการใช้คำพระองค์ทรงใช้คำที่ทำให้เกิดภาพ ใช้คำภาษาต่างประเทศ ใช้คำที่มีความหมายโดยนัย และใช้คำพ้องสมัยหรือคำเก่า การใช้ประโยค พบการใช้ประโยคความรวมเป็นส่วนใหญ่ และใช้ประโยคความรวมเข้ามาเพื่อขยายความให้ต่อเนื่องกันไปจากนั้นก็เพิ่มประโยคความรวมเข้ามาเสริมความ การใช้ภาพพจน์พบภาพพจน์อุปมามากที่สุด รองลงมาเป็นภาพพจน์อุปลักษณ์ อติพจน์และบุคคลวัต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า งานเขียนสารคดีชีวประวัติ หรือสารคดีบุคคลมักจะเป็นงานเขียนที่เล่าเรื่องประสบการณ์ หรือเหตุการณ์สำคัญที่จะแสดงทรรศนะ แง่คิด หรือความรู้ให้แก่ผู้อ่าน ให้ผู้อ่านเกิดความคิด หรือได้รับความเพลิดเพลินเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน ส่วนกลวิธีการใช้ภาษา ก็จะเป็นถ้อยคำ โวหารที่เหมาะสม และจะอ้างคำพูดของเจ้าของชีวประวัติ มีซ้ำคำ เล่นเสียงบ้างที่เป็นภาษาที่ถ่ายทอดเรื่องจริง

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสตรี

สุชัญญา วงศ์वेश (2562) ได้ศึกษาเรื่อง สตรีสตรีไทยในเชิงก้าวหน้าที่ปรากฏในนวนิยายไทย การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสตรีไทยในเชิงก้าวหน้าที่ปรากฏในนวนิยาย

ไทย 5 ด้าน คือ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิทางวัฒนธรรม ขอบเขตของการวิจัย คือ วิเคราะห์นวนิยายไทยของ ณาการ จำนวน 19 เรื่อง โดยใช้ทฤษฎีการสร้างตัวละครของ ฟิลิปดา สตรีนิยัม และสิทธิมนุษยชนเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การอ่าน และบันทึกลงในตารางแสดงพฤติกรรมและแนวคิดที่ตัวละครเอกฝ่ายหญิงได้แสดงออกถึงสิทธิสตรีไทยในเชิงก้าวหน้า ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ตัวละครเอกฝ่ายหญิงของ ณาการ มีการแสดงออกถึงสิทธิสตรีไทยในเชิงก้าวหน้าทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางสังคม ตัวละครเอกฝ่ายหญิงมีการเรียกร้องแสดงพฤติกรรมและแนวคิดในการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีศักยภาพ ต้องการการยอมรับจากสังคมผ่านความรู้ความสามารถ มีภาวะความเป็นผู้นำหรือต้องการมีบทบาทสำคัญในสังคม มีการใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจแต่คำนึงถึงความเหมาะสมตามวัฒนธรรมของสังคม และมีแนวคิดที่ทุกคนในสังคมมีสิทธิเท่าเทียมกัน สามารถดูแลชีวิตตนเองได้โดยลดการพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด

รตสิริ นาทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์บทบาทขององค์กรสตรีด้านการแก้ปัญหาสตรีในสังคมไทยปัจจุบันด้วยหลักพุทธธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรสตรีที่ทำงานด้านการแก้ปัญหาสตรีในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษาหลักพุทธธรรมแนวคิดทฤษฎีเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาองค์กรสตรีในสังคมไทยปัจจุบัน และวิเคราะห์บทบาทขององค์กรสตรีด้านการแก้ปัญหาสตรีในสังคมไทยปัจจุบันด้วยหลักพุทธธรรม ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ วิจัยเอกสารพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช 2539 เป็นข้อมูลปฐมภูมิ จากตำราเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และการวิเคราะห์สรุปภาคสนามจากการสัมภาษณ์ ปัญหาเชิงลึก (In-dept. Interview) เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า แนวโน้มสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยในอนาคตจากลำดับความเป็นมาของค่านิยมของสังคมไทยต่อผู้หญิงแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยยังมีค่านิยมและทัศนคติเชิงซ้อนต่อผู้หญิงแม้ว่าในบางเรื่องจะได้มีการปรับเปลี่ยนมุมมองและแนวคิด แต่บางสถานภาพของผู้หญิงก็ยังไม่เสมอภาคเท่าเทียมกับชาย บทบาทขององค์กรสตรีที่ทำงานด้านแก้ปัญหาสตรีในการให้การศึกษาแก่สตรีด้วยโอกาสในสังคมไทยปัจจุบัน คือ 1) มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยในสังฆราชูปถัมภ์ เพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งค้นคว้า ทำนุบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น ผลิตบ้นจิตให้เป็นคนดี คือ คิดดี พูดดี และทำดีตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนา แก่สังคมให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทย และสังคมโลก 2) เสถียรธรรมสถาน เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เผยแพร่ธรรมะแก่เพื่อนมนุษย์ สามารถนำธรรมะไปใช้ดับทุกข์ในชีวิตประจำวันให้มีชีวิตที่สงบร่มเย็นและเป็นประโยชน์ เพื่อสาคิการทำงานพัฒนาคุณภาพ

ปราง ยอดเกตุ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ประชาสังคมกับความเสมอภาคทาเพศและสิทธิสตรี : กรณีศึกษามูลนิธิเพื่อนหญิง ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นประชา

สังคมของมูลนิธิเพื่อนหญิงกับความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรี เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับสตรีและแนวทางการป้องกัน และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรีรวมถึงปัญหาความรุนแรงและแนวทางป้องกัน ขอบเขตของการวิจัยคือ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาการสตรีนิยมและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้ ดังนี้ คือ บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลและรักษาสิทธิสตรีที่ได้รับผลจากความรุนแรงจากการกดขี่ทางเพศ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การตีความข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล และการสร้างข้อสรุป ผลการวิจัย พบว่า ความเป็นประชาสังคมของมูลนิธิเพื่อนหญิงเป็นมูลนิธิที่จดทะเบียนตามกฎหมาย มีภารกิจที่ประกอบด้วย นโยบายของมูลนิธิเพื่อให้สตรี ได้รับการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย การพัฒนาหรือการยกระดับศักยภาพของสตรีให้มีบทบาทในสังคม ศูนย์พิทักษ์รับเรื่องราวร้องทุกข์ การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม การอบรมทรัพย์สินและการขยายเครือข่ายทั่วประเทศ สาเหตุของการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับสตรี ได้แก่ ความไม่มีเหตุผลของสามีโดยการหึงหวงจนเกินเหตุ ความเจ้าชู้และชอบทำร้ายร่างกายผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบว่า แนวทางในการพัฒนาความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรีสามารถกระทำได้ 3 แนวทาง คือ การคุ้มครองตามกฎหมายอย่างจริงจัง การส่งเสริมการประกอบอาชีพให้สตรีสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ

มานอชนู มุลทรัพย์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของสตรีไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411–2453) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาด้านการศึกษาของสตรีไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของสตรีไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของสตรีไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและผลของการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาที่มีต่อสตรีไทยใน พ.ศ.2411-2453 ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาของคนไทยก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสงฆ์ถือว่ามียบทบาทในการให้การศึกษาเล่าเรียนกับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเด็กผู้ชาย พระสงฆ์ จะทำหน้าที่เป็นครูให้ความรู้กับเด็กผู้ชายที่มาเล่าเรียน ส่วนเด็กผู้หญิงนั้น จะมีโอกาสน้อยมากในการศึกษาเล่าเรียน ยกเว้นสตรีชั้นสูง ได้แก่ เชื้อพระวงศ์ หรือลูกขุนนางที่มีฐานะดี ก็จะส่งบุตรหลานของตนไปศึกษาในพระบรมมหาราชวังตามสำนักต่าง ๆ ส่วนสตรีสามัญนั้นจะได้รับการอบรมงานบ้านงานเรือนจากมารดา เพราะสังคมไทยสตรีถูกวางบทบาทและสถานภาพที่แตกต่างกับบุรุษ เช่น หญิงเป็นช้างเท้า

หลัง ยกให้สามีเป็นผู้นำหรือในทางกฎหมายสถานภาพของสตรีในวัยเยาว์เป็นทรัพย์สินของบิดามารดา และเมื่อเติบโตมีครอบครัวก็เป็นทรัพย์สินของสามี คอยปรนนิบัติสามี ส่วนการศึกษาในระบบสังคมไทยในยุคจารีตเกรงว่า เมื่อสตรีรู้หนังสือมากแล้วจะเขียนเพลงยาวกับบุรุษซึ่งไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมประเพณีของไทย หลังจากการเข้ามาของชาติตะวันตกสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้มิชชันนารีเข้าไปสอนหนังสือให้แก่พระราชโอรสและพระราชธิดาในพระบรมมหาราชวัง ขณะเดียวกันทรงอนุญาตให้มิชชันนารีเปิดโรงเรียนสอนสตรีสามัญทั้งในพระนครและนอกพระนคร พร้อมทั้งยังมีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรีเพื่อให้มีโอกาสด้านสังคมและการศึกษามากยิ่งขึ้น ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงวางรากฐานการปฏิรูป กล่าวได้ว่า การศึกษาของสตรีในระบบโรงเรียนขยายตัวช้ากว่าเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนผู้ชายอันเนื่องจากขาดงบประมาณและบุคลากรทางการศึกษา แต่ก็นับได้ว่าการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของสตรีไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม และค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของสตรีไทย จนนำไปสู่การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ในเวลาต่อมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสตรี มักจะศึกษาสิทธิสตรีในด้านต่าง ๆ และสถานภาพ บทบาทของสตรีในสังคม เพื่อให้สังคมมองเห็นบทบาทและความสำคัญของสตรีมากขึ้น แก้ปัญหาของสตรีในสังคมและพัฒนาความเท่าเทียมระหว่างเพศ

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในสารคดี

พิกุล รุ่งศรีกรก (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีเยาวชน เรื่อง โสภโณไบข้าว และลมแล้งเริงระบำ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สารคดีเยาวชนเรื่องโสภโณไบข้าว และลมแล้งเริงระบำในด้านเนื้อหาทั้งที่เป็นความรู้หรือข้อเท็จจริง เนื้อหาที่เป็นพรรณนาของผู้เขียน กลวิธีการเขียน และคุณค่าของสารคดีเยาวชนเรื่องโสภโณไบข้าว และลมแล้งเริงระบำ ขอบเขตของการวิจัยคือ สารคดีเยาวชนเรื่องโสภโณไบข้าว และลมแล้งเริงระบำ ผลการวิจัย พบว่า ในด้านเนื้อหา สารคดีเยาวชนเรื่อง โสภโณไบข้าวและลมแล้งเริงระบำ มีการเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้หรือข้อเท็จจริง ได้แก่ วิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของคนอีสาน และเนื้อหาที่เป็นพรรณนาของผู้เขียนโดยส่วนใหญ่ผู้เขียนมีพรรณนาที่มีต่อธรรมชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของคนอีสาน และพรรณนาเกี่ยวกับการปลูกฝังให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ขยันทำงานและรู้คุณค่าของข้าว ในส่วนของกลวิธีการเขียนผู้เขียน มีกลวิธีในการใช้ภาษาและโวหาร ภาพพจน์ที่หลากหลาย ก่อให้เกิดอารมณ์ในการอ่านช่วยให้เรื่องราวมีความน่าสนใจมากขึ้น ด้านคุณค่าของสารคดีเยาวชนทั้ง 2 เรื่องพบคุณค่าด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ และความบันเทิง ทำให้ผู้อ่าน

โดยเฉพาะเยาวชนได้รับประโยชน์จากการอ่าน กล่าวคือได้รับความรู้แง่คิดในการดำเนินชีวิตที่ เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนอีสานซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศและความเพลิดเพลินควบคู่กันไป

LIU SUNYUE (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ.2553-2556 งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2553-2556 ขอบเขตของการวิจัย คือ สารคดีที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2553-2556 จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ พวกเราแปลงร่างได้ (2553) ชีวิตศิษย์วัด (2553) เมื่อฉันลงมือปลูกต้นไม้ (2553) เกิดเป็นเด็กตลาด (2553) วัยใสหัวใจโจน (2554) ใคร ๆ ก็เคยยี่สิบ (2554) จากยายอีสานถึง หลานฝรั่ง (2555) และหนูน้อยหัวใจพิราบแข่ง (2556) ผลการวิจัย พบว่า เนื้อหาสารคดีที่ได้รับ รางวัลแว่นแก้วปี พ.ศ. 2553-2556 แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นสารคดีที่ให้ความรู้เชิง วิชาการ ซึ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ชีววิทยาเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ชนิด ต่าง ๆ ความรู้ภูมิปัญญาการเกษตรของภาคใต้เกี่ยวกับการแนะนำวิธีการปลูกต้นไม้และการดูแล ธรรมชาติ ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวอีสานในด้านวิถีชีวิตประเพณีอาหารการกิน การทำเครื่องนุ่งห่มและของใช้ประจำวัน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ความรู้เกี่ยวกับ ศิลปะการแสดงโขนในด้านความเป็นมาวิวัฒนาการและลักษณะการแสดงโขน และความรู้เกี่ยวกับ บุคคลสำคัญของโลกจำนวน 25 คนที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จเมื่ออายุ 20 กว่า ประเภทที่สองเป็นสารคดีเล่าประสบการณ์ มีเนื้อหาที่นำเสนอประสบการณ์ชีวิตในวัยเด็ก ได้แก่ การ เลี้ยงนกการดำเนินชีวิตในชุมชนตลาดกัจฉัตรประจำวันทั้งที่โรงเรียนและการเป็นลูกศิษย์วัด สารคดีที่ ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี 2553-2556 มีคุณค่าในด้านความรู้แง่คิดและความเพลิดเพลิน โดยผู้เขียนใช้ ภาษาและสำนวนโวหารที่เหมาะสมกับเรื่องราวใช้กลวิธีการเขียนที่ได้ถ่ายทอดความรู้ข้อเท็จจริงและ ความเพลิดเพลิน ซึ่งช่วยส่งเสริมการอ่านให้แก่เยาวชน

ณัฐ ศรสำราญ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ผลงานประเภทสารคดีของ ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สารคดีของ ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ ในด้าน เนื้อหากลวิธีการเขียนและลักษณะเด่นในงานเขียนประเภทสารคดี ขอบเขตของการวิจัย คือ ผู้วิจัย ศึกษาผลงานประเภทสารคดีของ ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ เป็นฉบับรวมเล่มที่พิมพ์จำหน่ายในปี พ.ศ. 2545-2548 คือ หนังสือรวมเล่มสารคดีชื่อ “ใต้ทะเลมีความรัก” “ใต้ทะเลมีความรักภาคสอง ปะป๊า ปลาการ์ตูน” “คู่มืออันดามัน : ปะการัง พังงา สีนามิ” “ล่องใต้ไปทะเล” “บอร์เนียว” และ “หิมะสี ขาวกับสาวแก้มแดง” โดยมีงานเขียนประเภทสารคดีที่เป็นผลงานของ ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ จำนวน 40 เรื่อง ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ ด้านเนื้อหาของงานเขียนประเภทสารคดี ของ ธรณ์ อารัง นาวาสวัสดิ์ ได้ศึกษาวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ประเภทของสารคดีและวัตถุประสงค์ จาก การศึกษาพบว่า สามารถจำแนกประเภทของสารคดีได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทแรก การ จำแนกตามลักษณะเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ สารคดีเกี่ยวกับสัตว์ สารคดีเกี่ยวกับการ

ห้องเที่ยว สารคดีเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สารคดีเกี่ยวกับสังคมและการศึกษา ประเภทที่สองการจำแนกตามวิธีการนำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สารคดีเชิงเสนอแนะ และสารคดีเชิงวิจารณ์ ส่วนวัตถุประสงค์ของการเสนองานเขียนประเภทสารคดีมี 2 ประการ คือ เพื่อให้ความรู้ เพื่อปลูกฝังแนวคิดสร้างสรรค์สังคม ด้านกลวิธีการเขียน สารคดีของธรรม์ อารังนาวาสวัสดิ์ ได้ศึกษาวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การนำเสนอสารในงานเขียนประเภทสารคดี และการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดี จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอสารในงานเขียนประเภทสารคดีมี 2 ประเภท คือ สารประเภทข้อเท็จจริงและสารประเภทข้อคิดเห็นส่วนการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีมีการใช้คำ 3 ประเภท คือ การซ้ำคำ การซ้อนคำ และการใช้คำทับศัพท์ นอกจากนี้ ยังมีการใช้ภาพพจน์ประเภท คือ อุปมาอุปลักษณ์ สัทพจน์ บุคลาธิษฐาน และการอ้างถึง รวมทั้งมีการใช้สำนวน 2 แบบ คือ การใช้สำนวนเดิมและการใช้สำนวนที่ดัดแปลง ด้านลักษณะเด่นในงานเขียนประเภทสารคดีของ ธรรม์ อารังนาวาสวัสดิ์ ปรากฏว่ามี 3 ลักษณะ คือ การตั้งชื่อเรื่อง การนำเสนอผลงานประเภทสารคดีในรูปแบบเรื่องสั้น การดัดแปลงสำนวน จากการศึกษา พบว่า ธรรม์ อารังนาวาสวัสดิ์ เลื่อนนำเสนอผลงานประเภทสารคดีในรูปแบบเรื่องสั้นกับสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ทะเล โดยประกอบด้วย การใช้โครงเรื่องมี 2 แบบ คือ โครงเรื่องเชิงเดี่ยวและโครงเรื่องเชิงซ้อน แบบสลับส่วนการดำเนินเรื่องมี 2 แบบ คือ การดำเนินเรื่องแบบเรียงตามลำดับปฏิทินและการดำเนินเรื่องแบบย้อนเหตุการณ์สลับไปมาการจบเรื่องก็มี 4 แบบ คือการจบเรื่องแบบโคกนาฏกรรม การจบเรื่องแบบทิ้งให้เป็นปริศนา การจบเรื่องแบบสุขนานุกรม และการจบเรื่องแบบหักมุม เมื่อพิจารณาถึงการเล่าเรื่องพบว่ามี 4 แบบ คือ การเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นผู้รู้ แจ้งการเล่าเรื่องแบบผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครเอก การเล่าเรื่องแบบภววิสัย และการเล่าเรื่องแบบใช้วิธีการเล่าเรื่องหลายวิธีรวมกันการยั่วล้อมี 2 ประเภทคือ การยั่วล้อผู้อ่าน และการยั่วล้อการเมืองลักษณะเด่นประการสุดท้าย คือ การดัดแปลงสำนวน

กันยารัตน์ ผ่องสุข (2553) ได้ศึกษาเรื่อง เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ นีวกลม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของ นีวกลม ขอบเขตของการวิจัย คือ ผลงานสารคดีท่องเที่ยวที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว 6 เล่ม คือ 1. โตเกียวไม่มีขา (2547) 2. กัมพูชาพริบตาเดียว (2544) 3. เนปาลประมาณสะตือ (2559) 4. สมองไหวในฮ่องกง (2550) 5. นั่งรถไฟไปตุ๋น (2551) 6. ลอนดอนไดอารี่ 1.1 “พอจะมีเวลาให้ความสุขบ้างไหม” (2551) ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ด้านเนื้อหา นีวกลม เสนอข้อมูลหลัก 2 ประการ คือ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และ 2) ทรรศนะของผู้เขียน ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว 2) คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง 3) การเสริมส่วนทรรศนะของผู้เขียนประกอบด้วย 1) ทรรศนะเกี่ยวกับโลก และ 2) ทรรศนะเกี่ยวกับชีวิต นีวกลม ได้เน้นการนำเสนอทรรศนะของผู้เขียนมากกว่าเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และแม้แต่การเสนอข้อมูลท่องเที่ยวบางครั้ง นีวกลม ก็ยังสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ประเด็นทรรศนะเกี่ยวกับโลกและชีวิต

พรรณณะเกี่ยวกับโลก ได้แก่ 1) โลกคือแหล่งเรียนรู้ 2) โลกและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในโลกล้วนต้องพึ่งพากัน 3) โลกและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงด้วยน้ำมือมนุษย์ และ 4) โลกเป็นของสิ่งมีชีวิตในวัยหนุ่มสาว ส่วนพรรณณะเกี่ยวกับชีวิตซึ่งเป็นพรรณณะที่นักรวมเน้นมากที่สุดประกอบด้วย 1) มนุษย์ควรเข้าใจชีวิตในด้านต่าง ๆ คือ มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น มนุษย์มีชีวิตไม่ยืนยาว มนุษย์มีความฝันและความหวัง มนุษย์ต้องพบอุปสรรค และมนุษย์มีชีวิตอยู่เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ 2) มนุษย์ควรใช้ชีวิตอย่างมีความสุข นักรวมเสนอว่าความสุขเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ การยอมรับความแตกต่าง การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การเห็นคุณค่าของตนเอง การมีมิตรภาพต่อกัน ความพอใจในสิ่งที่ตนมี การมีความหวังและศรัทธา การต่อสู้กับอุปสรรค และความสุขอยู่รอบตัวเรา ด้านกลวิธีทางภาษาพบว่า นักรวมใช้กลวิธีทางภาษาที่หลากหลายและน่าสนใจในการเสนอพรรณณะ ได้แก่ 1) การเน้น 2) การเล่นคำ 3) การละเมิดการเกิดคู่กัน 4) การใช้ความเปรียบ 5) การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ 6) การสรุปด้วยคำคม 7) การกล่าวอ้างข้อความ 8) การใช้บทสนทนา กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ มักไม่ค่อยปรากฏอยู่อย่างโดดเด่นหากแต่มักปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่น ๆ ในการเสนอพรรณณะแต่ละครั้ง

วิจิระ ดวงใจดี (2550) ได้ศึกษา งานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร ปริญญาพนธ์ เรื่องการศึกษางานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาภาพชีวิตและกลวิธี การนำเสนอภาพชีวิตในงานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษา จากงานเขียนสารคดีรวมเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ปี 2530 ถึงปี 2547 รวม 17 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า ภาพชีวิตในงานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร ส่วนมากเป็นภาพชีวิตของกลุ่มบุคคลที่บุคคลโดยทั่วไป รู้จักและมีชื่อเสียง ดังเช่น กลุ่มนักเขียนเรื่องสั้นและนวนิยายและกลุ่มนางงามที่ได้รับตำแหน่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และกลุ่มบุคคลที่ใช้ชีวิตในมุมมืด ซึ่งสังคมไม่ยอมรับ และบุคคลโดยทั่วไปไม่รู้จักดัง เช่น กลุ่มผู้หญิงขายบริการทางเพศ กลุ่มอาชญากร และกลุ่มนักโทษประหาร การนำเสนอภาพชีวิตอันหลากหลายนี้ อรสม สุทธิสาคร ได้สืบค้นข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารและการลงภาคสนามสัมภาษณ์ บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เพื่อนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยสารคดีทุก ๆ เรื่อง อรสม สุทธิสาคร ใช้กลวิธีการนำเสนอภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและสัมพันธ์กับแนวเนื้อเรื่องของสารคดี มีการเริ่มเรื่อง จบเรื่อง และการดำเนินเรื่องคล้ายเรื่องเล่าในเรื่องสั้นและ นวนิยาย ซึ่งทำให้สารคดีน่าอ่านและมีลักษณะเด่นอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้เขียนเอง และยังแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ด้านรูปแบบของวรรณกรรมประเภทสารคดีอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เนื้อหาสารคดีมักจะเสนอข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิต ค่านิยม พรรณณะ และความเชื่อของชุมชน เสนอข้อมูลที่เป็นความรู้ ข้อเท็จจริง หรือ เรื่องราวที่มีจุดเด่น มีความน่าสนใจ รวมถึงพรรณณะ แง่คิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านด้วย

2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของสารคดี

วิจิระ ดวงใจดี (2550) ได้ศึกษา งานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร ปริญญาานิพนธ์ เรื่องการศึกษางานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาภาพชีวิตและกลวิธีการนำเสนอภาพชีวิตในงานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาจากงานเขียนสารคดีรวมเล่มที่พิมพ์ตั้งแต่ปี พ. ศ. 2530 ถึงปี พ. ศ. 2547 รวม 17 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า อรสม สุทธิสาครใช้คำบอกเล่าและบทสนทนาแทรกในเนื้อเรื่องเพื่อช่วยให้การดำเนินเรื่องเร็วขึ้น แสดงรายละเอียดของเรื่อง และสร้างบรรยากาศและอารมณ์ของผู้บอกเล่าเพื่อให้เนื้อเรื่องน่าสนใจและสมจริง ยังมีการใช้บรรยายโวหารและพรรณนาโวหารเพื่อกล่าวถึงฉาก บรรยากาศสถานที่ และพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดแทรกข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า เพื่อแสดงหลักฐาน และยืนยันข้อเท็จจริง ตลอดจนถ้อยคำที่แสดงทัศนะในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นสาระและประโยชน์แก่ผู้อ่าน

วรรณภา ชัยเลิศ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ขณะ การประกวดหนังสือของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี 2523-2538 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (12-14 ปี) ที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากประกวดหนังสือของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ในด้านเนื้อเรื่อง กลวิธีการนำเสนอ และคุณค่าที่เหมาะสมควรได้รับรางวัล ขอบเขตของการศึกษาวิจัย คือ ศึกษาเฉพาะหนังสืออ่านสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทสารคดีที่ขณะการประกวดปี 2523-2538 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เฉพาะที่ได้รับรางวัลดีเด่นจำนวน 12 เรื่อง คือ คู่มือเลี้ยงปลาตู้ (2523) เทียววัดโพธิ์ (2527) แม่ชอบฟ้ากว้าง (2528) ราชบุรีมีเือง (2529) มรดกไม้ (2530) บ้านที่จากเกาหลีใต้ (2531) ทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ (2532) ประวัติภาพยนตร์ไทย (2534) หนึ่งทะเลสูง (2535) คนขาดตาล (2536) นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มรดกโลกทางวัฒนธรรม (2537) และปราสาทเมืองต่ำ (2538) ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ในด้านคุณค่าของหนังสือสารคดีทั้ง 12 เล่มที่เหมาะสมได้รับรางวัล สรุปได้ดังนี้ ให้คุณค่าด้านความรู้ที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และมีหลักฐานอ้างอิง โดยผู้เขียนจะชี้แจงให้ผู้อ่านทราบอย่างเปิดเผย ส่วนใหญ่จะกล่าวบอกไว้ที่คำนำหรือบทนำ เรื่องความรู้สึจะเป็นเรื่องที่ให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมไทย และความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม คือการประกอบอาชีพ ให้คุณค่าด้านความบันเทิงผู้เขียนเสนอเรื่องราวที่ทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม พร้อมทั้งเกิดความประทับใจในเนื้อเรื่องบางตอน ให้คุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์ ส่วนใหญ่ผู้เขียนจะใช้รูปแบบเหมาะสมกับเนื้อเรื่องโดยใช้ถ้อยคำที่ง่ายต่อการเข้าใจ ประโยคชัดเจน บางตอนอธิบายให้ผู้อ่านเห็นภาพรวมทั้งการเล่าเรื่อง การยกตัวอย่าง ประกอบการอธิบายทำให้เพิ่มความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ให้คุณค่าด้านคิด เนื้อเรื่องส่วนมากจะเข้าใจให้เกิดความคิดที่จะช่วยกันอนุรักษ์ เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมไทย และยังเสริมให้ผู้อ่านรู้จักความคิด

ริเริ่ม สร้างสรรค์ และให้รู้จักคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ให้คุณค่าด้านศีลธรรมและจรรยาใจ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่ช่วยยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น และยังเป็นตัวอย่างที่ดีหรือเสนอแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติตนแก่เยาวชนอีกด้วย

CHEN GANGWEI (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวเส้นทางสายไหม พ.ศ. 2546-2558 การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าของสารคดีท่องเที่ยวเส้นทางสายไหม พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2558 ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้มีสารคดีท่องเที่ยวจำนวน 6 เล่ม ได้แก่ ย่ำรอยทราย... บนสายแพรไหม (2546) เส้นทางสายแพรไหมในซินเจียง (2552) บนเส้นทางสายไหม (2552) ทางสายไหม (2555) แพรไหมบนเส้นทางสายฝน (2556) และตะลุยเส้นทางสายไหม (2558) ผลการวิจัย พบว่า สารคดีท่องเที่ยวเส้นทางสายไหมมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ การปกครอง วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนบนเส้นทางสายไหม ผู้เขียนยังได้แสดงความคิดเห็นต่อผู้คนและสิ่งต่าง ๆ บนเส้นทางสายไหม เป็นเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง และความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองของประเทศจีนในอดีตถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมของคนบนเส้นทางสายไหมในด้านอาหารการกิน การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย เทศกาล และประเพณี ที่ได้แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนและหลากหลาย จึงมีคุณค่าในด้านให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์เดินทางในสมัยโบราณ การปกครองและการพัฒนาบ้านเมือง เส้นทางเดินทางและการแลกเปลี่ยนสินค้า ถิ่นที่อยู่และวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ความรู้ต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่ใช้ในการเตรียมตัวและการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางสายไหมได้ตามต้องการ คุณค่าด้านความบันเทิง ผู้เขียนใช้ภาษาและสำนวนโวหารถ่ายทอดความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม ความสวยงามธรรมชาติ ความเก่าแก่ยาวนานของสถานที่ท่องเที่ยวและประเพณีต่าง ๆ ของชนเผ่า ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและความสนุกสนาน รวมทั้งผู้อ่านได้แง่คิดด้านคุณธรรมที่สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

ภรพัศุ สร้อยระย้า (2542) ได้วิเคราะห์เรื่อง การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของ มนัญญา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของมนัญญา ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ งานเขียนสารคดีของมนัญญาทั้งหมด 72 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่างานเขียนประเภทสารคดีของมนัญญา ใช้ถ้อยคำส่วนมากได้ถูกหลักการเขียน คือ ใช้ถ้อยคำชัดเจน เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้คำมีน้ำหนัก สละสลวย มีลักษณะพิเศษในการใช้ภาษาที่เป็นกันเอง และสร้างอารมณ์ขันด้วย ถ้อยคำ สำนวน เสียง และความหมาย การใช้ประโยคส่วนใหญ่เป็นประโยคระขัษณาดยาว ใช้ประโยคแจ้งให้ทราบเป็นหลัก ในการบอกเล่าใช้ประโยคสั่งเพื่อแนะนำหรือเตือนผู้อ่าน ใช้ประโยคคำถามเพื่อให้ผู้อ่านคิดตามและต้องการตอบได้ผู้เขียน โดยที่

ประโยชน์ส่วนใหญ่แสดงเจตนาชัดเจน ด้านการใช้สำนวนโวหารพบว่า มนัสนยานิยมใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก ใช้พรรณนาโวหาร รองลงมาใช้เทศนาโวหารเล็กน้อยและนิยมใช้สาธกโวหารกับอุปมาโวหาร ประกอบโวหารชนิดอื่น โดยใช้วิธีสร้างภาพพจน์ 4 วิธี ได้แก่ เลียนเสียงธรรมชาติ ใช้ปฏิพากย์ ใช้อดีพจน์ และใช้บุคลาธิษฐาน ส่วนสำนวนโวหารที่มนัสนยานิยมใช้สร้างอารมณ์ขัน คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร สาธกโวหาร และโวหารเปรียบเทียบ ด้านการเรียบเรียงงานเขียนพบว่า มนัสนยานิยมเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลังลำดับความตามเวลา เมื่อเขียนสารคดีและบทความท่องเที่ยวลำดับความตามความสัมพันธ์ เมื่อเขียนบทความประเภทเรื่องเล่าจากประสบการณ์ บทความแสดงความคิดเห็น และบทความจากการแปล นิยมเขียนบทลงท้ายด้วยวิธีสรุปประเด็นสำคัญมากที่สุด การเสนอความรู้และทัศนะมีความหลากหลาย มีกลวิธีเสนอความรู้ 7 วิธี คือ แนะนำ ผู้อ่านอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่น แฝงความรู้ไว้ในบทสนทนา แฝงความรู้ไว้ในความคิดเห็น แฝงความรู้ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ใช้วิธีเปรียบเทียบ และใช้วิธีแทรกเรื่องขำขัน ส่วนการเสนอทัศนะมี 4 วิธี คือ เสนอทัศนะผ่านบทสนทนา ผ่านคำถาม แฝงความคิดเห็นไว้ในการเล่าเรื่องและเสนอทัศนะโดยอ้อม งานเขียนของมนัสนยานิยมเป็นสารคดีที่มีคุณค่าอ่านให้ทั้งสาระและความบันเทิง เพราะมีลักษณะเด่นที่ใช้ภาษาพูดอย่างเป็นกันเอง เสนอความรู้ เสนอทัศนะในแง่มุมแปลกใหม่และเต็มไปด้วยอารมณ์ขัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า งานเขียนสารคดีจะมีคุณค่าในด้านการให้ความรู้ ในด้านความคิด ในด้านความบันเทิง และในด้านการใช้ภาษา ซึ่งใช้ถ้อยคำ โวหาร และคำที่มีน้ำหนักที่สามารถสร้างอารมณ์และถ่ายทอดแง่คิดอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหา และคุณค่าของสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิง รวมถึงเนื้อหาและคุณค่าของสารคดีชีวิตประวัติหรือสารคดีบุคคลและแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย ผู้วิจัยจะนำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย พ.ศ. 2553-2561 เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแนวทางการวิจัยที่ชัดเจน

บทที่ 3

เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด

ในการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 จำนวน 7 เรื่อง ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์เนื้อหาของสารคดีเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

- 3.1 การทำงานในชีวิตจริงของผู้หญิงในสารคดี
 - 3.1.1 ผู้หญิงกลุ่มทำงานโดยใช้แรงงาน
 - 3.1.2 ผู้หญิงกลุ่มทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ
- 3.2 ปัญหาในชีวิตจริงของผู้หญิงในสารคดี
 - 3.2.1 ปัญหาความยากจน
 - 3.2.2 ปัญหาถูกทำร้าย
 - 3.2.3 ปัญหาถูกข่มขืน
 - 3.2.4 ปัญหาท้องนอกสมรส
 - 3.2.5 ปัญหายาเสพติด
 - 3.2.6 ปัญหาสุขภาพ
- 3.3 ลักษณะนิสัยของผู้หญิงในสารคดี
 - 3.3.1 ความขยัน
 - 3.3.2 ความกตัญญูและรู้จักบุญคุณ
 - 3.3.3 ความอดทน
 - 3.3.4 ความเอื้อเฟื้อ

มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1 การทำงานในชีวิตจริงของผู้หญิงในสารคดี

ัญญา สังขพันธานนท์ (2553 : 24-26) กล่าวว่า สารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับสตรีเป็นสารคดีที่มุ่งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของสตรี ทั้งรายบุคคลและกลุ่มสตรี มักมีประเด็นที่นำเสนอเกี่ยวกับความสนใจ ชีวิตการทำงานในอาชีพ สำหรับสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดจำนวน 7 เรื่อง ได้นำเสนอชีวิตการทำงานของผู้หญิงที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดีโดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้หญิงกลุ่มทำงานโดยใช้แรงงาน เป็นกลุ่มผู้หญิงที่มีชีวิตลำบาก มีการศึกษาน้อยจึงขาดโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ไม่มีสิทธิเสรีภาพในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับผู้ชาย การทำงานโดยใช้แรงงานของผู้หญิงที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดี ได้แก่ ผู้หญิงทำงานในโรงงาน ผู้หญิงทำงานขายบริการทางเพศ ผู้หญิงทำงานรับจ้างเป็นหมอนวด ผู้หญิงทำงานรับจ้างเป็นผู้หญิงแม่บ้าน

ผู้หญิงทำงานรับจ้างเป็นพนักงานขายของ ผู้หญิงทำงานเกษตรกร และผู้หญิงทำงานค้าขายปลีก กลุ่มที่ 2 เป็นผู้หญิงกลุ่มที่ทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ เป็นกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับการศึกษาสูง มีความรู้ความสามารถในการทำงาน สำหรับการทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้หญิงที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดี ได้แก่ ผู้หญิงทำงานแพทย์ ผู้หญิงทำงานนักเขียน และผู้หญิงทำงานพยาบาล การทำงานในชีวิตจริงของผู้หญิงทั้งสองกลุ่มในสารคดีสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของผู้หญิงในการทำงานเพื่อดำรงชีวิตในสังคม นอกจากนั้นยังต้องการให้สังคมยอมรับและเข้าใจถึงภาระหน้าที่และบทบาทของผู้หญิงที่มีความสำคัญต่อครอบครัว มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ผู้หญิงกลุ่มทำงานโดยใช้แรงงาน

เนื้อหาในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยนำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงที่ครอบครัวมีฐานะยากจน มีการศึกษาน้อย ทำให้ไม่มีโอกาสในการเลือกอาชีพจึงต้องเข้ามาใช้แรงงาน ต้องอดทนทำงานหนักเพื่อหารายได้เลี้ยงชีวิตและครอบครัว มีรายละเอียดดังนี้

1) ทำงานเป็นสาวโรงงาน

สารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* เป็นสารคดีที่มีเนื้อหาโดดเด่นในการบอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ทำงานในโรงงานทอผ้า ตั้งแต่อายุน้อย ขาดความรู้และไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานหนัก จึงต้องเหน็ดเหนื่อยและอดทนกับการฝึกหัดใช้เครื่องจักรทอผ้าที่ไม่คุ้นเคย ดังตัวอย่าง

... พอเธอเห็นเด็กผู้หญิงมอมโกรก ผิวคล้ำแดด ผมสั้นแคบ
หูเหมือนนักเรียนประถมทั่วไป เธอก็ปฏิเสธที่จะรับฉันทนาเข้ามาทำงาน
เกรงว่าจะผิดกฎหมายแรงงาน ...

... ชั้นตอนแรกฉันทนาถูกสั่งให้ลองเย็บตะเข็บตรง ตีตะเข็บโค้ง
เย็บเป็นเส้นคู่ แน่ละ ฉันทนาหัดมาทั้งสัปดาห์ หมด้ายไปหลาย
หลอดเสียเข็มที่หักทิมนิ้วอีกหนึ่งเล่ม เค้นเลือดทิ้งไปหลายหยดจน
นิ้วซีดขาว ทำไมจะเย็บให้เรียบร้อยไม่ได้ล่ะ

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 21)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีเล่าเรื่องของผู้หญิงที่ต้องออกจากโรงเรียนในขณะที่อายุน้อยเข้ามาทำงานในโรงงานทอผ้า ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน จึงต้องใช้แรงงาน ใช้ความพยายามในการฝึกหัดทำงานที่ต้องใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการเย็บผ้า และบางครั้งยังได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน ถูกเข็มเย็บผ้าแทงนิ้วมือ แต่ต้องอดทนจนกว่าจะสามารถทำงานได้ตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง

นอกจากต้องทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อยแล้ว ผู้หญิงยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการทำงานที่ต้องใช้แรงงาน ถูกนายจ้างกดขี่และมอบหมายให้ทำงานซึ่งมีลักษณะงานทั้งง่ายและยาก ทำให้ได้ค่าแรงไม่แน่นอน ดังตัวอย่าง

หนึ่งเดือนต่อมา เจ้เกี่ยวกับเพื่อนสองคนที่อยู่ห้องเล็ก ริง
โวยวายมาหาป้าศรี บอกว่าโดนเจ้ในแกล้งจ่ายยาก ๆ ให้ทุกวัน พอ
ทำไม่เสร็จ วันรุ่งขึ้นก็ถูกลดงานหนึ่งโหลตามระเบียบ พวกเธอทน
ไม่ไหวจึงขอให้ป้าศรี ซึ่งมีอายุมากที่สุดช่วยไปเจรจากับเจ้ในให้จ่าย
งานตามปกติ ซึ่งมีทั้งจ่ายทั้งยากคละกันไป

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 34)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า เนื้อหาสารคดีได้สะท้อนเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องใช้แรงงาน
ทำงานเป็นลูกจ้างในโรงงานทอผ้า ต้องทำงานแข่งกับเวลาหน้าเครื่องจักร เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ
ตามปริมาณและเวลาที่กำหนด ไม่มีสิทธิเลือกงาน ต้องทำตามคำสั่งของนายจ้าง และถ้าทำงาน
ไม่เป็นที่พอใจ ก็จะถูกนายจ้างกลั่นแกล้งให้ทำงานที่ยาก หากทำงานไม่เสร็จตามเป้าหมายของ
นายจ้างก็ได้เงินค่าจ้างน้อยลง จึงทำให้ผู้หญิงที่ใช้แรงงานมีรายได้ไม่สม่ำเสมอ ไม่เพียงพอสำหรับ
ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิต

ผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานส่วนใหญ่มีฐานะครอบครัวยากจน มีพี่น้องหลายคน
ผู้หญิงที่มีสถานะเป็นพีคนโตในบางครอบครัวต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว ต้องรับภาระในการ
ทำงานเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว ดังตัวอย่าง

เจ้ลมย้มพลางเล่าว่า พ่อเธอเสียชีวิตมาห้าปีแล้ว เธอกับแม่
ช่วยกันเลี้ยงน้องห้าคน ผู้หญิงสองคนไปทำงานโรงงานทอผ้า แล้วก็
แต่งงานเลยไม่ได้ส่งเงินมาช่วยที่บ้าน อีกสามคนอยู่ในวัยเรียน
ตอนนี้แม่ของเจ้ลมป่วยเป็นมะเร็ง ออกไปขายปอเปียะสดไม่ไหว ได้
แต่นอนแหวอยู่กับบ้าน เจ้ลมจึงต้องแบกรับภาระทั้งหมด

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 43)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ใช้แรงงานทำงานในโรงงาน
ทอผ้า ซึ่งเป็นงานที่ไม่ต้องจบการศึกษาสูง แต่ต้องใช้แรงงานใช้ความอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อย
อย่างหนักเพื่อหารายได้ ผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้หญิงที่เป็นที่พึ่งพา
หลักของทั้งครอบครัว ผู้หญิงบางคนแม้ว่าจะป่วยเป็นโรคร้ายแรง เช่น โรคมะเร็ง แต่มีภาระต้อง
รับผิดชอบครอบครัวก็ยังคงอดทนทำงานต่อไปจนกว่าจะทำไม่ไหวเพื่อหารายได้เลี้ยงดูทุกคนใน
ครอบครัวให้มีชีวิตรอด

ในด้านสภาพแวดล้อมการทำงานของผู้หญิงที่ทำงานในโรงงาน จะต้องพบกับผู้คน
ที่มาจากต่างถิ่น มีนิสัยใจคอหลากหลายแบบ ดังนั้น จึงต้องมีความอดทนเพราะในสังคมการทำงานมี
ทั้งคนที่นิสัยเห็นแก่ตัวเอาเปรียบผู้ที่ต้อยกว่า และคนที่มีความใจให้ช่วยเหลือคนอื่น ดังตัวอย่าง

“เอาค่าสอนมาห้าร้อย แล้วฉันจะบอกให้ ถ้าไม่พอใจอยากไปฟ้องเจ้านี่ก็เชิญเลยนะ แต่รับรองได้เลยว่าไม่มีใครกล้าไล่ออก เพราะถ้าไม่มีเคเจ็ดห้าส่งลูกค้า ถ้าแกจะต้องโดนปรับหลายเท่าตัว”

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 45)

ความล้มพันธุระหว่างฉันทกับเจิมลแนบแน่นขึ้นเรื่อย ๆ เธอคอยสอนให้ฉันทเข้าใจงานแบบต่าง ๆ เหมือนครูในฝัน ที่มีแต่ความหวังดีอยากให้ลูกศิษย์เจริญก้าวหน้า เสียหายที่ฉันทไม่มีโอกาสได้เป็นครูสอนหนังสือ แต่ฉันทก็ตั้งใจว่าถ้าใครถามวิธีเย็บเสื้อ ฉันทจะบอกให้หมดเหมือนที่เจิมลปฏิบัติต่อฉันท

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 46)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีได้นำเสนอให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมการทำงานของผู้หญิงที่ใช้แรงงานทำงานในโรงงานทอผ้า โดยเฉพาะการทำงานกับคนที่มาจากหลายถิ่น คนที่มีวัยแตกต่างกัน บางคนมีประสบการณ์ แต่เห็นแก่ตัวไม่มีน้ำใจกับเพื่อนร่วมงาน ไม่ให้ความช่วยเหลือหรือสอนการทำงาน บางคนมีนิสัยที่ดีให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการทำงานอย่างเต็มที่ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในชีวิตการทำงานและความสัมพันธ์ของผู้หญิงที่ทำงานในสาวโรงงานทอผ้าที่ต้องรู้จักปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

นอกจากนั้น เนื้อหาในสารคดียังได้นำเสนอให้เห็นถึงสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองของผู้หญิงที่ต้องทำงานใช้แรงงาน ดังตัวอย่าง

... เพราะเขาช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว ระหว่างที่มารดาป่วยหนัก ผู้เป็นแม่จึงออกปากยกเจิมลให้เขา ทั้งที่เธอมีคนที่รักอยู่แล้วเป็นหนุ่มไทยที่ทำงานในอู่ซ่อมรถใกล้โรงงาน ฉันทเคยเห็นผู้ชายคนนั้นมารับ เจิมลบ่อย ๆ

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 46)

ผ่านงานแต่งของเจ็ก็เยวไปได้เดือนเดียว เจ็ก็มานั่งทำตาแดง ๆ อยู่หน้าจักร บอกว่าถูกพ่อบังคับให้แต่งงานกับพ่อม่ายลูกสาม ซึ่งเป็นเจ้าของร้านขายอาหารใกล้บ้าน

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 56)

จากตัวอย่าง ผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้า ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนจึงมักจะไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง ถูกคนในครอบครัวบังคับให้แต่งงานกับผู้ชายตามที่ครอบครัวเห็นชอบ ดังเนื้อในสารคดีผู้หญิงต้องแต่งงานกับผู้ชายที่เป็นพ่อหม้ายเพื่อตอบ

แทนบุญคุณที่ผู้ชายให้ความช่วยเหลือทางครอบครัว หรือบางคนถูกบังคับให้แต่งงานกับผู้ชายที่มีฐานะดีกว่า เพื่อเป็นที่พึ่งพาแบ่งเบาภาระของครอบครัว

อีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้หญิงทำงานใช้แรงงานไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง คือผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานมักถูกมองว่ามีฐานะยากจน เมื่อได้พบกับผู้ชายที่มีฐานะดีครอบครัวฝ่ายชายมักไม่ยอมรับเพราะไม่เหมาะสมกับผู้ชายที่มีฐานะสูงกว่า ดังตัวอย่าง

“รับปากมาก่อนว่าเธอจะเลิกติดต่อกับตาทศ” แม่เขาคาดคั้น “ไม่อย่างนั้นฉันคงต้องไปบอกพ่อแม่เธอให้รู้จักอบรมลูกให้รู้จักที่ต่ำที่สูงบ้าง”
ฉันคงปล่อยให้แม่หมดศไปด่าถึงบ้านไม่ได้ จึงรีบรับปากทันที...

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 100)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานเป็นสาวโรงงาน มักจะถูกดูถูกเหยียดหยามว่ามีฐานะยากจน เป็นคนชั้นต่ำ ไม่สามารถสนับสนุนหน้าที่การงานของฝ่ายชายได้ จึงทำให้ครอบครัวของผู้ชายที่มีฐานะดีกว่าไม่ยอมรับเป็นลูกสะใภ้ และถูกบังคับให้เลิกกับผู้ชายที่รักกัน ผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานเป็นสาวโรงงานจึงขาดโอกาสและไม่มีสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง

สรุปได้ว่า เนื้อหาสารคดีได้สะท้อนเรื่องราวชีวิตจริงของผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงาน โดยเฉพาะผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้า ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ไม่มีโอกาสเรียนในระดับสูง ต้องมาทำงานทั้งที่อายุยังน้อย ต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว และผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้ามักจะไม่มีความพึงพอใจของตัวเองในการเลือกคู่ครอง ต้องแต่งงานกับผู้ชายที่ครอบครัวเห็นชอบเพื่อตอบแทนบุญคุณหรือเพื่อเป็นที่พึ่งพาแบ่งเบาภาระของครอบครัว นอกจากนี้ ผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานมักไม่สมหวังในเรื่องความรัก โดยเฉพาะกับผู้ชายที่มีฐานะดีกว่า เพราะครอบครัวฝ่ายชายมองว่าผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานมีฐานะยากจนไม่สามารถสนับสนุนส่งเสริมฝ่ายชายได้จึงไม่ได้รับการยอมรับให้มาเป็นสมาชิกในครอบครัว

2) ทำงานเป็นหญิงขายบริการทางเพศ

เนื้อหาในสารคดีที่บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงทำงานใช้แรงงานโดยการขายบริการทางเพศมี 1 เรื่อง คือ ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน ได้เล่าถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้หญิงที่ทำงานขายบริการทางเพศ ในเนื้อหาเล่าถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับความปวดร้าวในชีวิตของผู้หญิงที่ต้องมาทำอาชีพขายบริการทางเพศ ทั้งที่ไม่อยากทำแต่ความยากจนและภาระที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัวจึงทำให้ตัดสินใจทำอาชีพนี้ ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชาย ได้ค่าแรงน้อยซึ่งเทียบไม่ได้กับความเจ็บปวดและความเหน็ดเหนื่อยที่ได้รับ ดังตัวอย่าง

... ตอนนั้นฉันเริ่มจะเข้าใจงานแล้วว่า มันคืองานอะไร ฉันไม่ได้อยากทำ แต่สถานการณ์มันบังคับให้ฉันต้องทำ ฉันมีภาระต้องเลี้ยงลูก ต้องส่งเสียช่วยเหลือทางบ้าน กลับบ้านไปก็คงจะลำบากไม่รู้อะไรจะทำงานอะไร และก็คงจะไม่มีงานไหนที่จะได้เงินเท่ากับงานนี้ ฉันจึงคิดว่าอดทนทำไปซะหน่อย เมื่อมีเงินขึ้นมาบ้างก็จะกลับบ้านและจะได้เลิกอาชีพนี้ซะ

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 54)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงบางคนทำงานขายบริการทางเพศโดยไม่ได้มีความตั้งใจที่จะทำ ด้วยเหตุที่ครอบครัวมีฐานะยากจน การศึกษาต่ำและไม่มีประสบการณ์ชีวิตเพียงพอ ประกอบกับผู้หญิงเองก็ไม่สามารถหางานอื่นได้ แต่มีภาระต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงตัวเองและลูก ช่วยเหลือครอบครัวให้อยู่รอดจากความยากจน ให้ครอบครัวสามารถใช้ชีวิตดีขึ้นจึงต้องเข้ามาเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศ

... เพราะเมื่อก่อน แม่ทิ้งกูไปมีผัวใหม่ พ่อก็มีเมียใหม่ ทุกคนทิ้งกูหมด กูไม่มีทางออก ไม่มีใครคอยปรึกษา กูถึงได้ละเทะ และต้องไปขายตัวที่พัทยา เพราะกูไม่มีเงินที่จะเรียนต่อไม่มีใครส่งเสียกูเลย ถ้ากูไม่ทำอย่างนั้นกูก็จะได้เรียนต่อ และตอนนั้นกูก็อยากเรียนมาก ทุกวันนี้ถึงกูไม่ได้เรียนต่อ แต่กูก็ต้องส่งเสียน้องชายกูให้เรียนต่อ เพราะถ้าเรียนทั้ง 2 คน เงินก็คงจะไม่พอ ฉะนั้นกูก็ต้องยอมลาออกให้น้องเรียน พ่อแม่กูกลับมาเจอกู แทนที่จะถามว่าอยากเรียนต่อมั๊ย แม่จะช่วย แม่กูเค้ากลับส่งให้กูไปขายตัวที่ซาอุฯ มึงก็คิดดูแล้วกันว่าจะให้กูคิดยังไง”

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 121)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า อีกหนึ่งเหตุผลที่ทำให้ผู้หญิงต้องตัดสินใจทำงานขายบริการทางเพศ คือ มีครอบครัวแตกแยก ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ไม่มีโอกาสในการศึกษาต่อ ในฐานะที่เป็นพี่คนโตจึงต้องรับภาระส่งเสียเลี้ยงดูน้อง นอกจากนั้น ยังต้องเจ็บปวดในชีวิตที่ผู้เป็นแม่กลายเป็นผู้ที่สนับสนุนให้ลูกทำงานเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศเพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว

เมื่อเฮียลิมบอกฉันว่า เธอต้องไปทำงานแล้วในวันนี้เป็นวันแรก แกบอกจะให้ทำงานไว ๆ อย่าช้า แต่ฉันบอกเฮียลิมว่าทำไมไม่ให้ฉันพักผ่อนก่อนสักวัน แกบอกว่า ทำไปพักไปไม่ต้องนอนเดี๋ยวนะ

งานเล็กก็จะได้นอนเอง ...สงสัยว่ามันจะเป็นจริงตามที่เฮียคำบอก
ละมั้ง ฉันจำต้องไปทำงานตามคำสั่งของเฮียลิม...

... ต้องเข้าห้องทำงานกับแขกแค่เพียง 15-20 นาทีไม่มีการ
แก้ผ้าใช้วิธีใส่กระโปรงทำงานและถกขึ้นอย่างเดียว โดยคิด
ค่าบริการดังนี้ เก็บเงินค่าบริการจากแขก 150 เหรียญ ... แบ่งเงิน
ออกเป็น 3 ส่วนคือ 100 เหรียญเป็นของเฝ้าแก่ 30 เหรียญเป็นของ
คนคองคืออาจง 20 เหรียญเป็นของโรงแรมคือค่าห้อง ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 67-68)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดียังได้ถ่ายทอดถึงชีวิตการทำงานที่ต้องอดทนต่อความ
เหน็ดเหนื่อย เพื่อให้ได้เงินค่าตัวเพียงพอที่จะเลี้ยงชีวิตและครอบครัว ต้องถูกผู้ชายบังคับให้ขาย
บริการทางเพศ ถูกเอารัดเอาเปรียบค่าแรง ถูกเก็บค่านายหน้า และถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศ
โดยไม่มีเวลาได้พักผ่อน

ฉันเคยแม่กระทั่งเจอแขกแบบว่าไล่ตี ไล่ฟันกันมาจนเลือด
โชกและหลบขึ้นมาในห้องของฉันเพื่อที่จะหลบหนีจากการโดนไล่ฟัน
ทั้ง ๆ ที่ตัวแขกคนนั้นถูกมัดติดมากับมือ และมานั่งซักมัดให้ฉัน
เห็นต่อหน้าต่อตา ฉันได้แต่อ้าปากค้างและนั่งนิ่งเงียบเพราะเค้าไม่
ต้องการให้ฉันส่งเสียงร้องไวยวาย มิเช่นนั้น เค้าจะถูกไอ้พวกนั้น
ฆ่าตายไปเลยก็ได้ เมื่อเค้าซักมัดออกมาจากด้านข้างเอวของเค้าเลือด
ก็ไหลมาก แต่รู้มัยว่า เค้าก็ใช้บริการของฉัน เหมือนไม่ได้เกิดอะไรขึ้น
แต่ตัวฉันชิลันพับ ๆ และก็ต้องยอมทนจะทำงานจนเสร็จ ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 73)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีเรื่อง ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดนยังได้บอก
กล่าวความทุกข์ยาก ความเจ็บปวด การทำงานที่มีความเสี่ยงและมีอันตรายต่อชีวิตของผู้หญิงขาย
บริการทางเพศ เพราะผู้หญิงขายบริการทางเพศต้องทำงานรับแขกโดยไม่มีสิทธิที่จะเลือกแขกได้ตาม
ความพอใจ ไม่ว่าจะเจอแขกมาโดยสภาพแบบไหนก็ต้องทำงานให้ได้ แขกจะเป็นใคร มีนิสัยโหดร้ายทุบตี
ผู้หญิงก็ต้องฝืนใจให้บริการ ต้องอดทนทำงานตามความต้องการของแขก ต้องพยายามเอาตัวรอด
ต้องยอมทนความเจ็บปวด เป็นชีวิตที่ต้องเสี่ยงเพื่อแลกกับรายได้

สรุปได้ว่า สารคดีมีเนื้อหาบอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ทำอาชีพใช้แรงงานเป็นผู้หญิงขาย
บริการทางเพศ ผู้หญิงที่ทำอาชีพนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ไม่มี
มีโอกาสในเรื่องการศึกษา มีอายุน้อยและต้องรับภาระเลี้ยงดูครอบครัว จึงต้องตัดสินใจหางานทำ ขาด
ความรู้และประสบการณ์จึงยอมเลือกมาทำอาชีพเป็นผู้หญิงขายบริการ ชีวิตการทำงานต้องเหน็ด

เหนื่อย อดทนต่อความเจ็บปวด ต้องพบกับการถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกบังคับให้ทำงานหนักได้ ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่า นอกจากนั้นยังได้รับอันตรายจากการทำงาน ถูกผู้ชายที่มาใช้บริการทางเพศทำร้ายร่างกาย ผู้หญิงบางคนต้องเผชิญกับอันตรายถึงเสียชีวิตเพื่อแลกกับรายได้ในการเลี้ยงตนเองและครอบครัว

3) ทำงานเป็นคนรับจ้าง

ผู้หญิงที่ครอบครัวมีฐานะยากจน มีภาระต้องเลี้ยงดูลูกหารายได้ให้ครอบครัว ดำเนินชีวิตอยู่รอด ไม่มีความรู้ความสามารถพิเศษต้องทำงานใช้แรงงานรับจ้างหารายได้ ในสารคดีมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงที่ทำงานเป็นคนรับจ้างมี 2 เรื่อง คือ เรื่อง *พฤษยามาตา* นำเสนอเรื่องราวชีวิตของผู้หญิงทำรับจ้างเป็นหมอนวด รับจ้างเป็นแม่บ้าน และเรื่อง *ฉันทคือเอรี* กับ *ประสบการณ์ข้ามแดน* ผู้หญิงที่ทำงานรับจ้างเป็นพนักงานขายของ มีรายละเอียดดังนี้

3.1) รับจ้างเป็นหมอนวด

ในเนื้อหาสารคดี *พฤษยามาตา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกโดยลำพังและหาเงินใช้หนี้ ต้องทำงานใช้แรงงานโดยรับจ้างเป็นหมอนวด ต้องเดินทางไปนวดตามบ้านของลูกค้า ไม่มีสถานที่ทำงานแน่นอน ดังตัวอย่าง

... แม่กระถิ่นเหน็ดเหนื่อยล้นหลังแทบขาด อาชีพหมอนวด
จับเส้นรับจ้างตามบ้านไม่ทำให้มีเงินเหลือเพื่อ แคะจ่ายค่าดอกเบี้ยยก็
แทบชักหน้า

(พฤษยามาตา 2556 : 42)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีความรู้ร้น้อย ต้องทำงานรับจ้างนวดไปตามบ้าน เป็นอาชีพหมอนวดที่ต้องใช้ร่างกายต้องอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อย มีรายได้ไม่แน่นอน ไม่มีสถานที่ทำงานเป็นประจำ ชีวิตยากลำบากไม่มั่นคง เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่ายก็ต้องกู้ยืมเป็นหนี้ดอกเบี้ยสูง จึงทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้มีชีวิตวนเวียนอยู่กับความยากจน

3.2) รับจ้างเป็นแม่บ้าน

ในสารคดีเรื่อง *พฤษยามาตา* ยังได้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีภาระเลี้ยงดูครอบครัว ทำงานใช้แรงงานรับจ้างเป็นแม่บ้าน ดังตัวอย่าง

แม่จำปาอายุ 43 ปี อาชีพเป็นแม่บ้าน ...อันที่จริงก็คือคนใช้นั้นแหละ... ฉันทเป็นแม่บ้านให้นายดาบท่านหนึ่ง ท่านมีเมียมีลูก 2 คน นอกจากภูบ้านซักผ้าทำอาหารแล้ว หากเมียนายดาบไม่ว่าง ฉันทต้องดูแลลูกให้เขาอีกด้วย เหนื่อยก็ทนเอา เพราะนายดาบเขาใจดีให้ข้าวกิน 3 มื้อ

เงินเดือนหรือ นายดาบให้เดือนละหกพัน หากเดือนไหนไม่
พอก็ขอยืมล่วงหน้าได้

(พฤษยามาตา 2556 : 61-62)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่รับจ้างทำงานเป็นแม่บ้าน ต้องรับผิดชอบทำงานหลายอย่างอยู่ตลอดเวลาตามที่นายจ้างต้องการ ทั้งทำความสะอาดบ้าน ทำอาหาร และเลี้ยงเด็กเล็ก ไม่มีเวลาพักผ่อน เป็นงานรับจ้างที่ต้องทุ่มเทแรงกายต้องอดทนทำงานหนัก แต่ได้รับค่าตอบแทนน้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่มีภาระรับผิดชอบบางครั้งจึงต้องยืมเงินและเป็นหนี้สิน

3.3) รับจ้างเป็นพนักงานขายของ

เนื้อหาสารคดียังได้กล่าวถึงงานรับจ้างอีกแบบหนึ่ง คือ ผู้หญิงทำงานใช้แรงงานรับจ้างเป็นพนักงานขายของ เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่เพิ่งคลอดลูกไม่นาน ร่างกายยังไม่พร้อมที่จะทำงานหนัก แต่มีภาระต้องเลี้ยงดูลูกให้มีชีวิตอยู่รอดและหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว จึงต้องทำงานใช้แรงงานรับจ้างเป็นพนักงานขายของชั่วคราว ดังตัวอย่าง

ฉันได้งานทำที่ห้างเซ็นทรัลชิดลม เป็นพนักงานขายของ ฉัน
ต้องยืนขายของในห้างทั้งวัน นั่งก็ไม่ได้ นอนก็ไหล ในตอนนั้นรู้สึก
ลำบากมาก ฉันทำอยู่ในห้างนั้นได้แค่เพียง 3 เดือน ก็หมดงาน ฉัน
ต้องว่างงานอีกต่อไป

(*ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 43*)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงทำงานรับจ้างเป็นพนักงานขายของในห้างสรรพสินค้า ต้องทนเหนื่อยยืนทำงานทั้งวัน ทำงานเป็นพนักงานรับจ้างชั่วคราวเป็นงานที่ไม่มั่นคง ไม่มีรายได้อย่างสม่ำเสมอ เมื่อสินค้าหมดก็ต้องไปหางานใหม่ทำ แต่ผู้หญิงที่เพิ่งคลอดลูกจะหางานทำยากเพราะผู้ว่าจ้างจะคิดว่าทำงานให้ไม่ได้เต็มที่ ชีวิตต้องดิ้นรนลำบาก

สรุปได้ว่า ในเนื้อหาสารคดีผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานเป็นคนรับจ้าง ทำงานด้วยตัวเอง อิสระไม่มีข้อผูกพัน มีสถานที่ทำงานไม่แน่นอน ทำงานตามที่ผู้ว่าจ้าง งานที่ทำไม่มีความมั่นคง เป็นชีวิตที่ต้องเสี่ยงต่อการตกงานตลอดเวลา และต้องทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อย ทำงานอย่างหนักแต่ได้ค่าตอบแทนน้อย เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่ายต้องกู้ยืมเป็นหนี้นอกระบบ จึงเป็นผู้หญิงที่ใช้แรงงานอีกกลุ่มหนึ่งที่มีชีวิตวนเวียนอยู่กับความยากจน

4) เป็นเกษตรกร

ในสารคดีเรื่อง *พฤษยามาตา* ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงที่สามีเสียชีวิตต้องกลายเป็นผู้นำครอบครัวรับภาระเลี้ยงลูกเลี้ยงครอบครัวโดยลำพัง ไม่มีความรู้ความสามารถ แต่มีความขยันอดทนยอมเหนื่อยทำงานใช้แรงงานเป็นชาวสวนผลไม้ ดังตัวอย่าง

... การดูแลสวนส้มโอไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องให้น้ำใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช ตัดแต่งกิ่ง ฉีดยาฆ่าแมลง ห่อผลอ่อนกว่าจะตัดขายได้ แม่ตื่นไทรจึงยุ่งอยู่กับสวนทั้งปีทั้งชาติ ทุกวันแม่ตื่นไทรออกจากบ้านแต่เช้า และกลับบ้านจนเย็น

(พฤษยามาตา 2556 : 198)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงทำงานใช้แรงงานเป็นเกษตรกรทำงานหนัก ต้องออกไปสวนตั้งแต่เวลาเช้ามืดว่าจะกลับบ้านได้ก็เป็นเวลาเย็นค่ำ เป็นการทำงานที่ไม่มีวันหยุดพักผ่อน เพราะต้องเอาใจใส่ทุ่มเทเวลาและแรงงานในการให้น้ำ ใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช กำจัดแมลง และห่อผลส้มให้มีคุณภาพนำไปขายได้ราคาดีมีรายได้เลี้ยงครอบครัว

5) ทำงานค้าขายปลีก

ในสารคดีเรื่อง *ฉันทือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่สามีไม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว ผู้หญิงจึงจำเป็นต้องทำงานใช้แรงงานเป็นแม่ค้า ต้องทำขนมหวานขายหารายได้รับผิดชอบเลี้ยงดูตัวเองและลูกเพื่อเอาชีวิตรอด ดังตัวอย่าง

ต่อมาไม่นาน แม่ของฉันทือเอรีก็เริ่มหาทางออกในการหารายได้ โดยการทำขนมขาย ... แม่ต้องใช้หาบใส่ขนมเดินขายไปตามถนนตามตรอก ซอกซอย ฉันทือเอรีแม่มากร วันแรกแม่ออกขายขนมเหลือกลับมาเต็ม ขายไม่ดี แต่แม่ก็ทนพยายามไปขายทุกวัน ... หลังจากแม่ขายอยู่ได้ไม่ถึงอาทิตย์ แม่ก็เริ่มขายดีมากขึ้นทุกวัน จากที่ออกไปขาย 8 โมงเช้า กลับมาบ้านบ่ายโมงก็กลับกลายเป็นออกขาย 8 โมงเช้า พอ 10-11 โมงเช้า แม่ก็กลับบ้านมาพักผ่อนได้แล้ว ขนมของแม่อร่อยมาก ใครกินก็ติดใจ แม่ขายดีทุกวัน พวกเราก็มีเงินไปโรงเรียนทุกวันเช่นกัน

(ฉันทือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 25)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีสามีไม่รับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัว ต้องทำขนมขาย ทำด้วยฝีมือของตนเองและนำไปขายเอง ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อความเหน็ดเหนื่อยลำบาก ถึงแม้จะเจออุปสรรคขายไม่ดีก็มีความอดทนพยายามทำขนมขายต่อไปจนเป็นที่รู้จักของลูกค้าเมื่อขายดีก็ยิ่งยอมทนเหนื่อยทำต่อไปเรื่อย ๆ เพราะหยุดทำก็จะมีรายได้เลี้ยง

ครอบครัวลูกก็จะไม่มีข้าวกิน ไม่มีเงินไปโรงเรียน ครอบครัวก็ไม่สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ จึงต้องอดทนพยายามทำขนมขายเพื่อให้ครอบครัวอยู่รอดต่อไป

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ยังได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ทำงานขายของในช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากไม่มีประสบการณ์จึงขายแบบลองผิดลองถูกขายสินค้าหลายอย่าง เพื่อหาเงินมาส่งสามีให้ได้เรียนต่อในระดับปริญญาและยังต้องการรายได้เพื่อให้ชีวิตของครอบครัวไม่ลำบาก ดังตัวอย่าง

... ตอนนั้นฉันขายเสื้อผ้าอยู่ในแม่กลอง ใคร ๆ ก็ต้องรู้จักฉัน เพราะฉันแต่งตัวเปรี้ยวปืดมาก ... เพราะฉันต้องแต่งตัวเพื่อให้ลูกค้าดู ลูกค้าจึงจะได้ซื้อสินค้าของฉัน...

... แล้วเราก็เปลี่ยนไปขายพวกสินค้าพรีเมียม หรือเรียกว่าขายพวกของแถมต่าง ๆ เราจะซื้อมาในราคาเท่านี้แล้วไปขายเอากำไรเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว แรก ๆ กิจการก็ไปได้ดี จนกระทั่งฉันไม่ต้องซื้อมานั่งขายเอง ...

...
... จนกระทั่งฉันได้มาทำอาชีพขายขนมอย่างหนึ่ง ... ฉันพยายามทำอะไรที่ไม่เหมือนใคร และก็ไม่ซ้ำกับใคร ... ฉันทำไปขายที่หัวหิน เพชรบุรี และราชบุรี จนขายดีมาก ... การขายขนมของฉันในตอนนั้นฉันเหนื่อยมาก ต้องนั่งทำทั้งวันทั้งคืน เพื่อให้ได้จำนวนมาก ๆ ซึ้น เป็นพันชิ้น ...

(*ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 223 - 224*)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงทำงานใช้แรงงานโดยขายของต่าง ๆ ต้องทำงานอย่างยอมเหน็ดเหนื่อย หาวิธีต่าง ๆ เพื่อให้สินค้าขายดี พยายามคิดวิธีทำ วิธีขายสินค้า เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัวให้อยู่รอด พยายามคิดทำสิ่งใหม่ ๆ เมื่อทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จก็เปลี่ยนไปทำสิ่งใหม่หาสินค้าใหม่ขายไปเรื่อย ๆ เริ่มต้นจากการขายเสื้อผ้า ขายสินค้าพรีเมียม จนกระทั่งหันมาทำขนมเองขายเอง ขยันอดทนแม้จะเหนื่อยยากก็ไม่ยอมแพ้อดทนต่อสู้เพื่อครอบครัวมาโดยตลอด

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ยังได้เล่าถึงเรื่องราวชีวิตของผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องทำงานหนัก เปลี่ยนจากการขายสินค้ามาทำอาหารขาย แต่เมื่อถูกสามีทิ้ง ทำให้ผู้หญิงหยุดการทำงานเพราะท้อแท้ ไม่มีแรงบันดาลใจที่จะทำงานต่อไป ดังตัวอย่าง

...ฉันหันมาทำข้าวแกงขาย ฉันก็ทำถึงแม้ว่าไม่เคยทำมาก่อนในชีวิต เพราะฉันอยากเป็นคนดี อยากเลิกอาชีพเดิม แต่ขาย

ไปได้ไม่กี่เดือน ฉันก็หยุดเพราะเหนื่อย ต้องทำอยู่คนเดียว ฉันมอง
ตัวเองตอนนั้นยิ่งแย่งทุกวัน ๆ ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 225)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีสะท้อนให้เห็นได้ว่า ผู้หญิงทำงานหนัก ยอมทนเหนื่อย
และลงมือทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ เพราะต้องการให้ชีวิตของตนเองและครอบครัวมีความมั่นคงโดยทำ
อาชีพที่สุจริต แต่สุดท้ายไม่สามารถทำต่อไปได้เพราะสามีและครอบครัวไม่ได้ให้กำลังใจและคอยให้
ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะเมื่อถูกสามีทิ้งก็เกิดความท้อแท้

สรุปได้ว่า ผู้หญิงต้องดิ้นรนต่อสู้เพราะมีภาระต้องรับผิดชอบเลี้ยงลูก หารายได้เพื่อให้
ครอบครัวได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความมั่นคง ผู้หญิงบางคนเลือกทำงานค้าขายเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดย
เลือกทำการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ผู้หญิงจะทำงานแบบไม่ยอมแพ้ เมื่อพบอุปสรรคก็พยายาม
หาทางออกให้ได้ โดยที่ตนเองยอมเหน็ดเหนื่อย อดทนทุ่มเททำงาน เพราะมีภาระที่ต้องรับผิดชอบ
ถึงแม้ผู้หญิงจะมีความอดทนสูงแต่หากถูกทอดทิ้งจากสามีหรือไม่ได้รับกำลังใจจากครอบครัวก็จะรู้สึก
ว่าตนเองไม่มีคุณค่า ผู้หญิงก็จะรู้สึกอ่อนแอไม่มีกำลังใจที่จะทำงานหนักต่อไป

3.1.2 ผู้หญิงที่ทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ

ปิยะนาถ อังควาณิชกุล และ สุระเชษฐ์ สุขลาภกิจ (2552: 74) กล่าวว่า อุปนิสัยของ
สตรีไทยมีความรับผิดชอบมากกว่า มีความอดทนสูง และจริงจังกว่าผู้ชาย ทั้งนี้อุปนิสัยเช่นนี้ของสตรี
ไทยอาจเกิดจากค่านิยมในสังคมที่ยึดยึดถือภาระให้แก่สตรี ในเนื้อหาสารคดีได้บอกเล่าเรื่องราวของ
ผู้หญิงที่ทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถอย่างมีความอดทนความรับผิดชอบ มี 3 เรื่อง ได้แก่เรื่อง
พฤษยามาตา ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ทำงานเป็นแพทย์ ในสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันหนา*
ได้บอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับผู้หญิงที่ทำงานเป็นนักเขียน ในเรื่อง *ความงดงามของชีวิต* ได้บอกเล่า
เรื่องราวของผู้หญิงที่ทำงานเป็นพยาบาล มีรายละเอียดดังนี้

1) ทำงานเป็นแพทย์

ในเรื่อง *พฤษยามาตา* ได้นำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง ทำงานเป็น
สูติแพทย์ เมื่อมีคนไข้อาการหนักหรืออยู่ในภาวะฉุกเฉินต้องมีสติ ใช้ความรู้ความสามารถและความ
อดทนในการทำงานที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อชีวิตของคนไข้ ดังตัวอย่าง

ผ่าตัดสถานการณ์วิกฤตอย่างนี้ ความเครียดทั้งหลายลงมา
ที่สูติแพทย์ วิสัญญีแพทย์บอกเบา ๆ

" พี่สู้ ๆ พี่ใจเย็น ๆ ยังมีเวลาค่อย ๆ ทำ "ทุกคนในห้อง
ผ่าตัดรู้ว่าสูติแพทย์ต้องห้ามเลือดให้ได้ หากห้ามเลือดไม่ได้เด็ก
ทารกที่เพิ่งคลอดออกมาคนนี้ก็กำพร้าแม่แน่

(พฤษยามาตา 2556 : 140)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ทำงานเป็นสูตินารีแพทย์เมื่ออยู่ในสถานการณ์การทำงานของแพทย์ที่ต้องทำคลอด อาจมีภาวะวิกฤตเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แพทย์ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเพื่อผ่านวิกฤตต่าง ๆ นั้น เช่น ภาวะเลือดออกมากในขณะที่คลอดลูก ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อแม่ แพทย์ต้องใช้ความรู้ ใช้สติตัดสินใจเพื่อสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่คลอดให้แม่และลูกมีชีวิตรอดปลอดภัย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แพทย์ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้เท่าเทียมกับแพทย์ผู้ชาย

2) ทำงานเป็นนักเขียน

ในสารคดี *ความฝันของฉันทนา* ได้นำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องการปรับเปลี่ยนสถานะของตนเองในสังคม เมื่อสภาพงานที่ทำอยู่เกิดการเปลี่ยนแปลงและตนเองมีใจรักในการประพันธ์ จึงพยายามฝึกฝนให้มีความสามารถในการเขียน และส่งผลงานเข้าประกวดจนได้รับรางวัล ทำให้หันเหชีวิตมาทำงานเป็นนักเขียน ดังตัวอย่าง

“รางวัลชมเชยก็ได้พิมพ์ໃမ်းยะคะ” ฉันทนาล้ำลัทธิ

“ໃးคะ” เจ้าหน้าที่ยืนยัน

น้ำตาซึมออกมาอย่างไม่อายนกกา ไม่ได้คาดหวังว่าจะได้
รางวัลสูงไปกว่านั้นแค่ได้เห็นงานตัวเองเข้าไปพิมพ์รวมเล่มกับ
นักเขียนท่านอื่น ๆ ก็ถือเป็นเกียรติอย่างยิ่งในชีวิตแล้ว

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 167)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เป็นสาวโรงงานทอผ้าแต่มีความสามารถในการเขียน มีความบากบั่น มุมานะ พยายามพลิกชีวิตตนเองโดยการฝึกฝนตนเองให้ได้เป็นนักเขียนและพยายามส่งผลงานเข้าประกวด เมื่อผลงานได้รับรางวัล ได้ตีพิมพ์ ก็เป็นความภาคภูมิใจที่ตนเองสามารถทำได้สำเร็จและมีชื่อเสียงเหมือนกับนักเขียนคนอื่น สร้างความสุข ความรู้สึกดีใจ และในที่สุดก็ได้เปลี่ยนอาชีพมาทำงานที่ตนเองรักเป็นนักเขียนสตรีที่ได้รับการยอมรับจากสังคม

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่เลือกมาทำงานในเมืองที่ห่างไกลจากบ้าน มาค้นหาเป้าหมายของชีวิตต้องการความเป็นอิสระ เลือกทำงานที่ตนเองถนัดคือการเป็นนักเขียน เพื่อให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ถึงแม้การเป็นนักเขียนจะมีรายได้ไม่แน่นอน ดังตัวอย่าง

ฉันตัดสินใจลาออก เพื่อเดินทางค้นหาสไตล์การเขียนที่
ตนเองถนัด ต่อมาได้เข้าไปทำงานเป็นนักเขียนอิสระให้กับนิตยสาร
ฉบับหนึ่งในกรุงเทพฯ ที่นี้จ่ายเงินค่าตอบแทนเป็นรายชิ้นงาน แม้
จะมองไม่เห็นความแน่นอน แต่กลับรู้สึกอิสระมากกว่าตอนทำงาน

อยู่กับนิยายสารเล่มเก่า อย่างน้อยผู้คนที่นี้ยังมองเห็นฉันเป็นมนุษย์
ไม่ใช่เครื่องจักรทำเงินให้พวกเขา

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 121)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงต้องการความเป็นอิสระ
ต้องการทำงานในสิ่งที่ตนเองถนัด ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง การเป็นนักเขียนจึงเป็นอาชีพ
หนึ่งที่ต้องสนองความต้องการนั้นได้ ถึงแม้จะมีรายได้ไม่แน่นอนไม่มีความมั่นคงแต่มีความอิสระใน
การเขียนงานตามแนวคิดของตนเอง

3) ทำงานเป็นพยาบาล

พยาบาลเป็นอาชีพที่ต้องการความรู้และความสามารถอย่างสูง ต้องพบกับคนไข้
มากมายหลากหลายรูปแบบ ในสารคดีเรื่อง *ความงดงามของชีวิต* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มี
อาชีพเป็นพยาบาล เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาในวิชาชีพพยาบาล และการฝึกอบรมอย่าง
เข้มงวดก่อนจะมาเป็นพยาบาลอย่างมืออาชีพ ดังตัวอย่าง

สาเหตุที่อาจารย์พยาบาล หรือพี่พยาบาลเคียวเซ็ญแบบ
เข้มขัน ตำหนิไปหมดทุกเรื่อง นั้นเป็นเพราะงานของเราเป็นงานที่
กระทำกับชีวิตมนุษย์ ความผิดพลาดในการทำงานกับมนุษย์ต้อง
เป็นศูนย์ นั้นเพราะว่าเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นมาแล้ว จะกลับมา
แก้ไขได้ยาก หรือหากแย่งยิ่งกว่านั้นคือแก้ไขไม่ได้เลย ชีวิตทุกชีวิตมี
ค่า ห้ามเกิดความผิดพลาดเด็ดขาด

(ความงดงามของชีวิต 2561: 39)

... ถ้านักศึกษาหาประสบการณ์การทำงานตลอดไม่ครบ ต้องมา
ซ่อมช่วงปิดเทอมแทนที่จะได้กลับบ้าน หรืออาจต้องฝากเพื่อนคน
อื่นที่ได้ครบแล้วแจ้งว่าถ้าในเวรของเพื่อนมีผู้ป่วยตลอดให้โทรศัพท์
ตาม แบบนี้เราต้องพร้อมตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ไม่ได้ไปไหนกันล่ะค่ะ

(ความงดงามของชีวิต 2561: 42)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีได้แสดงให้เห็นว่า การทำงานเป็นพยาบาลไม่ใช่เรื่องง่าย
การเรียนวิชาชีพพยาบาลต้องเรียนและฝึกงานอย่างเข้มงวด ต้องอ่านหนังสือเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
ต้องฝึกงานและเรียนควบคู่กันไป จึงต้องแบ่งเวลาให้ดี ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และต้อง
เพิ่มพูนความสามารถถึงระดับที่จะได้เป็นพยาบาลที่พร้อมจะประกอบวิชาชีพอย่างจริงจัง เพราะ
พยาบาลต้องรับผิดชอบชีวิตของผู้ป่วยจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไข้ทุกคน ผู้หญิงที่ทำงานเป็น
พยาบาลต้องมีความอดทนสูง ต้องทุ่มเทความรู้ความสามารถ เวลาและกำลังในการทำงาน

ในสารคดีเรื่อง *ความงดงามของชีวิต* ยังได้ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้หญิงที่ประกอบวิชาชีพพยาบาลต้องเรียนรู้และฝึกหัดการทำหน้าที่ของพยาบาลที่ต้องทำภารกิจเพื่อดูแลผู้ป่วยหลายอย่าง จึงเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้และความละเอียดรอบคอบเพื่อดูแลรักษาผู้ป่วย ดังตัวอย่าง

... ชีวิตการทำงานของพยาบาลไม่ใช่มีแต่การฉีดยา นอกจากนี้ยังมีการทำแผล การเย็บแผล ซึ่งก็สร้างความกดดัน ใจ สั่นขวัญหายไม่ต่างกัน สำหรับการช่วยแพทย์ทำหัตถการใหญ่ ๆ เช่น การเจาะหลัง เจาะปอด เจาะท้อง นักศึกษาพยาบาลจะได้ฝึกบนหอผู้ป่วยจริง โดยเป็นลูกทีมของทีมที่พยาบาลประจำหอผู้ป่วยอีกที

(ความงดงามของชีวิต 2561: 41)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีสะท้อนให้เห็นว่า หน้าที่ในการทำงานของพยาบาลมีความหลากหลาย และเป็นงานที่จะต้องใช้ความรู้ ความละเอียด และความรับผิดชอบอย่างมาก เช่น ฉีดยา ทำแผล จนถึงการเป็นผู้ช่วยแพทย์ในการผ่าตัด เป็นงานที่ต้องทุ่มเทเหน็ดเหนื่อยต้องใช้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในอาชีพด้วย

งานของพยาบาลนอกจากจะต้องเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยในด้านดูแลด้านร่างกายแล้วยังต้องดูแลจิตใจของผู้ป่วยด้วย โดยเฉพาะเมื่อต้องดูแลคนไข้พิเศษบางราย การทำงานก็จะเพิ่มความยากมากขึ้น ดังตัวอย่าง

ประโยคธรรมดาทุกครั้งทุกวันที่ไปให้การพยาบาล วันนีวันที่เท่าไร อากาศเป็นอย่างไร คุณสบายขึ้นไหม หิวไหม อิมไหม? ประโยคง่าย ๆ เหล่านี้แสดงถึงการไม่ละเลยความเป็นบุคคลของผู้ป่วย และประโยคง่าย ๆ แบบนี้ไม่ทำให้พยาบาลหลงลืมความรู้สึกระหว่างมนุษย์ที่พึงปฏิบัติกับมนุษย์มันเป็นการย้ำเตือนสำนึกของเราด้วยว่า ผู้ที่เราให้การพยาบาลอยู่นั้นคือบุคคลที่มีจิตใจ เราไม่ได้ให้การพยาบาลตุ๊กตา

(ความงดงามของชีวิต 2561: 21)

หลังจากนั้นหนึ่งชั่วโมงผู้ป่วยก็ตื่นและวิ่งไปที่ถนนใหญ่เพื่อให้รถยนต์ชนตาย ฉันต้องวิ่งออกไปที่ถนนใหญ่เพื่อตามผู้ป่วยกลับมาด้วยความยากลำบากอีกครั้ง ...

(ความงดงามของชีวิต 2561: 28)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ทำงานเป็นพยาบาลไม่ใช่แค่ดูแลความเจ็บป่วยในด้านร่างกายอย่างเดียว พยาบาลต้องดูแลถึงสภาพจิตใจของคนไข้ด้วย

โดยเฉพาะการทำงานของพยาบาลจะยากเพิ่มขึ้นหลายเท่าในกรณีที่เป็นคนไข้จิตเวชซึ่งมีข้อจำกัดในด้านสถานที่ที่รักษา บุคลากร และยารักษาไม่พร้อมที่จะรักษาคนไข้ แต่พยาบาลก็ต้องอดทนพยายามทำงานดูแลคนไข้ทุกวิถีทางเท่าที่จะสามารถทำได้

ตามลักษณะงานวิชาชีพของพยาบาล นอกจากพยาบาลต้องเผชิญกับคนไข้มากมายหลากหลายรูปแบบแล้ว ยังต้องพบกับญาติของคนไข้ที่มีความกังวลเครียดต่ออาการป่วยของคนไข้ มักจะมีความเข้าใจผิดหรือไม่พอใจในการปฏิบัติหน้าที่จนคิดว่าพยาบาลได้ ซึ่งพยาบาลจะต้องอดทนและพยายามทำความเข้าใจกับญาติคนไข้ ดังตัวอย่าง

“ลูกผมมาตรวจตอนบ่าย ตอนนี้อผลเลือด แล้วจะให้ไปตรวจที่ห้องฉุกเฉินต่อเพราะสีโหมงแล้ว ผมเข้ามาก็เห็นพวกคุณนั่งอยู่เฉย ๆ ไม่เห็นจะทำอะไร ตกกลางทำงานกันไหม”

...

ลิบห่านาทีก่อนสีโหมงเย็นที่เรารอรับ-ส่งเวรกันกลายเป็นเกือบหนึ่งชั่วโมง กว่าจัดการผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยรายนี้จบ เย็นนั้นยังโชคดีที่ผู้ป่วยในตึกไม่มีอาการที่ต้องติดตามใกล้ชิดคนัก เลยทำให้เราปล่อยเวลาให้ล่าช้าไปได้บ้าง

(ความทรงจำของชีวิต 2561: 30-31)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า การทำงานของพยาบาลมีหน้าที่และบทบาทหลายด้าน เมื่อญาติของคนไข้มาโรงพยาบาลก็มีความหวังว่าคนไข้จะได้รับการดูแลรักษาอย่างดี ปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างคนไข้หรือญาติคนไข้กับพยาบาลจึงมักเกิดขึ้นเสมอ แต่สิ่งที่พยาบาลต้องพยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด คือ การเข้าใจคนไข้และเสียสละช่วยเหลือคนไข้อย่างเต็มความสามารถ

สรุปได้ว่า การทำงานของผู้หญิงในบางวิชาชีพต้องทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ จึงต้องมีการศึกษาหาความรู้และฝึกประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ เพราะในขณะที่ทำงานต้องใช้ความรู้ ความสามารถแก้ไขวิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงาน ต้องมีความรับผิดชอบ มีความอดทนสูง นอกจากนั้น ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถมักจะมีความกล้าหาญในการตัดสินใจเพื่อตามหาเป้าหมายของชีวิต ต้องการงานโดยใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองถนัด มีความขยัน อดทน ความเสียสละในการทำงาน และผู้หญิงยังต้องการแสดงบทบาทความสามารถของผู้หญิงที่เท่าเทียมกับผู้ชายเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมไทยอย่างชัดเจน

3.2. ปัญหาในชีวิตจริงของผู้หญิงในสารคดี

สุชีลา ต้นชัยนันท์ (2554 : 142) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องของสตรีมิได้มีผลเฉพาะในแวดวงวิชาการหรือเป็นกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น หากแต่สตรีศึกษาย่อมมีผลต่อการดำเนินงานขององค์การพัฒนาเอกชนสตรี รวมทั้งมีผลต่อการรับรู้ของประชาชนทั่วไปถึงปัญหาของสตรีในด้านต่าง ๆ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้ถูกต้องต่อสตรี สารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยอันดับสองเรื่องราวของผู้หญิงที่มีปัญหาในชีวิตหลากหลาย สืบเนื่องมาจากเกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ขาดโอกาสในการศึกษา ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ปัญหาความยากจน

ในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ครอบครัวประสบปัญหาความยากจนในชีวิต ต้องแต่งงานและมีบุตรตั้งแต่อายุยังน้อย ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในระดับสูง ผู้หญิงต้องออกจากการศึกษาไปทำงานหาเงินรับภาระเลี้ยงดูครอบครัว ต้องอดอยาก ต้องเป็นหนี้เป็นสิน ต้องใช้ชีวิตอย่างลำบาก มีรายละเอียดดังนี้

1) ต้องรับภาระเลี้ยงดูครอบครัวในขณะที่อายุน้อย

ในสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้เล่าถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับเด็กผู้หญิงที่มีอายุน้อยครอบครัวมีฐานะยากจนจึงทำให้ต้องช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ ต้องลาออกจากโรงเรียน เพื่อทำงานหารายได้รับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัว และเมื่อพ่อซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวเจ็บป่วย เด็กผู้หญิงบางคนแม้อายุน้อยก็ต้องรับภาระเป็นเสาหลักของครอบครัว ดังตัวอย่าง

ตอนคำเตี้ยนั่งอธิบายถึงเหตุผลอย่างใจเย็น สารสำคัญก็คือความกังวลว่าถ้าเตี้ยเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา รายได้ทางเดียวของเราจะขาดหายไป ถ้าฉันช่วยทำงานอีกคน เตี้ยคงพอมีเวลานอนป่วยได้บ้าง

ความฝันของฉันทนา (2560 : 16)

เด็ก ๆ ส่วนใหญ่ต่างก็ตั้งใจทำงาน พอเงินออกก็กูดูกองส่งกลับบ้าน บางคนพ่อแม่เจ็บป่วยต้องไปขอเบิกล่วงหน้าก่อน แล้วกลับมาทำงานใช้หนี้ภายหลัง

ความฝันของฉันทนา (2560 : 107)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน โดยเฉพาะผู้หญิงที่เป็นลูกคนโตมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบรองจากพ่อแม่ในการหาเลี้ยงคนในครอบครัว ต้องตั้งใจทำงานหารายได้ช่วยครอบครัว และรับผิดชอบให้พ่อแม่มีค่ารักษาพยาบาลตัวเองในเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ปัญหาความยากจนจึงเป็นประเด็นสำคัญอย่างมากที่ทำให้ผู้หญิงบางคน

ต้องทำงานหนัก บางคนต้องเบิกเงินเดือนล่วงหน้าและกลับมาทำงานใช้หนี้ เพราะต้องการนำเงินไปใช้ดูแลรักษาคคนในครอบครัวที่เจ็บป่วยและเพื่อให้คนในครอบครัวมีชีวิตอยู่รอด

ในสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงคนหนึ่งที่ครอบครัวแตกแยกพ่อแม่แยกทางกัน ต่างคนต่างไปมีครอบครัวใหม่ ดังนั้น จึงทำให้ผู้หญิงที่เป็นลูก แม้มียุ้ยน้อย ต้องออกจากการศึกษามารับภาระเลี้ยงดูตัวเองและน้อง ต้องเผชิญกับปัญหาความยากจน ดังตัวอย่าง

... เพราะกูไม่มีเงินที่จะเรียนต่อไม่มีใครส่งเสียกูเลย ถ้ากูไม่ทำอย่างนั้นกูก็จะไม่ได้เรียนต่อ และตอนนั้นกูก็อยากเรียนมาก ทุกวันนี้ถึงกูไม่ได้เรียนต่อ แต่กูก็ต้องส่งเสียน้องชายกูให้เรียนต่อ เพราะถ้าเรียนทั้ง 2 คน เงินก็คงจะไม่พอ ฉะนั้นกูก็ต้องยอมลาออกให้น้องเรียน ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 121)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เมื่อมีปัญหาครอบครัว พ่อแม่แยกทางกันผู้หญิงต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัวและรับผิดชอบชีวิตของตนเองในขณะที่ยุ้ยน้อย เพราะถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ไม่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ ต้องเผชิญกับความยากจนขาดรายได้ จึงออกจากการศึกษาทำงานเลี้ยงชีวิต และหาเงินส่งให้น้องได้มีโอกาสเรียนได้มีชีวิตที่ดี

2) วิถีชีวิตลำบากอดอยาก

ในสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวชีวิตของผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้า มีปัญหาเกี่ยวกับรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ต้องใช้เงินอย่างระมัดระวังอดออม ยอมลำบากอดทน เพราะเงินที่ได้ส่วนใหญ่ต้องส่งให้ครอบครัวเกือบทั้งหมด ดังตัวอย่าง

ตอนที่ฉันเฝ้าเครื่องจักรขึ้นมานั่งกินบจก วันนั้นแม่ใส่ถุงเขียวทอดมาให้เจ็ดแปดชิ้นบาง ๆ ถ้าจะกินให้เพียงพอต่อปริมาณข้าว ต้องแคะถุงน้ำปลามาคลุกด้วย

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 26)

... แม้ทางโรงงานหุงข้าวแจกทุกวัน แต่บางคนก็ไม่มีเงินซื้อข้าว เลยเปิดฝักกาดดองกระป๋องเดียวกินทั้งสามมื้อ บางพวกก็เอาบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ใส่น้ำร้อนแบ่งกันกินแทนกับข้าว

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 107)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงาน ส่วนใหญ่ครอบครัวมีฐานะยากจน ผู้หญิงจึงมีภาระที่ต้องทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว แต่การ

ทำงานในอาชีพสาวโรงงานทอผ้าได้ค่าแรงน้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย จนทำให้ต้องกินอาหารที่มีราคาถูกแต่ไม่มีคุณภาพ และต้องแบ่งให้กินได้หลาย ๆ มือเพื่ออดออมเงินไว้สำหรับครอบครัว

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้กล่าวถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ประสบปัญหาความยากจน ต้องอดออมเงินที่มีอยู่เพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด บางคนต้องอดมือกินมือ ไม่มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ดังตัวอย่าง

พอต้มเสร็จ แม้มันจะเคยเป็นข้าวเหนียวมาก่อน แต่หลังจากที่ต้มสุกกลับไม่มีรสชาติใด ๆ ฉันจึงได้นำเงินสองบาทสุดท้ายจริง ๆ เดินไปซื้อเกลือจากร้านค้าในหมู่บ้านห่อละสองบาทนำมาเหยาะใส่ เพื่อเพิ่มรสชาติให้พอกินได้บ้าง

ตอนที่จับช้อนตักข้าวต้มเข้าปาก มือฉันสั่นไปหมด เมื่อเมล็ดข้าวล่ำเลียงสู่กระเพาะ ตอนนั้นความมืดเริ่มย่างกรายเข้ามา จู ๆ น้ำตาฉันก็ไหลรินโดยไม่รู้ตัว

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 53)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงบางคนต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจที่เกิดจากความยากจน แม้แต่เงินที่จะซื้ออาหารมาประทังชีวิตก็ยังไม่พอ ต้องกินข้าวต้มใส่เกลือเพื่อประทังชีวิตให้อยู่รอด เป็นชีวิตที่ยากลำบากและต้องอดทนเพื่อให้ผ่านพ้นไปในแต่ละวัน

3) ขาดโอกาสเรียนสูง

ในสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้เล่าถึงเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กผู้หญิงที่เป็นลูกสาวคนโตเรียนดี เรียนเก่ง แต่ครอบครัวมีฐานะยากจน และมีพ่อเป็นคนไทยเชื้อสายจีนซึ่งตามวัฒนธรรมจีนจะให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่า ดังนั้น พ่อแม่จึงเห็นว่าลูกผู้หญิงไม่ต้องมีการศึกษาสูงก็ได้เพราะต่อไปก็ต้องแต่งงานมีลูก ผนวกกับครอบครัวมีฐานะยากจนจึงให้ลูกสาวออกจากโรงเรียนมาทำงานช่วยหาเงินเลี้ยงครอบครัว ดังตัวอย่าง

ถ้าเรียนต่อระดับห้า (เทียบมัธยมศึกษาปีที่ห้าหรือมัธยมหกในปัจจุบัน) ต้องกลับบ้านดึกกว่าเดิมอีกครั้งชั่วโมง เกิดพลาดพลั้งเตี้ยเจ็บป่วยขึ้นมา นอกจากฉันจะเรียนไม่จบแล้ว ยังพลอยลากน้อง ๆ ให้ล้มระเนระนาดไปด้วยกัน ตอนนั้นแม่เฝ้าเรียนอยู่เตรียมอุดมฯ อีกไม่นานก็ต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยแล้ว ถึงเวลาที่ฉันต้องเสียดสละด้วยความเต็มใจเสียที

ความฝันของฉันทนา (2560 : 71)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจน หากเป็นลูกสาวคนโตส่วนใหญ่ก็ต้องออกจากโรงเรียนมาทำงานช่วยครอบครัวหารายได้ และรับผิดชอบส่งเสียให้น้องมีโอกาสได้เรียนจนสำเร็จ ผู้หญิงจึงต้องสูญเสียโอกาสการศึกษาสูง ๆ ต้องช่วยครอบครัวทำมาหากิน ต้องยอมทิ้งความฝันของตนเอง และเมื่อมีการศึกษาน้อยจึงขาดโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพต้องมาทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้า

ในสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ครอบครัวต้องเผชิญกับปัญหาความยากจน ทำให้ไม่สามารถแบกรับภาระในการส่งเสียให้ลูกได้รับการศึกษาในระดับสูง ดังตัวอย่าง

ฉันเริ่มมีอาการเครียดอีกครั้งเมื่อตอนที่ใกล้เรียนจบม. 3 เรื่องค่าเทอม เพราะฉันยังไม่ได้จ่ายค่าเทอมแก่ทางโรงเรียน และคุณครูก็บอกว่าถ้าฉันไม่มีเงินมาจ่ายก็ไม่สามารถให้ฉันจบม. 3 ได้ ในขณะนั้นฉันดู ๆ แล้วยังไม่รู้เลยว่าจะไปเอาเงินจากตรงไหนมาจ่ายค่าเทอม ... ฉันสอบได้ แต่โชคไม่ดีคือ ไม่มีเงินไปจ่ายค่าเทอม ... ฉันรู้สึกเสียใจมากที่ไม่ได้เรียนต่อ พี่เจ็บบก็เช่นกัน ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันในระดับปวช. 3 คือเรียนไม่จบ ทุกคนต้องออกจากโรงเรียน ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 32)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เมื่อครอบครัวต้องประสบปัญหาฐานะยากจน ต้องใช้เงินเพื่อเลี้ยงชีวิตให้อยู่รอด ทำให้ไม่สามารถหาเงินมาจ่ายเป็นค่าเทอมให้ลูกได้ จึงทำให้ลูกต้องหยุดเรียน ขาดโอกาสในการศึกษาที่สูงขึ้น

เนื้อหาในสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ก็ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่รักการเรียน ต้องการเรียนต่อในระดับที่สูง แต่ด้วยเหตุที่ครอบครัวมีฐานะยากจนเลยต้องหยุดเรียนมาทำงานเพื่อหารายได้ในการดำรงชีวิตให้อยู่รอด ดังตัวอย่าง

ส่วนฉันได้ตัดสินใจเดินทางไปทำงานที่กรุงเทพฯ ... แม่ลี้ก ๆ อยากตั้งใจศึกษาต่อจนจบปริญญาตรีก่อน แล้วค่อยออกมาหางานทำเหมือนกับเพื่อนคนอื่น ๆ แต่เมื่อเหตุการณ์ออกมาเป็นเช่นนี้ สิ่งที่ต้องยอมรับให้ได้ก็คือความจริง... ความจริงที่ว่า เรายากจน นั่นอาจเป็นเหตุผลเดียวที่คนยากจนอย่างเราไม่อาจอยู่นิ่งเฉยได้ จึงต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 93)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงบางคนถึงแม้มีความปรารถนาที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ก็มีเหตุให้ต้องออกจากการศึกษาเพราะฐานะความยากจนของครอบครัวซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง และเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องทำใจยอมรับให้ได้ ดังนั้น ในชีวิตของผู้หญิงนอกจากจะต้องเผชิญกับปัญหาความยากจนแล้วยังต้องขาดโอกาสในเรื่องของการเรียน ต้องหยุดเรียนและออกจากบ้านมาดิ้นรนทำมาหากินในเมืองห่างไกลจากบ้านเพื่อความอยู่รอดของชีวิต

4) มีภาระหนี้สิน

ภาระหนี้สินเป็นสิ่งผลักดันอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจนต้องดิ้นรนออกมาทำงานเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว ดังเช่น ในสารคดีเรื่อง *พฤษภา มาตา* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ได้เผชิญปัญหาความยากจน เป็นหนี้สินต้องทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงดูตัวเองและใช้หนี้ ดังตัวอย่าง

... แม่กระถิ่นของโก๊ะตี้ไม่มีแม้แต่เงินค่าทำศพสามี ต้องไปกู้เงินจากยายปริกแม่ค้าในตลาดมา ... คิดดอกเบี้ยยถึงร้อยละ 5 ต่อเดือน

สามีตายไปแล้ว แม่กระถิ่นเหน็ดเหนื่อยล้นหลังแทบขาด อาชีพหมอนวดจับเส้นรับจ้างตามบ้าน ไม่ทำให้มีเงินเหลือเพื่อ แ่จ่ายค่าดอกเบี้ยยก็แทบชักหน้าไม่ถึงหลัง วัน ๆ หน้าดำคร่ำเครียด ไม่มีเวลาคิดเรื่องอื่นนอกจากจะหาเงินมาจ่ายดอกเบี้ยยได้อย่างไร

(พฤษภา มาตา 2556 : 42)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน มีความรู้่น้อย เมื่อสามีซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวเสียชีวิตจึงต้องรับภาระเป็นผู้นำครอบครัวหารายได้เพื่อรับผิดชอบครอบครัวโดยลำพัง เมื่อมีความขัดสนเงินทอง ก็ต้องกู้ยืมเงินนอกระบบ ดังนั้น นอกจากมีภาระหนักที่ต้องหาเงินสำหรับเลี้ยงดูครอบครัวแล้วยังต้องหาเงินเพิ่มมากขึ้นเพื่อใช้หนี้สินจากการกู้ยืมเงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูง ภาระหนี้สินจึงเป็นวงจรปัญหาที่เกิดขึ้นควบคู่กันกับความยากจนทำให้ครอบครัวที่มีฐานะยากจนไม่สามารถหลุดพ้นได้

5) การใช้ชีวิตครอบครัว

ในสารคดีเรื่อง *ฉันทือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้เล่าถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับปัญหาความยากจนที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในครอบครัว ดังตัวอย่าง

... แต่ฉันทยังไม่มีรายได้อะไร หน้าซำต้องหอบลูกมาเป็น

ภาระให้แก่คนในบ้านอีก

... บ้านฉันในตอนนั้นมีสภาพแย่งจนไม่มีความสุข เป็นหนี้ เป็นสินคนรอบข้างอย่างมากมาย ติดค่าเช่าบ้าน มันล้นแต่เป็น เรื่องที่น่าปวดหัว ฉันเครียด จนบางครั้งอยากฆ่าตัวตาย กับการ กระทำผิดของฉันเมื่อตอนเรียน และมีลูกก่อนวัยอันควรจน กลายเป็นภาระให้แก่คนในบ้าน

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 47-48)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ปัญหาความยากจน ทำให้เกิดภาระ หนี้สินมีผลกระทบให้ครอบครัวเกิดความแตกแยก และเด็กผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวก็มักมีปัญหา ท้องก่อนวัยอันควร ต้องออกจากการเรียนเมื่อมีอายุน้อย ยังไม่มีงานทำ ทำให้ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ ไม่มีเงินซื้อนมให้ลูกกิน ครอบครัวต้องเป็นหนี้ เกิดความเครียด ความกังวล ชีวิตครอบครัวจึงขาด ความอบอุ่นและไม่มีความสุข

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของครอบครัว เด็กผู้หญิงที่ต้องเผชิญปัญหาความยากจน ลูก ๆ ต้องถูกส่งไปให้ตายายเลี้ยง ต้องแยกจากกับคนใน ครอบครัว พ่อแม่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูลูกเพราะต่างคนต่างต้องไปหางานทำเพื่อเลี้ยงชีวิต ดังตัวอย่าง

จำได้ว่าพอจบชั้นประถมศึกษา เนื่องจากเห็นว่าโรงเรียน มัธยมเป็นอยู่ไม่ไกลจากบ้านของตายายมากนัก เพื่อเป็นการลด ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว พ่อแม่จึงส่งฉันไปอยู่กับตายายที่บ้าน สวน แต่เพราะความไม่เข้าใจในความจำเป็นของผู้ใหญ่ ทำให้ต้อง ตีตอยู่ในโลกมืดอย่างทุกข์ทรมาน ฉันกลายเป็นเด็กเก็บกด กบฏต่อ สังคม และชิงชังโลกอยู่ลึก ๆ

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 68)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นถึงชีวิตของเด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ครอบครัว มีฐานะยากจน เมื่อต้องเรียนต่อในชั้นมัธยมพ่อแม่ต้องส่งไปอยู่กับตายายเพราะโรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้เด็กผู้หญิงต้องจากครอบครัวโดยขาดความเข้าใจในสิ่ง ที่เกิดขึ้นกับชีวิตจึงทำให้ต้องเผชิญความทุกข์ใจที่ต้องแยกจากครอบครัวและเติบโตอย่างขาดความ อบอุ่น ดังนั้น ปัญหาความยากจนของครอบครัวจึงมีผลกระทบที่ทำให้คนในครอบครัวไม่สามารถอยู่ ด้วยกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา เด็กบางคนต้องถูกส่งไปให้ญาติเลี้ยง ต้องห่างไกลจากพ่อแม่และไม่มี ความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจึงทำให้เก็บกดและส่งผลกระทบต่อกรดำเนินชีวิตในอนาคต

สรุปได้ว่า ปัญหาความยากจนเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงในสังคมไทยต้องเผชิญกับ การใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก บางคนต้องเสียโอกาสในการเรียนระดับที่สูงขึ้น ต้องออกจากโรงเรียน เมื่ออายุน้อยเพื่อมาทำงานแบ่งเบาภาระพ่อแม่ มาหางานทำเพื่อมีชีวิตรอด เมื่อไม่ได้รับการศึกษาใน

ระดับสูงก็ทำให้ขาดโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี ต้องทำงานเป็นสาวโรงงาน มีรายได้ไม่เพียงพอทำให้มีภาระเป็นหนี้ต้องทำงานเพื่อใช้หนี้ไม่มีสิ้นสุด บางคนตั้งท้องก่อนวัยอันควรไม่มีประสบการณ์ ไม่ได้ทำงานจึงทำให้ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ บางคนต้องใช้ชีวิตอย่างอดอยากไม่มีแม้แต่เงินซื้อข้าวกิน และบางคนต้องออกเดินทางไปทำงานไกลบ้านเพื่อเอาชีวิตรอด บางครอบครัวไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันแบบพร้อมหน้าพร้อมตาต้องส่งลูกไปอยู่กับญาติพี่น้องทำให้เด็กเติบโตขึ้นมาอย่างขาดความอบอุ่น

3.2.2 ปัญหาถูกทำร้าย

ปราง ยอดเกตุ (2556) กล่าวว่า ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายยังมีปัญหาอยู่ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งดูได้จากสัดส่วนของผู้หญิงผู้ชายที่ไม่เท่าเทียมกัน สำหรับผู้หญิงส่วนใหญ่ในสังคมประเด็นความเสมอภาคที่สำคัญที่สุดเกี่ยวข้องกับค่านิยมในสังคม ซึ่งผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง สังคมไทยมีความนิยมชายเป็นใหญ่ ผู้หญิงมักเป็นฝ่ายที่ถูกควบคุมจากผู้ชายและต้องอยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย และมักจะถูกผู้ชายหรือคนในครอบครัว คนในสังคมทำร้าย เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ได้เผชิญปัญหาถูกทำร้าย มีรายละเอียดดังนี้

1) ถูกคนในครอบครัวทำร้าย

ผู้หญิงมักถูกมองว่าอ่อนแอจึงต้องอยู่ในการปกครองของผู้ชายที่แข็งแกร่งกว่า แต่ผู้หญิงมักถูกผู้ชายทำร้าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายในครอบครัวที่เป็นมีสถานภาพเป็นสามี เป็นพี่ชาย เป็นคนรัก เป็นญาติ หรือเป็นผู้ชายในที่ทำงานก็ตาม ผู้หญิงมักเจอปัญหาถูกทำร้ายอย่างรุนแรง มีรายละเอียดดังนี้

1.1) ถูกสามีทำร้าย

ในเนื้อหาสารคดีเรื่อง *พฤษามมาตา* ได้เล่าถึงปัญหาผู้หญิงถูกสามีทำร้ายและถูกทำร้ายบ่อย ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดผู้หญิงมีโอกาสถูกทำร้ายได้เสมอ แม้กระทั่งขณะเลี้ยงลูกผู้หญิงก็ต้องเจอปัญหาถูกสามีทำร้าย ดังตัวอย่าง

หลังคลอด ขนาดตอนให้นมลูก คนไปเยี่ยมบ้านยังพบว่า แม่
 ลั่นทมมีใบหน้าแขนขาฟกช้ำดำเขียว
 มาทำงาน แผลเก่าหายแผลใหม่มา
 “ พี่ทลัม” แม่ลั่นทมอธิบายด้วยคำนี้ตลอด จนตอนหลังไม่
 มีคนถาม

(พฤษามมาตา 2556 : 72)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงในขณะที่กำลังให้นมลูกก็ถูกสามีทำร้ายร่างกายบ่อย ๆ สังคมมักจะมองว่าเป็นเรื่องของสามีภรรยาจึงไม่มีใครมาช่วยเหลือ

ผู้หญิงจึงทำได้แค่อดทนไม่สามารถบอกใครหรือหาความช่วยเหลือจากใครได้ จนกลายเป็นความเคยชิน ถึงแม้จะถูกทำร้ายร่างกายแต่ผู้หญิงก็ยังมีชีวิตต่อไปทำงานเพื่อมีรายได้สำหรับครอบครัว และยังคงเลี้ยงลูกดูแลลูกอยู่เหมือนเดิม

1.2) ถูกพี่ชายทำร้าย

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้เล่าถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงถูกผู้ชายในครอบครัวซึ่งเป็นพี่ชายแท้ ๆ ทำร้ายร่างกายโดยไม่มีเหตุผล ไม่ใส่ใจว่าผู้หญิงจะทนต่อความเจ็บปวดนั้นได้หรือไม่ ดังตัวอย่าง

... พอเค้าเห็นหน้าฉัน เค้าก็ไม่พูดพรั่าทำเพลง เดินเข้ามากระซอกฉันไปต่ออย่างนับไม่ถ้วน ฉันยังไม่รู้ว่าฉันผิดอะไร เค้าบอกว่า แรดนัคนะ ไปโรงเรียนทำไมต้องทาลิปสติก ฉันงง! มาก และบอกว่าไม่ได้ทำ ที่ปากแดงเพราะกินไอติม เค้าไม่เชื่อฉัน และหาว่าฉันแค้นตัว ... เป็นอันว่าฉันถูกตีฟรี เวลาเค้าตีฉันเค้าจะใช้อารมณ์มาก ไม่ได้ใช้ไม้ตี แต่ใช้มือทั้งตบทั้งเตะ แม่ฉันก็ไม่เคยว่า

ปล่อยให้พี่ชายจัดการกับฉัน ...

(*ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 21*)

... พี่ชายไม่ได้ใช้ไม้ตีฉัน แต่เป็นการตีแบบซ้อมฉัน ทั้งตบทั้งเตะ ฉันเบื่อชีวิตแบบนี้มาก ... ไม่มีการสั่งสอนแบบให้ความรัก ความอบอุ่น ... คิดแต่จะคอยตบตีฉันอย่างเดียวเมื่อฉันทำผิด พวกเค้ารู้ว่าฉันท้อง...

(*ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 35*)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแล พี่น้องไม่รักกัน ไม่ช่วยเหลือกัน ขาดความอบอุ่น จึงมักถูกผู้ชายในครอบครัวที่แข็งแรงกว่า ใช้อำนาจทำร้ายร่างกาย ต่ำว่า ตบตีอย่างรุนแรง ไม่มีความรักความห่วงใย การสั่งสอนจะใช้ความรุนแรงโดยที่คนในครอบครัวก็ไม่ให้ความช่วยเหลือกัน สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงไม่ได้รับความเท่าเทียมแม้แต่จากผู้ชายที่เป็นคนในครอบครัวเดียวกันก็ตาม

1.3) ถูกคนรักทำร้าย

นอกจากถูกผู้ชายในครอบครัวทำร้ายแล้ว ในสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงถูกผู้ชายที่เป็นแฟนทำร้ายร่างกาย เพราะไม่ทำตามความต้องการของแฟน ดังตัวอย่าง

... แพนเล็บก็เดินปรีเข้ามาหาเล็บ ไม่พูดพรั้มทำเพลง เดิน
ไปเตะฝ่าหมากเล็บตรงกลางระหว่างขา ฉันทันได้ยินเล็บร้องเสียงดัง
และมันก็ใช้มือจิกผม แล้วตีเล็บต่อ ...

(ฉันทันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 123)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ในเมื่อผู้หญิงไม่ทำตามที่ผู้ชาย
ต้องการ ผู้ชายบางคนก็จะใช้ความรุนแรงลงมือตบตีผู้หญิงอย่างร้ายแรง ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอและ
มีกำลังน้อยกว่าผู้ชาย ไม่มีโอกาสหลบหนีหรือป้องกันตัวเอง ไม่มีสิทธิที่จะปกป้องตัวเองให้พ้นจาก
ความรุนแรงของผู้ชาย ผู้หญิงต้องอดทนจากการโดนทำร้ายอย่างไม่ยุติธรรมและไม่มีความเสมอภาค

2) ถูกคนที่ทำงานทำร้าย

ในสารคดีเรื่อง ฉันทันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิง
ถูกคนที่ทำงานทำร้าย ถูกผู้ชายที่เป็นคนรู้จักทำร้าย ดังตัวอย่าง

ฉันทันรีบเดินเข้าไปขอร้องให้มันหยุดตีเล็บ แต่มันไม่สนใจ
กลับหันมาตบหน้าฉันทันอย่างจัง มันเอาเพื่อนของมันมาด้วยอีก 2 คน
ท่าทางจะเป็นลูกน้องของมัน พวกมันรีบต้อนให้พวกเราขึ้นรถไปกับ
พวกมัน ในขณะนั้นรถไฟก็มาพอดี แต่พวกเราก็หนีกันไม่ได้ต้อง
ยอมขึ้นรถไปกับพวกมันโดยดี

(ฉันทันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 123)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงถูกผู้ชายซึ่งเป็นแฟนกับเพื่อนที่
ทำงานทำร้ายโดยที่ผู้หญิงไม่ได้ทำอะไรผิด เมื่อถูกทำร้ายก็ทำได้แค่ขอร้องและทำตามความต้องการ
ของผู้ชาย ไม่มีโอกาสหลบหนีและป้องกันตัวเอง เพราะผู้หญิงอ่อนแอและมีกำลังน้อยกว่าผู้ชายต้อง
ตกอยู่ภายใต้การกดขี่ทำร้ายของผู้ชายอย่างไร้วิธีป้องกันตัวเอง

ในสารคดีเรื่อง ฉันทันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิง
ถูกผู้ชายที่เป็นนายหน้าดูแลทั้งด้านทำงานและด้านเงินค่าใช้จ่ายทำร้าย เมื่อผู้หญิงไม่ยอมทำตามคำสั่ง
จึงต้องถูกผู้ชายทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง ดังตัวอย่าง

... เมื่อเข้ามาในร้านแกก็ไม่พูดพรั้มทำเพลง แกล้งมือบรรเลง
ทั้งตบทั้งตีฉันทันอย่างกะกระสอบทราย ตั้งแต่เกิดมาฉันทันไม่เคยโดนตี
อย่างนี้มาก่อน ... แกก็ตีฉันทันหนักขึ้น โดยพูดย่ำ ๆ ว่า อีสระเหรอ
อยากได้อีสระไข่ม้อย แล้วแกก็หยิบที่เขี่ยบุหรี่ที่เป็นแก้วตบลงมาตี
หน้าฉันทันจนเลือดกลบปาก แล้วก็จับฉันทันเหวี่ยงโยนไปที่ฝาผนัง
จากนั้นก็ตามกระหน่ำตบตีฉันทันต่ออีกอย่างไม่ยั้ง ... ในตอนนั้นฉันทันจำ
ได้ว่าไอ้ป้ามันตีฉันทันจนเลือดฉันทันสาตเต็มร้านไปหมด ฟันโยกหักไป 2

ชี้ หน้าตาเสื้อผ้าของฉันมีแต่เลือดเต็มไปหมด ใครก็ช่วยอะไรฉัน
ไม่ได้ ฉันเหมือนคนหมดสติลงไปกองพับอยู่กับพื้น ไม่มีเรี่ยวแรง
ใด ๆ ทั้งสิ้น เหมือนกำลังจะตาย

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 148-149)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงถูกคนที่สนิทซึ่งเป็นนายหน้า
ดูแลการทำงานทำร้ายอย่างรุนแรงเพียงเพราะผู้หญิงต้องการความเป็นอิสระ นอกจากผู้หญิงไม่ได้
ความเป็นอิสระแล้วยังต้องถูกทำร้ายร่างกายเกือบเสียชีวิต ไม่มีโอกาสหลบหนี ไม่มีกำลังต่อสู้ ได้รับ
บาดเจ็บจากการกระทำของผู้ชาย

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ยังได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิง
ที่ต้องถูกผู้ชายแปลกหน้าที่เพิ่งเจอกันครั้งแรกและเป็นลูกค้าที่มาใช้บริการทำร้ายร่างกายโดยที่
ไม่ได้ทำผิด ดังตัวอย่าง

... แหกพยายามที่จะฉุดให้ฉัน แต่ฉันไม่ยอม จึงเกิดการต่อสู้
กันภายในห้อง ฉันสู้แรงของผู้ชายไม่ได้ ... เมื่อฉันสู้มันไม่ได้ และ
หมดแรงเพราะมันทั้งตบทั้งตีฉันจนลงไปนอนกองกับพื้น มันก็เอา
เข็มฉีดยามาฉีดยาให้ฉัน ฉันพยายามขอร้องมันหลายประการด้วยกัน
แต่ก็ไม่สำเร็จ ... มันก็ลากตัวฉันขึ้นรถไปกับมัน มันไม่ต้องการที่
ฉันไว้ในห้อง เพราะจะเป็นหลักฐานมัดตัวมัน ตอนที่มันต้องใช้บัตร
ประจำตัวเปิดห้อง พอมันพาฉันขึ้นรถไปได้สักพัก มันก็จอดรถกลาง
ถนนที่ไม่ค่อยจะมีรถวิ่งสวนมาสักเท่าไร มันเปิดประตูรถแล้วถีบฉัน
ลงจากรถ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 180)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ในเมื่อผู้หญิงเป็นฝ่ายที่อ่อนแอกว่า
ผู้ชาย เมื่อพบกับลูกค้าผู้ชายที่มาใช้บริการเป็นคนชอบใช้ความรุนแรงทำร้ายผู้หญิง ผู้หญิงก็
ไม่สามารถปฏิเสธได้ต้องยอมถูกทำร้ายอย่างไม่มีเหตุผลอยู่ฝ่ายเดียว ผู้หญิงจะทำได้แค่เข้มแข็งอดทนให้
ผ่านสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากผู้ชายนั้นไปได้ จึงเห็นได้ว่าผู้หญิงไม่ได้รับความยุติธรรมและ
ไม่ได้รับความเสมอภาคระหว่างเพศ

สรุปได้ว่า ผู้หญิงมักจะถูกผู้ชายใช้กำลังทำร้ายร่างกายทั้งจากคนในครอบครัวหรือในสังคม
ผู้หญิงส่วนใหญ่ให้อำนาจในการตัดสินใจกับผู้ชาย ดังนั้น ผู้หญิงจึงมักจะอยู่ภายใต้การควบคุมของ
ผู้ชาย หากผู้หญิงไม่ทำตามความต้องการของผู้ชายก็อาจทำให้โกรธและถูกทำร้ายร่างกาย ถูกตบตี
อย่างตามใจตามอารมณ์ โดยที่ผู้หญิงไม่สามารถปกป้องสิทธิของตัวเองได้ สะท้อนให้เห็นว่า ในสังคม
การที่ผู้หญิงจะรับการปฏิบัติจากผู้ชายด้วยความเสมอภาคและความอิสระนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย

3.2.3 ปัญหาถูกข่มขืน

ปัญหาถูกข่มขืนเป็นปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญมาโดยตลอดในสังคม เพราะผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าผู้ชายจึงมีโอกาสที่จะถูกทำร้ายรังแก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงที่มีอายุน้อยไม่รู้วิธีที่จะปกป้องตัวเองมักจะตกเป็นเป้าหมายของผู้ชาย ปัญหาถูกข่มขืนของผู้หญิงเกิดขึ้นทั้งจากผู้ชายใกล้ตัวที่เป็นผู้ปกครอง เช่น พ่อเลี้ยง พี่ชาย น้องชาย หรือญาติผู้ใหญ่ รวมทั้งคนที่รู้จัก เพื่อนบ้าน เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

1) ถูกพ่อเลี้ยงข่มขืน

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *พฤษามมาตา* เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ถูกข่มขืนจากญาติในครอบครัวที่มีสถานภาพเป็นพ่อเลี้ยง โดยผู้หญิงไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ แม้มักไม่กล้าปกป้องลูกสาวของตนเองเพราะกลัวถูกทำร้าย หรือแม้บางคนสนับสนุนให้พ่อเลี้ยงข่มขืนลูกสาวเพราะกลัวถูกทอดทิ้ง ดังตัวอย่าง

ป้าเจ้าของร้านชา กับเพื่อนบ้านหลายคนพาน้องมายด์ไป
โรงพยาบาล น้องมายด์บอกพวกเขาว่า "ลุงชัยเขาปลุกปล้ำหนู หนู
จึงวิ่งหนีเขา"

...

แต่เมื่อผ่าตัดรักษาเรียบร้อยอาการของชัยดีขึ้นเรื่อย ๆ จน
หายเป็นปกติ แม่ลั่นทมเปลี่ยนคำพูดเป็นว่า " พ่อเขาหวังลูกสาว
เห็นวิ่งออกมาจากบ้าน เลยขับรถตามเพราะเป็นห่วง "

(พฤษามมาตา 2556 : 74)

"... หนูบอกแม่ว่าหนูเจ็บ แม่บอกให้หนูยอมพ่อเลี้ยง แม่
บอกให้หนูทนเอา บางครั้งหนูไม่ยอมแม่ตีหนู แม่จับตัวหนูให้
พ่อเลี้ยง "

(พฤษามมาตา 2556 : 82)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำ ถูกผู้ชายกดขี่เอาเปรียบทางเพศ ถูกข่มขืนจากผู้ที่เป็นพ่อเลี้ยง แม้มันแม่ก็ไม่ได้ปกป้องลูกและยังบังคับลูกให้เป็นเครื่องรองรับอารมณ์ทางเพศของพ่อเลี้ยง สะท้อนให้เห็นว่า บางครอบครัวลูกผู้หญิงไม่มีสิทธิเสรีภาพในการปฏิเสธหรือปกป้องตนเอง ต้องถูกผู้ชายกดขี่ละเมิดสิทธิผู้หญิงตามอารมณ์

2) ถูกคนรอบข้างข่มขืน

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *พฤษามมาตา* ยังเล่าถึงเรื่องราวของเด็กผู้หญิงที่ถูกคนรอบข้างข่มขืน ถูกคนใกล้ชิดละเมิดสิทธิ ดังตัวอย่าง

“ ไข่ น้องป๋มเป็นคนยืนยันว่าทักเข้ามาชมชื่นถึงในบ้าน
น้องป๋มไม่กล้าบอกแม่เพราะเห็นแม่รักทัก กลัวแม่เสียใจ อีกอย่าง
ทักก็เชื่อว่าหากบอกแม่มันจะฆ่ากครัวยเลย

...

อย่างไม่คาดคิด น้องเบญจรำให้บอกพ่อแม่ว่า “ พ่อจ๋าแม่จ๋า
จะไปช่วยมันทำไม มันไม่ใช่คนรักของหนู หนูไม่เคยรักมัน หนู
เกลียดมัน หนูกลัวมัน มันลากหนูไปชมชื่น ตอนหนูยืนรอรถไป
โรงเรียน มันเอาปืนจ่อหัวหนู มันทุบตีหนู จนหนูต้องยอม”

(พฤษภาคม 2556 : 34-36)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เด็กผู้หญิงที่อายุน้อยมักมีโอกาส
ถูกผู้ชายที่เป็นคนสนิทหรือผู้ใหญ่รอบข้างที่ครอบครัวให้ความไว้วางใจชมชื่น โดยที่คนในครอบครัวคิด
ไม่ถึงและมักจะถูกมองข้ามไป แต่ที่จริงแล้วเด็กผู้หญิงมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกผู้ชายเหล่านี้ทำร้ายและ
ละเมิดทางเพศ โดยที่เด็กผู้หญิงไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ จึงทำให้ถูกละเมิดสิทธิด้วยการชมชื่นและ
ชมชื่นทำร้ายร่างกายจากผู้ชาย

สรุปได้ว่า ในสังคมผู้หญิงมีโอกาสที่จะถูกผู้ชายซึ่งเป็นคนรอบข้างที่ไว้วางใจชมชื่น โดยเฉพาะ
ผู้หญิงที่อายุน้อยไม่รู้จักริธีป้องกันตัวเองจึงถูกผู้ชายชมชื่นได้ง่าย โดยเฉพาะผู้ชายที่อยู่ใกล้ตัวและมี
โอกาสที่จะเข้าใกล้ผู้หญิง หากผู้ใหญ่ในครอบครัวไม่ใส่ใจหรือไม่ให้ความช่วยเหลือก็จะยากที่ผู้หญิงจะ
เอาตัวรอดจากการชมชื่นที่เกิดจากการกระทำของผู้ชายที่เป็นคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัว

3.2.4 ปัญหาท้องนอกสมรส

สังคมมักจะปลูกฝังว่าผู้หญิงที่ดีต้องรักษาความบริสุทธิ์ของตนเอง ดังนั้นผู้หญิงที่มี
เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรจะถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี เป็นค่านิยมทางเพศระหว่างผู้หญิง
และผู้ชายที่ไม่เท่าเทียมกัน เห็นได้ชัดจากกรณีที่ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์และท้องนอกสมรส ครอบครัว
หรือพ่อแม่จะรู้สึกอับอาย คนส่วนใหญ่จะมองผู้หญิงท้องนอกสมรสเป็นผู้หญิงไม่ดี ทั้ง ๆ ที่ท้องนอก
สมรสไม่ใช่เรื่องของผู้หญิงฝ่ายเดียว แต่คนที่เจ็บปวดทรมานทั้งร่างกายและจิตใจมักจะเกิดกับฝ่าย
ผู้หญิง จึงทำให้เกิดการทำแท้งเถื่อนหรือเกิดปัญหาผู้หญิงฆ่าตัวตายเพื่อหนีความอับอาย มี
รายละเอียดดังนี้

1) ฆ่าตัวตาย

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ท้องนอก
สมรส นอกจากต้องอับอายแล้วยังถูกครอบครัวรังเกียจถูกพ่อตบตีเนื่องจากโกรธที่ถูกแอบไปมี
เพศสัมพันธ์กับผู้ชายจนตั้งครรภ์ สุดท้ายผู้หญิงจึงหาทางออกโดยวิธีฆ่าตัวตาย ดังตัวอย่าง

ร่างกายของมู่ยู่อายขึ้นทุกวัน การทำงานย่อหย่อนจนถูกลดงาน แต่เธอยังปิดปากเงียบ บางวันก็ถูกพ่อตบตีจนเนื้อตัวฟกช้ำ
 เข้าวันหนึ่ง พวกเราก็ได้ข่าวอันชวนตื่นตระหนกว่า มู่ยู่ใช้
 คลองบางหลวงเป็นจุดนัดพบกับยมบาล ... อยากรู้ว่าใครเป็นพ่อ
 ได้ก็...

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 57)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีชีวิตผิดพลาด มีปัญหาท้องนอกสมรส และผู้ชายไม่รับผิดชอบแต่งงานด้วย ผู้หญิงต้องอับอายและปิดบังความจริง ครอบครัวไม่ยอมรับและลงโทษอย่างรุนแรง เป็นการทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้หญิงไม่ได้รับความช่วยเหลือทั้งจากผู้ชายและจากคนในครอบครัว ต้องแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สุดท้ายไม่สามารถหาทางออกที่ดีได้จึงมักจะหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย

2) ความเจ็บปวด

ในสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่เมื่อสามีนอกใจแอบไปมีผู้หญิงคนอื่น ผู้หญิงก็จะเลือกวิธีการประชดผู้ชายโดยไปมีผู้ชายคนอื่นเหมือนกัน และเกิดปัญหาท้องนอกสมรสกับผู้ชายคนอื่นจนต้องแอบไปทำแท้งเถื่อน ดังตัวอย่าง

น้องสะใภ้เจ้าคิดเจ้าแค้นก็วิ่งจู้ดเข้าห้องน้ำ พร้อมกับส่งเสียงครวญครางเหมือนวัวถูกเชือดเลือดรดออกมาให้ได้ยินเป็นระยะ ๆ ลักพักหล่อนกดชักโครก ร้องโอย โอย แทบคลานออกมาจากประตู ใบหน้าซีดจนน่าตกใจ แต่มุมปากกลับแฝงด้วยรอยยิ้มอย่างหมดหวัง รวากับคนเพิ่งปลดทุกข์ทิ้งไปอย่างไร้เงื่อน

"มันออกแล้วมันหลุดออกหมดแล้ว"

ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน (2556 : 46)

จากตัวอย่าง การที่สามีภรรยามีปัญหากัน และต่างคนต่างเลือกไปมีคนอื่น เมื่อเกิดปัญหาท้องนอกสมรสขึ้นมา ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายที่ต้องเจ็บปวดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะเมื่อต้องไปทำแท้งในสถานที่ผิดกฎหมาย ผู้หญิงต้องทนต่อความเจ็บปวดจากการทำแท้งเถื่อน ต้องเสียค่าบริการที่แพงและมีความเสี่ยงต่อสุขภาพร่างกาย ส่วนเด็กทารกที่ไม่รับรู้อะไรก็ต้องเสียชีวิตจากการกระทำของผู้ใหญ่

ในสารคดีเรื่อง *ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงท้องนอกสมรสที่ต้องไปทำแท้งเถื่อน ต้องได้รับความเจ็บปวด ดังตัวอย่าง

... หมอบอกว่าฉันตั้งท้องได้เกือบ 2 เดือน ต้องเสียค่าบริการ 2,000 บาท หมอให้ฉันขึ้นไปนอนบนเตียงที่เป็นขาหยั่งเพื่อจะทำ

การเอาเด็กออก แต่ปรากฏว่าฉันทนความเจ็บปวดที่หมอใช้เหล็ก เป็นเหมือนปากคิปล้ำเข้าไปในช่องคลอดของฉันเพื่อเอาเด็กออก...

...

... แต่พอฉันไปถึงนครสวรรค์ อากลับได้พาฉันไปทำแท้ง ซึ่งเป็นหมอเถื่อน ลักษณะการทำแท้งของคนบ้านนอกเหมือนการทำ คลอดแบบหมอดำแยทำคลอด คือให้ฉันนอนโหนผ้าเอาไว้แล้วเค้าก็ ใช้เท้าถีบท้องของฉัน เพื่อให้เด็กออกแต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะฉัน เจ็บปวดมากกับการกระทำแบบนี้ ฉันต้องอดทนทำแท้งประมาณ 3-4 ครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 36-37)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เด็กผู้หญิงที่ท้องนอกสมรสในขณะที่ ยังไม่พร้อม ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง จึงทำให้ต้อง แก้ปัญหาและหาทางออกด้วยการทำแท้งเถื่อน เพราะผู้ชายก็อายุน้อยยังไม่มี ความรับผิดชอบ เด็กผู้หญิงต้องทนทุกข์ทรมานต่อความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจจากการทำแท้ง ต้องเผชิญกับ ความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อชีวิตในขณะที่ทำแท้ง

3) อายุน้อย

เนื้อหาสารคดีเรื่อง พฤษามมาตา ได้เล่าถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับเด็กผู้หญิงที่ยังอยู่ใน วัยเรียน ถูกผู้ชายข่มขืนจนท้องในขณะที่อายุน้อยและสภาพร่างกายยังไม่พร้อมที่จะมีลูก ดังตัวอย่าง

ยังเด็กมากนะคะที่จะเป็นคุณแม่ อายุแค่ 14 ปี ประจำเดือน หนูขาดไปก็เดือนนะคะ "

...

สรุปว่าผลการตรวจ เด็กหญิงเบญจพรตั้งครรภ์ได้ 5 เดือน วัดขนาดทารกจากเครื่องอัลตราซาวนด์

...

"ทัศนะ ทำผู้หญิงท้องหลายคน มันไม่เคยรับใครเป็นเรื่อง เป็นราวเลยนะ ที่มันรับน้องเบญเป็นเมียนะ เพราะอยากสุขสมบัติ พ่อตาแม่ยาย อย่าตกหลุมพรางมัน หากให้น้องเบญแต่งงาน รับรอง น้องเบญจะนำตาเข็ดหัวเข่าตลอดชีวิต"

(พฤษามมาตา 2556 : 28-34)

ฉันซีภาพในจอให้เด็กหญิงดู "เพียงตาตอนนี้หนูท้องแล้ว ที่เห็นนี้เป็นตัวเด็ก หนูท้องประมาณ 2 เดือน อาการที่หนูเป็น คือ เพลีย คลื่นไส้ อาเจียน กินอะไรไม่ได้คือ หนูแพ้ท้อง"

... เธอเจียบครูหนึ่ง จึงบอกว่า “ หนูไม่ยอมท้อง... หนูอยากเรียนหนังสือให้สูง ๆ ”

(พฤษภาคม 2556 : 81)

จากตัวอย่าง เด็กผู้หญิงที่ยังอยู่ในวัยเรียนเมื่อท้องนอกสมรสก็ไม่สามารถรับผิดชอบกับเด็กที่อยู่ในท้องได้ เพราะอายุยังน้อยไม่สามารถปกป้องสิทธิตัวเองได้ ต้องอดทนกับความเลวร้ายของผู้ชายที่มาข่มขืนและละเมิดสิทธิจนกระทั่งท้องโดยที่ฝ่ายชายก็ไม่มีมารับผิดชอบ และยังต้องตกเป็นเครื่องมือของผู้ชายที่หาแต่ผลประโยชน์ของตนเอง ส่วนผู้หญิงต้องเสียโอกาสเรียนและเสียอนาคต

สรุปได้ว่า ปัญหาท้องนอกสมรสจะเกิดขึ้นกับเด็กหญิงที่อายุยังน้อย ยังไม่รู้จักรูปป้องกันตัวเองให้หลุดพ้นจากการถูกผู้ชายทำร้าย และเมื่อมีการท้องนอกสมรสเกิดขึ้น คนที่จะได้รับความเจ็บปวดทุกข์ใจมากที่สุดก็คือฝ่ายหญิงที่ต้องเผชิญกับปัญหาทั้งคนในบ้านไม่ยอมรับ ผู้ชายไม่รับผิดชอบ และต้องได้รับความเจ็บปวดร่างกายและจิตใจจากการทำแท้ง ผู้หญิงบางคนเมื่อมีปัญหาท้องนอกสมรสและไม่ได้รับการยอมรับทั้งจากครอบครัวและจากสังคมก็หาทางออกโดยการฆ่าตัวตาย จึงเห็นได้ชัดว่า เมื่อเกิดเรื่องเพศสัมพันธ์จนนำไปสู่ปัญหาท้องนอกสมรสผู้หญิงจึงเป็นฝ่ายที่ถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี มากกว่าฝ่ายชายที่สังคมจะให้โอกาสในเรื่องเพศมากกว่า

3.2.5 ปัญหายาเสพติด

เนื้อหาสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีปัญหาเพราะยาเสพติด ยาเสพติดทั้งทำร้ายร่างกายและอนาคตของผู้หญิง บางคนถึงต้องเข้าคุกถูกลงโทษ เนื้อหาสารคดีได้บอกเล่าปัญหาที่เกิดจากยาเสพติดในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ เสียโอกาสเรียน ทำให้ครอบครัวลำบาก ต้องติดคุก ไม่ดีต่อสุขภาพร่างกาย และเสียเงินทอง มีรายละเอียดดังนี้

1) เสียโอกาสเรียน

เนื้อหาสารคดีเรื่อง ชังหญิง ได้บอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ของผู้หญิงที่อยู่ในวัยเรียนเป็นนักศึกษาแต่ติดเฮโรอีนและค้าขายยาเสพติดทำให้ถูกตำรวจจับต้องเสียโอกาสในการเรียน ดังตัวอย่าง

...“เอ” อายุ 20 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปี 3 ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เอโดนจับมาด้วยข้อหาซื้อเฮโรอีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพและจำหน่าย โดยเธอเล่าคร่าว ๆ ถึงสาเหตุที่ติดผงนรกนี้ก็เพราะเริ่มจากคบเพื่อนไม่ดี แล้วพากันลองเสพเฮโรอีน พอติดมาก ๆ เข้าก็ไม่มีเงินซื้อเสพ สุดท้ายจึงต้องยอมไปเป็นเด็กเดินยาให้กับนักค้า

ยาเสพติดรายหนึ่ง หมายถึงนำเฮโรอีนไปส่งให้กับบรรดานักเสพยาที่
ซื้อขายกันเป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อแลกกับค่าจ้างเป็นเฮโรอีนมา
เสพยาฟรี ๆ

(ซังหญิง 2559 : 22)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีอายุน้อย มีการศึกษาถึงชั้น
มหาวิทยาลัย แต่เพราะมีเพื่อนไม่ติช้ชกชวกันเสพยาทำให้ติดยาเสพติดต้องใช้เงินในการซื้อยาเพื่อมา
เสพยา เมื่อไม่มีเงินก็ต้องถลาตัวเข้าไปเป็นผู้ค้าขายยาเสพติดและถูกตำรวจจับต้องถูกลงโทษติดคุกเสีย
โอกาสที่จะเรียนต่อ ทั้ง ๆ ที่ได้มีโอกาสเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยมีโอกาสที่จะเจอสิ่งที่ดีแต่เพราะ
ยาเสพติดทำให้เสียโอกาสการเรียนการศึกษาที่ดีและหมดอนาคต

2) ทำให้คนในครอบครัวลำบาก

สารคดีเรื่อง ซังหญิง ได้บอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ของผู้หญิงที่ต้องติดคุกเพราะ
ติดยาเสพติด ทำให้ผู้เป็นแม่ต้องเสียใจและต้องเดือดร้อนดิ้นรนหาทางออกเพื่อช่วยเหลือลูก ดัง
ตัวอย่าง

ตอนนั้นฉันเห็นสภาพแม่ของเอ๋ ซึ่งอยู่ในชุดยูนิฟอร์มของ
พนักงานทำความสะอาด ...ฝ่ายเอ๋เมื่อได้ยินคำยืนยันจากแม่ว่าจน
ปัญญาจะไปหาเงินจริง ๆ เธอก็ร้องไห้ฟูมฟายไม่หยุดและตะโกนต่อ
ว่าแม่ต่าง ๆ นานา ว่าแม่ไม่พยายามที่จะช่วยเหลือเธอบรรยาภาค
ตอนนั้นดูเคร่งเครียดมาก

... รู้สึกสงสารแม่เธอ ที่ต้องไปเที่ยวกู้หนี้ยืมเงินคนนั้นคนนี่
มาให้ลูกเสพยา คนเป็นแม่คงเจ็บปวดใจแทบสลายที่ต้องทนเห็นลูก
เสพยาจนรกต่อหน้าต่อตา ... แต่จะทำอย่างไรได้ในเมื่อเอ๋เสพยา
ยาจนเข้าเส้นถึงกับเลิกไม่ได้ สิ่งเดียวที่แม่ทำได้ในเวลานั้นก็คือช่วย
ยื้อชีวิตลูกให้ตายผ่อนส่งซ้าลง

(ซังหญิง 2559 : 24)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ในฐานะที่เป็นแม่ต้องเผชิญความ
เจ็บปวดและความลำบากที่มาจากที่ลูกสาวมีปัญหาติดยาเสพติดจนเลิกไม่ได้ แม่ต้องยอมทนเห็น
ลูกเสพยา แม่ต้องดิ้นรนทำงานรับจ้างเพื่อหาเงินมาช่วยลูก และผู้เป็นแม่ยังต้องทนต่อการตำหนิของ
ลูกที่คิดว่าแม่ไม่ให้การช่วยเหลือ

3) ติดคุก

เนื้อหาสารคดีเรื่อง ซังหญิง ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีฐานะร่ำรวยแต่ต้อง
ติดคุกทั้งชีวิตเพราะเกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด ดังตัวอย่าง

... นักโทษสาวใหญ่วัย 50 กว่าปี... เจ็บมาลี้ต้องโทษมาหลาย
 ข้อหาด้วยกัน ซึ่งล้นแล้วแต่เป็นคดียาเสพติดทั้งสิ้น ทั้งผลิตยาบ้า
 โดยมีแท่นพิมพ์เป็นของตัวเอง และมียาเสพติดไว้ในครอบครอง
 หลายแสนเม็ดเพื่อจำหน่าย เธอถูกศาลตัดสินประหารชีวิตถึง 2 คดี
 ด้วยกัน แต่ผลสุดท้ายก็เหลือจำคุกตลอดชีวิต

(ซังหญิง 2559 : 94)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงบางคนแม้มีอายุมากแต่ก็ยัง
 เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งที่รู้ว่าบงกชโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนอกจากจะติดคุกแล้วยัง
 อาจถูกลงโทษถึงขั้นประหารชีวิต ทำให้ตนเองต้องหมดอิสรภาพเข้ามาอยู่ในเรือนจำแม้จะได้รับการ
 ลดโทษแต่ก็ต้องติดคุกตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า ผู้ใดก็ตามที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะทำให้ชีวิตของตนเองต้องเดือดร้อนหมด
 อิสรภาพต้องติดคุกและอาจได้รับโทษถึงขั้นประหารชีวิต บางคนอาจได้ลดหย่อนโทษ แต่ก็ต้องจำคุก
 ตลอดชีวิต ต้องอยู่ในคุกอย่างหมดความหวังและไร้อิสรภาพ นอกจากนั้น ยังทำให้คนในครอบครัวต้อง
 ลำบาก เราทุกคนจึงควรระมัดระวังไม่เข้าไปมีชีวิตร่วมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

3.2.6 ปัญหาสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพเป็นความเจ็บป่วยที่เกิดได้โดยเฉพาะโรคร้ายแรงของผู้หญิง บางครั้ง
 เป็นความเสี่ยงต่อชีวิตและอาจทำให้ถึงกับเสียชีวิตได้ เนื้อหาสารคดีที่ได้รับรางวัลขนาดได้เล่าถึง
 ปัญหาสุขภาพเฉพาะผู้หญิงอย่างหลากหลาย มีรายละเอียดดังนี้

1) โรคมะเร็ง

โรคมะเร็ง เป็นโรคที่น่ากลัวผู้ที่เป็โรคมะเร็งส่วนใหญ่มักไม่รู้ตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 หากไม่ได้รับการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำ ซึ่งกว่าจะรู้ตัวว่าเป็นโรคมะเร็งก็มีอาการผิดปกติ
 ปรากฏขึ้นแล้ว กระบวนการรักษาก็ต้องลำบากอดทน และเป็นโรคที่ทำให้เกิดการเสียชีวิตอันดับ
 หนึ่งของคนไทย ในสารคดีเรื่อง *พฤษยามาตา* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่มีปัญหาสุขภาพเป็นมะเร็ง
 ลำไส้ มีทั้งผู้หญิงที่มีอายุน้อยและผู้หญิงที่มีอายุมากแล้ว ต้องทนเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมานที่เป็น
 โรคมะเร็ง ดังตัวอย่าง

...รู้ชัดว่าเธอเป็นมะเร็งลำไส้ของส่วนทวารหนัก น่าจะ
 เป็นมานานสักพักแล้ว เพราะก้อนมะเร็งมีขนาดใหญ่มาก ลูกกลม
 จนล้อมรอบรูทวารหนักเหลือรูนิดเดียว
 แม่ดันไผ่อายุยังน้อยแค่ 24 ปี กำลังตั้งครรภ์ ไม่ควรจะเป็น
 โรคนี้

...

ไม่น่าเชื่อก็ต้องเชื่อว่า แม่ต้นไม้ได้ทำหน้าที่ของแม่ในการ
เลี้ยงดู

ให้นมลูกนาน 10 วัน จึงได้จากโลกนี้ไปอย่างสงบ

(พฤษภาคม 2556 : 20,25)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นความพยายามของผู้หญิงตั้งครรภ์ที่เป็น
โรคมะเร็งลำไส้ระยะสุดท้าย ต้องใช้ชีวิตอดทนกับความเจ็บปวดและความทรมานของโรคมะเร็ง
พยายามทนเจ็บปวดจนกระทั่งคลอดลูกและมีชีวิตอยู่ทำหน้าที่แม่ที่ให้นมเลี้ยงดูลูกจนสุดท้ายก็ต้อง
เสียชีวิตเพราะโรคมะเร็ง

มะเร็งปากมดลูกเป็นโรคมะเร็งที่ทำให้ผู้หญิงกลุ่มหนึ่งต้องเผชิญเจ็บปวดทุกข์
ทรมานอย่างหนัก บางรายต้องเสียชีวิตอย่างน่าสงสารเพราะเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก เนื้อหาสารคดี
เรื่อง พฤษภาคม ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่เป็นโรคมะเร็งปากมดลูก ดังตัวอย่าง

รายแรกคือแม่แคทลียา อายุ 67 ปีมีลูก 4 คน เป็นโรคมะเร็ง
ปากมดลูกมานาน 2 ปี แม้จะรักษาโดยการผ่าตัดและฉายแสงจน
ครบ โรคมะเร็งปากมดลูกลุกลามไปที่รังไข่ ทำให้เกิดท้องมาน มีน้ำ
ในช่องท้องมาก น้ำท่วมปอด หายใจหอบเหนื่อย

(พฤษภาคม 2556 : 166)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ต้องป่วยเป็นโรคมะเร็งปาก
มดลูก ต้องอดทนต่อกระบวนการในการรักษาทั้งการผ่าตัด ฉายแสง แต่ก็ยังไม่สามารถระงับการ
ลุกลามของมะเร็งได้ มะเร็งปากมดลูกจึงเป็นอีกโรคหนึ่งที่เป็นปัญหาสุขภาพร้ายแรงของผู้หญิง กว่า
จะรู้ว่าเป็นที่ไหนที่จะรักษา รักษายากอาการจะหนักขึ้นอย่างเกินควบคุม ผู้หญิงทั้งอายุน้อยและอายุ
มากมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นโรคนี้นี้ หากเป็นแล้วผู้หญิงต้องทนทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจกว่าจะ
ผ่านกระบวนการในการรักษาไปได้ และบางคนไม่สามารถรักษาได้ก็ต้องเสียชีวิต

2) ครรภ์เป็นพิษ

ในเนื้อหาสารคดีเรื่อง พฤษภาคม ได้บอกเล่าเรื่องราวของโรคที่เกิดกับผู้หญิง
ตั้งครรภ์ คือ ครรภ์เป็นพิษ ทำให้มีปัญหาสุขภาพอันตรายทั้งแม่และลูกในครรภ์ ดังตัวอย่าง

"แม่ชมพูมีอาการครรภ์เป็นพิษอย่างรุนแรง ก่อนผ่าคลอดมี
อาการชักตอนผ่าตัดก็ดูดีแต่หลังผ่าตัดแม่ชมพูหยุดหายใจตอน
ช่วยเต็มที่แต่อาการก็หนักมาก ๆ ที่น่าหนักใจมากคือเลือดกำลังไม่
แข็งตัว"

(พฤษภาคม 2556 : 127)

เมื่อท้องได้ 7 เดือน แม่พุทธามีอาการบวม ทั้งใบหน้า ทั้งแขนขา ความดันโลหิตสูงขึ้นสูง ไตบวม มีไข่ขาวออกมาในน้ำปัสสาวะ อาการนี้เรียกอาการครรภ์เป็นพิษ มักเกิดในมารดาท้องแรก หรือมารดาอายุมาก หากครรภ์เป็นพิษรุนแรงมาก อาจทำให้มารดาชักรักษาและเสียชีวิตได้ โรคนี้อาจดีขึ้นหรือหายไปก็ต่อเมื่อให้คลอดเด็กทารก

(พฤษภาคม 2556 : 91)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า การที่ผู้หญิงตั้งครรภ์ มักมีปัญหาสุขภาพได้ และโรคครรภ์เป็นพิษ เป็นอีกโรคหนึ่งที่สำคัญผู้ที่ตั้งครรภ์จะมีอาการปวดท้องเจ็บปวดตัวบวม มีอาการชัก ผู้หญิงที่เป็นโรคนี้อาจต้องอดทน ถ้าอาการหนักก็อาจมีอันตรายถึงชีวิต เป็นปัญหาสุขภาพของคนเป็นแม่ที่ต้องเผชิญและเสี่ยงชีวิตของตนเองเพื่อลูก

3) การทำแท้งเถื่อน

การที่ท้องในขณะที่ไม่พร้อมจะมีลูก ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว บางคนต้องปิดบังไม่ให้ครอบครัวรู้ ดังนั้น ผู้หญิงบางคนถูกบังคับให้ไปทำแท้งแต่บางคนก็เลือกตัดสินใจไปทำแท้งเถื่อน เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* และเรื่อง *พฤษภาคม* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ได้เผชิญปัญหาสุขภาพเพราะทำแท้งเถื่อน ดังตัวอย่าง

เล่าไปดื่มเหล้าขาดองไป ... เกิดความสงสัยว่าทำไมต้องดื่มเหล้าขาดองเหมือนยายแก่แถวหมู่บ้านด้วย ... พร้อมกับส่งเสียงครวญครางเหมือนวัวถูกเชือดเล็ดรอดออกมาให้ได้ยินเป็นระยะ ๆ ลึกพักหล่อนกดชักโครก ร้องโอย โอย แสบคลานออกมาจากประตู ใบหน้าซีดจนน่าตกใจ ...

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 46)

เด็กหญิงลูกไม้ อายุ 17 ปี มาหาฉันในชุดนักเรียน พร้อมกับแพนหุ่มด้วยเรื่องปวดท้อง มีเลือดประจำเดือนออกมาก มีไข้สูงถึง 39 องศาเซลเซียส ... เด็กหญิงลูกไม้ไปทำแท้งเถื่อนมา ด้วยวิธีเจาะน้ำคร่ำออก เห็นยาปีบริดมดลูก

...

อาการของเด็กหญิงลูกไม้ คือ ติดเชื้อในกระแสเลือด หากรอนาน เธออาจจะเสียชีวิตได้จากรกค้างอยู่ภายในที่มีการติดเชื้อ

(พฤษภาคม 2556 : 112-123)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า การทำแท้งเถื่อนเป็นความเจ็บปวดทุกข์ทรมานของผู้หญิงที่ยังไม่พร้อมจะมีลูกหรือผู้หญิงที่มีอายุน้อยร่างกายยังไม่พร้อมที่จะมีลูก ผู้หญิงที่ต้องทำแท้งเถื่อนบางคนใช้วิธีกินยาตอง บางคนไปทำแท้งเถื่อนสถานที่ผิดกฎหมายต้องได้รับความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ บางคนมีอาการติดเชื้อ ตกเลือด และอาจเสียชีวิตได้

4) ติดเชื้อโรคจากผู้ชาย

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* และเรื่อง *พฤษามาตา* ได้เล่าถึงเรื่องราวปัญหาสุขภาพของผู้หญิงที่ติดเชื้อโรคมาจากผู้ชาย เพราะเหตุที่ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายโดยที่ไม่รู้ว่าผู้ชายติดโรคจากการไปเที่ยวผู้หญิงคนอื่นมา ดังตัวอย่าง

... หมอก็บอกให้ฉันรับรู้ว่า คุณเป็นเลือดบวกและลูกของคุณก็ติดเชื้อนี้ด้วย ... หมอพูดต่อไปว่าคุณเป็นกามโรค คุณต้องให้สามีของคุณมาตรวจเลือดด้วย เพราะไม่แน่ว่าคุณอาจจะติดเชื้อมาจากสามี หรือสามีของคุณอาจจะไปเที่ยวหญิงบริการมาและไม่ป้องกัน ตอนนั้นฉันรู้สึกโกรธมากที่รู้ว่าอ๊อดอาจจะเป็นอย่างที่หมอพูด เพราะฉันไม่เคยไปมีเพศสัมพันธ์กับชายคนไหนนอกจากอ๊อด ...

ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน (2553 : 42)

ลูกสาวของแม่เถาว์ลย์ติดเชื้อหูดหงอนไก่อรอบ ๆ ปากช่องคลอดและในช่องคลอด หูดหงอนไก่อที่เป็นมากขนาดนี้ ทั้งลักษณะที่ขึ้นที่ปากช่องคลอดและในช่องคลอด... เป็นหูดหงอนไก่อที่ติดต่อกจาก

การมีเพศสัมพันธ์แต่ไม่มีทางรับมาจากห้องน้ำ..

(พฤษามาตา 2556 : 186)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เมื่อผู้หญิงต้องมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย ถ้าผู้ชายมีเชื้อโรคหรือติดเชื้อโรคจากการไปเที่ยวผู้หญิงคนอื่นมาโดยไม่มีการป้องกัน ผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายก็จะติดเชื้อโรคจากผู้ชายคนนั้นไปด้วย โดยที่ผู้หญิงไม่สามารถปฏิเสธได้ทำให้เป็นปัญหาต่อสุขภาพร่างกายของผู้หญิงและผู้หญิงต้องทนกับความเจ็บปวดทรมานจากจนกว่าจะรักษาหาย

5) การแพ้ท้อง

ผู้หญิงที่มีสถานภาพเป็นคุณแม่ ส่วนใหญ่จะเจอปัญหาแพ้ท้อง ซึ่งบางคนมีอาการหนักจนต้องนอนโรงพยาบาล เนื้อหาสารคดีเรื่อง *โลกคู่ขนาน* ได้กล่าวถึงปัญหาแพ้ท้องอย่างหนักของผู้หญิง ซึ่งกินอะไรไม่ได้แม้แต่ น้ำเปล่า ร่างกายทรมานไม่ไหวจึงต้องเข้าโรงพยาบาล ดังตัวอย่าง

“ กินไม่ได้ ไม่เป็นไรค่ะ เดี่ยวฉิตยาแก้อาเจียนเข้าเส้นให้
แทน”

การฉิตยาเข้าเส้นเลือดเป็นเรื่องที่ทรมานล้นดี ขณะที่
พยาบาลเดินยาเข้าเส้นให้ฉัน รู้สึกปวดไปทั้งแขน จนน้ำตาไหล ฉัน
ส่ายหน้าร้องเบา ๆ

“ ปวด... ปวด ไม่เอาแล้ว ปวด”

“ อีกริดเดี๋ยวค่ะ” พยาบาลปลอบ

แต่เมื่อฉันส่งเสียงแหวัดอย่างทนไม่ได้ “ ไม่ไหวแล้วพอแล้ว”

เธोजึงหยุดการให้ยา

(โลกคู่ขนาน 2561 : 49)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ท้องและแพ้ท้องอย่างหนัก
กินอะไรไม่ได้ มีอาการป่วยเหมือนครรภ์เป็นพิษ ต้องนอนโรงพยาบาล ต้องทนเจ็บทรมานจากการ
รักษาด้วยวิธีฉิตยาเข้าเส้นเลือด ต้องทนเจ็บจนน้ำตาไหลเพื่อให้ลูกในท้องอยู่รอด เป็นปัญหาสุขภาพที่
ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้สำหรับผู้หญิงทุกคนที่มีสถานภาพเป็นแม่

6) โรคนัดส์

เนื้อหาสารคดีเรื่อง ชังหญิง ได้บอกเล่าเรื่องราวที่ผู้หญิงมีปัญหาสุขภาพโดยเป็น
โรคนัดส์ และต้องติดคุกสุดท้ายต้องเสียชีวิตในคุกเพราะโรคนัดส์ ดังตัวอย่าง

... เธอสารภาพว่าบ่อยครั้งที่เธอกับลูกค้าเคยใช้เข็มฉิตยา
ร่วมกันและมีเพศสัมพันธ์กันโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย จึงมีโอกาสติด
เชื้อเอดส์ได้ทั้งทางเพศสัมพันธ์และทางกระแสเลือดจากการใช้เข็ม
ฉิตยาร่วมกัน เป็นเหตุให้สภาพร่างกายทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว

... เธอไม่มีเรี่ยวแรงแม้แต่จะยกก้อนก้อนข้าวใส่ปากตัวเอง
จนเจ้าหน้าที่ต้องสั่งให้เพื่อน ๆ ชาวคุกที่อยู่หน่วย ผชล. (ผู้ช่วย
เหลือ) ช่วยกันปฏิบัติดูแลด้อยทั้งก้อนข้าว อาบน้ำ ทำความ
สะอาด ...

(ชังหญิง 2559 : 147-148)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ติดยาเสพติดหนักและมี
เพศสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคนโดยที่ไม่มีวิธีป้องกันมีโอกาสที่จะติดโรคนัดส์ และยาเสพติดยังทำให้
ต้องติดคุก นอกจากต้องอดทนความเจ็บป่วยจากโรคนัดส์ เพราะผู้ที่เป็นโรคนัดส์ต้องเจ็บป่วยจากโรค
ต่าง ๆ ที่รุนแรงเพราะระบบที่ทำหน้าที่ต่อสู้กับเชื้อโรคนอกร่างกายถูกทำลาย ร่างกายจะ
อ่อนเพลียติดเชื้อเจ็บป่วยได้ง่าย และอาจเสียชีวิตจากการติดเชื้อได้

สรุปได้ว่า ผู้หญิงหลายคนมีโอกาสที่จะมีปัญหาสุขภาพเป็นโรคที่เจ็บป่วยเฉพาะเพศหญิง เช่น โรครังไข่เป็นพิษและแพ้อังไข่ซึ่งบางคนกว่าจะรักษาหายก็ต้องรอหลังคลอดลูก โรคมะเร็งปากมดลูก ซึ่งมีความเสี่ยงกับผู้หญิงทุกคนและเป็นโรคที่มีอันตรายถึงชีวิต โรคเอดส์หรือติดเชื้อโรคจากผู้ชาย เพราะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีเชื้อโรคโดยไม่ได้ป้องกันตนเอง ทำให้ผู้หญิงต้องได้รับเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมานและอาจเสียชีวิตได้ในที่สุด

3.3. ลักษณะนิสัยของผู้หญิงในสารคดี

สารคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้บอกเล่าชีวิตจริงของผู้หญิงที่มีหลากหลายอาชีพ ทั้งผู้หญิงที่ทำงานใช้แรงงานและผู้หญิงที่ใช้ความรู้ การดำเนินชีวิตของผู้หญิงทั้งสองกลุ่มได้พบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งในสารคดีผู้เขียนได้สอดแทรกความคิดเห็นว่า ผู้หญิงไทยสามารถผ่านพ้นชีวิตที่ยากลำบากได้ เพราะมีลักษณะนิสัยที่ดีและมีคุณสมบัติที่โดดเด่นในด้านความเข้มแข็งอดทน ความรับผิดชอบ ทำให้ชีวิตสามารถผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มาได้และบางคนก็ประสบความสำเร็จได้ มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 ความขยัน

ความขยัน คือ ความพยายามในการทำงานหรือทำหน้าที่ของตนเองอย่างแข็งขัน ด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่อย่างจริงจัง และไม่ท้อแท้ต่อความยากลำบาก เนื้อหาในสารคดีเรื่อง *พฤษภา มาตา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงมีลักษณะนิสัยที่มีความขยัน ยอมทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อย บางคนต้องรับผิดชอบเป็นผู้นำครอบครัวจึงต้องทำงานหนักมากกว่าผู้ชาย ดังตัวอย่าง

... เขาไม่ทำงานฉันทาเอง ทั้งรับจ้างทำนา ทั้งทำขนมขาย
เก็บเงินเก็บทอง กลับเข้าบ้านก็ทำงานบ้าน หากับข้าวให้คนในบ้าน
กิน ตอนท้องก็ไม่เคยหยุดทำงาน ...

(พฤษภา มาตา 2556 :64)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงมีนิสัยที่ขยัน ทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน ทั้งงานรับจ้างและงานค้าขาย ขยันหารายได้ให้ครอบครัวเพราะผู้หญิงมีจิตสำนึกในภาระหน้าที่ของครอบครัว ถึงแม้กำลังตั้งท้องก็ไม่หยุดพักผ่อน ยอมเหน็ดเหนื่อย ขยันทำทุกอย่างเท่าที่สามารถทำได้เพื่อคนในครอบครัว

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีนิสัยขยัน พยายามทำงานทุกอย่างที่ตนเองสามารถทำได้เพื่อหารายได้ให้มากขึ้น และทำให้ชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวดีขึ้น ดังตัวอย่าง

ฉันพยายามรับงานเขียนมากขึ้น เพื่อให้มีรายได้มากพอที่จะ
ทำให้ตัวเองและครอบครัวอยู่รอด ขณะเดียวกันก็พยายามหางาน

พิเศษทำ โดยการไปรับจ้างทำความสะอาดพื้น และล้างจานรายวัน ตามสถานที่ต่าง ๆ พร้อมกับตระเวนสมัครงานบริษัทที่จ่ายเงินเดือนประจำไปด้วย

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 128)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงมีนิสัยขยันทำงาน มีความเข้มแข็งอดทน รับผิดชอบต่อครอบครัว ทำงานทุกอย่างที่ตนเองสามารถทำได้โดยไม่เลื่องงาน ทำทั้งงานที่ใช้ความรู้ความสามารถและงานที่ใช้แรงงาน ทำงานได้หลายอย่างในขณะเดียวกันเพื่อให้มีรายได้ ไม่กลัวความเหน็ดเหนื่อย ขยันทำงานเพื่อหารายได้ให้มากพอที่จะเลี้ยงชีพของตนเองและช่วยเหลือครอบครัว

ฉันทำไปขายที่หัวหิน และเพชรบุรี ราชบุรี จนขายดีมาก เรียกได้ว่าตอนนั้นใครอยากกินขนมของฉันก็ต้องเข้าแถว เข้าคิวรอ หรือถ้าใครรอไม่ไหวก็ให้จดใส่กระดาษทิ้งไว้แล้วค่อยมารับที่หลัง ตอนนั้นฉันปลาบปลี้มกับขนมของฉันมาก ... ไม่ว่าฉันจะไปขายที่ไหนฉันก็ขายดี การขายขนมของฉันในตอนนั้นฉันเหนื่อยมาก ต้องนั่งทำทั้งวันทั้งคืน เพื่อให้ได้จำนวนมาก ๆ ขึ้นเป็นพันขึ้นเพราะฉันขายคนเดียว หรือให้แฟนช่วย ก็ยังขายไม่ทัน ต้องไปจ้างลูกจ้างมาช่วยขาย

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 224)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความขยันในการทำงาน เมื่อค้าขายก็มีความพยายามที่จะทำให้ได้สินค้าจำนวนมาก ๆ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ต้องเหน็ดเหนื่อยทำงานจนไม่มีเวลาพักผ่อน และเมื่อประสบความสำเร็จก็มีความสุขและความภาคภูมิใจกับการทำงานของตนเอง

สรุปได้ว่า ผู้หญิงมีลักษณะนิสัยที่โดดเด่นอย่างหนึ่ง คือ ความขยัน ขยันทำงาน ทุกอย่าง ใช้แรงงานและความสามารถของตัวเองอย่างเต็มที่ เพื่อทำให้ชีวิตตนเองและชีวิตครอบครัวดีขึ้น ไม่เลื่องงาน ไม่กลัวเหนื่อย และไม่ท้อแท้ต่อความยากลำบาก มุ่งมั่นเอาใจใส่อย่างจริงจังเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

3.3.2 ความกตัญญูและรู้จักบุญคุณ

ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่ได้รับการยกย่องจากสังคม ในสังคมมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับสิ่งอื่น การที่มนุษย์เรามีความกตัญญูจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ครอบครัวมีความสุขและเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้สำหรับความมั่นคงของครอบครัวและสังคม ในเนื้อหาสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชยได้บอกเล่าเรื่องราวที่ผู้หญิงมีความกตัญญู มีรายละเอียดดังนี้

1) ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* เรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* และเรื่อง *ฉันทน์คือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยหยุดพักการเรียนออกมาทำงานช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ ทำงานเพื่อส่งเงินกลับบ้านให้พ่อแม่ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังตัวอย่าง

“ครั้งนี้หนูตัดสินใจเอง ถ้าไม่มีภาระเรื่องเรียนแล้วกลับมาทำงานได้เยอะขึ้น เตี่ยจะได้เหนื่อยน้อยลง หนูอยากให้เตี่ยกับแม่ไปเที่ยวพักผ่อนบ้าง นานแล้วที่เราไม่ได้ไปไหนด้วยกันเลย”

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 72)

เมื่อทำงานได้เงินก็ส่งให้ทางบ้านใช้ บางคนสร้างบ้านหลังใหม่สวยหรูสไตล์ตะวันตก เก็บเงินซื้อที่นา และผ่อนรถยนต์ ผู้คนต่างสรรเสริญเยินยอ พ่อแม่ก็พลอยมีเกียรติเป็นที่นับหน้าถือตาในวงสังคม

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 107)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ยอมหยุดพักการเรียนมาช่วยเหลือพ่อแม่ทำมาหากินเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ให้พ่อแม่ได้มีวันหยุด ได้มีโอกาสเดินทางไปเที่ยวพักผ่อน ขยันทำงานเพื่อหารายได้ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ส่งเงินกลับบ้านเก็บเงินซื้อของและสร้างบ้าน ให้พ่อแม่ได้ใช้ชีวิตที่สุขสบายและดีขึ้นกว่าเดิม

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันทน์คือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงเมื่อรับบทบาทเป็นแม่ก็ทำให้รับรู้ถึงความรู้สึกเจ็บปวดและอดทนของแม่ ผู้หญิงจึงมีความกตัญญูต่อแม่และระลึกถึงพระคุณของแม่ที่ให้กำเนิด ดังตัวอย่าง

ในเวลาฉันแบ่ง เพื่อคลอดลูก ฉันเกิดความรู้สึกนี้ถึงแม่ขึ้นมาอย่างจับใจ เพราะฉันรู้สึกเจ็บปวดมาก ... แต่แม่ยังอดล่าหัดตั้งท้องฉันเป็นคนสุดท้าย ฉันนึกขอบคุณแม่ในใจและรู้สึกรักแม่ขึ้นมาอย่างจับใจ ในตอนนี้ฉันสัญญากับตัวเองว่า จะไม่เถียงแม่อีกต่อไป ซึ่งมันเป็นบาปมาก และสิ่งใดที่ฉันได้ก้าวร้าวแม่เอาไว้มันคงเป็นบาปติดตัวฉันไปตลอด

(ฉันทน์คือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 41)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่ละเอียดอ่อนเมื่ออยู่ในสถานะของแม่ก็ทำให้รู้ถึงความเข้มแข็งอดทนของแม่ตอนที่ให้กำเนิด ได้สำนึกถึงบุญคุณของแม่

ยิ่งขึ้น รู้สึกเสียใจและละอายใจเมื่อนึกถึงตอนที่โต้เถียงกับแม่สิ่งที่ทำกับแม่ ถือว่าเป็นการทำบาปและเป็นเวรกรรมที่ต้องชดใช้จึงไม่ควรทำ

2) ตอบแทนบุญคุณความช่วยเหลือจากคนอื่น

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีใครมาให้ความช่วยเหลือ ผู้หญิงก็จะจดจำและตอบแทนบุญคุณของผู้ที่ช่วยเหลือเท่าที่สามารถทำได้ ดังตัวอย่าง

ฉันนึกขอบคุณเจ๊มลที่สอนวิธีจับจับคอเสื้อให้ เจ๊จึงเลิกมองฉันอย่างหมั่นไส้ ดังนั้น หากวันไหนฉันได้งานง่าย และเสร็จก่อนเจ๊มล ฉันจะเข้าไปช่วยเธอตัดงานบ้าง ร้อยสายบ้าง มัดเสื้อบ้าง ม้วนลูกไม้เก็บบ้าง

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 47)

บ่ายวันหนึ่งเป็นวันหยุดงาน ฉันไปช่วยแม่จ่ายตลาดบังเอิญเจอเจ๊เกี้ยว เธอบอกว่าจะแต่งงานแล้ว ฉันจึงนำของขวัญและซองสีชมพูไปมอบให้ด้วยความสำนึกในบุญคุณที่เธอเคยพาไปฝากงาน

ความฝันของฉันทนา (2560 : 56)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความกตัญญูต่อผู้ที่ช่วยเหลือพยายามที่จะทำสิ่งที่สามารถทำได้เพื่อตอบแทนบุญคุณความช่วยเหลือที่ได้รับจากผู้อื่น อย่างเช่น เจ๊มลที่ช่วยแนะนำและสอนวิธีการตัดเย็บเสื้อผ้าทำให้งานเสร็จเร็วขึ้น เมื่อเจ๊มลแต่งงานด้วยความสำนึกในบุญคุณก็นำของขวัญไปให้เพื่อตอบแทนบุญคุณในความเมตตาช่วยเหลืออย่างเต็มใจ

สรุปได้ว่า ความกตัญญูเป็นการตอบแทน ทดแทนพระคุณต่อผู้มีพระคุณ ไม่ว่าจะป่เป็นพ่อแม่หรือผู้อื่นที่ให้ความช่วยเหลือ เห็นได้จากเนื้อหาในสารคดีที่กล่าวถึงผู้หญิงส่วนใหญ่มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยทำงานช่วยเหลือแบ่งเบาภาระพ่อแม่ เมื่อมีรายได้ก็จะส่งให้พ่อแม่หรือซื้อของให้พ่อแม่และครอบครัว เพื่อให้พ่อแม่ได้ใช้ชีวิตที่สุขสบายและดีขึ้นกว่าเดิม และสำนึกเชื่อฟังคำสอนของแม่ผู้ให้กำเนิด นอกจากนี้ ผู้หญิงยังมีความกตัญญูต่อคนอื่นที่เคยให้ความช่วยเหลือ โดยให้ความช่วยเหลือกลับหรือให้สิ่งของตอบแทน พยายามทำสิ่งที่สามารถตอบแทนบุญคุณที่ได้รับจากคนอื่นด้วยความจริงใจ

3.3.3 ความอดทน

ความอดทน คือ การยืนหยัดต่อสู้กับอุปสรรค ต่อสู้กับความทุกข์ยากที่ต้องตรากตรำทำงานอย่างหามรุ่งหามค่ำ ที่ต้องทำใจกับความผิดหวัง ความปวดร้าวและความขมขื่น และยังมี ความหมายที่สำคัญ คือ จะต้องมีความหวังและมีศรัทธาว่าจะมีความสำเร็จในวันหนึ่งข้างหน้า ไม่ยอมแพ้หรือยกเลิกลางคัน เนื้อหาในสารคดีแสดงให้เห็นถึงผู้หญิงไทยมีความอดทนในด้านต่าง ๆ เช่น

ความอดทนต่อความยากจน ความอดทนต่อความเจ็บป่วย ความอดทนต่อการกดขี่ถูกทำร้ายจากผู้ชาย และความอดทนจากการไม่ได้รับความเสมอภาคทางเพศ เป็นต้น มีรายละเอียดดังนี้

1) ความอดทนต่อความยากจน

เนื้อหาสารคดี เรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าถึงผู้หญิงที่มีความเข้มแข็งอดทน มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ขาดแคลนเงิน ไม่มีโอกาสศึกษาในระดับสูง ต้องเรียนรู้และฝึกฝนการทำงานทุกอย่างและต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ด้วยตนเองเพื่อหารายได้ ดังตัวอย่าง

... แต่ด้วยความที่ฉันอยากได้เงิน ฉันก็จะเอาถั่วเหลืองไปทำน้ำเต้าหู้ขาย ตอนนั้นฉันยังเด็กก็ทำไปแบบถูก ๆ ผิด ๆ แต่ก็มีคนซื้อกิน ก็ดีไปอย่าง ฉันไม่ต้องลงทุนซื้อของ แต่พอฉันได้เงินจากขายน้ำเต้าหู้ ฉันก็เก็บสะสมเอาไว้ถึงตอนเปิดเทอมฉันก็เอาเงินไปซื้อขนมมาขายที่โรงเรียนต่ออีกที เพราะฉันอยากมีเงินและก็เป็นคนชอบค้าขาย ตอนฉันเด็ก ๆ ช่วงนั้นฉันอยากหาเงินใช้ ฉันจึงยอมทำทุกอย่างไม่ว่าใครจะจ้างให้ฉันทำอะไร ตอนนั้นใครจ้างฉัน 5 บาท-10 บาทก็ถือว่าเยอะแล้วสำหรับฉันสมัยปี พ.ศ. 2521-2522

ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน (2553 : 18)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้หญิงมีความเข้มแข็งอดทน แม้ชีวิตจะต้องพบกับความยากลำบากขาดแคลนมาตั้งแต่วัยเด็กก็สามารถเรียนรู้ที่จะต่อสู้กับชีวิตที่ยากลำบากโดยไม่รู้สึกลำบาก ต้องประหยัดเงินและเก็บเงินเพื่อไปทำค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ สร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ขวนขวายทำงานทุกอย่างที่จะได้รับเงินเป็นค่าตอบแทน มีความอดทนต่อความยากจน ความขาดแคลน

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันหนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีความเข้มแข็งอดทนต่อความอดอยาก ยากจน ไม่มีอาหารเพียงพอที่จะรับประทานในแต่ละมื้อ ดังตัวอย่าง

ตอนที่ฉันเฝ้าถั่วเหลืองข้าวขึ้นมานั่งกินบนจักร วันนั้นแม่ใส่กุนเชียงทอดมาให้เจ็ดแปดชิ้นบาง ๆ ถ้าจะกินให้เพียงพอต่อปริมาณข้าว ต้องแคะถั่ว น้ำปลามาคลุกด้วย

(ความฝันของฉันหนา 2560 : 26)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงมีความอดทนต่อความทุกข์ยาก โดยเฉพาะผู้หญิงที่เกิดมาและอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ต้องใช้ชีวิตด้วยการฝึกตัวเองให้มีความอดทนอย่างสูง ใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก แม้แต่อาหารก็ไม่มีเพียงพอ ต้องพยายามจัดการให้อาหารที่มีอยู่สามารถใช้ประทังชีวิตได้อย่างคุ้มค่าที่สุด

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวที่ผู้หญิงมีความอดทนต่อความยากลำบากเมื่อขาดแคลนเงินและต้องมีภาระติดหนี้สิน ดังตัวอย่าง

แม่ต้องเดินทางไปศาลเพียงลำพังเพื่อขอประนอมหนี้กับ
 ธนาคาร ทำทุกวิถีทางที่คิดว่าพึงจะทำเพื่อครอบครัวได้ แม่เข้มแข็ง
 เสมอเมื่อตกอยู่ในเหตุการณ์คับขัน อดทนรอคอยกับผลของการทำ
 ของทุกคน แม่เชื่อว่าไม่มีอะไรที่จะได้มาง่าย ๆ จึงไม่เคยหวังสูง ทำ
 เท่าที่มี และพอใจเท่าที่เป็น

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 104)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เพื่อครอบครัวผู้หญิงสามารถอดทน
 ต่อความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้าในภาวะคับขันก็มีความเข้มแข็งเพื่อฝ่าฝืนกับอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้
 อดทนกับการที่ต้องขาดแคลนเงินจนมีภาระเป็นหนี้สิน ยอมรับความจริงที่ตนเองอยู่ในสภาพยากจน
 และพยายามหาทางออกโดยไม่หวังรอจากความโชคชะตา แต่จะพยายามแก้ไขปัญหาอย่างเต็ม
 ความสามารถ

สรุปได้ว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่มีความเข้มแข็งอดทนต่อความยากจน อดทนต่อความ อดอยาก
 อดทนต่อการขาดแคลนเงินและมีภาระเป็นหนี้สิน ต้องรู้จักจัดการชีวิตของตนเองให้สามารถผ่าน
 อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต และจากลักษณะนิสัยความอดทนต่อความยากจนลำบากดังกล่าว จึง
 ทำให้ผู้หญิงสามารถจัดการตนเองและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้

2) ความเข้มแข็งอดทนต่อความเจ็บป่วย

ความเข้มแข็งอดทน เป็นลักษณะของบุคคลเมื่อประสบกับความเครียดจาก
 เหตุการณ์ในชีวิตก็สามารถจัดการหรือควบคุมสถานการณ์นั้นได้ เนื้อหาในสารคดีเรื่อง พฤษามาดา
 กล่าวถึงผู้หญิงมีความเข้มแข็งและอดทนสูง โดยเฉพาะผู้หญิงเมื่ออยู่ในฐานะเป็นแม่ แม้จะเจ็บป่วย
 อย่างหนัก แต่ด้วยความรักลูกจึงอดทนที่จะมีชีวิตต่อไปอีกระยะหนึ่งเพื่อเลี้ยงดูลูก มีเวลาได้เลี้ยงดู
 และถ่ายทอดความผูกพันแก่ลูก ดังตัวอย่าง

ภาพของแม่ต้นไผ่ที่นอนโคม่าบนเตียงไอซียูกับทารกตัวจิ๋วที่
 ชะมักเขม้นดูคนแม่โดยมีพยาบาลคอยอุ้มประคอง...

ไม่ว่าเชื้อก็ต้องเชื่อว่าแม่ต้นไผ่ได้ทำหน้าที่ของแม่ในการ
 เลี้ยงดูให้มลูกนาน 10 วันจึงได้จากโลกนี้ไปอย่างสงบใบหน้าที่ได้รับ
 วิญญาณของแม่ต้นไผ่ดูเยือกเย็นสงบนิ่งไม่ทุกข์

(พฤษามาดา 2556 : 25)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงแม่เจ็บป่วยอย่างหนัก ก็มี
 ความอดทนต่ออาการเจ็บป่วยนั้น โดยเฉพาะผู้หญิงที่เป็นแม่จะมีความอดทนอย่างมาก แม่เจ็บป่วยก็
 พยายามมีชีวิตอยู่เพื่อให้ลูกได้มีโอกาสดูคนแม่จากอกของแม่ สะท้อนถึงความเข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้และ

อดทนที่จะต่อสู้กับความตาย เพื่อมีโอกาสได้ถ่ายทอดความรักความผูกพันแก่ลูก อดทนเพื่อให้ลูกสามารถมีชีวิตอยู่รอดและปลอดภัย

3) ความอดทนต่อการถูกทำร้าย

ในสังคมผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่มีร่างกายอ่อนแอเป็นผู้ตามเป็นช้างเท้าหลัง เนื้อหาในสารคดีเรื่อง *พฤษามาตา* บอกกล่าวถึงผู้หญิงที่ต้องอดทนต่อการถูกกดขี่ทำร้ายจากเพศชาย เพราะถือว่าแข็งแรงกว่า และผู้ชายถูกยกย่องว่าเป็นผู้นำที่มีอำนาจและเป็นผู้ปกครองผู้หญิง ดังตัวอย่าง

แม่จำ ทักมันทุกปีนตลอด มันบอกหนูว่า หากบอกเรื่องที่
มันทำกับหนูให้พ่อแม่หรือคนอื่นรู้ มันจะฆ่าทั้งพ่อและแม่ มันพูด
อย่างนี้ตลอดเลย หนูกลัวมันจะทำอันตรายพ่อแม่ หนูจึงอดทน
ยอมมันทุกอย่าง”

(พฤษามาตา 2556 : 37)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มีอายุน้อย ต้องมีความอดทนต่อการถูกกดขี่จากเพื่อนผู้ชายในวัยเดียวกัน ถูกข่มขืนทำร้ายและถูกข่มขู่ไม่ให้บอกใคร เมื่อตั้งครคร์ผู้ชายก็ทำร้ายร่างกายผู้หญิงและบังคับให้ทำแท้ง ผู้หญิงต้องอดทนยอมทำตามความต้องการของผู้ชาย ต้องเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและทางจิตใจที่ถูกกดขี่ทำร้ายและข่มขู่ให้หวาดกลัว

4) ความอดทนจากไม่ได้สิทธิความเสมอภาคทางเพศ

ความเสมอภาคทางเพศ หมายถึง การที่เพศชายและเพศหญิงมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงบทบาทของตนเองต่อสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน เนื้อหาในสารคดีได้กล่าวถึง ผู้หญิงบางกลุ่มที่ไม่มีสิทธิที่จะดำเนินชีวิตอย่างเสรีภาพตามความต้องการของตนเอง ไม่มีความเสมอภาคเท่าเทียมผู้ชาย ตามแนวคิดสิทธิมนุษยชน ผู้หญิงจึงต้องมีความเข้มแข็งอดทน ดังตัวอย่าง

4.1) การขายบริการทางเพศในต่างประเทศ

ในสารคดีเรื่อง *ฉันทือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้กล่าวถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงทำงานขายบริการทางเพศ ต้องอดทนต่อการถูกบังคับจากผู้ชายในการให้บริการทางเพศเพื่อแลกกับความสะดวกในการเดินทางไปขายบริการในต่างประเทศ ดังตัวอย่าง

... คินนี่พวกเราต้องทำงานกันกับชาวเกาหลี เดี่ยวจะมีคน
มารับที่โรงแรม ไม่ต้องตกใจ เค้าจะพาไปหาแขก ต้องไปกันทุกคน
แต่ฉันก็พยายามบอกกับเค้าเค้าว่า ฉันขอไม่ไปได้มัย เค้าแสบบอกว่า
ไม่ได้ วันนี้ทุกคนต้องทำงาน และไม่ต้องกลัวเพราะคนที่จะมาอน
กับพวกเรา ก็ทำงานเป็นตม. อยู่ที่สนามบินเกาหลี เหมือนกับที่
มาเลเซียนั่นแหละ และทุกคนที่มาเกาหลีก็ต้องทำอย่างนี้กันทั้งนั้น

และเมื่อฉันถามถึงค่าตัว เจ้าแกก็บอกว่าเดี๋ยวแขกจะเป็นคนให้เอง
และเก็บเงินนั้นติดตัวเอาไว้ ถือว่าเป็นค่าตัว ...

(ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 105)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้ที่เดินทางไปยังต่างประเทศ มักจะถูกตรวจอย่างละเอียดจากกองตรวจคนเข้าเมืองของประเทศนั้นโดยเฉพาะเพศหญิงที่มักจะถูก สังคมมองว่าไปทำงานขายบริการทางเพศ จึงทำให้ผู้หญิงไทยที่เดินทางไปขายบริการทางเพศใน ต่างประเทศต้องทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองสามารถผ่านการตรวจและผ่านเข้าไปในประเทศนั้น ๆ ได้ อย่างสะดวก แม้แต่การฝืนใจตัวเองอดทนไปนอนกับผู้ชายที่เป็นเจ้าหน้าที่สนามบิน

นอกจากนั้น เนื้อหาในสารคดียังได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ทำงานขาย บริการทางเพศ หากต้องการหารายได้ให้มากขึ้นต้องเดินทางไปขายบริการทางเพศในต่างประเทศ แต่ ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบโดยการเรียกเก็บค่าดูแลจากนายหน้าที่เป็นผู้นำพาผู้หญิงไทยไปขายบริการ ทางเพศที่ต่างประเทศ ทำให้มีภาระหนี้สินจำนวนมาก ผู้หญิงก็ต้องยอมอดทนทำงานใช้หนี้ อดทนจาก การเอาเปรียบจากผู้ชาย ดังตัวอย่าง

เมื่อฉันไปถามพี่ไอ่ว่าจะไปญี่ปุ่นมั๊ย ไปทำงานเหมือนที่เรา
ทำอยู่ทุกวันนี้แหละ แต่ต้องใช้หนี้เค้าประมาณ 5-8 แสน ราคายัง
ไม่แน่นอน พี่ไอคิดอยู่ครู่เดียว ก็ตอบตกลงทันทีว่าจะไป พี่ไอไม่ได้
คิดอะไรมากมาย รีบเก็บเสื้อผ้าแล้วก็ขึ้นมานั่งในรถกับฉันทันที
ต่อมาฉันก็ไปหาแนน

(ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 88)

ในตอนนั้นฉันได้มาอยู่ญี่ปุ่นประมาณ 3 เดือนแล้ว ฉันติดต่อกับ
ถามเพื่อน ๆ กันปากต่อปากว่าเพื่อน ๆ ที่มากับฉัน มีใครใช้หนี้หมด
หรือยัง แล้วพี่ไอเป็นยังไงบ้าง ฉันรู้ว่ายังไม่มีการใช้หนี้หมดแม้แต่
คนเดียว

(ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 117)

จากตัวอย่าง เนื้อหาในสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศ ต้องการไปขายบริการทางเพศในต่างประเทศเพราะอยากมีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อเก็บออมเงินให้ได้มากที่สุด ผู้หญิงหลายคนจึงยอมอดทนเป็นหนี้จำนวนหลายแสนบาทเพื่อเป็นค่านายหน้าเดินทางไป ต่างประเทศ เมื่อทำงานก็ต้องอดทนรับแขกจำนวนมากเพื่อหารายได้ ต้องอดทนกับการทำงานขาย บริการทางเพศด้วยระยะเวลาที่ยาวนานโดยได้ค่าตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าและต้องถูกหักเงินใช้หนี้จนกว่า จะหมด

4.2) การกตขีทางเพศ

ค่านิยมของผู้ชายไทยมักจะถือว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ตอบสนองความสุขทางเพศให้กับผู้ชาย ผู้หญิงจึงถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางอารมณ์ ทั้งจากคนในครอบครัว และคนใกล้ชิดในสังคม ผู้หญิงบางคนไม่มีสิทธิเสรีภาพหรือโอกาสที่จะเลือก ต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมจึงต้องมีความเข้มแข็งอดทน ดังตัวอย่าง

... ส่วนพ่อพอเงินเดือนออกก็ต้องแวะไปหาพี่น้องของเค้า เพื่อกินเหล้าและก็ไปหาเมียน้อย บางครั้งพ่อก็ไม่ค่อยกลับบ้าน เพราะไปอยู่กับเมียน้อย แม่ฉันต้องรับภาระคนเดียว แม่ต้องนอนร้องไห้ทุกคืน ...

วันหนึ่งอยู่ ๆ พ่อก็พาเมียน้อยมาอยู่รวมบ้านกับพวกฉัน และแม่ ฉันไม่รู้ว่พ่ทำอะไรได้อย่างไร ช่วงแรก ๆ พ่อจะใช้วิธีนอนกับแม่ 1 คืน นอนกับเมียน้อย 1 คืน หนัก ๆ เข้าเมียน้อยบอกว่าอยากให้พ่อนอนกับเขาทุกคืน พ่อก็เลยตกลงกับแม่ขอนอนรวมกัน 3 คน ฉันสงสารแม่มาก แม่ก็ยอม แม่อดทนมาก

ฉันคือเอริกกับประสบการณ์ข้ามแดน (2553 : 16)

... ครีไพรมีเรื่องมาปรึกษาฉันและร้องไห้บอกว่า แดง ซึ่งเป็นลูกชายของลุงปล้ำเค้า ครีไพรก็เปิดเสื้อให้ฉันดูที่หน้าอกของเค้า ปรากฏว่ามีรอยถูกดูดเต็มไปหมด ฉันตกใจและบอกให้ครีไพรกลับไปอยู่ที่บ้านซะ ครีไพรไม่กล้าเล่าให้ใครฟังแม้แต่แม่ของเค้า

(ฉันคือเอริกกับประสบการณ์ข้ามแดน 2552 : 29)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีเรื่อง ฉันคือเอริกกับประสบการณ์ข้ามแดน นำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำโดยคนใกล้ชิดในครอบครัว ถูกญาติซึ่งเป็นผู้ชายเอารัดเอาเปรียบทางเพศ กตขีขึ้นใจโดยที่ผู้หญิงไม่สามารถปกป้องสิทธิของตัวเองได้ ต้องใช้ความอดทนต่อความอับอาย และอดทนต่อความทุกข์ที่ได้รับทั้งทางร่างกายและจิตใจ

สังคมมีทัศนคติว่า ผู้หญิงเป็นผู้รองรับอารมณ์ทางเพศของผู้ชาย ผู้หญิงที่ยากจน การศึกษาน้อย จึงมักถูกชักชวนให้เป็นโสเภณีขายบริการทางเพศ ผู้หญิงไม่สามารถเลือกทำงานได้ ถูกบังคับและถูกกระบวนกรกตขีหาผลประโยชน์จากเพศหญิง ดังตัวอย่าง

...ผู้หญิงบางคนรับแขกได้วันหนึ่งประมาณ 40-50 คน ...ฉันทำงานได้ 2-3 วันก็รู้สึกเจ็บมากและทำงานไม่ไหว ฉันขอเฮียลิมกลับบ้าน แต่แกไม่ยอมแกบอกว่าฉันยังใช้หนี้ไม่หมด...บอกว่ายานี้

แพงมาก จากนั้นแก้ไขฉันกินแล้วนอนพักประมาณ 3-4 ชั่วโมงก็
เรียกไปทำงานต่อ

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 68)

... แต่มันกลับทำตัวเกินเลยกว่าที่ป้าสั่ง คือมันเอาผู้หญิงใน
ร้านไปนอนด้วยเกือบทุกคน และถ้าใครไม่ยอมมันก็จะใช้กำลังและ
ข่มขู่ว่าจะจับตัวส่งตำรวจให้กลับเมืองไทยกันให้หมด บางคนกลัว
มันก็จำต้องไปกับมัน โดยที่มาม่าซังก็ให้อำนาจกับมันเต็มที่ ...

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 152)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า เมื่อได้ทำงานขายบริการทาง
เพศในต่างประเทศ ผู้หญิงที่ทำงานขายบริการทางเพศต้องมีความอดทนต่อการถูกกดขี่เอารัดเอา
เปรียบจากแขกผู้ชายที่มาใช้บริการ อดทนต่อสถานการณ์ในการทำงาน สถานที่ทำงาน อดทนต่อ
ความวุ่นวายของการทำงานที่ต้องหนีการตรวจจับของตำรวจอยู่ตลอดเวลา และอดทนต่อการกดขี่
และถูกทำร้ายจากผู้ชายที่เป็นผู้ดูแลและเลี้ยงหญิงสาวไว้ให้บริการทางเพศ

สรุปได้ว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่ต้องมีความอดทนอย่างสูง ผู้หญิงบางกลุ่มไม่มีสิทธิที่จะดำเนินชีวิต
อย่างมีเสรีภาพตามความต้องการของตัวเอง เมื่ออยู่ในฐานะที่ยากจนก็ต้องอดทนกับความอดอยาก
อดทนกับความเจ็บป่วย อดทนกับชีวิตที่ขาดแคลน ส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงจะทำตามความต้องการของ
ครอบครัว ต้องทำงานเพื่อรับผิดชอบส่งเงินให้ครอบครัว ต้องอดทนถูกเอาเปรียบและถูกหาประโยชน์
จากการเป็นเพศหญิง ผู้หญิงบางคนถูกกดขี่ข่มขืนจากผู้ชายที่เป็นคนใกล้ชิด บางคนไม่มีสิทธิ์เลือก
อาชีพต้องยอมทำงานขายบริการทางเพศ ต้องอดทนทำงานหนักเพื่อให้บริการกับผู้ชายหลายคนต่อ
วัน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการเลี้ยงตนเอง ครอบครัว และรับผิดชอบภาระหนี้สินของครอบครัว
ดังนั้น จึงถือได้ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่เข้มแข็งอดทน ไม่ได้รับความเสมอภาคทางเพศและไม่ได้รับความ
เท่าเทียมในความเป็นมนุษย์เท่า ๆ กับเพศชาย

3.3.4 ความเอื้อเฟื้อ

ความเอื้อเฟื้อ คือ การอุททูน การเผื่อแผ่ และการช่วยเหลือแสดงน้ำใจที่ดีต่อผู้อื่น
เป็นการกระทำที่ทำให้สังคมมีความอบอุ่น เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำได้ แต่ไม่ใช่สิ่งที่ใคร ๆ ยอมทำ เนื้อหา
ในสารคดีได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ให้ความช่วยเหลือกับคนแปลกหน้า กับลูกหนี้ กับผู้ต้องขัง มี
รายละเอียดดังนี้

1) มีความเอื้อเฟื้อต่อคนแปลกหน้า

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ให้ความ
ช่วยเหลือกับคนอื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดือดร้อนทั้งที่ไม่มีใครรู้จัก ถึงแม้ตนเองจะตกอยู่ในฐานะที่มีความ
ลำบากก็ยังพยายามให้ความช่วยเหลือ ดังตัวอย่าง

ตอนนั้นฉันก็ไม่รู้หรอกว่าใครถูกใครผิด รู้แต่ว่าไม่อยากเห็น
ลูกสาวใครถูกทำร้าย ถ้าฉันตกอยู่ในสถานการณ์อันตรายบ้าง เตี้ย
กับแม่คงหวังว่าฉันจะได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ครอบครัวของ
พี่นักศึกษาคนนั้นก็เช่นกัน ฉันจึงเปิดกระเป๋าสะพายหยิบผ้าถุงกับ
เสื้อยืดที่ใส่ตอนทำงานส่งให้เธอ

“ เอาสวมทับไว้ดีกว่าค่ะ อาจจะมีกลิ่นเหม็นติดอยู่บ้าง แต่ที่
น่าจะปลอดภัยกว่าสวมชุดนักศึกษาออกไป ”

...

ฉันไม่ได้ถามว่าเธออยู่ที่ไหน แต่ยื่นเงินให้ยี่สิบบาท เพียงพอ
สำหรับค่ารถเมล์หลายต่อ แต่ถ้าเธอเลือกนั่งแท็กซี่ พอถึงจุดหมาย
แล้วคงเอาเงินในบ้านมาจ่ายได้ เธอยกมือไหว้ ฉันยิ้มให้ก่อนจะรีบ
ปลีกตัวจากมา

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 69-70)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่มีน้ำใจช่วยเหลือคน
ที่กำลังตกอยู่ในสภาพลำบาก ถึงแม้ว่าตนเองจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่อันตรายก็ยังไม่ให้ความช่วยเหลือ
ไม่อยากให้ผู้หญิงคนไหนถูกทำร้ายทั้งที่ไม่รู้จัก และขณะที่ตนเองไม่มีเงินมากมาย แต่ก็ยังพยายามที่
จะช่วยเหลือโดยยอมเอาเงินของตัวเองให้คนอื่นเพื่อให้สามารถหนีเอาชีวิตรอดและปลอดภัย

2) ความเอื้อเฟื้อต่อลูกหนี้

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ทั้ง ๆ ที่
ตัวเองตกอยู่ในสภาพยากจนมีภาระหนี้สิน แต่ก็ยังให้ความเห็นอกเห็นใจผู้ที่เป็นลูกหนี้ของตนเอง ยอม
ช่วยเหลือรับฟังความทุกข์ยากลำบากของลูกหนี้ ดังตัวอย่าง

แม้ไม่ได้ทวงหนี้อย่างเจ้าหนี้ทั่วไป แต่กลับสอบถาม
สารทุกข์สุกดิบลูกหนี้ด้วยความเห็นอกเห็นใจ กลายเป็นว่า ผู้หญิงที่
ตกอยู่ในสถานการณ์ลำบากคนหนึ่ง ได้เดินทางไกลแสนไกล เพื่อมา
เป็นผู้รับฟังปัญหาของผู้หญิงที่กำลังทุกข์ระทมอกราย

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 21)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงถึงแม้ชีวิตของตนเองจะมีความ
ยากลำบากอยู่แล้ว แต่เมื่อพบกับผู้ที่มีความทุกข์ยากมากกว่าก็มีน้ำใจยอมรับฟังความทุกข์ยากลำบาก
นั้น โดยไม่ได้นึกถึงความยากลำบากของตนเอง

3) ความเอื้อเพื่อต่อผู้ต้องขัง

เนื้อหาสารคดีเรื่อง ชังหญิง ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีความเอื้อเพื่อต่อผู้หญิงที่เป็นผู้ต้องขังเหมือนกันโดยที่ไม่ได้รู้จักกันมาก่อน ดังตัวอย่าง

ครั้งนั้นฉันจึงอาสาเขียนอุทธรณ์ให้พี่อ่าง และเขียนคดีนี้
อย่างพิถีพิถันด้วยความตั้งใจว่าอย่างไรชะ เธอจะต้องได้รับการลด
โทษลงมาอย่างแน่นอน...

...แล้วผลอุทธรณ์ก็ออกมาว่า พี่อ่างได้รับการลดโทษลงไป
ถึงครึ่งหนึ่ง เหลือโทษจำคุก 8 ปี วันนั้นฉันกับพี่อ่างรวมทั้งเพื่อน ๆ
ชาวคุกต่างตื่นตันดีใจไปกับพี่อ่าง ส่วนฉันดีใจสุด ๆ เสมือนกับสอบ
ผ่านอีกหนึ่งคดี นี่คือนสิ่งที่ฉันรู้สึกปลาบปลื้มดีใจที่สามารถช่วยเหลือ
เพื่อน ๆ ให้พวกเขาได้ออกไปสู่อิสรภาพไว้อื่น เสมือนได้ทำบุญครั้ง
ใหญ่ให้แก่ชีวิตของตนเอง

(ชังหญิง 2559 : 84)

จากตัวอย่าง สารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เป็นผู้ต้องขังรายหนึ่งอาสาช่วยเหลือผู้ต้องขังอีกรายหนึ่งโดยเขียนอุทธรณ์ให้ เพื่อให้การลงโทษของผู้ต้องขังคนนั้นได้ลดน้อยลง และดีใจภูมิใจที่การกระทำรวมถึงความสามารถของตัวเองสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า

สรุปได้ว่า ผู้หญิงเป็นเพศที่มีจิตใจเอื้อเพื่อต่อคนอื่น ไม่ว่าจะเป็นคนรู้จักกันหรือคนที่ไม่รู้จักกัน ดังเช่นที่ปรากฏในเนื้อหาของสารคดี ทั้งคนที่เป็นลูกหนี้ของตัวเอง คนที่เป็นผู้ต้องขัง หรือคนที่ตกอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าตนเองก็ตาม เมื่อเห็นคนอื่นต้องการความช่วยเหลือและตนเองสามารถช่วยได้ก็จะให้ความเอื้อเพื่อแบบไม่หวังการตอบแทนใด ๆ และจะภาคภูมิใจและสบายใจที่ตนเองสามารถทำประโยชน์โดยการช่วยเหลือคนอื่นได้

บทที่ 4

คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 ให้คุณค่าแก่ผู้อ่านทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความรู้ ด้านการให้แง่คิด และด้านการให้ความเพลิดเพลิน ดังต่อไปนี้

4.1 คุณค่าด้านความรู้

4.1.1 ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย

4.1.2 ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้หญิง

4.2 คุณค่าด้านแง่คิด

4.2.1 แง่คิดเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา

4.2.2 แง่คิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

4.3 คุณค่าด้านความเพลิดเพลิน

4.3.1 การใช้คำศัพท์

4.3.2 การใช้โวหาร

มีรายละเอียดดังนี้

4.1 คุณค่าด้านความรู้

วนิดา บำรุงไทย (2545 : 109)กล่าวว่า คุณค่าสารคดี คือการให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิต ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์หรือความผันแปรของชีวิต ความรู้พฤติกรรมแนวการดำรงชีวิตของบุคคลอาจเป็นแบบอย่างในการสร้างค่านิยมที่ดี หรือให้แนวพฤติกรรม หรือประวัติชีวิต ซึ่งให้เห็นความสำเร็จ ความล้มเหลวในชีวิตของเขาซึ่งเป็นบทเรียนแก่ผู้อ่านให้สาระบางแง่มุม เช่น ทำให้เข้าใจเบื้องหลังชีวิตที่ซ่อนเร้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมนุษย์ให้ดีขึ้น สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด มีคุณค่าในด้านการเสนอสาระความรู้ให้แก่ผู้อ่าน เป็นความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย ทัศนคติของผู้เขียนซึ่งเป็นผู้หญิงและทัศนคติของคนในสังคมมีต่อผู้หญิง ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจการดำเนินชีวิตของผู้หญิงไทยในหลากหลายอาชีพมากขึ้น โดยเฉพาะผู้อ่านที่เป็นชาวต่างชาติจะสามารถมองเห็นชีวิตจริงของผู้หญิงไทย ซึ่งในสารคดีนำเสนอโดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย

เนื้อหาสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดได้บอกเล่าเรื่องราวของการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย ทั้งการใช้ชีวิตด้านครอบครัว และการใช้ชีวิตด้านหน้าที่การงาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านครอบครัว

สารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องเสียโอกาสในด้านการเรียนเสียสละตัวเองออกมาทำงานรับภาระหาเงินช่วยเหลือครอบครัว เพื่อไม่ให้น้องเสียโอกาสในการเรียนให้น้องมีชีวิตที่ดี ดังตัวอย่าง

“เดียวกับแม่ทำลายอนาคตหนูคนเดียวก็พอเถอะ หนูอยากเห็นน้อง ๆ ได้เรียนถึงชั้นมหาวิทยาลัย ได้รับปริญญาทุกคน”

“เดียวกับแม่ก็อยากเห็น แต่เราเป็นห่วงว่า ...” เตี่ยยังพูดไม่จบ

ฉันทนาตอบเตี่ย “หนูสัญญาว่าจะไม่แต่งงานจนกว่าแจ้กับจุ่มจะเรียนจบ แล้วมาช่วยส่งน้อง ๆ ตกกลางน้ำ”

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 61)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงเป็นกำลังสำคัญสำหรับครอบครัวในด้านทำมาหากิน และเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวที่แบ่งเบาภาระพ่อแม่และหาเงินส่งน้อง ๆ ให้ได้เล่าเรียน ผู้หญิงที่เป็นพี่คนโตของครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายเสียสละตัวเองทั้งโอกาส การเรียนการศึกษาและการแต่งงาน พยายามทำงานหาเงินรับผิดชอบต่อครอบครัว เพื่อให้น้อง ๆ มีอนาคตที่ดี

ในสารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องเผชิญความยากลำบากที่เกิดจากการกระทำที่ผิดพลาดของสามี สร้างหนี้สินแล้วทิ้งครอบครัวไป ทำให้ผู้หญิงต้องรับทั้งภาระหนี้สินและการเลี้ยงดูครอบครัวโดยลำพัง ดังตัวอย่าง

ภรรยา นายคามิไบหน้าเคร้าหมอง นางเปิดใจสารภาพกับแม่อย่างหมดเปลือก สามีของเธอได้เดินทางผิดโดยแท้ เขาสร้างหนี้สินไว้มากมาย พลังมือฆ่าคนตายแล้วหลบหนีไป ปล่อยให้ลูกและภรรยาแบกรับหนี้สิน ต้องรับหน้าเจ้าหนี้ทุกวัน ซ้ำร้ายนางต้องเลี้ยงดูลูก ๆ เพียงลำพัง ในเมืองใหญ่เช่นนี้ยิ่งเพิ่มความลำบากเป็นหลายสิบเท่า

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 21)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงต้องใช้ชีวิตอย่างลำบาก เพราะต้องรับผิดชอบแทนสามีใช้หนี้ที่สามีสร้างไว้ ในเวลาที่สามีหนีหนี้ปัญหา ผู้หญิงนอกจากเป็นฝ่ายที่เลี้ยงดูเลี้ยงดูครอบครัวโดยลำพังแล้ว ยังต้องเผชิญหน้ากับเจ้าหนี้ทุกวันและพยายามรับผิดชอบใช้หนี้แทนสามี แตกต่างจากพฤติกรรมของสามีที่หนีปัญหาทิ้งภาระทุกอย่างให้ภรรยารับผิดชอบ จึงแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้หญิงมีความเข้มแข็งอดทนและมีความรับผิดชอบมากกว่าสามี

สารคดีเรื่อง *พฤษยามาตา* ได้บอกเล่าเรื่องราวการใช้ชีวิตของผู้หญิงเกี่ยวกับหน้าที่ การงานและความรับผิดชอบต่อครอบครัวที่ผู้หญิงต้องทำในชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่าง

... ตื่นมาตื่นชงกาแฟพร้อมขนมมาวางให้ที่โต๊ะ แล้วรีบขี่ มอเตอร์ไซค์ออกไปซื้อหนังสือพิมพ์ให้สามี เมื่อสามีได้หนังสือพิมพ์ เขาก็นั่งละเลียดกาแฟกับหนังสือพิมพ์ เขาเอ่ยปากอะไรต้นตองหา มาให้ เช่น เขาบอกอยากได้รถเก๋งสักคัน ต้นตองทำงานหนัก อยู่ เวิร์บ่าย เวิร์ตัก รับจ้างเอกชนไปทั่ว ... ขนาดที่ต้นตองทำงานนอกบ้าน หนักมากเกินคนธรรมดา ประเภททำงานติดต่อกัน 24 ชั่วโมงไม่ได้ นอนก็บ่อย เมื่อกลับบ้าน ต้นตองถูบ้าน ล้างจาน ซักผ้า รีดผ้า โดยเฉพาะเสื้อผ้าสามีที่ต้นตองด้วยความภูมิใจว่า สามีไม่ยอมให้ใคร ซักเสื้อผ้าและรีดผ้าให้นอกจากต้น เพราะใครทำก็ไม่ถูกใจเท่าต้น

(พฤษยามาตา 2556 : 179)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า การใช้ชีวิตของผู้หญิงในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวว่าเป็นแม่บ้านที่ดีต้องดูแลสามีและลูก ผู้หญิงจึงทำ ทุกอย่างเต็มความสามารถของตัวเองเพื่อสามี ทั้งการปรนนิบัติดูแลสามีอย่างใกล้ชิดและทำงานบ้าน ทุกอย่าง นอกจากนั้น ผู้หญิงยังต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยหาเงินมาใช้ในครอบครัว เมื่อสามี ต้องการสิ่งของก็พยายามเก็บเงินเพื่อซื้อให้สามี ถึงแม้จะต้องรับผิดชอบทุกอย่างแต่ผู้หญิงก็มีความสุข กับสิ่งที่ตนเองทำ มีความสุขกับการที่ได้รู้สึกว่าเป็นคนสำคัญของสามี จึงเห็นได้ว่าการดำเนิน ชีวิตประจำวันของผู้หญิงต้องมีความขยันอดทนเพื่อรับผิดชอบทั้งงานในบ้านและนอกบ้าน ดูแลเอา ใจใส่สามีและมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำให้กับคนที่ตนเองรัก

สารคดีเรื่อง *โลกคู่ขนาน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ใช้ชีวิตครอบครัว ใช้ชีวิตคู่ อย่างสามีภรรยาที่เคารพกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ชื่นชอบของ กันและกัน ดังตัวอย่าง

โลกของฉันที่เคลื่อนไปด้วยหนังสือ เป็นโลกที่ดิ้นคุ่นจีน และ ตามใจให้ฉันยึดพื้นที่ที่ดีที่สุดในบ้านทำเป็นชั้นวางหนังสือเสมอ

ดิฉันหยิบหนังสือบางเล่มขึ้นมาพลิกอ่าน ถลาลึกเข้าสู่โลก ของฉัน จนต้องซื้อหาบางเล่มเพิ่มเติมเพื่อช่วยกันขยายหลุมที่เรา ต่างถลาลึกเข้าไปนั้นให้ลึกขึ้น และยังแตกแขนงโลกของฉันด้วย นิยายสารที่เกี่ยวเนื่องกับความสนใจส่วนตัวของเขา ไม่ว่าจะเป็นวนิธิ การใช้ชีวิตแบบสมัยนิยม การออกแบบทั้งไทยและเทศ นาฬิกา จักรยาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ฉันไม่เคยสนใจมาก่อน แต่เมื่อหนังสือ

เหล่านั้นมาวางแน่นิ่งอยู่ใกล้ ๆ แคะเอี่ยมมือก็แตะถึง ฉันทก็หลุดเข้าไป
ไปในโลกของเขาเช่นกัน

(โลกคู่ขนาน 2561 : 121)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า หากผู้หญิงได้ใช้ชีวิตคู่อยู่กับสามีที่มีความเข้าใจในตัวตนของภรรยา ได้รับความเสมอภาคระหว่างชายหญิงที่ต่างคนต่างรับรู้ความชอบของกันและกัน สามารถทำทุกอย่างได้โดยอิสระอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้สามารถดำเนินชีวิตครอบครัวร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ความเข้าใจกัน การให้เกียรติเคารพซึ่งกันและกัน และการให้ความเสมอภาคในการดำเนินชีวิตของสามีที่แสดงต่อภรรยาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การใช้ชีวิตคู่ของแต่ละครอบครัวมีความสุข

นอกจากนั้นในสารคดีเรื่อง ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่สามีมีเมียช้อย และรับเมียช้อยมาอยู่บ้านเดียวกัน ผู้หญิงต้องอดทนทั้งร่างกายและจิตใจใช้ชีวิตครอบครัวร่วมกับสามีและเมียช้อยของสามี ดังตัวอย่าง

วันหนึ่ง อยู่ ๆ พ่อก็พาเมียช้อยมาอยู่ร่วมบ้านกับพวกฉันท
และแม่ ฉันทไม่รู้ว่าพ่อทำได้อย่างไร ช่วงแรก ๆ พ่อจะใช้วิธีนอนกับ
แม่ 1 คืนนอนกับเมียช้อย 1 คืน หนัก ๆ เข้า เมียช้อยบอกว่าอยาก
ให้พ่อนอนกับเขาทุกคืน พ่อก็เลยตกลงกับแม่ขออนนอนรวมกัน 3
คน ... แม่ก็ยอม แม่อดทนมาก ... และหนัก ๆ เข้าก็ทนกันไม่ได้ เค้า
ทั้ง 3 ต้องแยกกันนอนและใช้วิธีสลับผลัดเปลี่ยนกันคนละคืน
เหมือนแต่ก่อน

(ฉันทคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 16-17)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า บางครอบครัวผู้หญิงต้องใช้ชีวิตครอบครัวอย่างไม่มีความสุข เจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจเพราะต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมบ้านเดียวกันกับเมียช้อยของสามีโดยที่ไม่สามารถทำอะไรได้ ไม่ได้รับความเสมอภาคระหว่างเพศ ไม่ได้รับความซื่อสัตย์รักใคร่จากสามี และยังคงอดทนต่อการทำร้ายจิตใจจากสามี ใช้ชีวิตครอบครัวอย่างทนทุกข์ทรมานจากกระทำที่เกิดจากสามี

2) ด้านสถานภาพการทำงาน

สารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย ได้บอกเล่าเรื่องราวของการใช้ชีวิตของผู้หญิงในด้านการทำงานและสภาพการดำเนินชีวิตของผู้หญิงในหลากหลายรูปแบบ ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจชีวิตและการทำงานของผู้หญิงในสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

2.1) ผู้หญิงทำงานพยาบาล

สารคดีเรื่อง *ความมั่งคั่งของชีวิต* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ทำอาชีพเป็นพยาบาล ต้องเรียนรู้และฝึกหัดการทำงานในอาชีพพยาบาลด้วยความรับผิดชอบ และต้องมีความเข้มแข็งอดทนเพราะเป็นการทำงานแบบไม่มีวันหยุด ดังตัวอย่าง

จริงๆแล้ว หากเป็นแรงงานทั่วไป จะมีกฎหมายคุ้มครอง ...
ได้แก่ วันหยุดพักผ่อนประจำปี วันหยุดตามประเพณี และวันหยุด
ประจำสัปดาห์ คือเมื่อลูกจ้างทำงานมาหกวันแล้ว นายจ้างต้องจัด
ให้มีวันหยุดหนึ่งวัน โดยยึดหลักความปลอดภัย และสุขภาพจิตใน
การทำงาน แต่กฎหมายนี้ไม่ครอบคลุมถึงคนทำงานในหน่วยงาน
รัฐบาลบางจุด โดยเฉพาะเราที่หลุดจากการมองเห็นไปนะคะ ฉัน
เคยทำงานติดกันสามเดือน ไม่มีวันหยุดเลย เครียดมาก จนเป็นโรค
ซึมเศร้ากันเลยทีเดียว

(ความมั่งคั่งของชีวิต 2561 : 59)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า อาชีพพยาบาลจะทำงานเกี่ยวข้องการดูแลรักษาพยาบาลคนไข้ทั้งทางกายและจิตใจ ดังนั้น การดำเนินชีวิตของผู้หญิงที่ทำอาชีพเป็นพยาบาลต้องทำงานหนัก ต้องเสียสละเวลาพักผ่อน เวลาส่วนตัวมาทำงาน โดยไม่มีวันหยุดพักผ่อน ถึงแม้ว่ามีกฎหมายแรงงานที่จะปกป้องสิทธิของคนทำงาน แต่พยาบาลเป็นอาชีพที่พิเศษเพราะความเจ็บป่วยของคนไข้ไม่สามารถกำหนดได้หรือรอได้ ไม่เหมือนการทำงานอย่างอื่นที่สามารถจัดการเวลาได้ตามความเหมาะสม ผู้หญิงที่มีอาชีพเป็นพยาบาลจึงต้องทำงานหนักจนไม่ได้พักผ่อนและอาจส่งผลต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ

2.2) ผู้หญิงที่เป็นชาวนาคู

สารคดีเรื่อง *ซังหญิง* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงคนหนึ่งที่ต้องโทษอย่างไม่เป็นธรรมจนถูกตัดสินจำคุกถูกกักขังไว้อิสระและต้องการกำลังใจจากครอบครัวแต่ในเวลาที่ดีดึกนั้นผู้หญิงต้องถูกทอตั้งแม้แต่สามีที่เคยรักกันก็ไม่มาเยี่ยม ญาติพี่น้องก็ไม่มาเยี่ยม ถึงแม้ว่าจะพยายามเขียนจดหมายติดต่อไป ยิงนานวันก็ยังมีใครสนใจ ทำให้ผู้หญิงต้องหาที่พึ่งทางจิตใจจากคนอื่นที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนแต่มีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน ดังตัวอย่าง

ทันทีที่ได้รับจดหมายจากมิตรนิรนาม หัวใจที่แห้งเหี่ยวก็
กลับมาชุ่มชื้นเบิกบานไปในชั่วพริบตา ฉันยืนยิ้มหน้าบานอย่างมี
ความสุข ความตื่นเต้นดีใจในขณะนั้นทำเอาฉันแทบไม่อยากจะกินข้าว
เย็นมือนั้นเลยเชียว ฉันไม่รอช้ารีบเปิดจดหมายอ่านเดี๋ยวนั้นทันที
แถมนั่งกินข้าวก็ยังอ่านไปอมยิ้มไป ... กระทั่งขึ้นเรือนนอนฉันก็ยัง

จัดจดหมายมานอนอ่านเข้าไปซ้ำมาอยู่หลายรอบพร้อมกับ
จินตนาการวาดภาพอนาคตไปไกล ทั้งที่ไม่รู้ว่าจะเป็นจริงได้หรือ
เปล่า

(ซังหญิง 2559 : 133)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า ผู้หญิงยังต้องการกำลังใจ และ
การใส่ใจจากคนในครอบครัวอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ตกต่ำของชีวิตต้องติดคุกเป็นเวลานาน
ต้องใช้ชีวิตอย่างเงียบเหงาโดดเดี่ยว ต้องต่อสู้กับความทุกข์ทรมานของชีวิตในคุก เห็นได้จากการเขียน
จดหมาย แม้ได้รับการติดต่อกลับจากคนแปลกหน้าซึ่งเป็นนักโทษที่อยู่ในทัณฑสถานด้วยกันด้วยความ
เข้าใจ ก็ยังทำให้ผู้หญิงชาวคุกมีจิตใจที่เบิกบาน มีกำลังใจ และมีความสุข

... ฉันก็เดินไปเยี่ยมเธอซึ่งนอนพักพื้นอยู่ในห้องเล็ก ๆ ที่ถูก
จัดสรรไว้สำหรับเป็นห้องแม่ลูกอ่อน ... แต่แล้วเหตุการณ์ในวันที่ไป
คลอดลูกให้ฉันฟังว่าทรมานมาก เพราะทันทีที่เธอถูกส่งตัวขึ้นเตียง
เจ้าหน้าที่ก็ใส่กุญแจมือเธอข้างหนึ่งแล้วคล้องติดไว้กับราวเหล็กข้าง
เตียงตลอดเวลา ในขณะที่เธอกำลังเผชิญอยู่กับความเจ็บปวดบีบ
แทบขาดใจ

ทันทีที่หมอบทำคลอดพาลูกน้อยของเธอโผล่หัวพ้นออกมา
ลืมตาดูโลกได้ไม่กี่ชั่วโมงเจ้าหน้าที่ก็นำเธอกลับเข้ามาติดคุกอย่าง
เดิม ... แต่แล้วบอกว่าถึงแม้จะอยู่ในโรงพยาบาลได้ไม่กี่ชั่วโมง เธอ
ก็รู้สึกตื่นเต้นดีใจที่ได้เห็นหน้าลูกพร้อมกับได้เห็นโลกภายนอกที่เธอ
ไม่ได้เห็นมานานนับเดือน เพียงแค่นี้เธอก็มีความสุขมากแล้ว

(ซังหญิง 2559 : 143-144)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า การใช้ชีวิตของผู้หญิงตั้งครรภ์ที่
ต้องติดคุกนอกจากต้องคลอดลูกด้วยความเจ็บปวดทรมานแล้วยังต้องขาดอิสรภาพ เพราะถึงแม้ว่า
จะไปคลอดลูกที่โรงพยาบาลแต่ขณะคลอดลูกก็ยังคงใส่กุญแจมือไว้ตลอดเวลาเพราะอยู่ในสถานภาพ
ของการเป็นนักโทษ และเมื่อคลอดลูกเสร็จก็ต้องกลับไปอยู่ในคุกเหมือนเดิม สะท้อนให้เห็นถึง
ความอดทนของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังแสดงให้เห็นถึงความต้องการ
อิสรภาพของนักโทษที่จะได้ออกมาใช้ชีวิตอยู่ภายนอก

วันนั้นฉันนั่งคุยกับต้อยจนถึงเวลาขึ้นเรือนนอน ชาวคุกจิต
อาสา 4-5 คนเข้ามาช่วยกันป้อนข้าวป้อนน้ำให้ต้อยพร้อมกับทำ
ความสะอาดตามร่างกายแล้วเช็ดตัวทาแป้งเหมือนทุก ๆ วัน...

...

วันนั้นทันทีที่ต้อยเห็นหน้าฉัน เธอแสดงสีหน้าดีใจราวกับฉัน เป็นญาติสนิทของเธอ เพราะฉันรู้ว่าในยามนี้ต้อยไม่เหลือใครจริง ๆ แม้แต่ญาติพี่น้อง ซึ่งเจ้าหน้าที่พยายามติดต่อไปหลายครั้ง แต่ก็ไม่มีใครติดต่อกลับมาเลย นอกจากฉันและเพื่อน ๆ ชาวคุกบางคนที่ไม่ รังเกียจและไม่กลัวโรคเอดส์ที่ต้อยเป็นกำลังใจให้เธอมีความหวังมี ลมหายใจอยู่จนถึงวาระสุดท้าย

(ซังหญิง 2559 : 153)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ ของนักโทษผู้หญิงที่อยู่ในทัณฑสถานย่อมได้รับความเข้าใจจากนักโทษด้วยกัน มิตรภาพต่อกัน มีทั้ง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การดูแลใส่ใจกันในการใช้ชีวิตในคุก และการใส่ใจให้กำลังใจกันอย่าง จริงใจ เพราะตกอยู่ในสภาพเดียวกันแต่มีสิ่งที่มีค่าต่อกัน คือ มิตรภาพ

2.3) ผู้หญิงที่ทำงานขายบริการทางเพศ

ในสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของ ผู้หญิงที่ทำงานขายบริการทางเพศ ซึ่งนอกจากต้องทนเจ็บทนเหนื่อยแล้ว การเดินทางไปขายบริการ ทางเพศในต่างประเทศก็ทำให้ผู้หญิงต้องเผชิญความลำบากหลายอย่าง ดังตัวอย่าง

พวกเราไม่รู้เรื่องอะไรกันสักเท่าไร เขาบอกให้บินก็บิน ตาม คำสั่งของเค้า ...

เมื่อขึ้นไปนั่งในเครื่องบินกันเสร็จสรรพเรียบร้อยแล้ว พวก เราถึงได้รู้ว่ามีคนจีนมาเลเซีย บินมากับพวกเราด้วย เค้าบอกว่าเค้า จะเป็นคนนำทางพาพวกเราไปเกาหลีแล้วจะต้องพักกันที่เกาหลีอีก 2 คืน ฉันเองก็อยากจะบ้าและคิดว่าทำไมมันวุ่นวายอย่างนี้วะทำไม ต้องไปพักที่นั่นที่นั่นตลอดทาง แล้วพวกเราจะถึงญี่ปุ่นกันเมื่อไรละ

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 103-104)

จากตัวอย่าง เนื้อหาสารคดีนำเสนอให้เห็นว่า การเดินทางไปทำงาน ต่างประเทศของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ต้องเผชิญปัญหาความไม่แน่นอนในการเดินทาง กว่าจะถึง ที่หมายปลายทางก็มีอุปสรรคต่าง ๆ และสิ่งที่สำคัญคือ ผู้หญิงเหล่านี้ไม่สามารถรู้ว่าจะเจอเรื่องอะไร จะเผชิญปัญหาแบบไหน ทำได้แค่ทำตามคำสั่งของผู้นำทาง ชีวิตการงานเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน

สรุปได้ว่า จากสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 การใช้ชีวิตของผู้หญิงในด้าน ครอบครัวและด้านการทำงานมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ในด้านการใช้ชีวิตครอบครัว มีทั้งผู้หญิง ที่ใช้ชีวิตครอบครัวอย่างทุกข์ทรมานโดยไม่ได้รับความเสมอภาพและความซื่อสัตย์จากสามี ผู้หญิงที่ ต้องรับภาระหนักเลี้ยงดูครอบครัวโดยพึ่งความฝันของตนเอง ผู้หญิงที่ต้องเหน็ดเหนื่อยทำงาน

ทุกอย่างทั้งงานนอกบ้านและในบ้านเพื่อหารายได้สำหรับเลี้ยงครอบครัวและดูแลเอาใจสามี แต่ก็ยังมีผู้หญิงบางคนที่มีโอกาสได้ใช้ชีวิตครอบครัวอย่างมีความเป็นอิสระและความเสมอภาคระหว่างสามีภรรยา สำหรับการใช้ชีวิตในด้านสถานภาพการงาน ผู้หญิงแต่ละอาชีพมีสถานภาพการทำงานแตกต่างกัน บางอาชีพต้องทำงานหนักรับผิดชอบต่อหน้าที่จนไม่มีเวลาพักผ่อน บางอาชีพมีสภาพการทำงานที่ต้องอดทนต่อความทุกข์ทั้งร่างกายและจิตใจ แต่ในบางสถานการณ์แม้มีปัญหาหรือมีความทุกข์ผู้หญิงก็ยังมีมิตรภาพระหว่างกัน มีการช่วยเหลือและให้กำลังใจในการใช้ชีวิตอยู่ต่อไป

4.1.2 ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้หญิง

ในอดีต สังคมมีทัศนคติต่อผู้หญิงว่าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง ผู้หญิงจึงไม่มีสิทธิ ไม่มีอิสรภาพในการตัดสินใจทั้งในชีวิตตนเองและการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม รวมทั้งการแต่งงานเลือกเนื้อคู่และการใช้ชีวิตในครอบครัว ในยุคต่อมา การพัฒนาสังคมทำให้ผู้หญิงได้รับความเท่าเทียมกันกับผู้ชายมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในบางสถานการณ์สังคมปัจจุบันก็ยังมีทัศนคติแบบเดิมที่ผู้หญิงไม่มีความเท่าเทียมกับผู้ชาย ในสารคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงในชีวิตจริงที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อผู้หญิงในสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

1) ทัศนคติของผู้หญิงที่มีต่อผู้หญิงด้วยกัน

สารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่เป็นสาวโรงงาน แต่มีความคิดที่ไม่อยากได้สามีที่ทำงานเป็นสาวโรงงานเหมือนกัน ดังตัวอย่าง

“ป่าไม่ได้คิดจะเอาสะใภ้แก่สาวโรงงานหรอกนะ ได้ไปคงพากันทำกินตายห่า” ป้าศรีชอบลงท้ายด้วยชื่อเล่นที่ชาวบ้านเรียกโรคอหิวาต์ จนติดปาก

พิมพ์หว่าเราะ “พูดอย่างนี้ไอ้จันทน์ก็อกหักดังเป๊าะนะลิ”

“สาวโรงงานอย่างพวกเรานี้เนี่ยะ ดัดจริตจะไปเที่ยวเมืองนอก แค่มีกินมิใช่ครบเดือนก็ตีตายแล้ว ดูแคในหนังก็พอเถอะ”

แต่วคงนี้กลมแพช

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 65,67)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงเองก็มีทัศนคติว่า มีแต่ผู้หญิงที่ทำงานดี ๆ มีเงินเดือนเยอะ ๆ เท่านั้นที่จะเหมาะสมเป็นลูกสะใภ้ของตัวเองเพราะจะได้ช่วยเหลือครอบครัวได้ การเป็นผู้หญิงที่ทำอาชีพสาวโรงงานเหมือนกันมีรายได้น้อยไม่สามารถจุนเจือครอบครัวได้อย่างเพียงพอ จึงทำให้ไม่อยากได้ลูกสะใภ้เป็นสาวโรงงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงที่ทำงานเป็นสาวโรงงานทอผ้าส่วนหนึ่งก็ไม่ได้ยอมรับอาชีพการงานของตัวเอง มองชีวิตของตัวเองว่าต่ำต้อย รายได้น้อย ไม่มีเงินเพียงพอที่จะใช้ชีวิตได้อย่างสุขสบาย

ในสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องเจอปัญหามากมายในชีวิต แต่โชคดีที่ได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจากญาติสนิทให้เดินทางออกไปจากสภาพความเป็นอยู่เดิมเพื่อไปเจอสิ่งที่ดีในชีวิต ดังตัวอย่าง

ต่อมาอาลีงบอกฉันว่า “หมิงเอ๋ย ถ้าเจอคนดี ๆ ก็ไปเถอะ นะ ไอ้อึดมันไม่ใช่คนดี ซี้เกียจไม่มีความรับผิดชอบ หรือถ้าจะอยากออกไปหางานทำก็ไป จะได้มีโอกาสเจอคนดี ๆ เรื่องลูกไม่ต้องห่วง อาจะเลี้ยง ดูแลให้เองไปตลอด ”...

(*ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 45*)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ทักษะชีวิตของผู้หญิงที่มีต่อผู้หญิงด้วยกัน คือ ผู้หญิงควรจะมีชีวิตของตัวเองมีอาชีพการงานของตัวเอง ผู้หญิงมีสิทธิ์เท่าเทียมกับผู้ชาย มีสิทธิ์ตามหาสิ่งที่ดีในชีวิต ดังนั้น เมื่อผู้หญิงได้เจอผู้ชายไม่ดี ไม่มีความรับผิดชอบ ผู้หญิงก็มีสิทธิ์ที่จะจากไปเจอสิ่งใหม่ เจอคนที่ดีกว่า ไม่จำเป็นต้องเอาชีวิตมาตกอยู่กับผู้ชายที่ไม่ดี

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้เขียนในเวลาที่เจอปัญหาของชีวิต มองไม่เห็นหนทางว่าจะเดินต่อไปอย่างไร แต่เมื่อนึกถึงคำสอนของแม่ที่บอกว่า ผู้หญิงในปัจจุบัน มีโอกาสที่จะแสวงหาและทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากมาย เพียงแต่เราต้องพยายามตามหาสิ่งนั้น และทำให้ดีที่สุด ดังตัวอย่าง

“แม่ไม่รู้ว่าคุณเราเกิดมาเพื่ออะไร...ตอนเป็นเด็กแม่อยากเรียนหนังสือมาก แต่ตาบอกว่าแม่เป็นผู้หญิงไม่ต้องเรียนสูง แค่แต่งงานและเลี้ยงลูกอยู่บ้านก็พอ

แต่สำหรับรุ่นลูกมันต่างกัน ผู้หญิงสมัยนี้โอกาสมีอยู่มากมาย ทำไมลูกไม่ออกไปตามหา บางทีอาจจะพบอะไรดี ๆ ลักอย่างในชีวิต”

(*ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 259*)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ในอดีต ผู้หญิงอาจจะขาดโอกาสในการศึกษาสูง ๆ ต้องใช้ชีวิตทำงานเป็นแม่บ้านดูแลลูกดูแลครอบครัว แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทักษะชีวิตของผู้หญิงก็เปลี่ยนไป คือ ผู้หญิงควรจะไปเรียนรู้ไปพบเจอสิ่งใหม่กล้าเดินออกไปจากชีวิตแบบเดิม เพื่อให้มีโอกาสได้เจอสิ่งที่ดีในชีวิต และใช้โอกาสนั้นในการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ที่ดีเพื่อพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้า

2) ทศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิง

ในสารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ถูกบังคับให้แต่งงานกับคนที่ตนเองไม่รัก แต่มีฐานะดีกว่า และถูกบังคับให้ต้องเลิกกับคนที่รักกัน ด้วยเหตุที่ครอบครัวฝ่ายชายไม่ยอมรับเพราะมีฐานะด้อยกว่า ดังตัวอย่าง

...เจ็มลก็บอกว่าจะลาออก เพื่อไปแต่งงานกับพ่อม่ายลูก
สองวัยลีลิปแปดปี ผู้มีฐานะดี เพราะเขาช่วยแบ่งเบาภาระของ
ครอบครัว ระหว่างที่มารดาป่วยหนัก ผู้เป็นแม่จึงออกปากยกเจ็มล
ให้เขา ทั้งที่เธอมีคนรักอยู่แล้วเป็นหนุ่มไทยที่ทำงานในอู่ซ่อมรถใกล้
โรงงาน ฉันทเคยเห็นผู้ชายคนนั้นมารับเจ็มลบ่อย ๆ

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 53)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ทศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิง คือ ผู้หญิงควร
จะแต่งงานกับผู้ชายที่ครอบครัวเห็นชอบ เพราะได้ตรวจสอบแล้วว่าเป็นคนดีและมีฐานะดีจะได้ช่วย
แบ่งเบาภาระของครอบครัว ถึงแม้ผู้ชายจะมีอายุมาก เป็นพ่อม่าย และไม่ได้รักกันมาก่อน แต่หาก
ผู้ชายเป็นคนดีและมีฐานะดีแล้วสังคมก็จะมองว่าผู้หญิงจะได้ใช้ชีวิตครอบครัวอย่างมีความสุข
นอกจากนั้น ยังเป็นการตอบแทนบุญคุณกับผู้ให้การช่วยเหลือครอบครัวเมื่อยามลำบาก

“แม่จำเป็นต้องพูดความจริง เชื่อเถอะว่าเธอสองคนอยู่
ด้วยกันไม่ได้หรอกวันหนึ่งทศจะต้องก้าวขึ้นไปเป็นนายพล และอาจ
ได้เป็นถึงรัฐมนตรี คิดดูสิ ทศจะพาเมียออกสังคมได้ยังไง ผู้หญิง
ต้องส่งเสริมสามีทุกด้าน แต่เธอจะทำอะไรได้ นอกจากเย็บกระดุม
เสื้อ”

...

“รับปากมาก่อนว่าเธอจะเลิกติดต่อกับตาทศ” แม่เข
าคาดคั้น “ไม่อย่างนั้นฉันทคงต้องไปบอกพ่อแม่เธอให้รู้จักอบรมลูกให้
รู้จักที่ต่ำที่สูงบ้าง”

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 99-100)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีฐานะทางสังคมมักจะไม่ยอมรับผู้หญิงที่มี
ฐานะด้อยกว่ามาเป็นลูกสะใภ้ คนส่วนใหญ่มักจะมีทัศนคติว่า หากได้ผู้หญิงที่มีฐานะด้อยกว่าเป็น
ลูกสะใภ้จะทำให้ครอบครัวเสียหน้าเพราะไม่ได้อยู่ชนชั้นเดียวกัน ถึงแม้ว่าอาชีพที่ผู้หญิงทำเป็นอาชีพ
สุจริตและผู้หญิงเป็นคนดีก็ตาม ดังนั้น จึงมีแต่ผู้หญิงที่มีฐานะเท่าเทียมกันเท่านั้นถึงจะมีสิทธิ์แต่งงาน
กับผู้ชายที่มีฐานะดีเพื่อช่วยสนับสนุนกันทั้งหน้าที่การงานและฐานะทางครอบครัว

3) ทศนคติของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิง

สารคดีเรื่อง *ความฝันของฉันทนา* ได้บอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้ช่วยเหลือผู้หญิงแปลกหน้าที่ตกอยู่ในเหตุการณ์ร้ายแรงอย่างเต็มที่ เพื่อให้ผู้หญิงคนนั้นกลับไปหาครอบครัวได้อย่างปลอดภัย ดังตัวอย่าง

ตอนนั้นฉันก็ไม่รู้หรอกว่าใครถูกใครผิด รู้แต่ว่าไม่อยากเห็น
ลูกสาวใครถูกทำร้าย ถ้าฉันตกอยู่ในสถานการณ์อันตรายบ้าง เตี้ย
กับแม่คงหวังว่าฉันจะได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ครอบครัวของ
พี่นักศึกษาคนนั้นก็เช่นกัน ฉันจึงเปิดกระเป๋าสะพายหยิบผ้าถุงกับ
เสื้อยืดที่ใส่ตอนทำงานส่งให้เธอ

(ความฝันของฉันทนา 2560 : 69)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ทศนคติของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิงว่า สถานการณ์ของสังคมปัจจุบันอาจมีอันตรายมากมายที่เกิดขึ้นได้กับลูกผู้หญิง พ่อแม่ย่อมเป็นห่วงลูกผู้หญิงทุกคน ไม่มีพ่อแม่ครอบครัวไหนอยากเห็นลูกของตนเองถูกทำร้าย ดังนั้น ไม่ว่าจะใครก็ตามที่พบเจอเหตุการณ์ที่ผู้หญิงตกอยู่ในอันตรายหรือถูกทำร้ายควรให้ความช่วยเหลือตามที่ตนเองจะสามารถช่วยได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นคนที่เราไม่รู้จักก็ตาม

สรุปได้ว่า ในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย พ.ศ. 2553-2561 ได้สะท้อนทศนคติที่ผู้หญิงมีต่อผู้หญิง 2 แบบ ได้แก่ ทศนคติแบบเดิมคือ ผู้หญิงไม่ควรเลือกคู่ครองที่เกินฐานะของตนเอง ควรพอใจและเลือกคู่ครองตามฐานะที่เป็นอยู่ ส่วนอีกแบบหนึ่ง คือ ทศนคติของผู้หญิงในปัจจุบันที่ผู้หญิงมีสิทธิ์เท่าเทียมกับผู้ชาย มีอิสระที่จะเลือกและแสวงหาสิ่งที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง ทศนคติที่สังคมมีต่อผู้หญิง คือ ผู้หญิงควรเชื่อฟังพ่อแม่และทำตามความเห็นชอบของครอบครัวโดยเฉพาะการเลือกคู่ครองตามความเหมาะสมของฐานะชนชั้น ไม่ควรตัดสินใจด้วยตนเอง ทศนคติที่ผู้เขียนมีต่อผู้หญิงคือ ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอมีโอกาสที่จะถูกทำร้ายรังแกจากเพศชาย ดังนั้น หากเจอสถานการณ์ที่ผู้หญิงตกอยู่ในอันตรายก็ควรให้ความช่วยเหลือตามความสามารถที่ตนเองให้ความช่วยเหลือได้

4.2 คุณค่าด้านแง่คิด

วรรณภา ชัยเลิศ (2541 : 163) กล่าวว่า สารคดีส่วนมากจะให้แง่คิดโดยเร้าใจให้ผู้อ่านเกิดความคิด ส่งเสริมให้รู้จักความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และรู้จักคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และยังเป็นตัวอย่างที่ดีหรือเสนอแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติตนด้วย

สารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย ปี พ.ศ. 2553-2561 มีคุณค่าในด้านการให้แง่คิดที่แทรกไว้ในเรื่องราวของผู้หญิงในสังคมไทย รวมถึงแง่คิดที่เกี่ยวกับการศึกษา และแง่คิดที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจผู้หญิงในสังคมไทยได้มากขึ้น และบางแนวคิดผู้อ่านสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง จากการวิเคราะห์สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 มีคุณค่าในด้านการให้แง่คิดกับผู้อ่าน 2 ด้าน ได้แก่ การให้แง่คิดด้านการศึกษา และแง่คิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 แง่คิดด้านการศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้มนุษย์ได้เรียนรู้ได้เข้าใจสิ่งใหม่ การศึกษาทำให้เรารู้จักและเข้าใจมนุษย์มากขึ้น และสามารถนำทางให้ตัวเองทำสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้มนุษย์รู้จักความแตกต่างและความเสมอภาคของคนในโลกใบนี้ โดยเฉพาะผู้หญิงที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน การศึกษาจะเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลง

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เขียนซึ่งสะท้อนแง่คิดที่เกี่ยวกับการศึกษาให้ผู้อ่านได้มองเห็น ดังตัวอย่าง

อีกครั้ง วันนั้นเป็นวันปฐมนิเทศเข้าเรียนปริญญาตรี ที่วิทยาลัยราชภัฏทางภาคอีสานตอนเหนือ แม้จะยุ่งกับการหาเงิน แต่พ่อกับแม่ก็ยังอุตส่าห์ขับรถไปส่ง ระหว่างทางพ่อกล่าวกับฉันอย่างคนมีหลักการเป็นครั้งแรก

"ไรรู้ว่าเราจะไม่เหลือแล้ว สิ่งเดียวที่พ่อแม่จะให้ เป็นมรดกกับลูกก็คือ การศึกษา"

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 28)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีฐานะยากจนไม่มีไรรู้ว่าเป็นสมบัติ แต่ก็ยังพยายามส่งเสียให้ลูกสาวได้เรียนหนังสือ ให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกสาวอย่างมาก สะท้อนให้เห็นว่า ในความคิดของพ่อแม่ การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด หากได้รับการศึกษาที่ดีก็สามารถใช้เป็นใบเบิกทางให้ชีวิตในอนาคตของลูกประสบความสำเร็จ

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงไทยที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชาวต่างชาติ เพราะชาวต่างชาติมักมีความเข้าใจผิดว่าผู้หญิงไทยเป็นผู้หญิงไม่ดีส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพขายบริการ จึงทำให้มองผู้หญิงไทยในแง่ลบที่ไม่ยอมรับว่ามนุษย์เราไม่ว่าเพศใดเชื้อชาติใด ต่างก็มีชีวิตที่ต้องการความเท่าเทียมกัน ดังตัวอย่าง

... บางที่พระเจ้าอาจจะตั้งใจให้พวกเขาเรียนรู้ และยอมรับฉันในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ที่มีจิตใจวิญญาณเช่นเดียวกับทุกคนทั่วโลก ไม่ใช่คนต่างชาติ หรือผู้หญิงที่มาจากเอเชีย อย่างที่เห็นเพียงเปลือกนอก

แต่บางรายก็มีจิตใจที่ค่อนข้างเปิดกว้าง อย่าง “มารีนา” ภรรยาญาติสนิทของมาร์โค ถึงจะไม่เคยมีโอกาสดูหนังไปประเทศ ไทยมาก่อนในชีวิต แต่การศึกษาทำให้เธอรู้จักโลกกว้าง เมื่อมาร์โค แนะนำให้รู้จักฉัน เธอมองฉันอย่างเป็นมิตรและบอกว่า ...

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 166)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่สามารถทำให้มนุษย์เรามองโลก กว้างอย่างเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ และมองคนอื่นด้วยจิตวิญญาณที่ทุกคน เท่าเทียมกัน ไม่ใช่แค่ตัดสินคนอื่นจากภายนอก ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วย เปลี่ยนให้มุมมองคนทั่วไปได้เข้าใจถึงบาทบาทและความต้องการของผู้หญิงที่จะได้รับการดูแลอย่าง เท่าเทียมกันในสังคม

สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การศึกษาสามารถทำให้ชีวิตมีการ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีโดยเฉพาะสำหรับผู้หญิงที่ครอบครัวมีฐานะยากจน การศึกษาเป็นสิ่งที่จะ นำทางชีวิตให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และจะทำให้มนุษย์มีมุมมองต่อชีวิตต่อสังคมกว้างขวางและ เข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะมุมมองเกี่ยวกับผู้หญิงที่ควรได้รับการปฏิบัติอย่างมีความเสมอภาคเท่าเทียม กันจากสังคม

4.2.2 แง่คิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

มนุษย์เรามีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เพราะสภาพแวดล้อมและสังคมของผู้หญิงใน การใช้ชีวิตไม่เหมือนกัน สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ได้เสนอแง่คิดในชีวิตจริงของผู้หญิงไทย แบ่งเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ ด้านการฝึกฝนเป้าหมายของชีวิต ด้านความเท่าเทียม ด้านการใช้ชีวิตคู่ ด้านการ ปรับตัว ด้านความอิสระ และด้านคุณค่าของชีวิต มีรายละเอียดดังนี้

1) การฝึกฝนเป้าหมายชีวิต

เป้าหมายชีวิตเป็นเสมือนเข็มทิศของชีวิต ช่วยให้ไม่หลงทิศหลงทาง และช่วยให้ ชีวิตเดินไปยังเป้าหมายที่ตั้งไว้ การตั้งเป้าหมายชีวิตจะช่วยให้บรรลุความสำเร็จในชีวิตได้ สารคดีเรื่อง ความฝันของฉันหนา ได้บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนไม่หยุดฝัน ไม่ว่าจะตก อยู่ในสถานการณ์แบบไหนก็จะพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังตัวอย่าง

งานเย็บผ้าทุกฝืนที่อยากเป็นครูจนแตกละเอียด นึกอิจฉา เพื่อน ๆ ป่านนี้ทุกคนคงเตรียมตัวสำหรับการเปิดเทอมปีการศึกษา 2516 ในโรงเรียนใหม่ ขณะที่ความฝันของฉันหดลีบลงต่ำกว่า มาตรฐานเดิม เหลือแค่ขอให้ได้งานวันละสี่ห้าบาทพอ ถึงจะเป็นเพียง ฝืนเล็ก ๆ แต่กว่าจะตะเกียกตะกายไปถึงก็ต้องใช้ความพยายามอยู่ เป็นเดือน ๆ

ใคร ๆ ที่มีลมหายใจก็ยังฝืนต่อได้ทั้งนั้น เพราะความฝืนไม่มี
วันหมดอายุ แม้อายุของคนฝืนจะร่วงโรยไปบ้างก็ตาม ขณะที่มู
เลือกจะสละสิทธิ์ฝืนไฟไปตลอดกาล ส่วนฉันยังคงอดกำลังที่นั่นไว้
แน่น ๆ

(ความฝืนของฉันทนา 2560 : 28 , 59)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนมีแง่คิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตว่า ความ
ฝืนเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถมีได้ในชีวิต ถึงแม้ว่าสิ่งที่ทำอยู่จะไม่ได้ทำตามความฝืนดั้งเดิมของตนเอง แต่
ในเมื่อไม่สามารถเปลี่ยนสถานการณ์ได้ก็ต้องยอมรับความจริง เราสามารถเปลี่ยนความฝืนได้ตาม
สถานการณ์ที่เกิดขึ้น และพยายามทำตามความฝืนนั้น จากความฝืนเล็ก ๆ ถึงความฝืนใหญ่
ตั้งเป้าหมายให้ชีวิตเรื่อย ๆ โดยอย่าหยุดฝืน และเมื่อเราไม่หยุดฝืนวันหนึ่งก็จะประสบความสำเร็จ

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องไปใช้ชีวิต
ในต่างแดนกับสามีแต่ไม่ได้รับการยอมรับจากแม่สามี ชีวิตเต็มไปด้วยความวุ่นวายต้องปรับตัว แต่ก็
ยังคงเก็บความฝืนเล็ก ๆ ไว้ในใจ ดังตัวอย่าง

หลังจากแต่งงานมีครอบครัว ชีวิตฉันเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง
รวมถึงอิสรภาพภายในที่ตามหากก็ยิ่งห่างไกลออกไป ฉันพยายาม
ปรับวิถีคิด และเรียนรู้ที่จะมีชีวิตบนโลกใบใหม่ร่วมกับมารีโค แต่
กระนั้นก็ยังแอบเก็บเส้นทางฝืนไว้ลึก ๆ ฝ้าแต่หวังว่าสักวัน ฉันจะ
ไปถึงยอดเขาวรรณกรรมก่อนตะวันตกดิน

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 216)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงไม่ละทิ้งความฝืน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน มี
สถานภาพเป็นอย่างไร ถึงแม้ว่าชีวิตจะต้องพบกับสิ่งใหม่ทำให้มีการปรับเปลี่ยนทั้งวิถีคิดและการใช้
ชีวิต มีความทุกข์ยากลำบาก ต้องปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ แต่ความฝืนที่จะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายก็
ไม่เคยเปลี่ยน ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีโอกาสทำความฝืนให้เป็นจริง ก็ยังคงเก็บความฝืนนั้นไว้และเชื่อว่าสัก
วันหนึ่งตนเองจะสามารถทำความฝืนนั้นได้

2) ด้านความเท่าเทียม

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับ
สถานการณ์ที่ถูกคนรอบข้างดูถูก มีเพียงสิ่งเดียวที่เป็นกำลังใจและทำให้ผู้หญิงยอมอดทนต่อสภาพ
ความเป็นอยู่นั้นคือความเข้าใจและการได้รับการปฏิบัติที่มีความเท่าเทียมกันจากสามี ดังตัวอย่าง

ความตื่นตันใจเอ่อท่วมอก ฉันกล่าวขอบคุณเขาที่คิด
แตกต่าง เพราะนั่นเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้ฉันสามารถใช้ชีวิต
อยู่ร่วมกับเขาต่อไป

แต่ถ้าหากเขามีความโลเลไม่มั่นคงแม้เพียงนิดเดียว ฉันคิด
ในใจว่าจะต้องขอหย่า และเดินทางกลับประเทศไทยทันที ดีกว่าทน
อยู่ให้คนอื่นดูถูกเหยียดหยาม

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 160)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การที่ได้รับความเท่าเทียมกันจากสามีเป็นสิ่งที่ไม่
ทำให้ผู้หญิงตัดสินใจใช้ชีวิตคู่กับสามีต่อไป สะท้อนให้เห็นว่า ความเท่าเทียมเป็นสิ่งสำคัญมากในการ
ดำเนินชีวิตคู่ ถ้าหากว่าได้รับแต่การดูถูกการกดขี่ชีวิตก็จะยากที่จะดำเนินต่อไป และความเท่าเทียมที่
ผู้หญิงได้รับก็จะเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้หญิงสามารถฟันฝ่าผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้

3) ด้านการปรับตัว

สารคดีเรื่อง *ซังหญิง* ได้เล่าถึงเรื่องราวของผู้หญิงที่ต้องถูกตัดสินใจให้ติดคุก โดยที่เธอไม่
เคยรู้เลยว่าการเป็นนักโทษติดคุกต้องใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อเข้าไปอยู่ในคุกจึงทำให้เธอต้องรู้จักปรับตัว
และต้องประพฤติตนให้เหมาะสมตลอดระยะเวลาที่เธอต้องอาศัยในคุกนั้น เธอต้องพบกับเรื่องราว
มากมายในคุก ดังตัวอย่าง

เอายังคงเกาะติดแจอยู่กับฉันไม่ห่าง เนื่องจากเมื่อคืนเราได้
ปรึกษากันแล้วว่าจะต้องเตรียมตัวเตรียมใจรับสภาพอยู่ในขุมนรก
แห่งนี้ให้ได้ เพราะเข้ามาถึงจุดนี้แล้ว คงไม่มีโอกาสหลุดออกไปได้
ง่าย ๆ แน่ ดังนั้นเราต้องพยายามเรียนรู้จากคนรอบข้างว่าพวกเขา
ทำอะไรกันบ้าง เพื่อเราจะได้ไปปฏิบัติตาม ๆ กัน

(ซังหญิง 2559 : 62)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้
สามารถผ่านสิ่งเลวร้ายได้โดยรู้จักการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอด ผู้หญิงในสารคดีมีแนวคิดต่อการดำเนินชีวิต
ว่า ไม่ว่าจะตกอยู่ในสภาพใด สถานการณ์แรงแขนขนาดไหน ก็จะไม่ยอมแพ้ต้องปรับตัวให้ได้เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่
รอด ต้องเรียนรู้ที่จะเอาตัวรอดจากสิ่งเหล่านั้น การปรับตัวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจึงเป็นสิ่ง
สำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน

4) ด้านการใช้ชีวิตคู่

บางครอบครัวการใช้ชีวิตคู่จะมีปัญหาที่เกิดจากสามีหรือภรรยาไม่มีความซื่อสัตย์
ต่อกันจนทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข ในทางกลับกัน หากสามีภรรยามีความซื่อสัตย์ต่อกันก็จะทำให้
ชีวิตคู่สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างดี สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ได้บอกเล่าเรื่องราว
ของผู้หญิงที่มีสามีเป็นคู่วิตที่มีชีวิตที่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ดังตัวอย่าง

“ขอให้เรามีกันและกันก็พอ แม้ผมจะไม่ร่ำรวยเงินทอง แต่
ผมจะนอนโอบกอด และจับมือของคุณไว้แบบนี้ทุกคืน”

น้ำตาฉันซึมทุกครั้งที่ได้ยินสามีเอ่ยประโยคนี้ มันเพียงพอ
แล้วสำหรับผู้หญิงที่มีชีวิตไม่ต่างจากยิปซีแบบฉัน ความสุขหลัง
แต่งงานสำหรับผู้หญิง ไม่มีของขวัญใดมีค่ายิ่งใหญ่เท่ากับการได้
ครอบครองหัวใจที่ซื่อสัตย์ของสามี

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 253)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ชีวิตการแต่งงานจะมีความสุขและใช้ชีวิต
ร่วมกันได้ยาวนานสามีภรรยาต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ความซื่อสัตย์จะทำให้ชีวิตคู่นั้นคงสามารถผ่าน
อุปสรรคต่าง ๆ ได้ ความซื่อสัตย์จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับชีวิตคู่ โดยเฉพาะสำหรับผู้หญิง การที่ได้
แต่งงานกับสามีที่มีความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในการใช้ชีวิตคู่

5) ด้านความอิสระ

อิสระภาพเป็นสิ่งที่มีความหมายของมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ต้องถูกกักขังติดคุกต้องขาด
อิสระภาพ ความมีอิสระภาพถือเป็นสิ่งที่ล้ำค่าที่สุด สารคดีเรื่อง ชังหญิง ได้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับกฎ
ของเรือนจำ “เรียกชื่อปล่อยวิญญูณ” ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความมีอิสระภาพของชาวคุก
ดังตัวอย่าง

ตลอดเวลาหนึ่งพันกว่าวันที่ฉันอยู่ในคุก เรื่องราวของต้อย
และเสียงที่เจ้าหน้าที่ประกาศชื่อปล่อยตัวให้เธอเป็นอิสระ ประหนึ่ง
เป็นการปลดปล่อยวิญญูณของหญิงสาวผู้นำสงสาร ให้เธอได้รับรู้
ว่าเป็นอิสระแล้ว ยังคงแหว่อยู่ในหูของฉัน เหตุการณ์ครั้งนั้นมี
ความหมายและเป็นความทรงจำที่ตราตรึงล้ำลึกอยู่ในใจฉันมา
ตลอด และมันจะไม่มีวันเลือนรางจางหายไปชั่วชีวิต ว่าเคยมี
นักโทษหญิงคนหนึ่งถูกปล่อยตัวสู่อิสระภาพ ในวันที่เหลือแต่
วิญญูณ

(ชังหญิง 2559 : 153-154)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ความมีอิสระภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับมนุษย์ทุกคน ไม่
ว่าจะในช่วงเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่หรือในขณะที่เสียชีวิตไปแล้ว สำหรับผู้หญิงชาวคุกบางคนอาจไม่ได้รับ
อิสระภาพจนกระทั่งเสียชีวิต แม้แต่เสียชีวิตไปแล้วการได้รับอิสระภาพก็ยังเป็นสิ่งที่วิญญูณตามหา
เนื้อหาของสารคดีทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสถึงความสำคัญของอิสระภาพอย่างลึกซึ้งและเป็นการเตือนให้
ผู้อ่านได้เข้าใจว่าอิสระภาพที่มีอยู่เป็นสิ่งล้ำค่าที่ควรจะรักษาไว้อย่างดี อย่าใช้ชีวิตแบบปลั่งเปลอนจนทำ
ให้เกิดความผิดพลาดในชีวิตและต้องเสียอิสระภาพไป

6) คุณค่าของชีวิต

คุณค่าของชีวิตอาจจะมีแตกต่างกันตามความคิดเห็นของแต่ละคน สารคดีเรื่อง *ซังหญิง* ได้บอกเล่าเรื่องราวชีวิตของผู้หญิงที่เป็นนักโทษ และได้ทำสิ่งที่มีประโยชน์ต่อนักโทษด้วยกันในช่วงเวลาที่ตัวเองยังติดคุกอยู่ ทำให้เข้าใจถึงคุณค่าของชีวิตที่ได้ให้ความช่วยเหลือคนที่ตกอยู่ในสถานะเช่นเดียวกับตนเองให้มีโอกาสได้รับความยุติธรรม ซึ่งเป็นบทเรียนสำคัญของชีวิตในขณะที่เธอใช้ชีวิตอยู่ในคุก ดังตัวอย่าง

นอกจากนี้ คุณยังสอนให้ฉันทำในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าไม่น่าจะทำได้ เช่น การเขียนคำแถลงศาล เขียนอุทธรณ์ช่วยเหลือเพื่อน ๆ นักโทษที่ไร้ญาติขาดเงินไปจ้างทนาย ทั้งที่ฉันก็ไม่เคยรู้เรื่องกฎหมายมาก่อนและมีความรู้แค่เพียงน้อยนิด แต่ก็ทำให้ชาวคุกหลายคนได้รับการตรวจสอบคดีอีกครั้งว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จริง สุดท้ายก็ได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษจากหนักให้เป็นเบา นั่นคือความสำเร็จที่ทำให้ฉันรู้สึกตัวเราก็คือคุณค่าทำประโยชน์ช่วยเหลือใครได้ตั้งมากมาย แถมยังได้กุศลผลบุญติดตัวฉันอีก

(ซังหญิง 2559 : 161)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า การได้ช่วยเหลือคนอื่นด้วยความพยายามและความสามารถของตัวเอง เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้คนได้สัมผัสถึงคุณค่าของชีวิต การกระทำที่ให้ความช่วยเหลือแก่คนอื่นที่กำลังได้รับความทุกข์และต้องการความช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ทำให้ภาคภูมิใจและทำให้ชีวิตเรามีคุณค่ามากขึ้น คุณค่าของชีวิตมีความหลากหลาย สำหรับผู้หญิงที่เป็นนักโทษซึ่งถูกสังคมมองว่าเป็นบุคคลอันตรายและไร้ประโยชน์ความมีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นจึงเป็นคุณค่าของชีวิตที่ยิ่งใหญ่

สรุปได้ว่า สารคดีที่ได้รับรางวัลชมเชย ปี พ.ศ. 2553-2561 ได้สะท้อนถึงแง่คิดเกี่ยวกับชีวิต 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่หนึ่ง คือ ไม่ว่าตกอยู่ในสถานการณ์ใด ผู้หญิงไม่ควรหยุดฝันถึงเป้าหมายในชีวิตของตนเอง เพราะการตั้งเป้าหมายชีวิตจะช่วยให้บรรลุความสำเร็จในชีวิตได้ ด้านที่สอง คือ ความเท่าเทียมกันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการใช้ชีวิตของผู้หญิง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับ ให้เกียรติกัน และปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมที่ผู้หญิงได้รับจะเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้หญิงสามารถฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมั่นคง ด้านที่สาม การใช้ชีวิตคู่ต้องมีความซื่อสัตย์ ความเข้าใจ และความเห็นใจซึ่งกันและกัน ถึงจะทำให้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันได้อย่างราบรื่นเมื่อเกิดปัญหาก็มีกำลังใจทำให้สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ด้านที่สี่ ผู้หญิงถึงแม้จะเป็นเพศที่สังคมมองว่าอ่อนแอ มักจะถูกรังแกเอาเปรียบ แต่ผู้หญิงก็มีความเข้มแข็งอดทนรู้จักดูแลเอาตัวรอดและปรับตัวเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม ด้านที่ห้า คือ อิสระภาพเป็นสิ่งล้ำค่าที่ควรจะรักษาไว้เป็นอย่างดี ดังนั้น ต้องใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังไม่สร้างความเดือดร้อนหรือทำความผิดพลาดจนทำให้ต้องเสีย

อิสรภาพไป และด้านที่หก คุณค่าของชีวิตเกิดจากการใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถของตนเองช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ทำให้เรามองเห็นคุณค่าของชีวิต

4.3 คุณค่าด้านความเพลิดเพลิน

สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งเน้นให้ผู้อ่านได้รับความรู้เป็นสำคัญ แต่ผู้อ่านก็ควรจะได้รับ ความเพลิดเพลินจากการอ่านด้วยจึงจะถือว่าเป็นสารคดีที่ดี กล่าวได้ว่า สารคดีที่ดีนั้น ควรมียุคประกอบ 3 ส่วน คือ เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และกลวิธีการใช้ภาษาที่ผสมผสานกันได้อย่างลงตัว ส่งผลให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินจากการอ่าน สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดา พ.ศ. 2553-2561 มีคุณค่าแก่ผู้อ่านในด้านความเพลิดเพลินสนุกสนานพร้อมกับได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินเกิดจากการที่ผู้เขียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ผู้เขียนมีศิลปะการใช้ภาษาที่ สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและสื่ออารมณ์ได้อย่างชัดเจน ทำให้เรื่องราวของสารคดีน่าสนใจ ใช้ภาษาที่ เหมาะสมในด้านระดับภาษากับสำนวนโวหาร จากการศึกษาวิเคราะห์สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดา พ.ศ. 2553-2561 ผู้เขียนใช้ระดับภาษาและสำนวนโวหารต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 การใช้ระดับคำศัพท์

การใช้ระดับภาษาที่ดีต้องคำนึงถึงกาลเทศะ สถานการณ์ สภาวะแวดล้อม สัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล และเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจนเหมาะสมกับเรื่องราวและผู้อ่าน สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดา พ.ศ. 2553-2561 ผู้เขียนใช้ภาษาระดับคำศัพท์ 2 ลักษณะ ได้แก่ ภาษาระดับทางการ และภาษาระดับสนทนา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ภาษาระดับทางการ

ภาษาระดับทางการเป็นภาษาที่มีการเลือกสรรถ้อยคำอย่างถูกต้องตามแบบแผนของภาษา หรือใช้ศัพท์ทางวิชาการ เป็นภาษาที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจนถูกต้อง สารคดีเรื่อง *พฤษภามาตา* ผู้เขียนได้ใช้ภาษาระดับทางการในการเล่าเรื่องทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ดังตัวอย่าง

เมื่อท้องครบ 4 เดือนฉันได้แนะนำให้แม่พุทราเจาะน้ำคร่ำ เพื่อตรวจหาเด็กทารกกลุ่มอาการดาวน์ซึ่งพบมากในมารดาที่มีอายุมาก โดยแม่ที่อายุต่ำกว่า 30 ปี พบอุบัติการณ์เด็กทารกกลุ่มอาการดาวน์เพียง 1 รายต่อแม่ 1 พันราย แต่แม่อายุ 46 ปี อย่างแม่พุทรา พบอุบัติการณ์เด็กทารกกลุ่มอาการดาวน์ 1 รายในแม่ 25 ราย

สองสัปดาห์ต่อมา ผลการตรวจน้ำคร่ำก็มาถึง แจ้งผลการ
ตรวจโครโมโซมของทารกว่า ทารกในครรภ์แม่พุทราเป็นเด็กทารก
กลุ่มอาการดาวน์

(พฤษภาคม 2556 : 90)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้ภาษาระดับทางการบอกเล่าเรื่องราว
ของผู้หญิงที่กำลังตั้งครรรภ์ ผู้เขียนเล่าเรื่องโดยสอดแทรกตัวเลขสถิติและใช้ภาษาทางการที่สื่อสาร
อย่างตรงไปตรงมาเหมาะสมกับประเด็นเรื่องที่เล่าทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้และเข้าใจถึงความยิ่งใหญ่
ของผู้หญิงที่ยอมอดทนเจ็บปวดเพื่อลูก ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยง
และความยากลำบากที่ผู้หญิงจะต้องเผชิญหากมีลูกในช่วงที่มีอายุมาก

2) ภาษาระดับสนทนา

ภาษาระดับสนทนาหรือภาษาระดับปาก เป็นภาษาที่ใช้สนทนาในชีวิตประจำวัน
ลักษณะภาษาจะใช้รูปประโยคที่ไม่ซับซ้อน สั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นประโยคที่สมบูรณ์ อาจใช้
คำคำเดียวแต่สื่อความได้เข้าใจกันระหว่างคู่สนทนา ส่วนใหญ่ใช้พูดกันระหว่างคนที่สนิทคุ้นเคยกัน
เป็นภาษาที่ใช้ในสถานที่เป็นส่วนตัว และเป็นภาษาที่สามารถสะท้อนถึงบุคลิกของผู้พูดและ
สิ่งแวดล้อมในการใช้ชีวิตของผู้พูดอย่างชัดเจน สารคดีเรื่อง *ความงดงามของชีวิต* ผู้เขียนได้ใช้
ภาษาระดับสนทนาบอกเล่าเรื่องราวการทำงานของพยาบาล ดังตัวอย่าง

หลังผ่านการฝึก ทีมพยาบาล (นี่ยังไม่หมดอีกหรือ จะฝึก
อะไรกันนักกันหนา...ยังคะ) ก็เข้าสู่การฝึกหัวหน้าทีมพยาบาล กว่าจะ
จะมาถึงขั้นตอนนี้ต้องใช้เวลาเป็นปี ๆ หรือสองปีก็แล้วแต่ ... ห้อง
ผ่าตัด การเงิน และฝ่ายสารสนเทศ เอ้า ยาว ๆ ไป...ไม่ใช่ละ แต่ก็
ประมาณนั้นค่ะ

...

...ซึ่งการประสานงานเหล่านี้เราไม่มีเวลาเป็นวัน ๆ หรอก
นะคะ เรามีเวลาจำกัดไม่กี่ชั่วโมงในการทำงาน เอ้า รีบลีคะ รีบ..

(ความงดงามของชีวิต 2561 : 45)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้ภาษาระดับสนทนา เช่น “นี่ยังไม่หมด
อีกหรือ จะฝึกอะไรกันนักกันหนา...ยังคะ” และคำอุทานว่า “เอ้า” สอดแทรกในการเล่าเรื่อง ทำให้
เกิดความเป็นกันเองและเกิดอารมณ์ขัน ทำให้ผู้อ่านได้จินตนาการเห็นภาพหน้าที่การงานที่มีความ
หลากหลายของพยาบาลต้องรับผิดชอบทุกวันและต้องแข่งกับเวลาโดยไม่ได้พักผ่อน การที่ผู้เขียนใช้
คำศัพท์ที่เป็นภาษาระดับสนทนานอกจากจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับชีวิตการทำงานของ
พยาบาลแล้วยังได้รับความเพลิดเพลินอีกด้วย

สารคดีเรื่อง *โลกคู่ขนาน* ผู้เขียนใช้ภาษาระดับสนทนาบอกเล่าเรื่องราวระหว่างแม่กับลูกอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจสถานภาพความสัมพันธ์ของแม่กับลูกและทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินไปด้วย ดังตัวอย่าง

“ แหม แม่ บ่นอยู่ได้ unfriend ไม่ได้ unmom ชะหน่อย ”

เจ้าตัวเล็กกว่าใช้คำได้บาดอารมณ์ดีจริง

unfriend แต่ไม่ได้ unmom

...

ปรากฏการณ์ unfriend แต่ไม่ได้ unmom เตือนฉันว่า ลูก ๆ มีพื้นที่ชีวิตเป็นของพวกเขาเอง บางส่วนยังคงอยากแบ่งปันกับพ่อและแม่ แต่ก็มีบางส่วนเช่นกันที่ไม่ต้องการให้พ่อกับแม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว

(โลกคู่ขนาน 2561 : 141)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้ภาษาอย่างเหมาะสมเข้าใจง่ายทำให้ผู้อ่านเข้าใจผู้หญิงที่เป็นแม่นอกจากจะมีสถานภาพการเป็นแม่แล้วยังเป็นเพื่อนของลูกด้วย ผู้หญิงต้องทั้งคู่แลเอาใจใส่และเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีแก่ลูก และต้องจัดระยะห่างให้ลูกมีชีวิตส่วนตัวอย่างเหมาะสม ผู้เขียนได้ใช้คำศัพท์ เช่น “unfriend” และ “unmom” ซึ่งเป็นภาษาระดับสนทนาที่ใช้ในปัจจุบันทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสถึงความเป็นกันเองของแม่กับลูกและยังได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อมกัน

สารคดีเรื่อง *ซังหญิง* ผู้เขียนได้ใช้ภาษาระดับสนทนาบอกเล่าเรื่องราวของการพูดคุยระหว่างผู้ต้องขังหญิง ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักโทษทั้งหลายที่ต้องถูกกักขังในสถานที่ที่มีข้อจำกัดมากมายและไร้อิสระ ดังตัวอย่าง

ขณะนั้นเสียงของผู้เป็นแม่ห้องก็ตะโกนออกคำสั่งให้ลูกห้องทุกคนช่วยกันขยับที่นอนให้กระชับเข้าไปอีก แล้วลูกน้องทุกคนก็ขยับตัวอย่างอดเอื้อนเหมือนไม่พอใจพร้อมกับมีเสียงบ่นพึมพำเบา ๆ ออกมา

“ แค่นี้ก็แน่นจะตายทำอยู่แล้ว ยังจะยึดเข้ามาอีก ”

“ ถ้ามีงอยากนอนสบายก็กลับไปนอนที่บ้านมีงนุ่น มาติดคุกทำเหี้ยอะไรละ!! ” เสียงเข้มจัดของแม่ห้องได้กลับไปทันที

(ซังหญิง 2559 : 55)

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนบอกเล่าเรื่องราวของชีวิตผู้ต้องขังด้วยภาษาระดับสนทนาที่ผู้ต้องขังใช้พูดคุยกัน ซึ่งภาษาระดับสนทนาที่ใช้สามารถสื่ออารมณ์ให้เห็นถึงความทุกข์ยากทั้งร่างกายและจิตใจ เห็นภาพการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังที่ร่วมทุกข์ร่วมชะตากรรมด้วยกัน

ผ่านความทุกข์ทรมานด้วยกัน และทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสถึงบรรยากาศการใช้ชีวิตร่วมกันของผู้ต้องขังอย่างชัดเจน

สรุปได้ว่า ในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 ผู้เขียนได้ใช้ภาษา 2 ระดับในการเล่าเรื่อง ได้แก่ ภาษาระดับทางการและภาษาระดับสนทนา ภาษาระดับทางการผู้เขียนเลือกใช้ภาษาที่สามารถสื่อสารถึงเรื่องราวที่เกิดกับชีวิตของผู้หญิงในสารคดีได้อย่างตรงไปตรงมาเหมาะสมกับประเด็นเรื่องที่เล่าทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และเข้าใจได้อย่างชัดเจน ส่วนภาษาระดับสนทนาผู้เขียนใช้ในการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้หญิงในสารคดีในส่วนที่เป็นการสนทนาระหว่างบุคคลโดยใช้รูปประโยคที่ไม่ซับซ้อน สั้น ๆ ง่าย ๆ แต่สื่อความได้เข้าใจกันระหว่างคู่สนทนาทำให้ผู้อ่านนอกจากได้รับความรู้แล้วยังได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อมกัน

4.3.2 การใช้โวหาร

โวหาร หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารที่เรียบเรียงเป็นอย่างดี มีวิธีการ มีชั้นเชิง และมีศิลปะ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่น่าสนใจได้อย่างชัดเจนและลึกซึ้ง รับสารได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนในฐานะเป็นผู้ส่งสาร สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 ผู้เขียนได้ใช้โวหาร 6 ประเภท ได้แก่ บรรยายโวหาร อธิบายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร สาธกโวหาร และเทศนาโวหาร มีรายละเอียดดังนี้

1) บรรยายโวหาร

บรรยายโวหารเป็นโวหารที่บอกกล่าว เล่าเรื่อง อธิบายหรือบรรยายเรื่องราว เหตุการณ์ ตลอดจนความรู้ต่าง ๆ อย่างละเอียด เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน โดยชี้ให้เห็นถึงสถานที่เกิดเหตุการณ์ สาเหตุที่เกิดเหตุการณ์ สภาพแวดล้อม บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่เกิดจากเหตุการณ์นั้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระอย่างชัดเจน มีรายละเอียดดังนี้

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ใช้การบรรยายโวหารบอกเล่าเหตุการณ์ที่ผู้เขียนได้พบเจอในชีวิตจริงอย่างละเอียด ดังตัวอย่าง

เมื่อฉันเข้าไปในร้าน ก็ขอเค้าดูสร้อยคอหนักประมาณ 1 บาท ตอนนั้นราคาประมาณ 5,000 บาท เมื่อฉันขอเค้าดูสร้อยคอ เจ้าของร้านก็ยื่นทองส่งมาให้ฉันดู แต่เป็นการจับสร้อยคอคนละครึ่งคือเค้าไม่ปล่อยทองหลุดจากมือของเค้า ... แล้วฉันก็ขอดูสร้อยคอมือต่ออีกหนึ่งเส้น หนัก 1 บาทเช่นกัน เจ้าของร้านก็ทำเหมือนเดิม คือให้ฉันจับครึ่งหนึ่ง เค้าจับไว้ครึ่งหนึ่ง ... แต่ด้วยที่ว่าฉันเป็นคนที่ไม่ชอบให้ใครดูถูก ก็เลยตัดสินใจซื้อทันที ... เมื่อเจ้าของร้านเห็นว่าฉันหยิบเงินออกมา เค้าก็เปลี่ยนจากหน้ามือเป็น

หลังมือ ต้อนรับฉันดีมากฉันและแนะนำให้ฉันซื้อแหวนซื้อจี้ต่ออีก
ซึ่งฉันก็ซื้อตามที่เค้าแนะนำ

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 72-73)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้การบรรยายโวหารเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เขียนที่ต้องถูกคนอื่นมองอย่างดูถูก เพียงแค่มองจากสภาพภายนอกที่ดูว่ามีฐานะค่อนข้างยากจน และผู้เขียนก็มีความปรารถนาอยากได้รับการยอมรับได้รับความเสมอภาพเหมือนกับคนอื่น ผู้เขียนใช้ภาษาในการเขียนบรรยายอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวและการลำดับเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี

2) อธิบายโวหาร

อธิบายโวหาร คือ โวหารที่ทำให้ความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งกระจ่างชัดขึ้น โดยมีจุดประสงค์จะนำประเด็นที่สงสัยมาอธิบายให้เข้าใจ มักใช้ในการอธิบายกระบวนการ การวิเคราะห์ หรือจำแนกเนื้อหาออกเป็นประเภท และการอธิบายความหมายของคำ การอธิบายมีหลายลักษณะ เช่น การอธิบายตามลำดับ การอธิบายด้วยการให้นิยามหรือคำจำกัดความ การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การชี้สาเหตุและผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กัน และการใช้อุปกรณ์หรือภาษาประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ผู้เขียนใช้การอธิบายโวหาร ยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นสาเหตุที่ชาวต่างชาติบางคนมีอคติต่อผู้หญิงไทยว่าเป็นคนไม่ดี ดังตัวอย่าง

เมื่อใช้บริการแท็กซี่ที่ไร มาร์โคก็อดนึกเสียใจแทนประเทศไทยไม่ได้ เพราะคนขับแท็กซี่ชาวไทยส่วนใหญ่ พอเห็นลูกค้าชาวต่างชาติที่เป็นผู้ชายมาใช้บริการ พวกเขาเหล่านั้นจะยิ่งคำถามโดยไม่คิดทันที เช่น สนใจจะไปพัฒนาพงศ์ พัทยา นานา หรือต้องการหญิงไทยสักคนไหม

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 162)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้อธิบายโวหารในการเล่าถึงสาเหตุที่ชาวต่างชาติบางคนมองว่าผู้หญิงไทยเป็นคนไม่ดี มีเหตุผลมาจากพฤติกรรมคนไทยบางคนทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจว่าอย่างนั้น อย่างเช่น แท็กซี่ที่เรียกลูกค้าโดยการแนะนำชาวต่างชาติให้ไปเที่ยวและใช้บริการกับผู้หญิงในแหล่งที่ให้บริการทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของการอธิบายจากสาเหตุไปหาผลลัพธ์ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงเหตุผลที่ชาวต่างชาติเข้าใจผิดและยังทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจผู้หญิงไทยมากขึ้น

สารคดีเรื่อง *ความมั่งคั่งของชีวิต* ผู้เขียนได้อธิบายถึงคำว่า “กว่าจะสวมหมวกขาว” ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจชีวิตการทำงานของหญิงที่ทำงานเป็นพยาบาลมากขึ้น ดังตัวอย่าง

...จบมาก็เป็นน้องใหม่ตาใส กว่าจะก้าวมาสู่จุดเป็นพยาบาล
ประจำการจริง ๆ ก็หลายปีติดๆ จนนึกว่าจะเป็นน้องใหม่ไปสักสิบ
ปี แต่บางทีการเป็นน้องเล็กในหอผู้ป่วยอาจจะเป็นเรื่องดีกว่าก็ได้
เพราะเมื่อเราก้าวมาอยู่ในตำแหน่งพยาบาลประจำการเต็มตัว ...
แน่นอนว่าเพื่อการทำงานอย่างเต็มที่ เราอาจต้องพบเจอกับความ
ขัดแย้งกับหลาย ๆ คน หรือหลาย ๆ ฝ่าย แต่อย่างไรก็ดีทั้งหมดก็
เพื่อให้ผู้ป่วยของเราปลอดภัยและได้รับการรักษาที่ดีที่สุด นี่แหละ
จึงเรียก “กว่าจะสวมหมวกขาว”

(ความงดงามของชีวิต 2561 : 46)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้อธิบายโวหารให้ผู้อ่านได้เข้าใจ
ความหมายของคำว่า “กว่าจะสวมหมวกขาว” ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจว่าการที่จะสามารถเข้ามาทำอาชีพ
เป็นพยาบาล ต้องผ่านการศึกษากการฝึกหัดมากมาย และการที่ “สวมหมวกขาว” นั้นหมายความว่า
ต้องรับผิดชอบกับชีวิตของคนไข้ ในขณะที่เดียวกันยังทำให้ผู้เขียนได้มองเห็นความพยายาม ความ
อดทน และความขยันของพยาบาล

3) พรรณนาโวหาร

พรรณนาโวหาร คือ โวหารที่ใช้กล่าวถึงเรื่องราว สถานที่ บุคคล สิ่งของ หรือ
อารมณ์อย่างละเอียด โดยสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกลงไปเพื่อโน้มน้าวใจ ให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ เกิด
อารมณ์คล้อยตามไปด้วย มีรายละเอียดดังนี้

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ผู้เขียนได้ใช้พรรณนาโวหารบอกเล่าเรื่องราวที่
สื่อถึงอารมณ์ของผู้เขียนในขณะที่ชีวิตต้องเผชิญกับปัญหาความยากจนอย่างหนัก ดังตัวอย่าง

ตอนที่จับช้อนตักข้าวต้มเข้าปาก มือฉันสั่นไปหมด เมื่อ
เมล็ดข้าวล่ำเลียงสู่กระเพาะ ตอนนั้นความมืดเริ่มย่างกรายเข้ามา
จู่ ๆ น้ำตาฉันก็ไหลรินโดยไม่รู้ตัว

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 54)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้พรรณนาโวหารในการบอกเล่า
เรื่องราวเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิต ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพที่สื่อถึงอารมณ์ทุกข์เศร้าเหมือนได้อยู่
ในเหตุการณ์นั้น เป็นการใช้พรรณนาโวหารที่ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นปัญหาความยากจนของผู้เขียน
อย่างชัดเจน ในขณะที่เดียวกันยังทำให้ผู้เขียนมองเห็นความอดทนเข้มแข็งของผู้หญิงที่มีฐานะยากจน

สารคดีเรื่อง *ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน* ผู้เขียนได้ใช้พรรณนาโวหารบอกเล่าอารมณ์
ความรู้สึกของผู้เขียนเมื่อไม่ได้รับการยอมรับจากแม่สามี ดังตัวอย่าง

เขาพร่ำบ่นต่าง ๆ นานา ทำให้ฉันรู้สึกหดหู่ และเจ็บปวดใจ จนพูดไม่ออก อยากไปจากเมืองนี้ให้รู้แล้วรู้รอด เพราะรู้สึกเหนื่อยหน่ายกับการทำสงคราม บางครั้งอดนึกเศร้าเสียใจไม่ได้ ที่การเดินทางมาของฉันได้กลายเป็นต้นเหตุ ทำให้แม่ลูกต้องบาดหมางกัน จึงคิดว่าสู้จากไปดีกว่า เรื่องจะได้จบ ๆ

...

... ทำให้ฉันต้องติดในบ่วงกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาภายในครอบครัวเขา ที่ต้องฝ่าฟันไปด้วยกันโดยไม่รู้ว่าจะปลายทางจะจบลงเช่นใดสิ่งที่เรารอคือความหวังและเวลาที่จะเปลี่ยนสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

(ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 2556 : 173)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้พรรณนาโวหารสะท้อนความท้อแท้เสียใจ ความเหน็ดเหนื่อยและความอดทนของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นความทุกข์ใจของผู้หญิงเมื่อไม่ได้รับความเข้าใจและการปฏิบัติอย่างเสมอภาคจากครอบครัวสามี นอกจากนั้นยังทำให้ผู้อ่านมองเห็นถึงความอดทนรอคอยความหวังอย่างไม่ยอมท้อถอยของผู้หญิง

4) อุปมาโวหาร

อุปมาโวหาร คือ โวหารที่กล่าวเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย อารมณ์ความรู้สึก หรือเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น การเปรียบเทียบอาจเปรียบเทียบความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เปรียบเทียบความขัดแย้งหรือลักษณะตรงกันข้าม หรือเปรียบเทียบโดยให้ผู้รับสารโยงความคิดหนึ่งไปสู่อีกความคิดหนึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

สารคดีเรื่อง ชังหญิง ผู้เขียนได้ใช้อุปมาโวหารทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

หลังเคารพธงชาติรอบเช้าได้ไม่ถึงชั่วโมง สายกลางก็มาปรากฏตัวทันทีตามเคย พร้อมกับเปล่งเสียงดังประกาศให้ชาวคุกทุกคนเตรียมตัวเตรียมเงินสั่งซื้อของที่ต้องการ

“... เอ้า คุณนายทั้งหลาย คุณผู้ชายทุกท่าน ใครจะรับประทานอะไรก็เตรียมสั่งมาได้เลยนะครับ เดี่ยวพรุ่งนี้ก็เข้าวังแล้ว จะไม่ได้รับประทานอย่างนี้แล้วนะครับ รีบ ๆ สั่งจะได้เหยยไว ๆ ”

(ชังหญิง 2559 : 30)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้อุปมาโวหารบอกเล่าเรื่องของ ผู้ต้องขังโดยใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบผู้ต้องขังเป็นนายเป็นท่าน เปรียบเทียบห้องขังเป็นวัง ซึ่งมี ลักษณะตรงกันข้ามกัน การใช้อุปมาโวหารประชดประชันทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นสภาพชีวิตจริงของ ผู้ต้องขังที่ไร้อิสรภาพและความหวัง

บรรดาเหล่านายหน้า ที่รับจ้างประกันตัวต่างออกเดินหากิน
กับพวกญาติ ๆ กันให้จำละหวั่น ซึ่งไม่ต่างอะไรกับพวกปลิงที่คอย
สูบเลือด สูบเนื้อกับคนที่กำลังจนตรอก เป้าหมายของพวกนายหน้า
กลุ่มนี้จะพุ่งตรงไปยังบรรดาญาติ ๆ ชาวคูกที่แต่งตัวดูดีมีฐานะ
หรือไปยังกลุ่มนักโทษคดีดัง ๆ เช่น คดีฆ่า ก็ต้องดูว่าฆ่าใครตาย?
ฆ่าคนดังหรือฆ่าพวกนักการเมือง ถ้าอย่างนี้แสดงว่าพอจะมีกำลัง
ทรัพย์จ้างนายหน้ามาวิ่งเต้นให้ได้ หรือถ้าเป็นคดียาเสพติด ก็ต้อง
เลือกประเภทว่าโดนคดีเล็กใหญ่แค่ไหน ถ้าผลิตหรือจำหน่ายด้วย
ปริมาณมากมาย อย่างนี้ถือว่าเงินหนาแน่นอน

(ซังหญิง 2559 : 36)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนใช้อุปมาโวหารเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ ผู้ต้องขังที่ต้องขอความช่วยเหลือจากทนายโดยใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบทนายเป็นปลิงดูดเลือด ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจความทุกข์ทรมานของผู้หญิงที่มีฐานะยากจนถูกใส่ร้ายต้องติดคุกขาดอิสรภาพ ไม่มีหนทางที่จะช่วยเหลือตัวเองให้รอดจากความผิดทั้งที่ตนเองไม่ได้ทำ และยังต้องเจอกับทนายที่มีความหวังว่าจะมาช่วยปกป้องสิทธิของตัวเองแต่กลับถูกเรียกเงินทองคำจ้างทั้งที่ตนเองกำลังเดือดร้อน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้น

สารคดีเรื่อง พฤษยามาตา ผู้เขียนได้ใช้อุปมาโวหารชื่นชมยกย่องผู้หญิงที่เป็นแม่พร้อมที่จะเสียสละชีวิตเพื่อลูก ดังตัวอย่าง

ฉันตั้งชื่อพฤษยามาตาคนนี้ว่า แม่ต้นไผ่ เนื่องจากต้นไผ่เป็น
ต้นไม้ที่ทั้งสวยงาม แข็งแรง ทั้งระดับประดาโลกเรา ทั้งมอบหน่อ
อ่อนเป็นอาหารแก่มวลมนุษยชาติ แต่เมื่อไหร่ที่กอไผ่ออกดอก นั้น
หมายถึงต้นไผ่กำลังจะตาย

(พฤษยามาตา 2556 : 25)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบชีวิตของผู้หญิงเป็นต้นไผ่ มีความสวยงาม ความแข็งแรง พยายามทำตัวเองให้มีประโยชน์ต่อคนอื่น ยอมเสียสละทุกอย่างเพื่อลูกจนกระทั่งชีวิตของตัวเอง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

5) สาธกโวหาร

สาธกโวหาร คือ โวหารที่มุ่งให้ความชัดเจนโดยการยกตัวอย่างหรือเรื่องราว ประกอบการอธิบายเนื้อหาสาระ เพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้นักแน่น สารคดีเรื่อง *พฤษชา มาตา* ผู้เขียนได้ใช้สาธกโวหาร ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจสาระเนื้อหาในสิ่งที่เขียนอย่างชัดเจน หรือน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

ในกรณีของเด็กหญิงเพียงตา ฉันได้ติดต่อเจ้าหน้าที่จาก
หน่วยงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
(พม.) ให้มาช่วยดูแลเด็กหญิง ทางเจ้าหน้าที่ของ พม. ได้แจ้งความ
กับตำรวจกล่าวหาว่าพ่อเลี้ยงของเด็กหญิงเพียงตาได้ข่มขืน
เด็กหญิง ตำรวจตามจับพ่อเลี้ยง เขาสารภาพแต่อ้างว่าแม่เด็กหญิง
อนุญาต

คำอ้างว่า แม่เด็กหญิงอนุญาต ฟังไม่ขึ้น ไม่ว่าจะทางศีลธรรม
หรือกฎหมาย แม่มีหน้าที่เลี้ยงดูลูก แต่แม่ไม่ใช่เจ้าของลูกทุก ๆ
อย่าง ลูกไม่ใช่สัตว์เลี้ยงของแม่ แม่จึงไม่สามารถอนุญาตให้ผู้อื่นมา
ข่มขืนลูกของตนเอง

(พฤษชา มาตา 2556 : 84)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้สาธกโวหารในการเล่าเรื่องราวให้
ผู้อ่านเข้าใจอย่างชัดเจนว่า กรณีที่เด็กหญิงถูกข่มขืนจะมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ปกป้องสิทธิของ
เด็ก ถึงแม้ว่าเป็นแม่ก็ไม่มีสิทธิอนุญาตให้ใครมาข่มขืนลูกของตนเองได้ นอกจากนั้น ผู้เขียนยังใช้สาธก
โวหารอธิบายทำให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจนว่าในยุคปัจจุบันผู้หญิงได้รับสิทธิในการปกป้อง
ดูแลทั้งด้านศีลธรรมและด้านกฎหมาย

6) เทศนาโวหาร

เทศนาโวหาร คือ โวหารที่มุ่งโน้มน้าวใจให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม เป็นการกล่าว
ในเชิงอบรม แนะนำ สั่งสอน เสนอพรรณณะ ชี้แนะ หรือโน้มน้าวชักจูงใจโดยยกเหตุผล ตัวอย่าง
หลักฐาน ข้อมูล ข้อเท็จจริง สุภาพชิต คติธรรม และสัจธรรมต่าง ๆ มาแสดงเพื่อให้อ่านเกิดความ
เข้าใจที่กระจ่างจนยอมรับเชื่อถือมีความเห็นคล้อยตามและปฏิบัติตาม มีรายละเอียดดังนี้

เนื้อหาสารคดีเรื่อง *ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน* ได้ใช้เทศนาโวหารบอก
เล่าเรื่องราวของผู้หญิงขายบริการทางเพศ ซึ่งได้มาทำงานเป็นพนักงานในโรงแรมเป็นช่วงเวลาหนึ่ง
และได้เสนอพรรณณะที่ผู้เขียนซึ่งเคยเป็นผู้หญิงขายบริการทางเพศที่มีต่อการทำงานขายบริการอย่าง
ชัดเจน ดังตัวอย่าง

สิ่งนี้ทำให้ฉันมองเห็นค่าของความเป็นคนบนโลกนี้ว่าเป็นเหมือนกันหมด ไม่ว่าใครจะมาจากไหน ทำงานอะไร สูงต่ำขนาดไหนก็มีความเป็นมนุษย์เหมือนกันคือ รัก โลภ โกรธ หลง ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างกับที่เค้าชอบแบ่งชนชั้นระหว่างคนทำงานดี ๆ กับผู้หญิงขายบริการอย่างพวกฉัน ที่ใคร ๆ ก็มองว่าเหลือเกิน และชอบมั่วสามีชาวบ้าน พวกฉันทำเพราะเป็นอาชีพขายบริการ มีการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินกับการตอบสนองความสุขให้กับลูกค้า ไม่ได้ทำเพราะเกิดจากความรัก ...สำหรับพวกฉันแล้วจ่ายเงินก็จบกัน และก็รับงานคนใหม่ต่อไป แต่ฉันก็ไม่ได้หมายความว่า การยี้อาชีพขายบริการอย่างพวกฉันจะดีและน่าทำ เพียงแต่พวกฉันมีจรรยาบรรณมากกว่า

(ฉันคือเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2553 : 231)

จากข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ใช้เทศนาโวหารโน้มน้าวชักจูงใจ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจโดยยกเหตุผลของการเป็นมนุษย์ในสังคมว่า ทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่ว่าทำอาชีพอะไร อยู่ชนชั้นไหน และได้เสนอพรรณานะที่มีต่อผู้หญิงขายบริการทางเพศว่าเป็นอาชีพที่ทำเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพเท่านั้น ไม่ได้มีความผูกพันหรือเกิดความรักกับลูกค้า และไม่ได้มีเจตนาที่จะทำให้ครอบครัวของลูกค้าที่มาใช้บริการมีปัญหาแตกแยก เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้คิดถึงปัญหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีอาชีพขายบริการทางเพศ

ในสารคดีเรื่อง ช่างหญิง ผู้เขียนได้ใช้เทศนาโวหารบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของตัวเองที่ใช้ชีวิตในคุกเป็นเวลา 3 ปี 2 เดือน ทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ที่ต้องอยู่กันอย่างลำบากและต้องพบกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นระหว่างใช้ชีวิตอยู่ในคุก ความอนาถาและไม่มีอิสรภาพ ผู้เขียนจึงใช้เทศนาโวหารเพื่อให้ผู้อ่านได้นำไปเตือนสติตัวเองในการใช้ชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่าง

ทั้งหมดทั้งมวลนี้ก็เพื่อเป็นการเตือนสติให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่ได้เห็นภาพสะท้อนเหล่านี้ จะได้ไม่คิดทำผิดพลาดทำพาชีวิตเข้าไปติดคุก เพียงเพราะอารมณ์ชั่ววูบ แต่ทำให้ชีวิตต้องพังทลายไปทั้งชีวิต แถมยังมีตราบาปติดตัวกลายเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจของสังคมคนรอบข้าง หรือแม้แต่กลุ่มเพื่อนฝูงและคนในครอบครัวก็ยังไม่อยากยอมรับ แล้วพวกคุณจะไม่มีวันได้รับโอกาสที่ดีจากสังคมอย่างแท้จริง เหมือนอย่างที่ผมและเพื่อน ๆ นักโทษคนอื่น ๆ เคย

ได้รับบทเรียนนี้มาแล้วแทบทุกคน เพียงเพราะพวกเราเคยเป็น
นักโทษ...

(ซังหญิง 2559 :165)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้เขียนได้ใช้เทศนาโวหารชี้แนะ เตือนใจผู้อ่านทั้งหลายว่า เมื่อจะทำสิ่งใดต้องนึกถึงผลที่จะตามมาด้วย การที่เราทำผิดพลาดจนต้องติดคุก นอกจากต้องทนทุกข์ทรมานกับการใช้ชีวิตในคุกแล้ว เรายังต้องเสียสิ่งที่ล้ำค่าในชีวิตทั้งเพื่อน ครอบครัว การยอมรับของคนในสังคม รวมทั้งความเป็นอิสระภาพและโอกาสที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 ผู้เขียนได้ใช้โวหาร 6 ประเภท ได้แก่ บรรยายโวหาร อธิบายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร สาธกโวหารและเทศนาโวหาร โดยประเภทที่หนึ่ง บรรยายโวหาร ทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึง ผู้หญิงที่มีฐานะค่อนข้างยากจน ถูกดูถูก และผู้หญิงมีความปรารถนาอยากใช้ชีวิตอย่างได้รับการยอมรับได้รับความเสมอภาพเหมือนกับคนอื่น ประเภทที่สอง อธิบายโวหาร ช่วยอธิบายทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจทัศนคติที่ชาวต่างชาติมีต่อผู้หญิงไทย และชีวิตการทำงานของผู้หญิงไทยมากขึ้น ประเภทที่สาม พรรณนาโวหาร ช่วยให้อ่านได้มองเห็นความทุกข์ทรมานใจที่ผู้หญิงไม่ได้รับการยอมรับและการปฏิบัติอย่างเสมอภาพจากครอบครัวสามี และมองเห็นความอดทนไม่ยอมท้อแท้ของผู้หญิง ประเภทที่สี่ อุปมาโวหาร เปรียบเทียบทำให้อ่านมองเห็นความสำคัญของความมีอิสระภาพ และได้มองเห็นความเข้มแข็ง ความเสียสละของผู้หญิง ประเภทที่ห้า สาธกโวหาร อธิบายให้ผู้อ่านมองเห็นว่าในยุคปัจจุบัน สิทธิของผู้หญิงได้รับการปกป้องทั้งด้านศีลธรรมและด้านกฎหมาย และประเภทที่หก เทศนาโวหาร ช่วยชี้แนะให้อ่านได้มองเห็นความสำคัญของความมีอิสระภาพ และเตือนผู้อ่านว่าอย่าทำอะไรผิดพลาดจนทำให้เราเสียความมีอิสระภาพไป

ดังนั้น สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 จึงมีเนื้อหาที่มีคุณค่าทั้งในด้านการให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน และแง่คิด ทำให้อ่านมีความเข้าใจการใช้ชีวิตของผู้หญิงไทย และทัศนคติที่เกี่ยวกับผู้หญิงไทย ในขณะเดียวกัน ผู้อ่านยังได้รับความเพลิดเพลินใจ และแง่คิดที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตจริงโดยการใช้สำนวนภาษาและ โวหารในการเขียนของผู้เขียน สอดคล้องกับลักษณะของวรรณกรรมประเภทสารคดีที่มุ่งให้ความรู้ และแง่คิดแก่ผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วยความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เขียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา พ.ศ. 2553-2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ 1) ฉันทิณีเอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน 2) พฤษมาตา 3) ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน 4) ชิงหญิง 5) ความฝันของฉันทนา 6) โลกคู่ขนาน และ 7) ความงดงามของชีวิต โดยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์ตามขั้นตอนของการวิจัยเอกสาร และรายงานสรุปผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานาจำนวน 7 เรื่องมีเนื้อหาที่บอกเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของผู้หญิงไทย ทั้งในแง่มุมมองของความรู้เกี่ยวกับอาชีพการงาน ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และลักษณะนิสัยของผู้หญิงในสังคมไทย โดยผู้เขียนบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยภาษาและสำนวนโวหารที่เหมาะสมเข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ แง่คิดเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมไทย และได้รับความเพลิดเพลินในเวลาอ่าน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

5.1.1 เนื้อหาของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา ปี พ.ศ.2553-2561

สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานามีเนื้อหาบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการทำงาน ปัญหาในชีวิต และลักษณะนิสัยของผู้หญิงในสังคมไทย ดังต่อไปนี้

1) การทำงานในชีวิตจริง พบว่า การทำงานของผู้หญิงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.1) ผู้หญิงทำงานโดยใช้แรงงาน ต้องทำงานเหน็ดเหนื่อย ทนทุกข์ทรมาน ไม่มีวันหยุดพัก เพื่อเลี้ยงดูส่งเสริมครอบครัว และเพื่อเอาชีวิตรอด และ 1.2) ผู้หญิงทำงานโดยใช้ความรู้ความสามารถ ในการทำงานต้องมีความรู้ความสามารถ ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาหาความรู้ ฝึกหัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการทำงานอย่างมาก และต้องมีความอดทนสูง เป็นการทำงานที่ผู้หญิงได้รับความสุข ความภาคภูมิใจจากงาน

2) ปัญหาในชีวิตพบว่า ผู้หญิงมีปัญหาของในชีวิตแบ่งได้ 6 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาความยากจนปัญหาถูกทำร้าย ปัญหาถูกข่มขืน ปัญหาท้องนอกสมรส ปัญหาสุขภาพ 2.1) ปัญหาความยากจน ทำให้ผู้หญิงต้องรับภาระเลี้ยงดูครอบครัวในขณะที่อายุน้อย ไม่ได้ใช้ชีวิตครอบครัวแบบพร้อมหน้าพร้อมตาต้องออกเดินทางไปทำงานเพื่อเอาชีวิตรอด ขาดโอกาสในการเรียน และขาดโอกาสในการเลือกงานที่ดี ต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก อดอยาก 2.2) ปัญหาถูกทำร้าย ถูกคนในครอบครัวสามี พี่ชาย คนรักทำร้าย และคนที่ทำงานทำร้าย ไม่ได้รับความเสมอภาพระหว่างเพศ โดยผู้หญิงมัก

อยู่ใต้การควบคุมของผู้ชาย ไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ 2.3) ปัญหาถูกข่มขืน ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ จึงมีโอกาสที่จะถูกพ่อเลี้ยง หรือผู้ชายคนรอบข้างข่มขืน ถ้าผู้หญิงไม่ได้รับความช่วยเหลือ ก็ยากที่จะเอาตัวรอดจากการข่มขืนจากผู้ชาย 2.4) ปัญหาท้องนอกสมรส ทำให้ผู้หญิงต้องได้รับความเจ็บปวดจากการทำแท้ง ต้องเผชิญปัญหาการตั้งท้องตั้งแต่อายุยังน้อยไม่รู้วิธีป้องกันตัวเอง นอกจากนั้น ยังทำให้ผู้หญิงเกิดความละอายใจและไม่ได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัวจนเป็นเหตุให้ฆ่าตัวตาย 2.5) ปัญหายาเสพติด การที่ติดยาเสพติด ทำให้ผู้หญิงเสียโอกาสเรียน ทำให้คนในครอบครัวทุกข์ทรมาน ติดคุกเสียอิสรภาพ และมีโอกาสที่จะติดเชื้อโรคเอดส์จากการติดยาเสพติดและการมีเพศสัมพันธ์จนเสียชีวิตได้ 2.6) ปัญหาสุขภาพ จากการที่ผู้หญิงตั้งท้องในวัยอันไม่สมควรเกิดครรภ์เป็นพิษ โรคมะเร็งปากมดลูก การทำแท้งเถื่อน ทำให้ผู้หญิงต้องทนทุกข์ทรมาน และเป็นสาเหตุให้เสียชีวิตได้

3) ลักษณะนิสัยของผู้หญิง มี 4 ประเด็น ได้แก่ 3.1) ความขยัน ผู้หญิงมีความขยันในการทำงาน ทำงานทุกอย่างที่ตนเองสามารถทำได้ เพื่อหารายได้เลี้ยงชีพตัวเองและช่วยเหลือครอบครัว 3.2) ความกตัญญู ผู้หญิงมีความกตัญญูตอบแทนบุญคุณพ่อแม่และผู้ที่ทำให้ความช่วยเหลือ 3.3) ความอดทน ผู้หญิงมีความอดทนต่อความยากจน ความเจ็บป่วย การกดขี่ถูกทำร้าย การไม่ได้สิทธิความเสมอภาคทางเพศ และการกดขี่ทางเพศ และ 3.4) ความเอื้อเฟื้อ ผู้หญิงมีความเอื้อเฟื้อต่อทุกคนทั้งที่เป็นคนแปลกหน้า ลูกหนี้ และผู้ต้องขัง

5.1.2 คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลขมขนาด ปี พ.ศ.2553-2561

การศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลขมขนาด พ.ศ. 2553-2561 พบว่ามีคุณค่าทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ คุณค่าด้านความรู้ คุณค่าด้านแง่คิด และคุณค่าด้านความเพลิดเพลิน มีผลการวิเคราะห์โดยสรุป ดังนี้

1) คุณค่าด้านความรู้ เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลขมขนาด พ.ศ. 2553-2561 ให้ความรู้ด้านความรู้แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1.1) ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย ด้านครอบครัว ผู้หญิงเป็นกำลังสำคัญของครอบครัวในการทำมาหากิน แบ่งเบาภาระพ่อแม่และเป็นฝ่ายเสียสละตัวเองทั้งการเรียน การศึกษา และการแต่งงาน พยายามทำงานทุกอย่างเพื่อหาเงินสำหรับดูแลคนในครอบครัว และด้านสถานภาพการทำงาน ผู้หญิงจะทำงานหนัก มีความอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยและความวุ่นวายตามสถานการณ์ของแต่ละอาชีพ และ 1.2) ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ ทัศนคติของผู้หญิงที่มีต่อผู้หญิง จากการมองว่าผู้หญิงไม่กล้าฝัน ยอมใช้ชีวิตอยู่ในสภาพเดิมเปลี่ยนเป็น ผู้หญิงมีความกล้าที่จะเดินออกไปจากชีวิตแบบเดิม เพื่อให้มีโอกาสได้เจอสิ่งที่ดีในชีวิต และใช้โอกาสนั้นในการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ที่ดีเพื่อพัฒนาชีวิตให้เจริญก้าวหน้า ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงคือ มองว่าผู้หญิงอ่อนแอ มักต้องพึ่งพาผู้ชายและอยู่ใต้

การควบคุมดูแลของผู้ชาย และทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อผู้หญิง คือ ผู้หญิงมีอิสระที่จะเลือกและแสวงหาสิ่งที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง

2) คุณค่าด้านแง่คิด เนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา พ.ศ. 2553-2561 มีคุณค่าการให้แง่คิด แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 2.1) ด้านการศึกษา คือการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นสิ่งที่มีความสามารถทำให้ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และจะทำให้มนุษย์เรามีมุมมองต่อชีวิตต่อสังคมกว้างขึ้น โดยเฉพาะความมีอิสรภาพและความเสมอภาคของผู้หญิงที่จะได้รับจากสังคม และ 2.2) แง่คิดในด้านการดำเนินชีวิตแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการใฝ่ฝันเป้าหมายของชีวิต ผู้หญิงทุกคนสามารถมีความฝันที่เป็นเป้าหมายในชีวิต ถึงแม้ว่าสิ่งที่ทำอยู่จะไม่ได้ทำตามความฝันดั้งเดิมของตนเอง แต่เมื่อไม่สามารถเปลี่ยนสถานการณ์ได้ ผู้หญิงก็ปรับเปลี่ยนเป้าหมายของตนเองตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่และพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ ด้านความเท่าเทียม คือ ความต้องการที่จะได้รับการปฏิบัติที่มีความเท่าเทียมกันจากสามีเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้หญิงตัดสินใจใช้ชีวิตกับสามีต่อไป สะท้อนให้เห็นว่า ความเท่าเทียมเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินชีวิต ด้านการปรับตัวของผู้หญิง ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพใดหรือสถานการณ์แยะขนาดไหน ก็จะไม่ยอมแพ้ ต้องปรับตัวเพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป การปรับตัวตามความจริงจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต ด้านการใช้ชีวิตคู่ การที่จะใช้ชีวิตคู่อย่างมีความสุข ต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ความซื่อสัตย์จะทำให้ชีวิตคู่มั่นคงสามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ความซื่อสัตย์จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับชีวิตคู่ และด้านคุณค่าของชีวิต การได้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสามารถของตัวเอง เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้คนได้สัมผัสถึงคุณค่าของชีวิต และการให้ความช่วยเหลือแก่คนที่ต้องการเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตเรามีคุณค่ามากขึ้น

3) คุณค่าด้านความเพลิดเพลิน เนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนานา พ.ศ. 2553-2561 ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ผู้เขียนมีศิลปะการใช้ภาษาที่ทำให้เรื่องสารคดีน่าสนใจ โดยใช้ภาษาที่เหมาะสม แบ่งได้เป็น 2 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านระดับภาษา ผู้เขียนใช้ภาษา 2 ระดับในการเล่าเรื่อง ได้แก่ ภาษาระดับทางการ ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้และความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะในการเขียนถึงความยิ่งใหญ่ของการเป็นแม่ของผู้หญิง และภาษาระดับสนทนา ทำให้ผู้อ่านนอกจากได้รับความรู้แล้วยังได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อมกัน และ 3.2) สำนวนโวหารทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจชีวิตจริงของผู้หญิงในสังคมไทยมากขึ้น โดยผู้เขียนได้ใช้โวหาร 6 ประเภท ได้แก่ บรรยายโวหารทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึง ผู้หญิงมีฐานะค่อนข้างยากจน ถูกดูถูก และผู้หญิงมีความปรารถนาอยากใช้ชีวิตอย่างได้รับการยอมรับได้รับความเสมอภาคเหมือนกับคนอื่น อธิบายโวหารช่วยอธิบายให้ผู้อ่านได้เข้าใจทัศนคติที่ชาวต่างชาติมีต่อผู้หญิงไทย และชีวิตการทำงานของผู้หญิงไทยมากขึ้น พรรณนาโวหารทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นความทรมาณที่ผู้หญิงไม่ได้รับความเสมอภาคจากครอบครัวสามี และมองเห็นความอดทนไม่ยอมถอยแพ้ของผู้หญิง อุปมาโวหาร ทำให้ผู้อ่านมองเห็นความสำคัญของความมีอิสรภาพ และได้มองเห็นความเข้มแข็ง ความเสียสละของผู้หญิง สาธกโวหารทำให้ผู้อ่านมองเห็นว่าในยุค

ปัจจุบัน สิทธิของผู้หญิงได้รับการปกป้องทั้งด้านศีลธรรมและด้านกฎหมาย และเทศนาโวหารทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นความสำคัญของความมีอิสระ และเตือนผู้อ่านว่าอย่าทำอะไรผิดพลาดจนทำให้เราเสียความมีอิสระภาพไป

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 ทั้งหมดมีหนังสือจำนวน 7 เล่ม อภิปรายผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เนื้อหาของสารคดีได้บอกเล่าเรื่องราวของการทำงานของผู้หญิงสังคมไทย ปัญหาที่ได้พบของผู้หญิงในสังคมไทย และลักษณะนิสัยของผู้หญิงในสังคมไทย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด ปี พ.ศ. 2553-2561 ซึ่งเนื้อหาที่นำมาเขียนสารคดีเป็นความรู้ ข้อเท็จจริงจากร່งราวและพฤติกรรมของบุคคลที่มีตัวตนจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทำให้มองเห็นเข้าใจชีวิตจริงของผู้หญิงในสังคมไทยผ่านเนื้อหาสารคดีที่รับรางวัลชมนาด ซึ่งเป็นสารคดีเชิงประวัติที่บอกเล่าเหตุการณ์และชีวิตของผู้เขียน และประสบการณ์ที่ได้พบกับผู้หญิงคนอื่น ๆ เป็นผู้หญิงที่มีอาชีพ มีปัญหาชีวิตที่หลากหลาย ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน การศึกษาน้อย ทำงานหนัก รับผิดชอบครอบครัว มีความเข้มแข็งอดทนกับความไม่เสมอภาคทางเพศ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกทำร้าย กดขี่ ข่มขืน ชีวิตมีความทุกข์ยากลำบาก แต่ผู้หญิงก็มีความบากบั่น แข็งแรงและอดทน ดำเนินชีวิตอย่างมีความหวังและต้องการประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2543 : 125) ได้กล่าวว่า สารคดีเชิงประวัติมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติชีวิตและเรื่องราวของบุคคล ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตจริงของคนในสังคม และ สุชีลา ตันชัยนันท์ (2554 : 16) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องของผู้หญิงในปริมณฑลต่าง ๆ จะสามารถอธิบายและเข้าใจปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง เป็นแนวทางการเปลี่ยนแปลงสถานภาพที่เสียเปรียบของผู้หญิง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พราง ยอดเกตุ (2556) เรื่อง ประชาสังคมกับความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรี : กรณีศึกษามลนิธิเพื่อนหญิง พบว่า เป็นภารกิจที่จะต้องพัฒนาแยกระดับให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคม ลดสาเหตุความรุนแรง การทำร้ายในครอบครัว ใช้แนวทางคุ้มครองผู้หญิง โดยใช้กฎหมาย การส่งเสริมการประกอบอาชีพ และการสร้างความเข้าใจ ความเท่าเทียมทางเพศ นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รตสิริ นาทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง สิทธิสตรีไทยในเชิงก้าวหน้าที่ประกฏในนวนิยายไทย ผลการวิจัยพบว่า สังคมไทยยังคงมีค่านิยมและทัศนคติเชิงซ้อนต่อผู้หญิง แม้ว่าในบางเรื่องจะได้มีการปรับเปลี่ยนมุมมองและแนวคิดแต่บ้างสถานภาพของผู้หญิงก็ยังไม่เสมอภาคเท่าเทียมกับชาย

2. คุณค่าของเนื้อหาที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความรู้ ด้านการให้แง่คิด และด้านการให้ความเพลิดเพลิน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด พ.ศ. 2553-2561 ที่เนื้อหาในสารคดีให้คุณค่าแก่ผู้อ่านในด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้หญิงที่ต้องรับภาระในการทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้านเพื่อเลี้ยงชีพและเลี้ยงครอบครัวอย่างเหน็ดเหนื่อย และยังพบว่าผู้หญิงไม่ได้รับความเสมอภาคระหว่างเพศ นอกจากนั้น ผู้หญิงยังต้องการใช้ชีวิตอย่างมีความเป็นอิสระ มีเสรีภาพ และใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุข มีสามีที่เข้าใจกันและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ วนิดา บำรุงไทย (2545) ได้กล่าวว่า คุณค่าของสารคดี คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิต ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์หรือความผันแปรของชีวิต หรือประวัติชีวิตชี้ให้เห็นความสำเร็จ ความล้มเหลว ในชีวิตของเขา ซึ่งเป็นบทเรียนแก่ผู้อ่าน ให้สาระบางแง่มุม เช่น ทำให้เข้าใจเบื้องหลังปมชีวิตที่ซ่อนเร้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมนุษย์ให้ดีขึ้น

คุณค่าด้านทัศนคติ แง่คิด และความเพลิดเพลิน ได้แก่ ทัศนคติและแง่คิดที่เกี่ยวกับผู้หญิง คือ ผู้หญิงมีอิสระที่จะเลือกและแสวงหาสิ่งที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง ผู้หญิงไม่ควรหยุดฝัน ความเท่าเทียมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการใช้ชีวิตของผู้หญิง ความเท่าเทียมสามารถทำให้ผู้หญิงมีชีวิตอย่างมั่นคง สอดคล้องกับ ธิดา โมสิกรัตน์ (2561) กล่าวว่า สารคดีเป็นแหล่งข้อมูลที่ประมวลความรู้และความคิดของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ที่หลากหลายรอบด้าน ช่วยให้เข้าใจผู้คนสังคมและโลก ในมุมมองของผู้เขียนที่มีความนึกคิดข้อคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นโลกทัศน์ของผู้เขียนที่น่าสนใจและส่งเสริมในด้านการประเทืองปัญญา นอกจากนี้ ยังให้แง่คิดที่มีความหมายใหม่ที่แตกต่างเพิ่มเติมจากความรู้และประสบการณ์เดิม ทำให้ได้แนวคิดหรือหลักการที่มีคุณค่านำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ให้แง่คิดจากพรรณนะที่แทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง เป็นพรรณนะหรือความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และแนวคิดในมุมมองที่น่าสนใจและแตกต่างกันไปในสารคดีแต่ละเรื่อง เนื่องจากเนื้อหาของสารคดีได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้เขียน ผู้เขียนก็จะเลือกใช้ท่วงทำนองการเขียนแบบบรรยายเล่าเรื่องราวต่อเนื่องตามลำดับ แทรกโวหารอื่น ๆ และใช้ภาษาที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่อ่านเข้าใจได้ทันที อ่านได้ราบรื่น และสนุกสนานเพลิดเพลิน ยังสอดคล้องกับ วิชิระ ดวงใจดี (2550) ได้ศึกษา งานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร ผลการวิจัยพบว่า อรสม สุทธิสาครใช้คำบอกเล่าและบทสนทนาแทรกในเนื้อเรื่องเพื่อช่วยให้การดำเนินเรื่องเร็วขึ้น แสดงรายละเอียดของเรื่อง และสร้างบรรยากาศและอารมณ์ของผู้บอกเล่าเพื่อให้เนื้อเรื่องน่าสนใจและสมจริง ยังมีการใช้บรรยายโวหารและพรรณนาโวหารเพื่อกล่าวถึงฉาก บรรยากาศ สถานที่ และพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพพจน์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดแทรกข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า เพื่อแสดงหลักฐาน และยืนยันข้อเท็จจริง ตลอดจนถ้อยคำที่แสดงทัศนคติในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นสาระและประโยชน์แก่ผู้อ่าน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิง ซึ่งเขียนโดยนักเขียนที่เป็นผู้ชาย เพื่อศึกษามุมมองการนำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงในทัศนะของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงในสังคมไทย
2. ควรศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวของผู้หญิงในเนื้อหาวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับรางวัล เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น เป็นต้น เพื่อศึกษาทัศนคติและมุมมองของสังคมที่มีต่อสตรีไทย



บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541) “ สื่อกับสตรี: ห่วงโซ่ที่ขาดหาย ” ใน **สตรีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กันยารัตน์ ผ่องสุข. (2553) **เนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวของ นีวกลม**. วิทยานิพนธ์ อ.ด. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552) **การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์: Idea ดี ๆ ไม่มีวันหมด**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543) **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (2546) **ภาษาและวรรณกรรมสารบบ ภาษาและวรรณกรรมไม่เคยตาย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลอ รอดลอย.(2551) **การเขียนสารคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐ ศรสำราญ. (2551) **การศึกษาวเคราะห์ผลงานประเภทสารคดีของ ธรณ์ อ่างนาวาสวัสดิ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดรุณี ตันติวิрманนท์ และ ไพโรจน์ ภูมิประดิษฐ์. (2541) “วิวัฒนาการของขบวนการวรรณรงค์ประเด็นสตรีในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์” ใน **สตรีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547) **วรรณกรรมประเภทกลอนสวดภาคกลาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2545) **สารคดีและการเขียนสารคดี**. กรุงเทพมหานคร : อารักษ์.
- ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. (2554) **การเขียนสารคดี** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2556) **การเขียนสารคดีภาคปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : อินทนิล.
- จิตา โมสิกรัตน์. (2561) “หน่วยที่ 10 การอ่านสารคดี” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 9-15**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ธีรภาพ โลหิตกุล. (2552) **กว่าจะเป็นสารคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : อ่านเอาเรื่อง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นภาพรรณ พันธุ์จินดา. (2554) **การวิเคราะห์สารคดีชีวประวัติพระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สาขาวิชา ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราง ยอดเกตุ. (2556) **ประชาสังคมกับความเสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรี : กรณีศึกษามูลนิธิ เพื่อนหญิง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะนาถ อังควาณิชกุล และ สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ. (มกราคม 2552). “ภาพลักษณ์สตรีไทยจากเอกสาร ชาวตะวันตกในสมัยอยุธยา” ใน **วารสารประวัติศาสตร์ 2552**. (2552) หน้าที่ 74.
- พรธาดา สุวัธนวิช. (2550) **ผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ในนวนิยายไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2510- 2546**. วิทยานิพนธ์ อ.ด. (สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ) กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. (2541) **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัทยา สายหู. (2540) **กลไกของสังคม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิกุล รุ่งศรีกนก. (2554) **การวิเคราะห์สารคดีเยาวชน เรื่อง โสภโศภไฟใบข้าวและลมแล้งเริงระบ่า**. วิทยานิพนธ์ อศ.ม.(สาขาวิชาภาษาไทย) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พีรพล อัครเทพพิทักษ์. (27 มีนาคม 2560) “การเปลี่ยออกของสตรีไทยในอดีต” **เมื่อการเปลี่ยออก ของหญิงไทยในอดีตเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ: ว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยออกของสตรีไทยใน อดีต**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.peeraponassawatheppitak.blogspot.com> (9 กันยายน 2562).
- ไพรวรินทร์ ขาวงาม. (25 สิงหาคม 2559) “หนังสือที่เธอถือมา : ขนาด” **หนังสือที่เธอถือมา ขนาด**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: [http:// praphansarn. com/home/detail_ project/11](http://praphansarn.com/home/detail_project/11) (20 กันยายน 2562).
- ภรพัศุ สร้อยระย้า. (2542) **การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยา**. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2544) **บทบาทเพศ สถานภาพสตรี กับการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัย ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- มนัสติยา เจ้าคูรี. (2549) **การศึกษาวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานเขียนสารคดีของ มานพ ถนอมศรี**.
วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- มาโนช ดินลานสกุล (2548) **พลวัตทางสังคมและภาพสะท้อนของสตรีในนวนิยายที่เขารอบสุดท้าย**
รางวัลซีไรต์ พ. ศ. 2522- 2546. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มาโนชญ์ มุลทรัพย์. (2555) **การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของสตรีไทยในรัชสมัย**
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ. ศ. 2411 – 2453). สารนิพนธ์ กศ.ม.
(ประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รตสิริ นาทอง. (2559) **ศึกษาวิเคราะห์บทบาทองค์การสตรีด้านการแก้ปัญหาสตรีในสังคมไทย**
ปัจจุบันด้วยหลักพุทธธรรม. วิทยานิพนธ์ พธ.ด. (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- “รับสมัครผลงานเข้าประกวดครั้งที่ 4” (25 สิงหาคม 2559) **งานสารคดี (Non-Fiction)**
โดยนักเขียนสตรีไทย ที่สร้างสรรค์เป็นอย่างดี และมีความประณีตเพียงพอ ที่จะแปล
และจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ เผยแพร่ไปให้ทั่วโลกได้ชื่นชม. [ออนไลน์] แหล่งที่มา:
[http:// praphansarn. com/home/detail_ project/2](http://praphansarn.com/home/detail_project/2) (20 กันยายน 2562)
- รินฤทัย สัจจพันธ์. (2543) **สารคดี**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2548) **การเขียนสารคดี**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. (2553) **การเขียนเพื่อประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุชญญา วงศ์เวสซ์. (2562) **สิทธิสตรีไทยในเชิงก้าวหน้าที่ปรากฏในนวนิยายไทย**. เชียงใหม่ : คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุจีรา ช้างอยู่ และ วิลาวลัย พ่วงเอี่ยม. (2546) **สารคดีสำหรับเด็กและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร :
แม่ค.
- ลำพรรณ น่วมบุญลือ. (2519) **สิทธิและหน้าที่ของสตรีตามกฎหมายไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์**.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชิราภรณ์ ช้างหัวหน้า,สุภาพร คงสิริรัตน์ และ วนิดาบำรุงไทย. (กันยายน-ธันวาคม 2560) “กลวิธีการ
ตั้งชื่อเรื่องสารคดีชีวประวัติในคอลัมน์ เรื่องจากปากของนิตยสาร ค.คน Magazine”ใน
สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 23 (3) หน้า 166-174.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วนิดา บำรุงไทย. (2545) **สารคดี: กลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วรรณมา ชัยเลิศ. (2541) **การวิเคราะห์สารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นที่ขณะการประกวดหนังสือของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2523-2538**. ปริญญาโท กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันทนี วาสิกะสิน. (2543) **สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนี วาสิกะสิน. (2543) **สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545) **สตรีนิยม: ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วิศิระ ดวงใจดี. (2550) **การศึกษางานเขียนสารคดีของ อรสม สุทธิสาคร**. ปริญญาโท กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2554) **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ธรรมชาติ
- วิระดา สมสวัสดิ์. (2549) **นิติศาสตร์แนวสตรีนิยม**. เชียงใหม่ : วนิดาเพรส.
- “เวทีแห่งความสำเร็จของสตรีที่มีใจรักในการประพันธ์” (6 กันยายน 2561) **รางวัลขนาด**.
[ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://m.pantip.com>>topic (6 กันยายน 2562)
- ศิริลักษณ์ ศรีกล้า. (2551) **การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีอัตชีวประวัติเรื่อง "เกิดวังปารุสก" พระนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์**. ปริญญาโท กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543) **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์จำกัด.
- สุชัญญา วงศ์เวสซ์ . (2562) **สตรีสตรีไทยในเชิงก้าวหน้าที่ปรากฏในนวนิยายไทย**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุชีลา ดันชัยนันท์. (2554) **สองเราไม่เท่าเทียม**. กรุงเทพมหานคร : เจ็ยน เทียน เงิน.
- สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช. (2542) **ทำเนียบสตรีผู้นำการเปลี่ยนแปลงพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุทธิพงษ์ พรหมไพจิตร. (2541) **บทบาทของสตรีกับการพัฒนาสังคม กรณีศึกษาที่จังหวัดปัตตานี**.
วิทยานิพนธ์ (สาขาวิชาภาษาไทย) กศ.ม. ปัตตานี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2546) **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 23 กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- เสนาะ เจริญพร. (2548) **ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง**. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- เสาวคนธ์ วงศ์ศุภชัยนิมิต. (2559) **การศึกษาสถานภาพและบทบาทผู้หญิงใน นวนิยายของ ณาธา**.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2544) **วรรณกรรมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ. (2544) **สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายไทยในอดีต: ภาพสะท้อนจากวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชามานุษยวิทยา
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อิงฉิดา ลิ้มปีทมปาณี. (2555) **การเขียนสารคดีเพื่อสื่อมวลชน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิงอร สุพันธ์วณิช. (ธันวาคม 2553) “ ฟ่องผิวผุดผาดเพียงพราวพรรณ : อุดมคติความงามของผิวในวรรณคดีไทย ” ใน **วารสารภาษาและวรรณคดีไทย**. 21 หน้า 52-163
- CHEN GANGWEI. (2560) **การวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวเส้นทางสายไหม พ.ศ. 2546-2558**.
วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- LIU SUNYUE. (2558) **การวิเคราะห์สารคดีที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ.2553-2556**.
วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ



ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย



เรียนรู้อุปรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562

ชื่อเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงในสารคดีที่ได้รับรางวัลขนาด พ.ศ. 2553-2561

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MISS LUO SHUYING

คณะวิชา/หลักสูตร

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเขตลขิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จรรยาวัตร คมพัยค์ม์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562

เลขที่รับรอง

อ.905/2562

วันที่ให้การรับรอง: 8 พฤศจิกายน 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 7 พฤศจิกายน 2564

ภาคผนวก ข
เรื่องย่อสารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาด

สารคดีที่ได้รับรางวัลชมนาดที่ใช้เป็นข้อมูลการวิจัย มีจำนวน 7 เล่ม มีเรื่องย่อดังนี้

1. ฉันทิ์เอรี กับประสบการณ์ข้ามแดน (พ.ศ.2553)

เรื่องราวประสบการณ์ของหญิงไทยที่จำเป็นต้องขายตัว โดยถูกความยากจนบีบบังคับให้จำเป็นต้องไปขายตัวแลกเงินในต่างแดน ต้องเผชิญหน้ากับความทุกข์ ความเศร้า ความเหงา ความรัก และบทพิสูจน์หลายอย่างที่ท้าทายความเป็นมนุษย์สำหรับผู้หญิงคนหนึ่ง

2. พฤษามาตา (พ.ศ.2556)

เรื่องราวประสบการณ์โดยตรงของแม่ผู้มีชีวิตที่อัครจริยสร้างคุณูปการต่อโลก ประดุจต้นไม้เติบโต หยั่งรากลงลึก ยึดผืนดินมัน ชูลำต้นกิ่งใบ สร้างร่มเงาให้โลกร่มเย็น เป็นแหล่งผลิตออกซิเจน เป็นแหล่งน้ำ เป็นแหล่งอาหาร แหล่งทรัพยากร สร้างความอุดมสมบูรณ์ สร้างความสวยงาม สร้างร่มเงาให้ความร่มเย็น แก่ทุกมวลชีวิต

3. ก่อนสิ้นรุ่งอรุณแห่งฝัน (พ.ศ.2556)

เรื่องราวประสบการณ์ชีวิตของลูกผู้หญิงจากดินแดนอีสานซึ่งผ่านการต่อสู้และเรียนรู้ตามขั้นตอนแห่งวัย จนชะตาชีวิตได้นำพาเธอให้มาเป็นสะใภ้ที่แม่สามีไม่ยอมรับ ตลอดช่วงเวลาแห่งสงครามชีวิต

4. ชังหญิง (พ.ศ.2559)

เรื่องราวประสบการณ์ตรงจากชีวิตของผู้เขียน ซึ่งต้องถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเป็นเวลา 3 ปี โดยไม่ได้กระทำความผิด เนื้อเรื่องเล่าเรื่องราวชีวิตของผู้คนหลากหลายใน "นรกคนเป็น" โดยเผยให้เห็นชีวิตของผู้ที่ถูกจำคุกในทัณฑสถานหญิง

5. ความฝันของฉันทนา (พ.ศ.2560)

เรื่องราวของสาวน้อยที่ต้องจำใจทิ้งความฝันที่จะเป็นครู แล้วเดินเข้าสู่ชีวิตสาวโรงงานเย็บผ้า ด้วยเหตุผลเพียงว่าเธอ เป็นลูกสาวคนโตที่ต้องเสียสละให้น้อง ๆ ได้ศึกษาเล่าเรียน รวมถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ที่ผสมผสาน อย่างกลมกล่อมไปกับเรื่องราวชีวิตสาวโรงงาน

6. โลกคู่ขนาน (พ.ศ.2561)

เรื่องราวของผู้หญิงคนหนึ่งที่เคยคนในครอบครัวหมั่นรอบจรรวาลของตัวเอง ขณะเดียวกันตัวเธอก็มีสถานะหลากหลาย เป็นลูกสาว เป็นแม่ เป็นภรรยา หรือบางครั้งก็เป็นคนแปลกหน้าของตัวเอง

7. ความงดงามของชีวิต (พ.ศ.2561)

เรื่องราวของสตรีผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งรักและทุ่มเททำงาน ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามหน้าที่ในวิชาชีพอย่างมีจรรยาบรรณเท่านั้น หากยังมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล MISS LUO SHUYIIN (ยอดหญิง)
วัน เดือน ปีเกิด 20 กันยายน 2536
ที่อยู่ปัจจุบัน AC APARTMENT บ้านเลขที่ 66 ถนนรัชดาภิเษก
ซอยสุขร่วมกัน เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2557 - 2560 คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีจิ้ง
ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาภาษาไทย)

